

Täysistunto

Maanantai 16.12.2024 klo 12.00—1.04

Täysistunto alkoi klo 12.00. Täysistunto päättyi 17.12.2024 klo 01.04.

Puhetta johtivat puhemies Jussi Halla-aho (12.00—14.00, 16.00—18.00, 20.00—21.58 ja 0.00—1.04) ja toinen varapuhemies Tarja Filatov (14.00—16.00, 18.00—20.00 ja 21.58—0.00).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Ilmoituksia

2.1. U-asiat

Puhemies on lähettänyt valiokuntiin Euroopan unionin asian U 51/2024 vp.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2025 talousarvioesityksen (HE 109/2024 vp) täydentämisestä

Hallituksen esitys HE 109/2024 vp
Hallituksen esitys HE 191/2024 vp
Talousarvioaloite TAA 1—280, 282—333/2024 vp
Valiokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp

Ainoa käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö VaVM 25/2024 vp.

Valtion vuoden 2025 talousarviota koskeva menettelytapa hyväksyttiin 11.12.2024 pidetyssä täysistunnossa ja mietintö pantiin pöydälle tämän päivän istuntoon. Nyt ryhdytään yleiskeskusteluun.

Valtiovarainvaliokunnan puheenjohtajan esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu jatkuu ryhmäpuheenvuoroilla, joiden pituus on enintään viisi minuuttia. Tämän jälkeen valtiovarainministeri käyttää enintään seitsemän minuutin puheenvuoron. Muut ennakolta varatut puheenvuorot käytetään ryhmäpuheenvuorojärjestyksessä, ja niiden pituus on enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeenkin pidettävät puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Pääluokkakohdaiset yleiskeskustelut käydään edustajille jaetun erillisen aikataulun mukaan. Valtiovarainvaliokunnan jaostojen puheenjohtajat esittelevät mietinnön asianomaisen pääluokan osalta, minkä jälkeen ministerille tai ministereille varataan viiden minuutin puheenvuoro ennen debattia. Ennakolta varatut puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös niiden jälkeen pidetyt puheenvuorot kestävät enintään viisi minuuttia. — Yleiskeskustelu. Esittelypuheenvuoron pitää valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi. Olkaa hyvä.

Keskustelu

12.02 Markus Lohi kesk (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esittelen valtiovarainvaliokunnan mietinnön koskien ensi vuoden talousarviota yleisperustelujen osalta. Vuoden 2025 talousarvioesitys pohjautuu valtiovarainministeriön syyskuun ennusteeseen, jonka perusteella talouskasvun odotetaan vauhdittuvan. Bruttokansantuotteen arvioidaan kasvavan 1,7 prosenttia vuonna 2025 ja 1,5 prosenttia vuonna 2026. Kotitalouksien kulutuksen ennustetaan lisääntyvän, kun inflaatio on hidastunut, korot laskevat ja tulot kasvavat kohtuullisesti. Myös tuotannollisten investointien arvioidaan kasvavan energiasiirtymän vauhdittamana ja rakentamisen kääntyvän nousuun.

Valiokunnan asiantuntijakuulemisissa valtiovarainministeriön talousennustetta pidettiin realistisena mutta jonkin verran positiivisempänä kuin muita syksyille laadittuja ennusteita. Esimerkiksi Suomen Pankki arvioi kasvun jäävän 1,1 prosenttiin vuonna 2025. Syksyn 2024 edetessä odotukset talouskasvun käänteestä ovat siirtyneet eteenpäin. Tilastokeskuksen mukaan talous on kuitenkin toipumassa taantumasta ja kääntynyt heikkoon kasvuun.

Valtiovarainministeriö ennustaa Suomen työllisyysasteen paranevan ja työttömyyden vähenevän vuonna 2025. Tilastokeskuksen tiedot kertovat, että työllisyysaste on pidemmän aikavälin tarkastelussa noussut merkittävästi mutta viimeisen kahden vuoden trendi on laskeva. Lokakuussa 2024 työllisyysasteen trendiluku oli 76,3 prosenttia ja työttömyysaste 8,7 prosenttia. Kumpikin on heikentynyt vuoden takaisesta reilun prosenttiyksikön verran. Pitkäaikaistyöttömien määrä kasvoi noin 13 prosenttia, ja uusien avoimien työpaikkojen määrä lähes puolittui edellisvuoden lokakuusta. Työttömyystilanne on EU-maiden heikoimpia.

Julkisen talouden alijäämän ennustetaan pienenevän 3,7 prosentista 3,2 prosenttiin suhteessa bruttokansantuotteeseen ja julkisyhteisöjen velkasuhteen olevan noin 84 prosenttia vuonna 2025.

Valtionhallinto on julkisen talouden sektoreista alijäämäisin, ja sen velkaantuminen jatkuu ensi vuonnakin. Myös paikallishallinto on edelleen alijäämäinen sekä hyvinvointialueiden että kuntatalouden osalta. Työeläkelaitosten ylijäämän arvioidaan olevan noin 1,5 prosenttia suhteessa bkt:hen, ja muiden sosiaalirahastojen arvioidaan pysyvän lähellä tasapainoa. Valtiovarainministeriön syyskuun ennusteen mukaan EU:n perussopimuksen mukainen alijäämän 3 prosentin viitearvo ylittyisi vuosina 24 ja 25 mutta palaisi alle 3 prosentin tasolle vuonna 2026.

Valtiovarainvaliokunta on huolissaan pitkittyneestä heikosta suhdannetilanteesta ja talouskasvun viivästymisestä. Yleiseen talouskehitykseen liittyy edelleen paljon riskejä, kuten Saksan, Euroopan ja koko maailman talouden kehittyminen mukaan lukien

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

mahdolliset vientirajoitteet sekä globaali turvallisuustilanne. Myös kuluttajien ostokäyttäytymistä on vaikea ennustaa, vaikka ostovoima kasvaa. Talouskehitys voi siten olla talousarvioesityksen pohjana olevaa ennustetta heikompaa.

Epävarmuuden keskellä valtiovarainvaliokunta pitää hallituksen kasvutoimia ja julkisen talouden tasapainottamista aiempaakin tärkeämpänä. Tulo- ja menorakenteen kriittinen tarkastelu on välttämätöntä, jotta voidaan vastata muun muassa väestön ikääntymisen tuomiin menopaineisiin.

Valiokunta pitää saadun selvityksen perusteella hallituksen finanssipolitiikan linjaa ja mittaluokkaa oikeansuuntaisena. Suhdannekäänteen ajoituksen epävarmuus huomioon ottaen valiokunta pitää myös perusteltuna, ettei hallitus päättänyt syksyn budjettiriihessä lisäsopeutuksesta, vaikka julkisen talouden alijäämä valtiovarainministeriön arvion mukaan ylittääkin 3 prosentin rajan ja velkasuhteen taittamiseen liittyy epävarmuutta.

Asiantuntijakuulemisessa pidettiin perusteltuna hallituksen finanssipoliittisia tavoitteita julkisen talouden vahvistamisesta ja velkaantumiskehityksen kääntämisestä. Valiokunta yhtyy kuulemiensa asiantuntijoiden arvioon siitä, että heikonkaan talouskasvun oloissa ei ole mahdollista viivyttää sopeutustoimien toteuttamista. Tärkeää on lisäksi, että hallitus samanaikaisesti tukee kasvun liikkeelle saamista.

Valiokunta pitää hyvänä, että velkasuhteen kasvu hidastuu ja julkisyhteisöjen alijäämän arvioidaan vähitellen supistuvan talouden elpymisen ja hallituksen toimien myötävaikutuksella. Velkasuhde jatkaa kuitenkin kasvua, ja julkisen talouden alijäämä on ylittämässä hallituksen tavoitetasoa. Tähän vaikuttavat muun muassa vaimean talouskasvun tuottama heikko verotulojen kasvu, puolustushankinnat, ikäsidonnaisten menojen kasvu sekä velanhoidtomien nousu. Huomioon on otettava, että velkasuhteen kehityksen arviointiin liittyy epävarmuuksia monen vaikeasti ennustettavan tekijän yhteisvaikutuksesta ja ilman hallituksen toimia velkaantuminen todennäköisesti olisi arvioitua voimakkaampaa. [Ben Zyskowiec: Totta!]

Valiokunta toteaa, että talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen on tärkein keino julkisen talouden vakauttamiseksi. Kasvua vauhditetaan parantamalla reilua kilpailua, panostamalla t&k-toimintaan, nostamalla osaamistasoa, kehittämällä työmarkkinoita ja vahvistamalla Suomen kilpailukykyä sekä yrittämisen edellytyksiä. Myös valiokunnan asiantuntijakuulemisessa korostettiin kasvutoimien merkitystä sekä tarvetta työn tuottavuuden parantamiseen. Keskeistä on niin ikään panostaa Suomen houkuttelevuuteen yritysten ja osaajien kohdemaana.

Arvoisa puhemies! Muutama sana myös valtiontalouden vastuista ja riskeistä. Valiokunta on nimittäin aiempien mietintöjen tavoin huolissaan kasvavista valtion taloudellisista vastuista ja etenkin valtionvelan ja korkokulujen noususta. Valtionvelan korkokulujen arvioidaan olevan noin 3,2 miljardia euroa vuonna 2025. Lisäksi valtiolle voi syntyä lisävastuita esimerkiksi yhteiskunnallisten toimintojen jatkuvuuden turvaamisesta. Julkisen talouden tasapainottamiseen tähtäävät toimet ovat tästäkin näkökulmasta aivan välttämättömiä. Valtiota sitovia taloudellisia päätöksiä, vastuiden hallinnointia ja riskinhallintaa tulee seurata ja arvioida huolellisesti.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunta on lisännyt talousarvioon käsittelyn aikana menoja 50 miljoonalla eurolla, joka kohdistetaan muun muassa liikenneväylien korjausvelan vähentämiseen, maanpuolustuksen ja ylipäätään kokonaisturvallisuuden vahvistamiseen, osaamiseen sekä ulkoilun ja luonnossa liikkumisen edistämiseen. Valiokunta on ottanut mietinnössään huomioon myös eduskuntakäsittelyssä kesken

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

olevien budjettilakiesitysten vaikutukset, budjettilakiesityksiin tehtyjen muutosten taloudelliset vaikutukset sekä muutamia teknisiä korjauksia.

Kaiken kaikkiaan valtiovarainvaliokunnan esitys valtion talousarvioksi vuodelle 2025 on 89,2 miljardia euroa. Se on 1,3 miljardia euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinainen talousarvio. Määrärahan kasvua vuoteen 24 verrattuna selittävät suurimpina tekijöinä hyvinvointialueiden rahoituksen jälkikäteistarkistus sekä vuoden 25 lakisääteiset ja sopimuserusteiset indeksitarkistukset. Toisaalta menotaso alentavat hallitusohjelmassa ja keväällä 24 linjatut uudistukset ja menosäästöt.

Valtion budjettitalouden tuloiksi ilman nettolainanottoa arvioidaan 76,7 miljardia euroa. Tulojen ennakoidaan kasvavan 0,3 miljardia euroa vuoden 24 varsinaisesta talousarviosta.

Vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,5 miljardia euroa alijäämäinen. Tämä katetaan ottamalla lisää velkaa. Vuoden 25 lopussa talousarvion mukaisen valtionvelan arvioidaan olevan 181 miljardia euroa, mikä on 63 prosenttia suhteessa meidän bruttokansantuotteeseen.

Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintöön on jätetty neljä vastalauseetta, jotka tullaan luonnollisesti tämän viikon budjettikäsittelyssä erikseen esittelemään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Lohi. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

12.12 Janne Jukkola kok (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vuoden 2025 budjettia on valmisteltu haastavassa julkisen talouden tilanteessa. Pitkään jatkuneen velkaantumisemme vuoksi käytämme ensi vuonna yksistään valtion velan korkomenoihin enemmän rahaa kuin poliisin ja Rajavartiolaitoksen menoihin yhteensä. Velkaantumiskehityksen hillintä onkin Orpon hallituksen talouspolitiikan keskiössä. Se on lupauksemme tuleville sukupolville siitä, että haluamme jättää myös heille turvallisen maan ja hyvinvointivaltion palveluineen. Tähän talouden tasapainottamistyöhön olemme sitoutuneet, ja sen me myös teemme.

Arvoisa puhemies! Hallituksen hyväksymä, yhteensä 9 miljardin euron sopeutusohjelma on täysin välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi. Ennusteiden mukaan tuon sopeutuksen täysimääräinen toimeenpano riittäisi velkaantumismuutoksen taittamiseen tällä vaalikaudella.

Lyhyen aikavälin sopeutustoimien lisäksi hallitus uudistaa myös taloutemme rakenteita perusteellisesti. Esimerkiksi hallituksen uudistukset työmarkkinoille ovat tärkeitä koko Suomen menestykselle. Työllisyysasteemme on edelleen merkittävästi jäljessä muun muassa Ruotsia ja Tanskaa, joissa vastaavat uudistukset on tehty jo yli vuosikymmen sitten.

Erityisen hieno uudistus on tässä salissa äskettäin hyväksytty paikallisen sopimisen edistäminen. Paikallinen sopiminen mahdollistuu näin tuhansille uusille yrityksille, ja pitkään odotettu uudistus saatiin nyt viimein maaliin.

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden vakavasta tilasta huolimatta taloudessamme on näkyvissä merkkejä paremmasta. Elinkeinoelämän suhdannebarometri kertoo yritysten näkemysten talouden tilasta parantuneen, ja teollisuuden tilaukset ovat kasvussa. Lisäksi olemme saaneet lukea uusista investoinneista, joita ympäri Suomea kaavaillaan. Esimerkiksi kotiseudulleni Kokkolaan on kaavailtu jopa 1 500 ihmistä työllistävää alumiinituotantolaitosta.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Nämä uutiset kertovat ennen kaikkea luottamuksesta Suomeen ja tulevaisuuden uskosta. Onkin hienoa, että Orpon hallitus on pitänyt määrätietoisesti huolta maamme kilpailukyvyistä, oli kyse sitten luvituksen sujuvoittamisesta, työmarkkinoista tai veropolitiikasta. Erityisesti mittavat panostukset tutkimus- ja kehitystoimintaan ovat avainasemassa kasvun kannalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus on vaikeiden aikojen keskellä panostanut kaikkein tärkeimpiin asioihin. Olemme halunneet varmistaa, että jokaisella suomalaisella lapsella ja nuorella on mahdollisuus laadukkaaseen opetukseen. Koulujen viikkotuntien määrä kasvaa ensi vuonna kolmella, ja vahvistamme myös oppimisen tukea.

Ensi vuoden budjetissa turvataan vahvasti resurssit myös maamme turvallisuudesta huolehtimiseen. Puolustusvoimien rahoitusta lisätään. Poliisin resurssit turvataan, ja etenemme kohti hallituksen tavoitetta poliisien määrän kasvattamisesta 8 000 poliisiin. Huolehdimme myös huoltovarmuudesta ja ruokaturvasta, ne ovat koko kriisinkestävyysme ytimessä.

Arvoisa puhemies! Syksyn aikana on ollut hämmäntävää seurata pääoppositiopuolue SDP:n talouspolitiikan tempoilua. Olette täällä salissa kovaan ääneen vastustaneet kaikkia hallituksen sopeutustoimia. Kun teidän tuli aika laittaa selkeästi eurot paperille siitä, mistä säästetään ja mihin panostetaan, ette löytäneet tälle vuodelle päätetyistä säästöistä käytännössä mitään peruttavaa. SDP:n tuuliviirilinja jatkui viime viikolla, kun varapuheenjohtajanne suulla ilmoitettiin, että valtion velkaantuminen ei olisikaan akuutti ongelma. Päinvastoin, velkaa voitaisiin kuulemma ottaa jopa lisää. Marinin hallituksen velkalinja näyttää elävän vahvana oppositiossa.

Arvoisa puhemies! Budjetista keskusteltaessa puhutaan usein siitä, paljonko rahaa johonkin kohteeseen käytetään. Tärkeämpää olisi kuitenkin keskittyä siihen, miten rahaa käytetään. Hallinnon ja koko julkisen sektorin tehostaminen ja tuottavuuden lisääminen ovat keskeisiä tavoitteitamme. Julkista rahaa on kyettävä käyttämään entistä tehokkaammin ja läpinäkyvämmiin. Veronkantoon liittyy lupaus siitä, että yhteiset rahat käytetään juuri siihen, mitä varten ne on kerätty. On aika pitää kiinni siitä lupauksesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

12.18 Ville Vähämäki ps (ryhmäpuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Tulevan vuoden budjetissa on kaksi selkeää tavoitetta: talouden kuntoon saaminen sekä talouskasvun luominen kasvutoimien kautta. Käyn läpi näitä teemoja puheessani.

Vuoden 25 näkymiin vaikuttavat paitsi budjetin linjaukset myös kansainväliset kehityskulut sekä EKP:n toimet. Ensin positiiviset uutiset:

Vuosi 25 näyttää talousennusteiden valossa selvästi valoisammalta kuin kuluva vuosi. Talouden kasvu on palaamassa ja BKT:n ennakoidaan nousevan jopa 1,1—1,5 prosenttiin, kun vielä kuluvana vuonna olemme miinuksella. Toki valiokunnan puheenjohtaja tässä esittelypuheessa kävi läpi hyvin sen, että tähän, mikä se kansantalouden kasvu sitten lopulta on, liittyy monia tekijöitä.

Inflaation odotetaan hidastuvan huomattavasti, mikä kohentaa suomalaisten ostovoimaa ja tukee yksityistä kulutusta. Itse asiassa viimeaikaisten tietojen mukaan inflaatio hidastui myös viime kuussa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Myös viennin osalta tilanne helpottaa. Metsäteollisuuden sekä teknologiateollisuuden tuotteille on luvassa kasvavaa kysyntää. Näiltä osin valtioneuvoston jäsenet ja valtiojohto ovat nähdäkseni tehneet hyvää työtä ja edistäneet Suomen vientiä maailmalla. Haluan kannustaa jatkamaan tätä työtä ja saattamaan maaliin myös ensi vuonna sellaisia kauppvoja, joilla autetaan Suomen talouden käännettä

EKP:n viimeaikaiset päätökset helpottavat taloutta monella tavalla. Lainojen hoito on helpompaa kaikille velallisille ja toisaalta investoinnit lähtevät liikkeelle, kun pääomakustannukset laskevat. Tämä vaikutus heijastuu laajasti kaikkiin toimijoihin. Sitä kautta myös työllisyysasteen ennustetaan nousevan ensi vuonna

Muutama sana finanssipolitiikan linjasta:

Hallituksen keskeinen tavoite on vakauttaa julkisen talouden velkasuhteen kasvu vuoteen 27 mennessä. Pidemmällä aikavälillä tavoite on tasapainottaa talous sekä kääntää velkasuhde laskuun. Näiden tavoitteiden saavuttamiseksi sovittiin laajoista toimintamenoja koskevista säästökokonaisuuksista. Ensi vuoden budjetti sisältää hiukan vajaan puolet kaikista menopuolelle tehdyistä sopeutuksista. Valiokunta kuuli asiantuntijoita finanssipolitiikan linjaa koskien. Saadun selvityksen mukaan hallituksen finanssipolitiikan linjaa ja mittaluokkaa voidaan pitää oikeansuuntaisena. Yleinen huomio oli se, että heikonkaan talouskasvun oloissa ei ole mahdollista viivyttää sopeutustoimien toteuttamista. Samalla hallituksen tulee tukea kasvun liikkeelle saamista.

Velkasuhteen kasvu hidastuu ja julkisyhteisöjen alijäämän ennakoidaan supistuvan vähitellen talouden elpymisen myötävaikutuksella. Velkasuhde kuitenkin jatkaa hienoista kasvua ja on ylittämässä hallituksen tavoitetason. Ilman hallituksen toimia velkaantuminen olisi voimakkaampaa

Valiokunnan kuulemien asiantuntijoiden mukaan nykyisten ennusteiden, hallituksen tavoitteiden ja EU:n finanssipoliittisten sääntöjen vuoksi on hyvin todennäköistä, että uusia julkista taloutta vahvistavia toimia täytyy tehdä myös jatkossa. Kyse on kuitenkin niin sanotusta ylivaalikautisesta sopeuttamisesta, jotta velkasuhde saadaan käännettyä pysyvästi laskuun. On hyvä, että keväällä 25 niin sanotussa puolivälikehyksessä luodaan analyttinen katsaus talous- ja finanssipoliittisten tavoitteiden toteutumisen osalta sekä tehdään päätöksiä uusista toimista, mutta lähtökohtaisesti katseen täytyy olla kasvua luovissa toimenpiteissä.

Olemme valmiita neuvottelemaan kasvupaketista. Haastan myös oppositiota luomaan omaa vaihtoehtoa talouskasvun edellytysten luomiseksi. [Keskeltä: Ettekö ole lukenut sitä!] Vaihtoehtobudjeteista löytyi jo jotain ehdotuksia kaikilta puolueilta. Näitä totta kai analysoidaan, mutta lisää kaivataan. Ongelma kasvupaketissa on luonnollisesti se, että hintalapun tulee olla matala. Lisäämällä valtion menoja ei kasvua saada aikaan. Talouskasvun avaimet ovatkin valtion budjetin tulopuolella.

Talous- ja työllisyyskasvun vauhdittaminen vakauttaa julkista taloutta nopeasti. Hallituksen tekemät työllisyystoimet vahvistavat pitkällä aikavälillä julkista taloutta kasvavan työllisyyden kautta. Tämä vaikutus nähdään vasta, kun suhdanteet kohenevat. Keskipitkällä aikavälillä työllisyystoimet kasvattavat työllisyyttä VM:n ja VTV:n laskelmien mukaan noin 70 000 hengellä.

Ensi vuoden budjettiin sisältyy myös lisäpanostuksia tki-menoihin 280 miljoonaa. Nämä lisäpanostukset tuovat meille talouskasvua viiveellä, mutta ovat välttämättömiä osaamisemme ja kilpailukykyämme ylläpitämiseksi. On kuitenkin oltava huolellinen siinä, että lisäykset muuttuvat oikeasti tuottavuuden, talouden ja hyvinvoinnin kasvuksi.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Nyt on mahdollisuus luoda pohjaa, jossa yksityiset investoivat, työllisyysaste nousee ja julkinen talous vakautuu. Vuodesta 25 vaikuttaisi tulevan talouden käännekohta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä. [Ben Zyskiewicz: Nyt kuullaan, käykö ne hallituksen säästöt vai eikö ne käy!]

12.23 Joona Räsänen sd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yli puolet suomalaisista on sitä mieltä, että hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Kansalaisten mielestä hallitus tekee Suomesta huonomman maan elää. Ihmisten reaktio ei valitettavasti yllätä. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat vain velka, työttömyys ja konkurssit. Ihmisten luottamus julkisiin palveluihin horjuu. Omien virheiden myöntäminen on kuitenkin hallitukselle ylivoimaista. Syy on aina joko edellisessä hallituksessa tai nykyisessä oppositiossa.

Budjetin lähetekeskustelussa valtiovarainministeri Purra löysi myös uuden syyllisen, nimittäin henkisesti veltostuneet suomalaiset. Arvoisa ministeri Purra, olisiko kuitenkin niin, että teidän oma itsekritiikkinne on henkisesti veltostunut?

Arvoisa puhemies! Ministeri Purran saksien kohteeksi joutuu ensi vuonna varsinkin julkinen sosiaali- ja terveydenhuolto. Hallituksen päätöksillä hoitoon pääsyä vaikeutetaan monilla tavoilla. Samalla hallituksella on kuitenkin varaa lapata rahaa yksityiseen terveysbisnekseen. Yksityisten lääkäripalveluiden tukeminen ei juuri vaikuta palveluiden käyttäjämääriin, saati lyhennä hoitojonoja julkiselta puolelta. Tuki kohdistuu myös yhteiskunnan varakkaimmille. Tällä järjettömällä logiikalla hallitus varmaan seuraavaksi ilmoittaa poistavansa leipäjonot alkamalla jakamaan rikkaille lounasaseteleitä. [Keskeltä: Hah hah!]

Arvoisa puhemies! Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä, mutta sitä ei ole välttämätöntä tehdä epäoikeudenmukaisesti. SDP ei kannata hallituksen epäoikeudenmukaista politiikkaa. Kaikkia heikennyksiä emme yhdessä yössä saa tekemättömiksi, mutta yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy SDP:n esityksistä enemmän kuin hallituksen politiikasta, erityisesti kaikkein pienituloisimmat. [Ben Zyskiewiczin välihuuto]

Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen varsinkin kahdessa asiassa:

Ihmisten luottamus arjen palveluihin tulee palauttaa. Lääkäriin tulee päästä tarpeen vaatiessa, eikä kuukausien jonotuksen jälkeen. Ikäihmisten tulee luottaa siihen, että heistä pidetään hyvää huolta, ja nuorten tulee luottaa siihen, että koulutuslupaukset myös pitävät.

Toiseksi kuluttajien ja pienten yritysten luottamusta tulevaan tulee vahvistaa. SDP vahvistaisi ihmisten ostovoimaa keventämällä yli puolella miljardilla pieni- ja keskituloisten palkansaajien, eläkeläisten ja pienyrittäjien verotusta hallitusta enemmän.

Arvoisa puhemies! Pelkillä sopeutustoimilla emme saa talouttamme tasapainoon. Tarvitsemme työllisyyden ja kasvun vahvistamista. Tämän osalta tulostaulu näyttää rumalta. Hallituksen aikana Suomen työllisyyskehitys on ollut Euroopan surkeinta ja konkurssit ovat kohonneet ennätystasolle. Hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa, mutta sen sijaan olemme menettäneet yli 50 000 työllistä. Hallituksen hehkuttama yli 500 kasvutoimen lista onkin paljastunut poliittisen historian suurimmaksi bluffiksi. Kuuluisista nikotiinipusseistakin hallitus on saanut kaksi kasvutoimea: toisen ylähuuleen ja toisen alahuuleen. Ei siis ihme, että Suomen kasvu on maailman pohjamudissa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! Hallituksen surkea työllisyyspolitiikka ei ole enää uutinen, mutta sen hinta julkiselle taloudelle on. Uusimmat Eurostatin tilastot paljastavat, että Suomen työllisyysaste on tippunut eniten koko Euroopassa. Siitä, kun hallitus aloitti työnsä, työllisten määrä on vähentynyt 57 000 hengellä. Valtiovarainministeriön arvion mukaan tämä tarkoittaa yli miljardin vajetta julkisessa taloudessa. Arvoisa hallitus, teillä onkin uusi miljardin euron aukko housuissanne. Tämän seurauksena Suomi velkaantuu ensi vuonna jälleen enemmän kuin tänä vuonna.

Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut, ja siksi teen vastalauseemme mukaisen epäluottamuslause-esityksen.

Arvoisa puhemies! Monesta asiasta täällä olemme eri mieltä, mutta voisimmeko tänään löytää yhdestä asiasta yhteistyön sävelen ja pelastaa sairaaloiden päivystykset? Sairaalapalveluiden karsinta on selvästi hallitukselle vaikea paikka, kun sekä vastaava ministeri että hallituspuolueiden kansanedustajat pyrkivät pyristelemään siitä irti. Uusimmista käänteistä asian ympärillä ei ota kukaan selkoa, eikä kukaan ymmärrä tästä juusoilusta yhtään mitään. Se on kuitenkin selvää, että hurskailla lausumilla näitä ei pelasteta. Siksi SDP tarjoaa hallitukselle auttavaa kättä. Puheenjohtaja Lindtman onkin esittänyt, että pelastetaan sairaaloiden päivystykset ja haetaan tarvittavat rahat esimerkiksi eduskunnan joululahjarahoista. Arvoisa hallitus, emmekö me nyt joulun kunniaksi voisi yhdessä antaa sadoilletuhansille suomalaisille mieluisan joululahjan ja pelastaa nämä päivystykset? [Välihuutoja vasemmalta]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä.

12.29 Eeva Kalli kesk (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen suunta on nyt väärä: Eläminen kallistuu, verot nousevat, työttömyys pahenee, yrityksiä kaatuu. Terveysasemia ajetaan alas. Vuodeosastoja ja vanhusten hoivakoteja lakkautetaan. Sairaaloiden päivystyksiä suljetaan. — Suuntaa pitää muuttaa. Meidän pitää tuplata talouskasvu. Meidän pitää pelastaa palvelut.

Arvoisa puhemies! Talouskasvu tehdään työpaikoilla. Siksi nyt pitää tukea yritysten pärjäämisen mahdollisuuksia. Siksi nyt pitää helpottaa työllistämistä ja työllistymistä. Keskusta parantaisi kotitalousvähennystä, eikä heikentäisi sitä, kuten hallitus esittää. Keskusta ei kiristäisi arvonnalisäverotusta, kuten hallitus taas aikoo tehdä. Keskusta toteuttaisi investointihyvityksen myös pienille ja keskisuurille yrityksille. Keskusta verottaisi yrityksen sisään jääviä voittoja vähemmän kuin ulos jaettavia. Keskusta kannustaisi eläkeiän saavuttaneita jatkamaan työelämässä tuntuvalle veroporkkanalla. Keskusta laittaisi ansiosidonnaiselle turvalle katon ja vastaavasti alentaisi veroluonteisia maksuja. Näin työntekijälle jäisi palkastaan nykyistä enemmän käteen. Keskusta muuttaisi vanhempainetuudet vaihteittain verottomiksi. Lasten kasvatustyö pitää nostaa ansaitsemaansa arvoon. Näillä ja monilla muilla keskustan esittämällä keinoilla voidaan tavoitella talouskasvun tuplaamista.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä koulutuksesta. — Tämä on keskustan arvovalinta ja linjavalinta. Keskusta tekisi omalääkäreistä ja omahoitajista totta. Parantaisimme perusterveydenhuoltoa yksityisen terveysbisneksen tukemisen sijaan. Keskusta säilyttäisi perustason terveyspalvelut lähellä ihmisiä. Panostaisimme lähipalveluihin, emmekä pakottaisi ihmisiä kulkemaan pitkiä matkoja palveluiden perässä. Siirtäisimme Kelan matkakorvaukset hyvinvointialueille.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Keskusta turvaisi jokaiselle ympärivuorokautista apua tarvitsevalle vanhukselle hoivapaikan läheltä omaisiaan tai läheisiään. Tämä on meidän vastuumme ja velvollisuutemme. Nämä ihmiset ovat tätä maata ja tätä hyvinvointiyhteiskuntaa meille rakentaneet. Keskusta antaisi hyvinvointialueille paremmin aikaa laittaa taloutensa kuntoon. Keskusta ei lopettaisi sairaaloiden päivystyksiä ja ajaisi alas sairaaloiden toimintaa. Näillä valinnoilla palvelut voidaan pelastaa.

Arvoisa puhemies! Tilanne on vakava, ja valitettavasti näkymä eteenpäin ei ole tällä politiikalla yhtään parempi. Nykymenolle on onneksi vaihtoehto — keskustan vaihtoehto: talouskasvun tuplaaminen ja palveluiden pelastaminen. Lopulta kyse on arvovalinnoista, siitä, mihin haluamme panostaa ja mitä pidämme tärkeänä.

Siksi teen seuraavan, vastalauseen 2 mukaisen epäluottamuslause-ehdotuksen: ”Eduskunta toteaa, että Suomessa yhä kasvussa ovat työttömyys, konkurssit, näköalattomuus, tavallisten ihmisten verot ja valtion velka, minkä seurauksena hallituksen talouspolitiikalta on putoamassa pohja pois. Lisäksi ihmisten tarvitsemia palveluita romutetaan. Suomelle tarvitaan uusi suunta. Suunta, joka vahvistaa ihmisten ja yritysten tulevaisuudenuskoa sekä rakentaa yhteistyötä. Suunta, joka palauttaa luottamuksen, toivon ja innokkuuden Suomeen. Talouskasvu on tuplattava ja palvelut pelastettava. Pääministeri Orpon hallitus vie nyt Suomea väärään suuntaan, eikä siksi nauti eduskunnan luottamusta.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

12.34 Oras Tynkkynen vihr (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me eduskunnassa puhumme kestävyysvajeesta ja alijäämästä, velkasuhteesta ja nettomenopolusta. Mutta valtion budjetissa on kyse paljosta muustakin: siinä on kyse siitä, kuinka nopeasti saa apua lääkäriltä tai poliisilta, siitä, kuinka paljon ammattilaisia on koulussa lasten tukena tai hoivakodissa ikäihmisten apuna, siitä, kuinka moni suomalainen saa iloa ja lohtua elämäänsä kotimaisista näytelmistä ja näyttelyistä, kirjoista ja konserteista, siitäkin, kuinka paljon metsää ja suota saamme suojeltua ja ennallistettua, ja siitä, saavatko maailman köyhimmät ihmiset ruokaa ja puhdasta vettä, rokotuksia ja lukutaidon. Siksi valtion budjetti on liian tärkeä alistettavaksi identiteettipolitiikalle, populismille ja arvovaltakiistoille.

Arvosteltavaa hallituksen budjetissa sinänsä kyllä piisaa, niin kuin minä ja kollegani olemme tässä salissa koko syksyn muistuttaneet. Hallitus leikkaa suomalaisten perusturvasta ja palveluista, mutta rahaa riittää tehottomiin yritystukiin ja yksityiseen terveydenhoitoon. Hallitus kiristää lääkkeiden, joukkoliikenteen ja kulttuurin verotusta mutta samalla keventää runsaspäästöisten autojen verotusta.

Mutta en ajatellut enää vuoden päätteeksi tänään toistaa tuota moneen otteeseen kuultua arvostelua. Vaihtoehtojakin hallituksen linjalle riittää. Vihreiden vaihtoehtobudjetissa tasapainottaissimme valtiontaloutta yhtä paljon kuin hallitus, mutta tekisimme sen reilummin ja kestävämmiin. Emme leikkaisi maamme köyhimmillä, ja hankalassakin talouden tilanteessa tekisimme tarkkaan punnittuja satsauksia — neljännesmiljardi euroa luonnonsuojeluun, kirjallisuuden vapauttaminen arvonnäköalaverosta, miljoona euroa päivässä lisää koulutukseen — mutta siitäkään en ajatellut puhua tänään sen enempää, koska kun juttelee suomalaisten kanssa, keskusteluissa nousee usein esiin kaipuu, toivon kaipuu. Synkkien uutisten keskellä moni kaipaa näkymää paremmasta.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Siksi viestini on tänään vähän toisenlainen. Suomelle voi käydä myös hyvin. Suomelle voi käydä myös hyvin, jos me päättäjät teemme harkittuja ja viisaita valintoja. Talouden kannalta ratkaisevista valinnoista nostan nyt esiin kolme:

Ensinnäkin meidän pitää onnistua vihreässä siirtymässä. Elinkeinoelämän keskusliiton mukaan Suomeen on vireillä erilaisia vihreän siirtymän teollisia investointeja yhteensä jo noin 280 miljardin euron edestä. Jos niistä edes murto-osa saadaan kotiutettua tähän maahan, se merkitsee Suomelle paljon enemmän työpaikkoja ja verotuloja ja paljon vähemmän päästöjä ja luonnonvarojen kulutusta. Jotta voimme onnistua tässä vihreässä siirtymässä, viranomaiskäsitteilyä pitää vauhdittaa tinkimättä ympäristönsuojelun tasosta ja kansalaisten osallistumisoikeuksista ja politiikalla pitää johdonmukaisesti luoda, ei näivettää, vihreiden ratkaisujen markkinoita.

Toiseksi meidän pitää onnistua työhön johtavassa maahanmuutossa. Elinkeinoelämän tutkimuslaitos Etlä on arvioinut, että työikäisen väestön väheneminen saadaan tässä maassa pysäytettyä, jos nettomaahanmuutto pysyy vuosittain 44 000 henkilön tasolla. Yksin tämä kaventaisi kestävyysvajetta 2 prosenttiyksikköä. Se on muuten saman verran kuin valtiovarainministeriö on arvioinut, että kestävyysvaje olisi vuonna 2028. Jotta voimme onnistua työhön johtavassa maahanmuutossa, aloittaa voi perumalla hallituksen lukuisat heikennykset, mutta lisäksi pitää esimerkiksi ottaa käyttöön työnhakuviisumi ja luopua saatavuusharkinnasta.

Kolmanneksi meidän pitää onnistua reiluissa taloustalkoissa. Valtaosa suomalaisista kyllä aivan hyvin ymmärtää, että vaikeassa taloustilanteessa joudutaan tekemään säästöjä ja korottamaan veroja, mutta talkoiden täytyy koskea kaikkia, ja jokaisen pitää osallistua oman kykynsä mukaan. Jotta voimme onnistua reiluissa taloustalkoissa, säästöt ja veronkorotukset pitää kohdentaa toisin ja myös hyvätuloiset ja saastuttajat pitää velvoittaa osallistumaan talkoihin.

Valitettavasti hallituksen politiikka monessa suhteessa jarruttaa vihreää siirtymää, vaikeuttaa työhön johtavaa maahanmuuttoa ja maksattaa talouden sopeuttamisen yhteiskunnan heikoimmilla. Tämä tulee kalliiksi, ja tämä on epäreilua. Siksi teen vastalauseen 3 mukaisen epäluottamusesityksen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

12.39 Minja Koskela vas (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on epäonnistunut. Työttömyys on kasvanut, konkurssit lisääntyneet ja avointen työpaikkojen määrä puolittunut vuoden takaisesta. Hyvinvointipalveluita on romutettu, köyhyyttä on syvennetty ja työntekijöiden oikeuksia on heikennetty.

Tästä huolimatta hallitus jatkaa talouskurin syöksykierrettä ja syventää matalasuhdannetta leikkauspolitiikallaan. Kun hallitus leikkaa pienituloisilta ja nostaa hintatasoa alv-korotuksilla, se syövyttää kokonaiskysyntää ja kuihduttaa samalla talouskasvua. Samaan aikaan hallituksen kannatus jatkaa laskuaan. Se johtuu siitä, että mitä enemmän suomalaiset näkevät hallituksen harjoittamaa politiikkaa, sitä vähemmän he sitä kannattavat. Eikä tämä ole mikään ihme — tässä vaiheessa hallituskautta tulokset ovat surkeita.

Arvoisa puhemies! Hallituksella ei ole riittävää osaamista talouskasvun tukemiseen. Kysyntää ei voi jatkuvasti ulkoistaa ulkomaille varsinkaan tilanteessa, jossa teollisuuspoliittinen kilpailu ja protektionismi lisääntyvät. Lisäämällä kotimaista

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kulutuskysyntää voitaisiin buustata myös talouskasvua. Se edellyttäisi palkkojen ostovoiman korjaamista. Sen sijaan hallitus tuo eduskunnalle palkkadumppauslakeja, jotka heikentävät ihmisten ostovoimaa.

Toinen tärkeä eväs talouskasvuun on osaava työvoima. Tälläkin saralla hallitus kaivaa maata kasvun alta leikkaamalla koulutuksesta ja vaikeuttamalla elämän rakentamista Suomessa niille, jotka haluaisivat tehdä täällä töitä ja osallistua yhteiskunnan rakentamiseen omalla panoksellaan.

Arvoisa puhemies! Vasemmistoliitto parantaisi ihmisten ostovoimaa, peruisi hallituksen kolmen kuukauden maastapotkimissäännön, panostaisi kotoutumispalveluihin ja peruisi koulutusleikkaukset. Lisäksi tukisimme ahdingossa olevaa rakennusalaan kohdennetulla elvytyksellä.

Arvoisa puhemies! Hallitus väittää, että se ei leikkaa sote-palveluista. Petteri Orpo, Riikka Purra ja Kaisa Juuso, mitäpä luulette, mitköhän ihmiset ovat tästä väitteestä mieltä esimerkiksi Iisalmissa, Raahessa, Varkaudessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa tai Savonlinnassa? Kykenetkö te edelleen väittämään ihmisille, joiden paikkakunnalta yöpäävystys lakkaa tai synnytykset loppuvat, että kyseessä ei ole heikennys? Tällainen väite ei mene enää keneltäkään läpi.

Arvoisa puhemies! Kaikista eniten olenkin huolissani siitä, että hallitus ei joko ymmärrä tai sitten hallitusta ei kiinnosta, miten heidän politiikkansa kohtelee ihmisiä. Häätötilastot ovat hälyttäviä. Useissa suurissa kaupungeissa, kuten Helsingissä, Tampereella ja Jyväskylässä, häätöjen määrä on noussut neljänneksellä. Asumistuen leikkausten, suojaosien poiston ja asumisneuvonnan resurssien puolittamisen seurauksena ihmisillä ei ole enää varaa asua omissa kodeissaan eikä häätöuhkaan saada tarpeeksi ajoissa apua. Se ajaa ihmisiä kaduille ja kodittomiksi — eli aiheuttaa inhimillistä kärsimystä, joka olisi ollut estettävissä paremmalla politiikalla.

Häätöjen määrän lisääntymisen lisäksi elinkustannusten nousu ja massiiviset leikkaukset sosiaaliturvaan ovat aiheuttaneet tilanteen, jossa ennen edes jotenkin taloudellisesti sinnitelleet ihmiset ovat pudonneet ruoka-avun piiriin. Suomen Punaisen Ristin viime viikolla julkaistun kyselyn mukaan yhä useampi joutuu turvautumaan ruoka-apuun. Paikalla käy jopa lapsia ilman aikuisia, ja näillä lapsilla on silmin nähden nälkä.

Arvoisa puhemies! Nälkäisiä lapsia ruoka-avussa Suomessa vuonna 2024 — tämä ei ole vahva ja välittävä Suomi, tämä on välinpitämättömän hallituksen luoma Suomi.

Arvoisa puhemies! Leikkaukset sosiaaliturvaan eivät ole välttämättömiä. Ne ovat tämän oikeistohallituksen arvovalintoja. Vasemmistoliitto on ainoa puolue, joka peruisi hallituksen tekemät leikkaukset sosiaaliturvaan kaikinensa. Meidän vaihtoehtomme parantaisi huomattavasti pieni- ja keskituloisten arkea. Vasemmiston vaihtoehtobudjetti osoittaa, että julkista taloutta voi sopeuttaa oikeudenmukaisesti turvaamalla ensisijaisesti valtion tulopuolen.

Hallitus ei voi enää uskottavasti väittää, että oppositiolla ei olisi vaihtoehtoja. Ette voi myöskään väittää, että teidän on pakko leikata juuri sosiaaliturvasta, koulutuksesta, kulttuurista ja hyvinvointipalveluista. Vaihtoehtoja on, ja vasemmistoliiton vaihtoehto on inhimillisyyden puolella.

Arvoisa puhemies! Edellä mainituin perustein teen vastalauseen 4 mukaisen epäluottamusehdotuksen. [Ben Zyskowicz: Teidän aikaan ei ollutkaan leipäjonoja, kun te olitte hallituksessa, eihän?]

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod. [Hälinää] — Ja nyt on puheenvuoro edustaja Löfströmillä.

12.44 **Mats Löfström r** (ryhmäpuheenvuoro): Kiitos, tack, ärade talman! Under höstens lopp har vi fått några goda nyheter från marknaden, då Finland lyckats locka till sig en större investering av Google för att bygga en ny datacentral här. Att vissa storbolag tillsammans nu utreder förutsättningar för att bygga en aluminiumfabrik i Karleby och Kronoby fortsätter de positiva signalerna från marknaden. Vi ser nu att det goda arbete som hittills har gjorts kommer att bära frukt i framtiden, men arbetet för att få ekonomin på en mer hållbar grund behöver fortsätta. Vi i SFP och svenska riksdagsgruppen vill att fokus nu ska ligga på att skapa bästa möjliga förutsättningar för ekonomisk tillväxt. Svenska riksdagsgruppen har presenterat sina förslag redan tidigt i höst.

Arvoisa puhemies! Olemme tilanteessa, jossa menomme kasvavat niin nopeasti, että hallituksen vaikeista sopeutustoimia ja tarpeellisia leikkauksia koskevista päätöksistä huolimatta otamme ensi vuonna vähän yli 12 miljardia euroa uutta velkaa. Mutta ilman hallituksen toimia velkavuori kasvaisi vielä enemmän. Ruotsalaisen eduskuntaryhmän mielestä on kuitenkin hyvä, että suurin oppositiopuolue on samaa mieltä hallituksen talouspolitiikasta, kun te vaihtoehtobudjetissanne olette hyväksyneet hallituksen tekemiä muutoksia tiettyihin sosiaalieläkkeisiin.

Svenska riksdagsgruppen påstår att Finlands ekonomi stiger inte enbart genom nedskärningar, utan det är klart att vi behöver bygga en starkare grund för vår ekonomi för att trygga vår gemensamma välfärd även på sikt. I det här hänseendet är det alldeles elementärt att Finland är ett attraktivt land att investera i och att komma och jobba till. Arbetskraftsinvandringen är i nyckelposition när det kommer till att trygga tillgången till arbetskraft. Därför borde behovsprövningen slopas och vi borde sikta på en nettoinvandring på minst 40 000 människor per år, vilket är ungefär den nivå vi har i dag. Samtidigt ska vi fortsätta satsa på att den medföljande familjen trivs och har det bra här. Att regeringen med utbildningspartiet SFP i spetsen från och med hösten 2028 gör det möjligt att avlägga en engelskspråkig finsk studentexamen är viktigt med tanke på utländska experters medföljande familjer. Att locka utländska toppexperter till Finland är viktigt, inte enbart för deras kunnande utan även för att de följs av kapitalkraftiga aktörer och vice versa. Här behöver vi nu fundera hur vi förbättrar vår attraktionskraft, särskilt i förhållande till övriga Norden.

Ärade talman! Finland har många konkurrensfördelar. Exempelvis hör den finländska skolan till de bästa i världen. Nu satsar vi hundra miljoner euro på revideringen av stödet för lärandet inom den grundläggande utbildningen och hjälper de elever som behöver till exempel stöd i smågrupper eller specialundervisning. Starka grundkunskaper i att läsa, skriva och räkna är basen för all inläring. Därför lägger vi också till tre veckoårstimmar i modersmål och matematik i de lägre klasserna från och med nästa läsår. Provsortimentet för studentexamen blir mångsidigare från och med år 2029, då det blir möjligt att avlägga studentexamensprov i musik, bildkonst och gymnastik.

Samtidigt har regeringen varit tvungen att dra ner på vissa kostnader inom yrkesutbildningen, [Veronika Honkasalo: 120 miljoner!] men här ska det noteras att dessa riktas till vuxna som redan har en utbildning, inte till barn och unga. Yrkesutbildningen ges

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

verktöyg att själv påverka sin finansiering genom ändringar i finansieringsmodellen, och år 2026 inleds det ett försök om verksamhetsstyrning för att göra det lättare för anordnare att svara mot lokala och regionala behov. Det centrala är att regeringen fortsättningsvis nästa år satsar över två miljarder euro på andra stadiets utbildning, vilket är samma nivå som tidigare år.

Vi gläds stort över tilläggssatsningarna på funktionshindersservicelagen, så att begränsningarna i lagens tillämpningsområde inte behöver genomföras — något som väckt stor oro bland funktionshindrade, deras anhöriga och inom organisationsfältet. Underrepresenterade grupper och minoriteters möjligheter att delta i samhället och deras jämlika behandling ska tryggas. Svenska riksdagsgruppen har i riksdagens budgetförhandlingar prioriterat FDUV-Lärums förutsättningar att förmedla anpassade läromedel. Terapigaranti för barn och unga och budgetens tilläggssatsningar till organisationer som främjar psykisk hälsa är också viktiga. Vi måste värna om civilsamhället, dess medborgarorganisationers och tredje sektorns verksamhetsförutsättningar.

Arvoisa herra puhemies! Inflaation takia suomalaisten ostovoima oli viime vuonna heikoimmalla tasolla 15 vuoteen, mikä kuormittaa erityisesti pienituloisia ja etuuksista riippuvaisia eli niitä, joilla jo valmiiksi on raskasta. Tähän liittyen ruotsalainen eduskuntaryhmä korostaa, että lapsia ja nuoria on suojeltava leikkausten vaikutuksilta.

Hallituksen puoliväliriihi lähestyy. Me ruotsalaisessa eduskuntaryhmässä odotamme kasvupakettia, jonka hallitus on sitoutunut esittämään siihen mennessä. Toivomme, että hallitus tutkii ennakoluulottomasti kaikki pöytään tuotavat ehdotukset. Emme saa missään tapauksessa kaivautua ideologisiin poteroihin. — Kiitos. [Veronika Honkasalo: Tehän leikkaatte lapsilta ja nuorilta!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

12.50 Peter Östman kd (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluan aluksi kiittää hallituskumppaneita määrätietoisesta työskentelystä yhteisten tavoitteiden edistämiseksi. Askel askeleelta viemme Suomen taloutta kestävämmälle perustalle.

Suomen talous on alkanut toipua taantumasta, ja pientä valon pilkahdusta on havaittu talouskasvun osalta. Tuoreet uutiset Googlen datakeskushankkeista Kajaanissa ja kansainvälisten suuryhtiöiden kannattavuusselvitykset alumiinitehtaan rakentamisesta Kokkolan ja Kruunupyyn alueelle ovat rohkaisevia esimerkkejä siitä, että Suomi on kiinnostava maa investoinneille. Elinvoiman ytimessä ovat työllisyyden ja yrittäjyyden kysymykset.

Värderade talman! Regeringen gör betydande satsningar på tillväxt genom satsningar på forskning och utveckling samt genomför reformer som befämjar sysselsättningen.

Hallitus panostaa merkittävästi kasvuun, tutkimukseen ja kehittämiseen sekä työllistymistä edistäviin toimiin. Suomessa on paljon erityisosaamista ja tuotantoa. Meidän on uskallettava investoida ja luoda toimintakenttä, jossa pienempienkin ja innovatiivisten yritysten on mahdollista osallistua rakentamiseen ja kasvaa uusiksi globaaleiksi markkinajohtajiksi.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Hallituksessa olemme sitoutuneet tekemään työtä velkaantumisen kääntämiseksi ja suomalaisen hyvinvointivaltion perustan korjaamiseksi. Emme ole etsimässä pikavoittoja, vaan pysyvää muutosta.

Arvoisa puhemies! Haluan kiittää myös oppositiota vaihtoehtobudjeteistanne. Hyvien vaihtoehtojen esiin tuomiselle on aina paikkansa. Valitettavasti on todettava, että ne eivät tuoneet varteenotettavia konkreettisia näkökulmia hallitukselle. Niissä pyrittiin samaan tasapainoon kuin hallituksen esityksessä, mutta keinovalikoimiltaan ne olivat epärealistisia. Positiivista kuitenkin oli, että useampi hallituksen esitys näytti myös oppositiolle kelpaavan. Kenties on ymmärretty, että velkaantumiskehityksen kääntämiseksi myös vaikeat päätökset ovat tarpeen.

Hallituksen keskeisiin tavoitteisiin koko hallituskautena kuuluvat parannukset sosiaali- ja terveyspalvelujärjestelmään. Hyvinvointialueiden rahoituksen osuus on valtion budjetista jo lähes 30 prosenttia — lähes 30 prosenttia. [Vasemmalta: Miljarditason leikkaus!] Osuus on niin suuri, että kulukasvu haastaa koko valtiontalouden tasapainoa.

Vaikeiden ja kipeidenkin päätösten keskellä panostukset perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointiin ovat olleet kristillisdemokraateille erityisen tärkeitä ja joiden eteen on tehty lujasti töitä. Me rakennamme turvallista lapsi- ja perhemyönteistä yhteiskuntaa. [Vasemmalta: Leikkaamalla lapsilta!]

Lasten ja nuorten terapiatakuu toteutuu. Terapiatakuu toteutuu tällä kaudella, ja matalan kynnyksen mielenterveyspalveluihin panostetaan. Lapsilisiä korotetaan, ja kotihoidon tuki säilyy. Työtulovähennyksessä otetaan käyttöön lapsikorotus. Kristillisten ja muiden yksityiskoulujen rahoitus tasa-arvoistetaan ja perusopetuksen ja oppimisen tukeen panostetaan. Viimeisten vuosien kehitys perustaidoissa ja yleisesti oppimistuloksissa on ollut huolestuttavaa. Tähän tarvitaan suunnanmuutos.

Arvoisa puhemies! KD:n kansanedustajana toiminut sosiaalineuvos Antero Laukkanen kuoli viime viikon lopulla pitkäaikaisen ALS-sairauden uuvuttamana. Anteron elämäntyönä voidaan pitää monen muun saavutuksen ohella erityisesti niin kutsuttua Lex Laukkasta, joka takaa ja vakinaistaa ruoka-avun jakajille vuosittaisen määrärahan, jolla katetaan ruokajaosta aiheutuvia kuluja.

Arvoisa puhemies! Kristillisdemokraatit toimivat Suomen politiikassa järjen äänenä, joka edelleen ajaa pienen ihmisen asiaa suurten rakennemuutosten keskellä.

Värderade talman! Vi gör vårt bästa för att balansera ekonomin och eftersträvar lösningar som dämpar effekterna av svåra men nödvändiga reformer.

Pyrimme hallituksessa parhaamme mukaan tasapainottamaan ja löytämään kompromisseja, jotta nykyiset leikkaukset olisivat niin oikeudenmukaisia kuin mahdollista.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

12.55 Harry Harkimo liik (ryhmäpuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Tässä mietinnössä kirjoitetaan seuraavasti: ”Pääministeri Orpon hallituksen talouspolitiikan painopisteet ovat taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu ja hyvinvointipalvelujen turvaaminen.” Todella tärkeitä tavoitteita, mutta, hyvä hallitus, miten on mennyt niin kuin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

omasta mielestänne? Oikeastaan kaikki neljä hallituksen talouspolitiikan tukijalkaa ovat sortumassa, ja he tietävät sen myös itse. Nyt pelataan vain aikaa, ja se tulee kalliiksi suomalaisille.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Autan vähän. Taloudellinen vakaus: Velkaralli sen kuin kiihtyy, vaikka vaalien alla lupasitte aivan muuta. On turha puhua vain suhdanteista ja korkotasosta. Suomi on aivan itse maalannut itsensä nurkkaan. Suhdanteista huolimatta muiden Pohjoismaiden talous on vahvassa kasvussa ja budjetit tasapainossa. Ja mitä korkotasoon tulee, niin sen perusteella meillä olisi viime vuosikymmenellä nollakorkojen aikana ollut hirveä investointibuumi päällä. Mutta ei ollut. Suomen talous ei ole kasvanut 17 vuoteen. Ja tätä täysin avutonta ajanjaksoa ovat kaikki puolueet olleet tekemässä.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Työllisyys: Työllisyyttä piti tulla lisää. Tuli vain työttömiä, ja vain konkurssit ja velkavuori kasvavat. Suomi on EU:n täyttä pohjasakkaa. Piti tulla 100 000 työllistä — tuli yli 50 000 työtöntä. Vain yritysten kasvu, investoinnit ja viennin veto tuovat ihmisille uusia työpaikkoja ja paremmat palkat. Ilman niitä meillä ei ole tulevaisuutta. Meillä on velalla pyöritetty hyvinvointi, johon meillä oikeasti ei ole varaa. Työllisyyden kasvun piti olla merkittävä osa julkisen talouden tasapainoa. Yhden työllisyysprosentin arvo on miljardi euroa, eli siitä voi jokainen itse päätellä, kuinka hallitus on tässäkin pitänyt kiinni tavoitteesta.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Talouskasvu: Konkursseja haetaan ennätystahtiin. Työttömyys lisääntyy. Sote on rikki, kulut ovat karanneet käsistä aikoja sitten. Ensi vuodelle sote-alueet esittävät voittoa — minäpä veikkaan, että tulee miljardi tappiota. Julkista velkaa otetaan suhteessa eniten EU:ssa. Talouskasvu on lähes huonointa koko maailmassa. Suomi on kaikilla mittareilla Euroopan pahnanpohjimmainen. Yrittäjien luottamus hallitukseen, erityisesti kokoomukseen, on vapaassa pudotuksessa. Tarvitsemme yli hallituskausien kantavan, pitkäjänteisen suunnitelman ja veroremontin, joiden avulla Suomen talous ja kilpailukyky laitetaan kuntoon. Näyttääkö tämä nykyinen meno siltä, että tähän tulisi muutosta? No, ei todellakaan näytä. Vain talouskasvu pelastaa julkisen talouden. Vain talouden kasvu taittaa velan ja takaa hyvinvoinnin. 2,5 prosentin kasvu tuo 8 miljardia euroa lisää bruttokansantuotteeseen ja parantaa julkista taloutta vähintään puolet siitä, kun verotulot kasvavat ja työttömyysmenot pienenevät. Liike Nyt on tehnyt yhdeksän keinoa talouskasvun vauhdittamiseksi.

Arvoisa puhemies, ärade talman! Hyvinvointipalvelujen turvaaminen: Viime viikkojen sote-näytelmä on viimeistään osoitus siitä, että hallitus on toimintakyvytön — hallitus on menettänyt kaiken toimintakykynsä. Mikään näistä tavoitteista ei toteudu alkuunkaan, vaan on käynyt täysin päinvastoin. Ja hyvä hallitus, ministerit Orpo ja Purra, tiedätte kyllä itsekkin, että nämä tavoitteet eivät tule toteutumaan. Ei voi muuta sanoa kuin että täysin vastuutonta toimintaa, ja voimme vasta arvailla, kuinka kalliiksi tämä ajanpeluu suomalaisille tulee. Kansan luottamus koko soteen murenee, ja se on erittäin vaarallinen suunta. Kysymys on yksinkertaisesti luottamuksesta. Suomalaisten on pystyttävä luottamaan siihen, että jos tarvitsee hoitoa tai hoivaa, sitä myös saa. Kun ihmiset ovat ikänsä tehneet töitä ja maksaneet veronsa, heillä on silloin oikeus luottaa siihen, että he saavat apua, kun sitä tarvitsevat. Nyt he eivät sitä saa. Jos ei maksa verojaan, toimii laittomasti. Mitä sitten tarkoittaa tämä jatkuva venkoilu sote-palvelujen kanssa? Ei pidä luvata mitään, jos ei pidä lupauksista kiinni. Kuka kantaa vastuun ihmisten hengestä ja terveydestä? Palvelut ovat ihmisiä varten. Ihmiset ovat tärkeimmät, ei järjestelmä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies, ärade talman! Taloudellinen vakaus, työllisyys, talouskasvu ja hyvinvointipalvelujen turvaaminen ovat tärkeimpiä asioita. Mikään hallituksen tavoitteista eivät toteudu. Hallituksen ohjelmasta on pohja pois.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Purra, olkaa hyvä, seitsemän minuuttia.

13.01 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! Kulunut vuosi on ollut Suomen taloudessa haasteellinen. Vasta loppuvuodesta olemme nähneet varsinaisen käänteen, ja nyt näyttää siltä, että taloudellinen taantuma on vihdoinkin takanamme. Ensi vuodelle reaalinen talouskasvu asettunee yhden ja kahden prosentin välille. Julkinen taloutemme tarvitsee todella talouskasvua. On selvää, että geopoliittinen tilanne ja keskustelut esimerkiksi Naton tuomista lisätarpeista alleviivaavat sitä, että joudumme jatkossakin tekemään kurinalaista sopeutusta ja laatimaan tärkeysjärjestyksiä. Yhtä lailla on selvää se, että tämän vaalikauden sopeutukset eivät tule riittämään. Seuraava hallitus, mistä puolueista se ikinä koostuukaan, joutuu merkittävästi säästämään menoista, etenkin käyttötalouden juoksevista kuluista, sekä vastaamaan ongelmalliseen sote-rakenteeseen ja sen paisuviin kustannuksiin.

Arvoisa puhemies! Hallitus kantaa kortensa kekoon suomalaisten tulevaisuuden turvaamisessa. Linjaamamme 7 miljardin suorat sopeutustoimet vakauttavat julkisen talouden kestävämmän kehityksen, jonka perimme ja saimme syliimme kesällä 2023.

Valtiovarainvaliokunnan mietintö hallituksen talousarvioehdotuksesta tunnistaa aivan oikein ne keskeiset haasteet, jotka rasittavat julkista talouttamme tulevien vuosien aikana: ikääntyminen, sote, korot, puolustus.

Hallituksen talouspolitiikka lähtee siitä, että näinä vaikeina aikoina toteutamme käytännön ja teorian hyviksi havaitsemia toimintalinjoja. Suhdannetilanne on ollut synkkä, kyllä. Siksi hallitus tekee investointeja muun muassa väyliin. Investointiohjelman toteutus ajoittuu suhdanteeseen aivan oikein, finanssipolitiikka on elvyttävää. Käyttötalouden menoleikkauksia sen sijaan emme voi lykätä. Luottoluokituksen turvaamiseksi on edettävä käyttömenojen sopeuttamisessa viiveettä. Oppositio ei meitä tästä kiitä, mutta tulevat sukupolvet, lapset ja lapsenlapset kiittävät. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Eivät kiitä! — Suna Kymäläinen: Lisää lapsiköyhiä!]

Arvoisa puhemies! Poliitiikkaan kuuluu kärjistäminen ja silloin tällöin liioittelukin. Uhkailu, puhumattakaan väkivallasta, ei suomalaiseseen politiikkaan sen sijaan kuulu. Vaikeina aikoina vastuullinen hallitus joutuu tekemään vaikeita päätöksiä. Keskustelu saa olla värikästä, mutta henkilöön käyminen on ala-arvoista. Toivoisin myös määrättyä suhteellisuudentajua poliittisessa viestinnässä. Otan vain yhtenä esimerkkinä kulttuurin ja taiteen rahoituksen. [Vasemmistoliiton ryhmästä: Nyt on paksua!]

Eduskunta osoittaa kulttuurin ja taiteen rahoitukseen yli 500 miljoonaa euroa. Tähän päälle tulee vielä rahoitus muista kanavista. Siitä huolimatta oppositiossa ja osin kansalaisyhteiskunnassa on syntynyt narratiivi murskaavista, alan tuhoavista leikkauksista, vaikka sopeutusta tehdään vain 4 prosentin edestä. Suhteellisuudentaju on pahasti hukassa monilta.

Julkisen taloudenpidon keskeinen fakta on se, että resurssimme ovat rajalliset. Valtiolla on budjettirajoite. Näin ollen valtion on priorisoitava menojaan tulojen puitteissa. Menojen priorisointi, totta kai, perustuu arvovalintoihin. Kansalaiset ovat antaneet tälle hallitukselle

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

vaaleissa mandaatin tehdä näin. [Suna Kymäläinen: Ei ole! Puolueille!] Esimerkiksi valtionhallinnon säästöohjelmassa olemme suojanneet oikeudenhoidon, poliisia ja Rajavartiolaitosta. Puolustusvoimien rahoitus kasvaa voimakkaasti tulevina vuosina. Soteen laitamme ensi vuodelle yli 2,2 miljardia euroa lisää uutta rahaa. [Perussuomalaisten ryhmästä: Enemmän kuin Marinin hallitus!] Joka vuosi soten rahoitus lisääntyy sadoilla ja sadoilla miljoonilla. Me lisäämme soten rahoitusta.

Hallituksen investointikokonaisuus aloittaa satojen ja satojen miljoonien tiehankkeet ympäri Suomea. Suomalaiseen kasvuyrityskenttään teemme 300 miljoonan lisäpiristysruiskeen pääomittamalla Teollisuussijoitusta. Tämä tuo noin miljardin uutta riskirahoitusta suomalaiseen kasvuyrityskenttään. Teollisuussijoituksen uusi sijoitusstrategia valmistunee alkuvuodesta, ja tulosta alkaa tulla. Kantaverkkoa ja kaasuverkkoa laajennetaan tarvittaessa. Investointien verohyvitystä koskeva esitys annetaan eduskunnalle tällä viikolla.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien ja keskustan vastalauseissa peräänkuulutetaan kasvutoimia. Hallituksen uusiakin kasvutoimia on jo valmistelussa, ja tässäkin talousarvioehdotuksessa pääomittamme Teollisuussijoitusta 100 miljoonalla eurolla. Työn verotusta kevennetään loppuvaalikaudella lisää. Sosialidemokraattien vastalauseessa oli toisaalta aivan oikein kiinnitetty huomiota suomalaisen koulutusjärjestelmän heikkoon tilaan. Jos emme vaadi lapsiltamme luku- ja laskutaitoa, ei lisärahoituksella ole merkitystä. Paljon voimme saada aikaan asenne- ja toimintatapojen muutoksella. Yhtään lasta ei saa jättää ilman hyvää luku-, kirjoitus- ja laskutaitoa. Opetus ja osaamisen vaatiminen on paras investointi tulevaisuuteen. [Timo Harakka: Ja halpa!]

Keskusta peräänkuuluttaa kasvupolitiikkaa. Hallitus kokoontuu huhtikuussa puoliväliriiheen, jossa teemme kokonaisvaltaisen tarkastelun talouspolitiikan tilannekuvasta. [Anne Kalmari: Miksi vasta silloin?] Jo useiden päätettyjen ja täytäntöön pantujen lisäksi teemme uusia kasvutoimia.

Risto Murron työryhmä tekee omaa työtään. Valtion tiukan rahatilanteen vuoksi veronkevennykset ovat tietenkin vaikeita toteuttaa. Uusia veronkorotuksia ei toisaalta myöskään pidä tehdä. Julkisen talouden mahdolliset lisääntyvät haasteet voitetaan pitkäjänteisellä käyttömenojen sopeuttamisella tulopohjaa vastaavaksi. Viime kädessä valtion budjetin tulisi olla tasapainossa ainakin käyttötalouden osalta. Jos korkomenot, sote tai puolustusmenot lisäävät tarvetta sopeuttaa muualta, näin on toimittava.

Vihreille voin todeta sen, että EU kyllä varmistanee riittävän ilmastopolitiikan kunnianhimon. Käytännössä kaikki ilmastolainsäädäntö tulee meille EU:sta, esimerkiksi laajennettu päästökauppa. Edellinen hallitus hyväksyi laajennetun tieliikenteen päästökaupan joulukuussa 2022. [Timo Harakka: Ollaanko me itse EU:ssa?]

Vasemmiston vastalauseessa kiinnitetään huomiota sinänsä analyttisesti sopeutustoimien finanssipoliittisiin kerroinvaikutuksiin. Hallituksen sopeutustoimet eivät kuitenkaan ole suhdannepoliittisia toimia, vaan pyrimme tasapainottamaan rakenteellisen epäsuhdan tulojen ja menojen välillä.

Arvoisa puhemies! Valtiontalouden alijäämä on 12,5 miljardia euroa. Ilman hallituksen päättämiä sopeutustoimia olisimme jo yli 15 miljardin. Nämä luvut ja tosiasiat puhuvat puolestaan, miksi hallituksen talouspolitiikka ja ehdotus ensi vuoden toimiksi ovat välttämättömiä. Myös IMF ja EU tukevat hallituksen talouspoliittista linjaa.

Mitä tulee hallituksen työllisyystoimiin, uusimpien alustavien valtiovarainministeriön arvioiden mukaan ne vahvistavat julkista taloutta yli 2 miljardilla eurolla eli siis jopa noin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

200 miljoonalla eurolla enemmän kuin hallitusohjelmassa vielä arvioitiin. Suhdanne tietenkin vaikuttaa toimenpiteiden täyden vaikutuksen aikatauluun. On kuitenkin todennäköistä, että työllisyys heikentyisi nyt havaittua enemmän ilman hallituksen päättämiä toimia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustajat voivat nyt pyytää minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja nousemalla seisomaan ja painamalla V-painiketta. — Edustaja Jukkola, olkaa hyvä.

13.09 Janne Jukkola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Opposition kritiikkiin voisi kommentoida, että asiantuntijat ovat laajalti pitäneet hallituksen sopeutuslinjaa oikeana. Hallitus on lisäksi osoittanut aivan poikkeuksellista toimeenpanokykyä sopeutuskokonaisuuden osalta. Jo tähän toiseen budjettiin olemme sisällyttäneet valtaosan sopeutustoimista ja rakenteellisista uudistuksista. Näin toimii vastuullinen hallitus. Tätä vasten on entistä erikoisempaa kuunnella SDP:n väistelyä omasta vaihtoehdostaan. Välillä te vastustatte hallituksen toimia, ja toisaalta taas hyväksytte ne vaihtoehtobudjettiinne.

Te sanotte kannattavanne velkaantumisen hillintää, mutta sitten puolueenne varapuheenjohtaja kertoo, ettei sillä olekaan niin kiire ja velkaa voidaan ottaa lisää. Tässä on tosi iso ero meidän ja teidän välillä. [Puhemies koputtaa] Kertokaa nyt, millä linjalla mennään eteenpäin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vähämäki, olkaa hyvä.

13.10 Ville Vähämäki ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! On Suomi ennenkin noussut, pahemmistakin paikoista, työllä. Sotien jälkeen savottakämpille lähti avuksi lukematon joukko 10—15-vuotiaita poikia. Lunta oli, pakkasta oli. Viikonlopuksi ja jouluisi pääsi kotiin. [Timo Harakka: Siinä on koulutuspolitiikkaa!] Jos hyvin kävi, niin takaisin savottaan lähtiessä sai evääksi vehnäpullaa. Nämä pojat ovat nyt 80—90-vuotiaita. He olivat nostamassa Suomea ja Pohjois-Suomea. Työhön oppivat ja työtä ovat tehneet elämänsä. Miten heitä on muistettu ja huomioitu? [Anne Kalmarin välihuuto]

Kalle Päätalo on teoksissaan kuvannut savottaelämää ja sitä kautta myös näiden poikien elämää. Eduskunta lisää 50 000 euroa Taivalkoskella sijaitsevalle Kalle Päätalon lapsuudenkodille.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

13.11 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt omassa vaihtoehdossaan, että se sama sopeutus, mitä hallitus hakee, voidaan rakentaa myös oikeudenmukaisempien valintojen varaan siten, että yli yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy enemmän näistä meidän esityksistä kuin teidän.

Arvoisa puhemies! Tässä salissa paljon ja perustellusti väänämme eri politiikan asioista, mutta välillä olisi hyvä löytää myös hieman yhteistyötä. Ja kun tiedän, että tämä sairaalaverkkokysymys on hallitukselle pirun vaikea asia, kun vastaava ministerikään ei enää näemmä tämän takana ole ja hallituspuolueen kansanedustajillakin on vaikeata, niin emmekö me nyt voisi tänään tämän yhdessä täällä ratkaista siten, että säilytetään nämä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sairaaloiden päivystykset ja otetaan se puuttuva raha esimerkiksi täältä jakamattomasta varauksesta elikkä niin sanotuista joululahjaraahoista? Olen aivan varma, että valtiovarainministerikin saattaisi tähän kyllä suostua, kun te olette itsekin kannattanut näiden joululahjarahojen vähentämistä. [Puhemies koputtaa] Sopsisiko tämä hallitukselle? Annetaan suomalaisille mieluinen joululahja. [Ben Zyskowicz: Oliko tämä raha teidän vaihtoehtobudjetissanne, olihan? — Joona Räsänen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalli, olkaa hyvä. [Hälinää] — Edustaja Kallilla on puheenvuoro. [Eeva Kalli: Arvoisa puhemies... — Joona Räsänen välihuuto] Edustaja Räsänen! — Olkaa hyvä, edustaja Kalli.

13.13 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen politiikan suurin ongelma on se, että luottamuksen ja toivon vahvistamisen sijaan se kylvää epäluottamusta ja epätoivoa. Miten hallitus voi muka kuvitella, että suomalaisten tulevaisuus usko vahvistuu leikkaamalla suomalaisten terveydestä, hyvinvoinnista ja koulutuksesta?

Räikeä ja polttavan ajankohtainen esimerkki tästä toivottomuutta lisäävästä päätöksestä on tosiaan tämä esitys sairaaloiden päivystysten alasajosta. Ettekö näe, että tämä politiikka vie nyt Suomea väärään suuntaan? Suomalaiset pitävät sote-palveluita puolustamisen ja panostamisen arvoisina. Myös yritykset kautta Suomen ovat huolissaan tästä keskittämispolitiikasta. Siksi yritykset ja yrittäjät ja tavalliset suomalaiset eri puolilla Suomea ovat vedonneet hallitukseen palveluiden pelastamiseksi. [Puhemies koputtaa] Kysynkin pääministeriltä: onko hallitus [Puhemies koputtaa] valmis luopumaan esityksestä sairaaloitten päivystysten alas ajamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tynkkynen, olkaa hyvä.

13.14 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Kiitos, puhemies! Edustaja Jukkola kokoomuksen ryhmäpuheenvuorossa sanoi, että hallitus on panostanut kaikkiin tärkeimpiin asioihin. No, nythän on kuitenkin niin, että hallitus leikkaa muun muassa ammatillisesta koulutuksesta, kulttuurista, sosiaali- ja terveystyötä tekevilta kansalaisjärjestöiltä, kotoutuksesta, opintorahasta, nuorisotyöstä, sairaalaverkosta ja esimerkiksi kohtuuhintaisesta asumisesta. Edustaja Jukkola, mitkä asiat ovat hallitukselle kaikkein tärkeimpiä, kun selvästi ainakaan nämä kaikki edellä mainitut niitä eivät ole?

Ja kun edustaja Vähämäki palautti keskusteluun sotien jälkeisen Suomen ja kovan työn savotassa, niin ainakin itse olen lähtenyt politiikkaan sen takia, jotta voisin tehdä tästä maasta paremman paikan meidän jälkeemme tuleville enkä tarjota toistona, uusintana, vuosikymmenten takaa sitä rankkaa ja kovaa elämää, johon meidän vanhemmat ja isovanhemmat ovat joutuneet tyytymään. [Ben Zyskowiczin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Minja Koskela, olkaa hyvä.

13.15 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeri Purra, te sanoitte äsken, että tulevat sukupolvet kiittävät teidän politiikastanne. Tämä väite on aivan hirvittävän falski. Jos me katsotaan, mitä menneisyydessä on tapahtunut, mietitään 90-luvun lamaa ja siitä tehtyjä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

seurantatutkimuksia: Minä olen syntynyt vuonna 1987. Minun sukupolvestani on tehty seurantatutkimus, jossa on käynyt ilmi, että nämä laman vaikutukset — se, että on leikattu lasten ja nuorten hyvinvoinnista — ovat vaikuttaneet siihen, että minun ikäpolvestani joka kolmas on käyttänyt mielenterveyspalveluita 25 ikävuoteen tultaessa. Nämä teidän politiikkanne seuraukset ovat nyt jo johtaneet siihen, että ruoka-avussa seisoo yksinäisiä lapsia ilman aikuisia, ja näillä lapsilla on silminnähten nälkä. Ja tämä on SPR:n raportointiasia, ei mikään minun keksintöni. Teidän politiikkanne seurauksena tulee 17 000 uutta köyhää lasta. Miten tästä voisi kiittää? Kotitausta vaikuttaa enemmän, kun yhteiskunta kannattelee vähemmän, ja tämä on se, [Puhemies koputtaa] mihin teidän politiikkanne johtaa, ja teidän pitää kantaa siitä vastuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

13.16 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Det är aldrig enkelt att göra ekonomiska anpassningar, men det är centralt för att vi inte ska tappa kontrollen över vår offentliga ekonomi och i förlängningen Finlands suveränitet. Finlands möjlighet att fatta egna självständiga beslut bygger på att vår ekonomi vilar på en stabil grund och att det finns internationellt förtroende. Därför får vi inte överskuldsätta oss, utan vi måste bryta skuldsättningsspiralen. Vi har tagit mer lån de senaste 15 åren, vilket visar hur svårt det varit att åtgärda våra strukturella problem.

Hallitus tekee tarvittavat muutokset. Sen lisäksi meidän on vahvistettava työllisyyttä ja luotava paremmat edellytykset talouskasvulle. Hallituksen työmarkkinauudistukset ovat tässä suhteessa hyvin tärkeitä. Meidän on myös onnistuttava houkuttelemaan ulkomaisia investointeja Suomeen ja saatava Suomessa toimivat yritykset investoimaan enemmän myös täällä kotimaassa. Lisäksi meidän on oltava houkutteleva maa ulkomaiselle työvoimalle, sillä myös koko muu maailma kilpailee heistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Tack. — Edustaja Östman, olkaa hyvä.

13.17 **Peter Östman kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En tiedä, kehittyykö Suomi tällä keskustelulla, mitä nyt käydään, mutta yritetään parhaamme. Kun kuuntelee opposition puheenvuoroja, tulee mieleen, kun lapsuusvuosina kuuntelin radiouutisia. Muistatte varmaan — ainakin te vanhemmat — ”uutiset STT:ltä”, ja sitten tuli pitkä lista synkkiä uutisia. Ja nyt kuulostaa vähän siltä, että me ollaan menty ehkä liian pitkälle tässä polarisoidussa keskustelussa, että luodaan liian helposti tällaista mustavalkoista kuvaa. Kyllä meillä on haasteita, ja hallitus pyrkii vaikuttamaan ja tekemään päätöksiä niihin, mutta asiat eivät ole kuitenkaan niin huonosti kuin me saatamme kuvitella.

Tuore esimerkki: Silloin tällöin kuljen taksilla täällä pääkaupunkiseudulla niin kuin eilen illalla, ja oli maahanmuuttajataustainen kuski niin kuin yleensä on, en nyt mainitse mistä maasta, mutta juttelen aina näiden kanssa. Ja hän sanoi, että hän haluaa kiittää Suomea: Tämä on hyvä maa, hän on asunut [Puhemies koputtaa] 15 vuotta täällä. Hän on perustanut perheen, [Puhemies koputtaa] ja he ovat kiitollisia Suomelle, niin että kyllä meillä on asiat paremmin kuin ehkä tästä keskustelusta käy ilmi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harkimo, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

13.19 Harry Harkimo liik (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, ärade talman! Kasvusta on puhuttu paljon, ja hallituksella on 500 eri keinoa, millä kasvaa — minä en tiedä, kuinka monta niistä pitäisi oikein olla. Mutta kun ei kasvaa nyt tule. Huomenna tulee Suomen Pankin talouskasvuennuste. Veikkaan, että se on jotain 1,2 prosenttia tai jotain tämmöistä. Valtiovarainministeriön talouskasvuennusteeseen on vaikeaa enää uskoa. Viime vuonna sanottiin, että tänä vuonna on 1,5 prosenttia, ja oli miinus 0,2, niin että siihen en usko enää, mutta Suomen Pankin ennusteeseen uskon.

Mitä te teette, hallitus, jos tämä talouskasvu ei lähde käyntiin, niin kuin se ihan selvästi osoittaa, että ei lähde? Onko Murron ryhmällä nyt joitain ihmeellisiä kikkakolmosia, mitä kukaan muu ei ole ymmärtänyt ja mitä hallitus ei itse ymmärrä? Tuleeko sieltä jotain niin ihmeellistä, että tämä talous lähtee yhtäkkiä kasvuun, kun 17 vuoteen tämä ei näillä keinoilla [Puhemies koputtaa] ole lähtenyt?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vornanen, olkaa hyvä.

13.20 Timo Vornanen tv (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu puhemies! Edustaja Vähämäki käytti mielestäni tuossa edellä hyvän puheenvuoron.

Suomen talous näyttää hieman paranemisen merkkejä ensi vuonna. Ihmiset pystyvät kuluttamaan enemmän inflaation hidastumisen ja korkojen laskemisen myötä. Tämä on positiivinen signaali ja osoitus siitä, että olemme hitaasti menossa kohti parempaa. Valtio on säästökuurilla, ja se on ymmärrettävää. Julkinen talous on saatava tasapainoon, mutta suomalaisen yhteiskunnan ydintoimintojen, erityisesti turvallisuuden ja peruspalveluiden, rahoitusvajetta esimerkiksi Rajavartiolaitoksen osalta en voi hyväksyä. Riittävästi rahoitetut, kriisitilanteisiin valmiit turvallisuusviranomaiset takaavat viime kädessä valtion olemassaolon. — Tämä on asia, josta me emme voi tinkiä.

Peruspalvelut ovat olemassa siksi, että jokaisella kansalaisella on mahdollisuus edes inhimillisesti tyydyttävään elämään. Tinkiminen esimerkiksi perusterveydenhuollosta johtaa myöhemmin korkeampiin erikoissairaanhoidon kuluihin, mikä on kestänytöntä. Ennalta estäminen on inhimillisesti [Puhemies koputtaa] oikein sekä huomattavasti edullisempaa kuin syntyneiden ongelmien korjaaminen. Kello käy, Vornasen puheelle ei loppua näy. Päätän tähän.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valiokunnan puheenjohtaja, edustaja Lohi, olkaa hyvä.

13.21 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa on erittäin hyvät talouden tavoitteet, muun muassa se, että velkaantumiskehitys käännetään ja että julkisen talouden alijäämätilanne on enintään 1 prosenttiyksikköä vaalikauden lopussa. Nyt tuossa valtiovarainvaliokunnan kuulemisessa ja myös tässä materiaalissa, joka meille on jaettu, valtion ensi vuoden budjetin yleisperusteluissa käy ilmi, että nuo tavoitteet ovat karanneet ulottumattomiin, kuten myös työllisyystavoite — osittain johtuen tästä suhdannetilanteestakin.

Nyt haluaisin kysyä pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä, onko hallitus päivittänyt tavoitteensa tai aikooko se päivittää näitä tavoitteitaan. Nimittäin on tärkeää, että eduskunta tietää ja kaikki suomalaiset tietävät, mikä on se konkreettinen tavoite, johon

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

talouspolitiikalla pyritään. Eihän voi olla niin, että katsotaan vain vuosi kerrallaan, mitä tulee, ja toivotaan parasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Pääministeri Orpo, neljä minuuttia, ja sitten jatkamme debattia. Olkaa hyvä.

13.23 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos eduskunnalle ja valtiovarainvaliokunnalle kovasta työstä. Jos tätä keskustelua vetää nyt yhteen, niin minusta johtopäätös on se, että tässä salissa ei ole vaihtoehtoa esitetty hallituksen talouspolitiikalle, paitsi vasemmistoliitosta, mutta valitettavasti pidän sitä epäuskottavana, ja se johtaisi täysin hallitsemattomaan velkaantumiskehitykseen. Muuta todellista vaihtoehtoa talouspolitiikalle ei ole esitetty — sellaista, mikä olisi toteuttamiskelpoinen.

Täällä olen monta kertaa perännyt SDP:ltä sitä, sitoudutteko te 9 miljardiin, joka on valtiovarainministeriön määrittelemä sopeuttamistarve. [Timo Harakka: Entä te?] Te olette sanonut, nyökännyt sille ”kyllä”, mutta ette te pysty esittämään sitä. Minusta toinen iso asia, minkä tässä voi todeta, on se, että kun te olette puolitoista vuotta haukkuneet hallitusohjelman, jokaisen säästön, jokaisen uudistuksen, niin nyt te kuittaatte ne. Minusta tämä on aikamoista äänestäjien bluffaamista ja huijaamista. Teille käy ansiosidonnaisen heikentäminen, [Sosiaalidemokraattien ryhmästä: Ei käy! — Perussuomalaisten ryhmästä: Käy!] suojaosan poistaminen, lapsikorotuksen poistaminen. Te kuittaatte puolentoista prosentin arvonnäköveron korotuksen puolellatoista miljardilla hallituksen säästöjä, jotka olette lähestulkoon jokaisen täällä haukkuneet ja kulkeneet pitkin kyliä ja kaupunkeja haukkumassa hallituksen esityksiä ja politiikkaa.

Te ette ole pystyneet esittämään minkäänlaista uskottavaa työllisyys- ja talouspolitiikkaa, ette kasvupolitiikkaa, ja tämä on merkittävä ymmärtää. Koska oikeasti: te olette varmasti nyt sitä vaihtoehtobudjettia laatiessanne nähneet sen, että Suomen talouden tilanne on huono ja velkaantumistahti on aivan liian nopea ja ei ole yksinkertaisia keinoja. Meidän täytyy samaan aikaan — niin kuin hallitus tekee — painaa alas julkisia kuluja, mikä on välttämätöntä. Samaa aikaan pitää tehdä rakenteellisia uudistuksia, joilla saadaan tuottavuutta lisää, saadaan investointeja Suomeen, uskoa tulevaisuuteen. Tarvitaan niitä kasvua edistäviä toimia. Hallitus tekee niitä koko ajan. Mutta jos esimerkiksi paikallinen sopiminen, joka on yrittämisen kannalta aivan oleellinen, on hyväksytty täällä perjantaina, edustaja Harkimo, niin ei se vielä pysty vaikuttamaan. — Monet näistä uudistuksista tulevat voimaan nyt tai vuoden alusta.

Mutta minä uskon siihen, että hallitus tekee oikeaa politiikkaa, joka johtaa kestäväan talouden kasvuun, korkeampaan työllisyyteen. Me ollaan saatu nyt päivityksiä: valtiovarainministeriön arvion mukaan hallituksen tähän mennessä tekemät työllisyystoimet tuottavat 90 000 työpaikkaa — 90 000 työpaikkaa. Jos hallitus ei olisi tehnyt toimia, tänä päivänä meillä olisi paljon enemmän työttömiä kuin nyt. Ne 90 000 tulevat siinä vaiheessa, kun talous lähtee kasvuun. Ne tukevat talouden kasvua ja hyvää työllisyyskehitystä.

Talouspolitiikan asiantuntijat ovat samaa mieltä hallituksen kanssa siitä, että politiikkatoimet ovat oikeita, oikeansuuntaisia. Hallituksen finanssipolitiikan viritys on oikeantasoinen, ja me teemme määrätietoisesti tätä politiikkaa. Me viemme sitä eteenpäin. Me emme anna periksi, koska tämä muutoksen aikaansaaminen on välttämätöntä, jotta — ja vielä kerran jotta — Suomi on hyvinvoiva ja turvallinen maa myöskin tulevaisuudessa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Velkaa ottamalla, veroja korottamalla, yrittäjyyttä rankaisemalla se ei koskaan tule onnistumaan. Me viemme asioita eteenpäin.

Tämä tänään täällä käsittelyssä oleva budjetti on tämän hallituskauden ja itse asiassa pitkään aikaan kovin säästöbudjetti. Sen jälkeen parempaa on varmasti edessä. Minä uskon muutokseen ja käännöksen ja siihen, että työllisyys lähtee kasvuun [Puhemies koputtaa] ja hyvinvointi pelastetaan. [Veronika Honkasalo: Uskon varassako tässä eletään?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

13.27 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä näin joulun alla olisi sinänsä hyvää tahtoa tarkastella tätä hallituksen politiikkaa, mutta ei voi muuta todeta kuin, että se on täydellisesti epäonnistunut, täydellisesti epäonnistunut. Kun katsomme lukuja, työllisyyskehitys on Euroopan heikoin ja velkaantumisen kasvaa. Tämä on se, mitä te tarjoillette suomalaisille näin vuoden 2024 lopussa, kun tälle vuodelle pelkästään Matias Marttinen lupasi 60 000 uutta työllistä. [Matias Marttinen pyytää vastauspuheenvuoroa] Mutta miinuksella ollaan.

Kun tässä aiemmin puhuttiin näistä menneistä sukupolvista, niin kyllä varmasti nämä konkarit miettivät, että aiemmin Suomessa on ollut varaa pitää esimerkiksi sairaaloiden palveluita, sairaalaverkkoa, sen kaltaisena, että kaikkialla maassa kansalaiset ovat voineet luottaa arjen turvallisuuteen, mutta nyt sekin viedään ilman, että siitä edes asianomaisia säästöjä saataisiin aikaiseksi. Täällä ollaan nyt ihan konkreettisesti esitetty, ministeri Purra, että ettekö te voisi niistä joululahjarahoista löytää ne tarvittavat varat sairaaloiden päivystyspalveluiden turvaamiseksi, kun jopa hallituspuolueiden rivistä sitä toivotaan. Ei tarvitsisi rukkailla erilaisia lausumia, [Puhemies koputtaa] jos joululahjarahoista voitaisiin sairaaloiden palvelut turvata. [Ben Zyskiewicz: Löytyykö niistä se henkilöstökin?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Marttinen, olkaa hyvä.

13.28 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kyllä tämän keskustelun aikana on jälleen kerran käynyt esiin se, että hallituksen talouspolitiikalle ei ole tosiasiallista vaihtoehtoa. Annan arvostusta vain vasemmistoliitolle, joka on kertonut rehellisesti, paljonko te haluatte korottaa veroja, mutta käytännössä kaikki muut ryhmät ovat tämän sivuuttaneet.

Herra puhemies! Kyllä ymmärrän suomalaisten hämmennystä tällä hetkellä, jos puolentoista vuoden ajan SDP on kiertänyt, kuten pääministeri totesi, kylillä ja kaupungeissa vastustamassa hallituksen tekemiä sosiaaliturvaleikkauksia, ja nyt tämän jälkeen he siis sisällyttävät vaihtoehtoonsa puolentoista miljardin euron edestä näitä leikkauksia. Te olette kritisoineet alvin korotusta, nyt sekin taas vastaavasti maistuu. Sote-politiikan osalta te pääosin hyväksytte hallituksen asettaman sote-alueiden rahoitusraamin. Tämäkin on fakta. Ja viimeisenä, herra puhemies, puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkynen väläyttelee lisävelanottoa tulevaisuusinvestointeihin eli käytännössä siis marinilaiseen uusvasemmistolaiseen velanottoon perustuvaa talouspolitiikan vaihtoehtoa. [Puhemies koputtaa] Demarit ajavat monella rintamalla koko ajan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

13.29 **Antti Kurvinen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta ei kiistä sitä, etteikö Suomen julkisen talouden velkaantuminen vaatisi myös kovia sopeuttamistoimia, niin verosopeutusta kuin leikkauksiakin. Mutta kyllä tämä puolentoista vuoden matka, joka on muuttunut vähän taaperrukseksi tässä syksyllä Orpon hallituksella, on osoittanut sen, että pelkällä leikkuulauta- ja saksipolitiikalla, mitä te, valtiovarainministeri Purra ja pääministeri Orpo, olette harjoittaneet, Suomen talous ei nouse. Me tiedämme nyt jo, että alv:n himokorotus ei tuottanut niin paljon valtion kassaan kuin oli arvioitu. Tämähän kertoo siitä, että kun ihmiset pelkäävät ja ihmisillä on huolta tulevaisuudesta — heidät on peloteltu pääministerin ja valtiovarainministerinkin toimesta — he eivät enää kuluta, yritykset eivät työllistä.

On hyvä asia, arvoisa puhemies, että tämä Murrin työryhmä on asetettu, mutta keskustan mielestä se toimii aivan liian hitaasti. Me kaikki tiedämme, että lakeja ei muuteta päivässä eikä edes viikossa. Tällä aikataululla kasvutoimet jäävät vuoden, puolentoista vuoden päähän.

Kysynkin nyt, arvoisa puhemies, pääministeriltä ja valtiovarainministeriltä: voisitteko te ottaa keskustan kasvulistan toimet [Puhemies koputtaa] ja meidän veroporkkanamme käyttöön, meidän koulutuspoliittiset keinomme käyttöön, [Puhemies koputtaa] muut kasvutoimet erityistalousalueen käyttöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

13.31 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä kyllä puolustaisin eduskunnan mahdollisuutta kohdentaa harkittuihin kohteisiin hieman tukia tässä valtiovarainvaliokunnan budjetissa. Sieltä on löytynyt monia hyviä kohteita, monia tärkeitä tieliikennehankkeita, [Välihuutoja vasemmalta — Puhemies koputtaa] monia pieniä ampumaratahankkeita, jotka ovat tärkeitä maanpuolustuksen ja metsästyksen kannalta. Näitä kohteita löytyisi enemmänkin. Nyt tällä pienellä rahalla, mitä siellä on ollut jaettavissa, löytyi nämä kohteet. Olisi hyvä, jos rahaa olisi enemmänkin jakaa, mutta ymmärrämme talouden realiteetit.

Mutta kun oppositio ei pysty isoissa asioissa esittämään järkeviä vaihtoehtoja, niin ei se kyllä pysty pienissäkään. Hallitusohjelman helpoin leikkaus oli omasta mielestäni kuntien ilmastovelvoitteiden poistaminen, pari ykkösmiljoonaa pois sieltä ilmastovelvoitteista. Kun ajattelin, että tämä menee helposti läpi, niin eikö tässä, kun tämä tulee eduskunnan saliin, ala valtava huuto opposition taholta, että nyt se ilmaston lämpeneminen ei voi pysähtyä, kun kunnat eivät enää tee Suomessa ilmastosuunnitelmia. Jos ilmapiiri on tällainen, niin miten ihmeessä me voimme säästää mistään yhtään mitään? Ei ole ihmeekään, että Helsingin Sanomat otsikoi, että Marinin hallitus ei ole pystynyt yhteenkään säästöltä vaikuttavaankaan toimenpiteeseen. [Suna Kymäläisen välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvät edustajat, pyytäkää kernaasti minuutin mittaisia debattipuheenvuoroja, mutta älkää huutako edustajakollegoiden puheenvuoron päälle. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

13.32 **Krista Mikkonen vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla julkaistiin Kansalaispulsso-kysely, ja se kertoi siitä, että suomalaisten luottamus yhteiskunnan oikeudenmukaisuuteen on laskenut merkittävästi. Suomalaisten luottamus

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

hallitukseen on alle 40 prosenttia, ja erityisen vähän hallitukseen luottavat pienituloiset, vain 24 prosenttia. Sen sijaan hyvätuloisista 60 prosenttia luottaa hallitukseen, eikä ihme, sillä hallitus tekee nimenomaan sellaista politiikkaa, joka heikentää pienituloisten asemaa entisestään ja sen sijaan päästää suurituloisemmat paljon helpommalla.

Suomalaiset ymmärtävät kyllä sen, että taloutta pitää tasapainottaa, mutta kyse on siitä, miten se tehdään, ja nyt hallitus todella tekee sen tavalla, jolla se kurittaa jo ennestään heikossa asemassa olevia. Kysynkin pääministeriltä: kun äsken sanoitte, että mielestänne nämä kaikki teidän säästötoimenne ja sopeutuksenne ovat oikeita ja niillä ei ole vaihtoehtoja, onko todella niin, että ei ole vaihtoehtoja sille, että yhä useampi lapsiperhe joutuu köyhyyteen teidän [Puhemies koputtaa] leikkausten vuoksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pekonen, olkaa hyvä.

13.33 Aino-Kaisa Pekonen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Valtiovarainministeri tuossa aikaisemmassa puheenvuorossaan arveli, että nuoret sukupolvet, nuoret ja lapset tällä hetkellä, kiittävät tulevaisuudessa teitä tämän hallituksen päätöksistä. Minä en usko siihen. Te olette kasvattamassa lasten ja nuorten hyvinvointivelkaa, te ajatte lapsiperheitä köyhyyteen, ja lisäksi te pakotatte nuoria elämään velaksi.

Te totesitte myös, arvoisa valtiovarainministeri, äsken, että kansa on antanut tälle hallitukselle mandaatin tehdä näitä toimia. Näin varmaan on, mutta kerroitteko te ennen vaaleja, että te aiotte lakkauttaa päivystyksiä ympäri Suomea, vaikeuttaa ihmisten hoitoonpääsyä ja niin edelleen? Arvoisa ministeri Purra, tässä on SDP:ltä tullut selvä ehdotus siitä, millä tavalla tämä päivystysverkko voitaisiin turvata koko Suomessa. Miten vastaatte siihen? Miten nämä joululahjarahat? Täällä nyt annetaan näitä joululahjarahoja esimerkiksi perussuomalaisten kansanedustajan isän yhdistykselle, ampumaradoille ja naispappeuden kritisoijille. Emmekö voisi yhdessä [Puhemies koputtaa] pelastaa sairaalaverkon? [Ben Zyskiewicz: Mitäs Minja Koskela sanoi populismista?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Wickström, varsågod.

13.35 Henrik Wickström r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Nyt kun kuuntelee tätä keskustelua, vaikuttaa siltä, että kaikki puolueet oppositiossa eivät ymmärrä sitä tilannetta, missä Suomi on tällä hetkellä. Tässä verrataan hyvin paljon siihen, mitä tämä hallitus on saanut tehtyä tämän puolentoista vuoden aikana. Tämä hallitus on tehnyt tämän puolentoista vuoden aikana kaikki ne rakenteelliset uudistukset meidän talouteen ja työmarkkinoihin, joita meidän olisi pitänyt tehdä Suomessa jo kymmenen vuotta sitten. [Timo Harakka: Oliko RKP hallituksessa?] Tähän tilanteeseen, missä Suomi tällä hetkellä on, vaikuttaa se, että meillä on heikko suhdannetilanne ja että myöskin taloustilanne esimerkiksi Saksassa, joka on tärkeä vientikumppani Suomelle, on erittäin huono.

Mutta myöskin, niin kuin pääministeri tässä hetki sitten toi esiin, toivoo näkyy nyt kun katsoo talouden merkkejä tällä hetkellä, ja sen takia myöskin hallitus haluaa vauhdittaa lisää kasvutoimia juuri ensi vuoden riihen yhteydessä. Nyt olisi todella tärkeää, että me koko tästä salista saataisiin enemmän myöskin positiivista viestiä meidän elinkeinoelämän suuntaan tämän riitelyn sijasta. Suomi tarvitsee kasvua, ja tätä myöskin hallitus edistää.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindtman, olkaa hyvä.

13.36 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ne harvat valopilkut, jotka tällä hetkellä tulevat Euroopan ja Suomen talouteen, näyttävät tulevan joka toinen kuukausi Frankfurtista, kun Euroopan keskuspankki laskee korkoja. Markkinakorothan olivat jo aiemmin laskussa, ja kyllä se alkaa jo näkyä. Tässä on syytä uskoa, että se sysii taloutta ja työllisyyttä kasvuun. Ja itse asiassa se näkyy Euroopassa: tänä syksynä Euroopassa työllisyysasteen lasku on jo kääntynyt, ja se on tullut aavistuksen jopa nousuun.

Mutta, arvoisa puhemies, löytyy sieltä yksi poikkeus, jossa kehitys vain synkentyy, ja arvaatteko, mikä maa se on? Arvoisa valtiovarainministeri, se on Suomi. Tämän teidän hallituksenne aikana Suomen työllisyysasteen ero suhteessa EU:hun on synkentynyt 3 prosenttiyksiköllä. Te tiedätte, mikä on 1 prosenttiyksikön hintalappu julkiselle taloudelle: puhutaan miljardista. [Puhemies koputtaa] Arvoisa valtiovarainministeri, teillä on erittäin iso aukko tässä teidän suunnitelmassanne.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

13.37 **Ben Zyskiewicz kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehtobudjetti on lähihistoriamme suurin kaksilla rattailla ajaminen. [Oikealta: Kolmilla!] Demarit ovat noin puolitoista vuotta vastustaneet lähes kaikkia hallituksen tekemiä sosiaaliturva- ja työttömyysturvasäästöjä erittäin värikkäin sanankääntein. Edustaja Nurminen salissa kesäkuussa: ”Kuinka paljon te kehtaatte työttömiltä vielä leikata?” [Vasemmalta: Hyvä sitaatti!] Edustaja Joona Räsänen syyskuussa: ”Tämä on minusta typerää sosiaalipolitiikkaa.” Ja kun demarit pääsivät ihan itse — ihan itse — tekemään vaihtoehtobudjetin, niin he ottivat sinne sisään lähes kaikki ne säästöt, joita vastaan he ovat täällä huutaneet. [Välihuutoja] Miten tässä näin kävi? Ja nyt he pääsevät sanomaan, että joo, me sopeutamme lähes yhtä paljon kuin hallitus. No, totta kai te pystytte, kun nyt hyväksytte nämä vastustamanne säästöt.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kalmari, olkaa hyvä.

13.38 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työttömyys, konkurssit, velka, verot ja ihmisten arjen kustannukset kasvavat liian nopeasti. Suomessa on Euroopan kolmanneksi korkein työttömyys, joka pahenee toiseksi nopeimmin. Nyt jo 300 000 suomalaista on ilman työpaikkaa. Ihmettelen syvästi, miksi hallitukselle eivät käy keskustan kasvutoimet, miksi pelaatte aikaa ja sitten keväällä pohditte, mitä voisi ruveta tekemään, ja siinä se loppukausi sitten meneekin. Nyt tarvittaisiin kasvua, että voisimme pelastaa palvelut.

Edustaja Jukkola totesi, että tällä hallituksella on poikkeuksellinen toimeenpanokyky. Aika lailla hymyilytti. Ei näin poikkeuksellista toimeenpanokykyä ole missään muussa hallituksessa nähtykään, kun esimerkiksi tässä sairaalasotkussa ei tiedä kukaan, miten tässä tulee tapahtumaan. Toivottavasti sairaalat saavat jatkaa toimintaansa ja hyvinvointialueilla voidaan säilyttää palvelut. Keskusta ei hyväksy lähipalveluiden alasajoa [Puhemies koputtaa] eikä sairaalaverkon alasajoa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Junnila, olkaa hyvä.

13.40 **Vilhelm Junnila ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuluttajahinnat laskivat 0,4 prosenttia syyskuun alusta. Kuulitteko, SDP? [Välihuutoja] Asuntolainan korot sekä sähkön ja bensiinin hinta alenivat sekä suhteessa viime vuoteen että edelliseen kuukauteen. Arvonlisäverojen korotuksen vaikutuskin jäi hyvin vähäiseksi: Iltalehti uutisoi otsikolla: ”Alvin parjattu korotus ei iskenytkään hintoihin”. Oppositiossa te syytitte tästäkin, mutta vaihtoehtobudjeteissa sen hiljaa hyväksyitte. Puhutte yhtä, mutta täällä teette toista.

Arvoisa puhemies! SDP:n ryhmäpuhe oli riidanhaluinen ja kaukana yhtenäisyydestä. Edustaja Joonas Räsänen suulla puhuttiin ensin pusseista, sitten housuista. Vakuutan teille, että vahingollinen vaihtoehtonne ei parane, vaikka pukisitte pussihousut.

Mainittakoon vielä, että Tilastokeskuksen mukaan Suomen kokonaistuotantokin kasvoi kuukausitasolla.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

13.41 **Tiina Elo vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun tänä syksynä on keskustellut ihmisten kanssa, esiin on noussut syvä huoli siitä, mihin Suomi on menossa. Orpon—Purran hallituksen talouslinja on kova ja uhkaa romuttaa suomalaisten arvostaman hyvinvointivaltion perustan. Luottamuksen ja tulevaisuuden toivon tilalle on aivan liian monelle tullut näköalattomuus. Samaan aikaan ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja seuraukset alkavat näkyä yhä selvemmin myös Suomessa. Ilman elinvoimaista luontoa ja viileää ilmastoa meillä ei ole mitään. Riittävät toimet Suomen luonto- ja ilmastotavoitteiden saavuttamiseksi kuitenkin loistavat poissaolollaan. Valtiovarainministeri sysäsi vastuun ilmastopolitiikasta EU:lle. Suomi menettää suuria taloudellisia mahdollisuuksia, jos se tyytyy olemaan EU:ssa ympäristöpolitiikan jarrumies sen sijaan, että ajaisi vahvasti kunnianhimoista luonto- ja ilmastopolitiikkaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

13.42 **Suna Kymäläinen sd** (vastauspuheenvuoro): Puhemies! Ihan ensimmäiseksi haluan valtiovarainministerille sanoa, kun te totesitte, että suomalaiset ovat antaneet tälle hallitukselle mandaatin: ei. Suomessa ei äänestetä hallitusta vaan Suomessa äänestetään puolueita, ja jos nyt muistatte oikein, niin muun muassa sosiaalidemokraatit saivat kansalta suuremman mandaatin kuin te, perussuomalaiset.

Mutta asiaan: Epäoikeudenmukaisista ja eriarvoistavista leikkaustoimista huolimatta velkaantuminen ei taitu ja alijäämäkriteerit rikkoutuvat. Te olette todenneet, että erityissuojelussa ovat koulutus ja eläkeläiset. Todellisuudessa teidän erityissuojelunne tarkoittaa sitä, että ammatillisesta koulutuksesta leikataan yli 100 miljoonaa euroa. Pelkästään Etelä-Karjalassa se tarkoittaa 449:ää opiskelijavuotta, ja opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään.

Entäs eläkeläiset? Asumistukea leikataan, keskituloisille eläkeläisille tulee oma raippavero, ja heidän paljon käyttämiensä terveyspalveluiden asiakasmaksut nousevat, ja vielä kaupan päälle tulevat alvin nostot, jotta lääkkeiden hinnat nousevat. [Puhemies koputtaa] Aika kamalaa erityissuojelua.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Yrttiaho, olkaa hyvä.

13.43 Johannes Yrttiaho vas (vastauspuheenvuoro): Puhemies! En ollut kyllä pyytänyt puheenvuoroa, mutta toki sen käytän.

Puhemies! Moni täällä vaikenee eräästä aivan ilmeisestä selityksestä valtion velkaantumisen taustalla: Sotilasmenot on sysätty hallitsemattomaan kasvuun. Ensi vuodelle ehdotetaan yli 6,5 miljardin euron määrärahaa. Viidessä vuodessa sotilasmenot on yli kaksinkertaistettu. Tällaista tasokorotusta muut hallinnonalat eivät koskaan näe — lisäystä 3,5 miljardia euroa.

Kysymys ei enää ole sotilaallisen maanpuolustuksen ja Suomen alueen puolustamisen vaatimista rahoista vaan varautumisesta kansainvälisiin tehtäviin osana Natoa ja Yhdysvaltain liittokuntaa. Tulevaisuudessa Nato edellyttää jäsenmailta jopa 3—4 prosentin bkt-osuutta aseisiin. Eduskunta hyväksyi selonteossa viikko sitten tätä tarkoittavan linjauksen. Se merkitsisi Suomelle useita miljardeja lisämenoja vuositasona ja sen edestä lisää leikkauksia asumis- ja työttömyystukiin, opintotukiin, eläkkeisiin, koulutukseen, [Puhemies koputtaa] kulttuuriin, hoivakoteihin, terveyskeskuksiin ja sairaaloihin. [Puhemies koputtaa] Julkisen talouden sopeutus voitaisiin aivan hyvin toteuttaa ja leikkaukset estää sotilasmenojen kasvua hillitsemällä, [Puhemies: Kiitoksia!] mutta sodan susien ulvonta on vietelty jo liian monet tässäkin salissa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. Pahoittelen haksahdustani. — Ministeri Satonen, kaksi minuuttia, olkaa hyvä.

13.45 Työministeri Arto Satonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vaikka äsken kuultiinkin opposition vaihtoehtoja, niin en mene kuitenkaan siihen keskusteluun.

Pyysin tämän puheenvuoron itse asiassa edustaja Tynkkysen ryhmäpuheenvuoron pohjalta, koska siinä oli sinänsä minusta ihan hyvää pohdintaa, mutta haluaisin yhteen asiaan siinä puuttua, kun puhuitte osaavan työvoiman saatavuudesta ja sen vaikutuksista Suomen kansantalouteen ja sen kantokykyyn. Olette siinä täysin oikeassa, että työperäinen maahanmuutto kyllä silloin, kun henkilöt tulevat suoraan työsuhteeseen, vahvistaa Suomen kansantaloutta, koska heistä vielä kymmenen vuoden jälkeenkin on töissä suurempi osa kuin mitä meillä on kantasuomalaisesta väestöstä, mutta tässä on nyt hyvä ymmärtää se, että ei meidän ongelma tällä hetkellä ole se, että Suomeen ei olisi töihin tulijoita. Meillä on töihin tulijoita kyllä — meillä on palveluihin, meillä on teollisuuteen, meillä on hoiva-alalle, meillä on diplomi-insinöörejä ja muita Intiasta ja muualta tulossa tänne vaikka kuinka paljon — mutta meidän ongelma tällä hetkellä on se, että meillä ei ole riittävästi avoimia työpaikkoja tarjolla.

Tässä suhteessa on vähän outoa se, että vihreät ovat ymmärtääkseni täällä olleet vasemmiston kanssa samassa linjassa koko ajan ja vastustaneet niitä toimenpiteitä, joilla me nimenomaan tätä suomalaisen työn kilpailukykyä olisi vahvistettu. Esimerkiksi te äänestitte täällä paikallista sopimista vastaan. Todennäköisesti äänestätte myös tätä vientivetoista palkkamallia vastaan. Nämä ovat just niitä keskeisiä keinoja, joilla me pyritään siihen, että työn kysyntä kasvaa. Meillä on kyllä työn tarjontaa, ja tällä hetkellä hyvin nopeasti saa tarvittaessa ulkomailta työvoimaa, ne lupakäsittelyajat ovat pudonneet kolmannekseen. Mutta haluan sanoa vielä sen, että tällä hetkellä on äärimmäisen tärkeää

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

myös se, että kotimaassa jo olevia työttömiä, olivat he sitten kantasuomalaisia tai maahanmuuttajia, saataisiin enemmän töihin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Valtiovarainministeri Purra, kolme minuuttia, olkaa hyvä.

13.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa herra puhemies! En ehdi kaikkiin kysymyksiin tässä ajassa vastata, mutta palaan niihin myöhemmin.

Puheenvuorossani kuvasin, että tämäkin tilanne, jossa hallitus on siis sitoutunut tähän 9 miljardin kokonaisuuteen, on aika hauras. Paitsi että me pidämme siitä kiinni, me pidämme kiinni myös siitä, että velkasuhde vakautuu vaalikauden loppuun mennessä. Yksi oleellinen tekijä, joka lisää meidän epävarmuuttamme vientimarkkinoiden ongelmien lisäksi, on puolustus, Euroopassa käytävä sota ja myös se, mitä Yhdysvaltain tuleva hallinto tulee päättämään Naton ja Euroopan turvallisuuden osalta.

Voi hyvin olla, että meidän puolustusmäärärahamme tulevat tästä entisestäänkin kasvamaan, ja toivon kuitenkin, että enemmistö sekä tässä salissa että suomalaisista kansalaisista ymmärtää, miksi tämä on täysin eksistentiaalista. Me olemme etulinjan maa, me joudumme panostamaan näihin asioihin vielä enemmän kuin muut. Tällä hetkellä me ylitämme tämän Naton vaatiman rajan varsin selvästi, mutta on aivan selvää, että meidän Puolustusvoimiimme ja puolustukseen liittyy uusia investointitarpeita.

Toinen asia, joka tulee vaikuttamaan myös tähän hallituksen kokonaisuuteen, on hyvinvointialueet ja tämä viime hallituksen päättämä sote-rakennelma, joka on täysin keskeneräinen. Edellinen hallitus onnistui tekemään tämän uudistuksen, muttei huolehtinut sille rahoitusta, ei huolehtinut työntekijöitä, laittoi mitoitukset ja takuut voimaan, mutta ei huolehtinut, että näitä konkreettisesti pystytään toteuttamaan. Muun muassa nämä ovat tämän hallituksen edessä, ja me joudumme tekemään myös hankalia toimia, jotta näihin pääsemme.

Valiokunnan puheenjohtaja Lohi kysyi hallituksen tavoitteista finanssipolitiikassa. Velkasuhteen vakauttaminen hallituskauden loppuun on se meidän oleellisin tavoitteemme, ja siitä me pidämme kiinni siitäkin huolimatta, että se edellyttää lisätoimia. Kaikki riippuu kasvusta, siitä, miten se käynnistyy, miten Suomeen saadaan investointeja, miten työllisyys tulee kehittymään. Täällä on irvailtu jälleen kovaan ääneen tästä vaikean suhdanteen aiheuttamasta tilanteesta Suomessa, ja kuten tuossa varsinaisessa puheenvuorossanikin lopussa kerroin, niin valtiovarainministeriön virallisten, virkavastuulla tehtyjen alustavien arvioiden mukaan — joita edustaja Harkimo jälleen kyseenalaisti, ja myös tältä suunnalta kerrottiin, [Puhuja viittaa vasemmalle] että niihin ei kannata uskoa — todettiin, että meidän työllisyystoimemme ovat vaikuttamassa julkiseen talouteen jopa voimakkaammin kuin hallitusneuvotteluissa on vielä ennakoitu. Yli kaksi miljardia euroa julkista taloutta vahvistavaa, nyt puhutaan 90 000 työllisestä. [Timo Harakka: Milloin?] — Kyllä, se, milloin se menee varsinaisesti sinne markkinaan normaalissa suhdannesyklissä, tietenkin riippuu siitä, mitä meidän taloudessamme muuten tapahtuu, mutta rakenteellisia toimia kohdistetaan keskipitkälle aikavälille, pidemmälle aikavälille.

Me emme mieti meidän kannatuslukujamme ensi viikolla. Me mietimme toimia, jotka parantavat tämän maan tulevaisuutta, vahvistavat työllisyyttä, vahvistavat yritysten mahdollisuutta palkata ihmisiä, [Puhemies koputtaa] helpottavat sitä, että tulevaisuudessa

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

pystymme rahoittamaan tämän hyvinvointiyhteiskunnan palvelut. [Puhemies koputtaa] Se on hallituksen ja tämän opposition suurin ero.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitanen, olkaa hyvä.

13.50 Pia Viitanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Niin, pyytäisin nyt kuitenkin saada muistuttaa siitä, että tällä hetkellä, arvoisa hallitus, heikon työllisyydenhoidon johdosta te olette itse aiheuttaneet miljardin aukon talouteen — ihan itse aiheutettu uusi miljardin aukko — ja se on tilanne tässä ja nyt. Minä en yhtään ihmettele... Se on varmasti varsin kiusallista hallitukselle ja hallituspuolueille, ja siksipä täällä esimerkiksi pääministeri käytti melkein koko puheenvuoronsa SDP:n moittimiseen. Te haluatte lakaista nyt maton alle tämän teidän hallituksenne oman saldon, joka on miljardin uusi aukko talouteen [Ben Zyskowicz: Ei kun me halutaan nostaa esiin teidän vaihtoehdottomuus!] hallituksen omin toimin.

Puhemies! SDP sen sijaan tukisi kasvua, tukisi ihmisten ostovoimaa, esimerkiksi ei leikkaisi kulttuurilta. Täällä, ministeri Purra, koko valiokunta kiinnittää huomiota kulttuurileikkausten vaikutuksiin työllisyyteen. Niillä menee työpaikkoja, ja kasvua ei synny.

Ja, puhemies, ihan loppuun: toivon, että seuraavan kerran, kun ministeri Purra saa puheenvuoron, voisitte vastata tähän pelastetaan sairaalaverkko -kysymykseen, mitä täällä sosiaalidemokraatit ovat esittäneet.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja vielä edustaja Kymäläinen, olkaa hyvä.

13.52 Suna Kymäläinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän siitä, että sain puheenvuoron. Haluan korjata — olin epätarkka tuossa edellisessä puheenvuorossani — että vaikka SDP lisäsi paikkoja tässä salissa, niin me olimme todella äänestäjien joukossa kolmantena. Pahoittelen tätä virhettä, haluan nostaa siltä osin käden virheen merkiksi.

Nyt kun on puheenvuoro, niin totean, että tämä Rajavartiolaitoksen rahoitusvaje on mielestämme huolestuttava ja olemme vaihtoehtobudjetissa esittäneet, että jo heti ensi vuonna käymme korjaamaan tätä. Olemme esittäneet 10:tä miljoonaa euroa, koska nythän näyttää tämän vajeen osalta, mitä te ikään kuin vähän purkkapaikkaatte tässä — eli pysyvää rahoitusta ei osoiteta — että teidän toiminnallanne tämä rahoitusvaje syvenisi vuoteen 27 mennessä jopa 25 miljoonalla eurolla. Jotta näitä pysyviä kalustohankintoja ja pysyvää pitkäaikaista toimintaa tällä pitkällä Euroopan rajalla voidaan toteuttaa, niin toivon, että myös hallitus lähtee tähän SDP:n kaltaiseen [Puhemies koputtaa] toimenpiteeseen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Hyvä, kiitoksia. — Edustaja Sammallahti, olkaa hyvä.

13.53 Tere Sammallahti kok (vastauspuheenvuoro): Arvon puhemies! SDP on koko hallituskauden vastustanut kaikkia säästötoimia ja kaikkia hallituksen tekemiä rakenneuudistuksia, ja sitten kun tulee paikka esittää vaihtoehto, niin vastaus on lähinnä lisää velkaa, lisää veroja ja lisää veroraippaa suomalaisille yrityksille. Tämä on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

talouspoliittisesti yhtä uskottavaa kuin just kuulemamme vasemmistoliiton puolustuspoliittinen vaihtoehto ajaa Suomen puolustuskyky alas tässä maailmanajassa.

Uskottavuusongelma koskee myös keskustaa, joka on demareita peesaillessaan omaksunut tulipunaisen höttötalouspopulismin: Vastustetaan sitä, vastustetaan tätä. Piilotellaan oman vaihtoehdon vaikutuksia ja lopulta esitetään, että kaikki ongelmat ratkaistaan verottamalla lisää ja ampumalla velkamiljardeja tykillä pitkin maailmaa. [Tuomas Kettunen: Näinhän se kokoomus tekee!]

Kova on opposition huuto kaikesta muusta paitsi Suomen kohtalonkysymyksestä eli lähes 12 miljardin euron valtion alijäämästä ja jäykästä työmarkkinasta. Kannustankin hallitusta jättämään näköalattomuudessaan piehtaroivan opposition valituksen omaan arvoonsa [Puhemies koputtaa] ja tekemään rohkeasti lisää säästötoimia sekä rakenneuudistuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaikkonen, olkaa hyvä.

13.54 Antti Kaikkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä meillä on huoli ihmisten peruspalveluista — neuvoloista, terveysasemista, vanhuspalveluista — ja ehkä nyt juuri tällä viikolla erityisesti sairaalaverkon tulevaisuudesta: yöpäivystyksistä, sairaaloiden kohtalosta. Haluamme puolustaa näitä. Palvelut täytyy pelastaa, ja parhaiten ne pelastetaan vahvistamalla talouskasvua. Se on se kestävin linja, ei se, että jatkuvasti lisätään verotusta tai jatkuvasti tehdään uusia ja uusia leikkauksia, ja siksi me tätä kasvua painotamme.

Olemme joitakin kymmeniä ehdotuksia tänä syksynä tehneet talouskasvun vauhdittamiseksi. Te olette sanoneet, että huhtikuussa kehysriihessä linjataan sitten. Sen jälkeen kestää kuukausia valmisteluun, vähintään kuukausia eduskuntakäsittelyyn, aikaisintaan vuoden 26 alusta saadaan uusia toimenpiteitä. Tämä aikataulu on, arvoisa puhemies, liian hidas. Hyvä hallitus, eikö nyt voisi sopia vaikka lähiviikkoina, vaikka ennen joulua, vaikka muutamasta toimenpiteestä, joita pannaan heti valmisteluun, joita voidaan päättää pian, niin että saadaan ensi vuonna uusia, kasvua vauhdittavia toimenpiteitä käyttöön?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Seppänen, olkaa hyvä.

13.55 Sara Seppänen ps (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Suomen julkinen talous on kriittisessä tilanteessa, ja tämä hallitus tekee vastuullisia päätöksiä. Vakavasti otettavaa vaihtoehtoa oppositiolta ei löydy. Tehän kuittasitte jo lähes kaikki leikkaukset sen kaiken huutamisen jälkeen, [Välihuutoja vasemmalta] mitä täällä on kuultu. Hallituksen esitys ei ole vain leikkauslista. Se on tiekartta kohti kestävämpää tulevaisuutta nimenomaan rakenteellisilla uudistuksilla, niillä, mihin edellinen, Marinin—Saarikon hallitus, ei kyennyt.

Julkisen talouden tasapainottaminen on välttämätöntä. Tämä budjetti panostaa kasvua tukeviin toimiin, kuten työmarkkinoiden uudistamiseen ja kilpailukyvyn vahvistamiseen. Hallituksen budjetti osoittaa, että hallitus kantaa vastuunsa vaikeina aikoina. Se panostaa turvallisuuteen, koulutukseen ja osaamiseen.

Mutta hyvä keskusta, olette olleet mukana hallituksessa lähes koko Suomen itsenäisyyden ajan, ja teidän roolinne on ollut merkittävä myös nykyisen velkaantumisen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

suhteen. Ihmettelen teidän jälleen tekemäänne epäluottamuslausetta. [Puhemies koputtaa] Teidän vastuunkantonne teoista, [Puhemies koputtaa] kuten sotesta, olivat tyhjä paperi ja vaihtoehtobudjetissa lisää veroja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, nyt minuutti on käytetty. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

13.57 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tässä täytyy todeta keskustelun perusteella, että pääministeri täällä totesi, että me teemme määrätietoista politiikkaa. No, sen me olemme huomanneet, että määrätietoisesti te kyllä lisäätte lapsiköyhyyden määrää tässä maassa. Siihen kuuluu myös työttömyys, siihen kuuluu ykkössija Euroopan työttömyyden hoitamattomuustilastoissa. Me emme ehkä SDP:ssä olisi tälle tilastoinnille halunneet antaa tilaa, mutta tässä me näemme arvojen ja ideologioiden eron.

Toinen arvojen ja ideologioiden ero kyllä tämän keskustelun perusteella on tullut esimerkiksi täällä edustaja Mäkelän puheenvuorossa, että ampumaradoille lisää rahaa mutta sairaaloiden päivystyksiä ollaan valmiita leikkaamaan, supistamaan. Siitä sitä tulevaisuudenuskoa sitten tuleville sukupolville. Onhan se surullista, että Etelä-Karjalan ammatillisten opiskelijoiden tulevaisuus näyttää entistä surkeammalta näidenkin leikkausten osalta, myös työvoiman osalta.

Ja viimeisenä huomiona, arvoisa herra puhemies: En ymmärrä, mitä vikaa pussihousuissa on. Rakuunatkin niissä ratsastaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia — Edustaja Lohikoski, olkaa hyvä.

13.58 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä ja tavallisten ihmisten elinkustannukset kuriin. Kuitenkin työttömyys on kasvanut ja tavallisten ihmisten ostovoimaa on rapautettu muun muassa arvonlisäveroa korottamalla. Talouskasvu vaatisi kysyntää eli ostovoimaa, jota hallitus syövyttää leikkauspolitiikallaan. Hallituksen talouspolitiikka leikkaa kotimaista kulutusta kurittaen erityisesti pienituloisia, työttömiä ja sairaita. Hallituksen saksat iskevät sote-palveluihin aina lastensuojelusta vanhustenhoitoon, ja samaan aikaan teillä on varaa jakaa se puoli miljardia uusia Kela-korvauksia, jotka valuvat terveysfirmojen kasvaviin voittoihin.

Te leikkaatte tulevaisuudelta siivet, vaikka väitätte täällä, että nuoret tulevaisuudessa kiittävät. Mutta te viette nuorilta toivon. Te leikkaatte opiskelijoiden asumistukea, te leikkaatte ammatillisesta koulutuksesta 120 miljoonaa. Lähiopetuksen määrähän on ammatillisessa koulutuksessa jo valmiiksi riittämätön. Millä eväillä ammatillisesta koulutuksesta jatketaan korkeakoulutukseen? Miten Suomen koulutustaso nousee, kun oppivelvollisilla on amiksessa kahden tai neljän tunnin koulupäivät [Puhemies koputtaa] jo ennen näitä leikkauksia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Harakka, olkaa hyvä.

14.00 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri tässä kysyi, sitoutuuko SDP 9 miljardin euron sopeutustarpeeseen. Ehkä astetta tärkeämpi

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kysymys on, sitoutuuko hallitus siihen. Nimittäin 2 miljardia tästä tavoitteesta lepää sen varassa, että työllisyys paranisi hallituskauden aikana 100 000:lla, ja nyt ollaan pahasti pakkasen puolella ja ministeriön oman arvion mukaan parhaimmillaankin päästään vain lähtöpisteeseen. Joten kysymys kuuluu: tuleeko lisäleikkauksia 2—3 miljardia euroa, vai luovutaanko tästä tavoitteesta? Tästä pääministeri ja valtiovarainministeri ovat antaneet ristiriitaisia puheita, nyt on aika kuulla asiasta totuus.

Toinen kysymys on sitten se, milloin vihdoin viimein kaikkein varakkaimmat pääsevät mukaan näihin talkoisiin, siis he, joiden tuloista pääosa tulee pääomatuloina, ei palkkatuloina. Esimerkiksi aliverotetuista osinkotuloista suurempi osa tulee ulkopuolisille omistajille kuin varsinaisille vakuutetuille yrittäjille, joten ainakaan yrittäjyyteen vetoamalla ei voi perustella sitä, että omistaminen on hallituksen erityissuojelussa, toisin kuin [Puhemies: Aika!] köyhät, vammaiset ja vanhukset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo. Kolme minuuttia.

14.01 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin edustaja Kaikkonen peräänkuulutti näitä nopeita kasvutoimia: Ne ovat siinä budjettikirjassa. Siellä on lukematon määrä kasvua edistäviä toimia, tai sitten ne ovat täällä eduskunnassa, kuten paikallinen sopiminen, joka vihdoin hyväksyttiin eduskunnassa ja jota olitte tukemassa. Myöskin tullaan käynnistämään satojen miljoonien luokassa infrahankkeita ensi vuonna. [Välihuutoja vasemmalta] Me tullaan pääomittamaan Teollisuussijoitusta. Me lisätään tutkimus-, tuotekehitys- ja innovaatorahoja. Nämä on kaikki lueteltu täällä moneen kertaan. Siis nämä tulevat voimaan viimeistään ensi vuoden alusta. Sen lisäksi hallitus on valmis siihen, että jos esimerkiksi Murron ryhmän työskentelystä tulee ideoita, jotka voidaan toteuttaa nopeammassa aikataulussa, niin me olemme valmiita siihen. On hienoa kuulla, että siihen on mahdollista saada tukea.

Koska joudun täältä jossain vaiheessa poistumaan, haluan edelleenkin uusia sen, mitä sanoin ensimmäisessä puheenvuorossa: tämän budjettikäsittelyn keskeinen lopputulema on se, että tästä salista ei löydy todellista vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle, muuta kuin vasemmistoliitolta.

Toinen, mikä on hyvä huomata, ja toistan senkin: SDP on kuitannut suurimman osan hallituksen tekemistä säästöistä, alkaen työttömyysturvasta. [Vasemmalta: Ei pidä paikkaansa!] Esimerkiksi aikuiskoulutustuen leikkaamista te olette vaikka kuinka kauan täällä arvostelleet, mutta ette te ole esittäneet siihen lisärahoitusta. [Välihuutoja] Mitä tulee sitten hyvinvointialueiden rahoitukseen, niin esimerkiksi SDP:n ja keskustan vaihtoehdoista löytyy ainoastaan rahoitus niille lisätehtäville, jotka te haluatte palauttaa, jotka hallitus on poistanut. Ei yhtään lisäeuroa hyvinvointialueiden toimintaan. [Timo Harakka: Onko tavoite voimassa?] Eli siis tämä on bluffi, jota te harrastatte puhumalla täällä päivät pääksytysten toista, ja sitten teidän vaihtoehtonne ovat valtavassa ristiriidassa sen kanssa, puheet ja teot. Minusta oppositiolta voi edellyttää vastuullisuutta. Sitä ei ole kyllä täällä tämän budjettikäsittelyn aikana kuultu.

Mitä tulee yhdeksän miljardin sopeutukseen, kyllä on, ja me teemme lisää toimia, jos tarvis. Esimerkiksi te, edustaja Harakka, arvostelette erityisesti työllisyyspolitiikkaa. Te olette itse piilottaneet omat työllisyystoimenne jonnekin. [Välihuutoja] Niitä ei ole nähty. Tai jos tietopalvelun laskelmia katsoo, yrittäjä maksaa 900 euroa vuodessa enemmän

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

teidän vaihtoehtonne myötä. Koko ajan jatkuvasti upeaa retoriikkaa ja hienoja lauseita, mutta missä on vaihtoehto? Ei missään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Harakka, vastauspuheenvuoro. [Ben Zyskiewicz: Missä ovat rahat tililtä?]

14.04 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kannattaa katsoa sieltä vaihtoehtobudjetista sivu 27, sieltä löytyy vastauksia. [Ben Zyskiewiczin välihuuto]

Me voimme käytännössä sanoa sen, että keskellä pahinta koronavirusta onnistuimme vastoin kaikkia ennusteita välttämään konkurssiaallon ja välttämään työttömyysaallon ja nostamaan Suomen työllisyyden kaikkien aikojen mitatuista korkeimpaan lukuun. Tämä on tosiasia, ja on aivan röyhkeää se, että edellistä hallitusta tästä moititaan, ja on aivan röyhkeää ja tyhmää se, että tästä ei oteta opiksi, kun meillä on näyttöä siitä, että meillä oli vielä 57 000 työpaikkaa enemmän kuin mitä tällä hetkellä te lupaatte. Ja kun kerran teidän sopeutustavoitteenne nojaa kahden kolmen miljardin edestä tähän tavoitteeseen, niin teidän täytyy tuoda tämän verran lisä säästöjä, lisäsopeutuksia, lisäleikkauksia sosiaaliturvaan, jos aiotte olla vakavissanne, jos itse olette uskottavia. [Ben Zyskiewicz: Missä on tämän vuoden työllisyysvaikutukset, edustaja Harakka, joko ne on löytyneet?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.05 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun katsoo tätä talousarviokirjaa, voi todeta, että koskaan Suomen historiassa — pois lukien tuo yksi koronavuosi 2020 — ei ole otettu näin paljon velkaa kuin tullaan ottamaan ensi vuonna. Toisin kuin hallitusohjelmassa sanotaan, että velkaantuminen kääntyy, niin velkaantuminen kiihtyy. Se tulee nousemaan. Miksi otan tämän esille? Sen takia, että tähän on yhteinen ongelma, koska tästä jää paha perintö tuleville polville ja tulevalle hallitukselle. Tästä jää todella ikävä perintö, jos emme saa tätä yhdessä käännettyä.

Haluan oikaista myös pääministerin edellisestä puheesta sen, ettei ole vaihtoehtoa. Täällä on kolme viimeistä sivua, joissa käydään yksityiskohtaisesti läpi muun muassa se, että keskusta ei leikkaisi hyvinvointialueilta, vaan keskusta kyllä normeja vapauttaisi. Täällä on esimerkiksi näin: ”hyvinvointialueiden rahoitusleikkauksien peruminen, 165 miljoonaa euroa”. [Ben Zyskiewiczin välihuuto] Mikä on toinen keskeinen ero meillä? Me satsaamme kasvuun voimakkaasti, ja täällä on esimerkiksi, että ”ei leikata kotitalousvähenystä, 161 miljoonaa euroa” — iso ero. [Puhemies koputtaa] Eikö se ole rahaa, 161 miljoonaa euroa? Kasvu, tuplataan talouskasvu [Puhemies: Aika!] ja pelastetaan palvelut. [Välihuutoja — Ben Zyskiewicz: Paljonko uutta rahaa annatte hyvinvointialueille teidän vaihtoehdossa!] — Kyllä se vanha raha on yhtä arvokasta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

14.07 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pääministeri Orpo, te toistamiseen väititte, että tässä salissa ei ole esitetty vaihtoehtoa hallituksen talouspolitiikalle, ja tähän kuoroon yhtyivät myös muun muassa edustajat Marttinen, Mäkelä ja Seppänen. Ymmärrän täysin hyvin, jos te, pääministeri Orpo, olette eri mieltä täällä esitetyistä vaihtoehdoista, jos te ette vaikka halua toteuttaa vihreää verouudistusta,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

jossa työn verotusta kevennetään samalla kun ympäristön kuormittamisen verotusta vastaavasti kiristetään, tai jos te nimenomaan haluatte leikata suomalaisten peruspalveluista ja perusturvasta, mitä me emme halua tehdä, tai jos te haluatte pitää kiinni yritystuista sen sijaan, että satsaisitte koulutukseen miljoona euroa päivässä enemmän, niin kuin me haluamme tehdä.

Minä ymmärrän täysin, jos te olette näistä asioista eri mieltä, mutta on kaksi täysin eri asiaa väittää, että vaihtoehtoja ei ole esitetty kuin että olette vaihtoehdosta eri mieltä, ja toivoisin sen verran tässä parlamentaarisessa demokratiassa kunnioitusta sille työlle, mitä muun muassa keskustan eduskuntaryhmä, sosiaalidemokraattinen eduskuntaryhmä ja vihreä eduskuntaryhmä ovat tässä tehneet, kun ovat tuoneet oman vaihtoehkonsa. Sanokaa, mistä te olette eri mieltä, niin keskustellaan siitä, se kuuluu demokratiaan, mutta se väite, että ei ole esitetty vaihtoehtoa, ei pidä paikkaansa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

14.08 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kymmenen eri ampumarataa, erilaiset sotamuseot, naispappeuteen kriittisesti suhtautuva uskonnollinen järjestö, kansanedustajan isän johtama yhdistys — siinä esimerkkejä tahoista, jotka saavat tänä vuonna iloita hallituksen joulumielestä joululahjarahojen muodossa. Sen sijaan vähemmän aihetta iloon on terveyspalveluita käyttävillä ihmisillä esimerkiksi Varkaudessa, Iisalmessa, Kouvolassa, Jämsässä, Raahessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella, kun hallitus huomenna päättäne leikkauksista näiden alueiden sairaaloiden ja perusterveydenhuollon toimintoihin. Näillä päätöksillä paitsi heikennätte ihmisten turvallisuudentunnetta ja potilasturvallisuutta myös murennatte alueiden elinvoimaa ja viittaatte kintaalla hyvinvointialueiden itsehallinnolle.

Kuten olettekin varmasti tahoillanne huomanneet, nämä päätöksenne jakaa rahoja eturyhmillenne samalla, kun leikkaatte kansalaisille elintärkeistä palveluista, osuvat vakavasti kansalaisten oikeudentuntoon. Tämä ei tunnu oikealta, [Puhemies koputtaa] tuntuuko teistä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

14.09 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että Suomi ei pääse työllisyyskehitykseen kiinni niin kuin muut Euroopan maat, ja se johtuu juuri siitä, että meillä on niin jäykät tai joustamattomat työmarkkinat. Mutta, arvoisa puhemies, nyt se korjataan, [Antti Lindtman: Mites sitten ihan muutama vuosi sitten?] ja tämän jälkeen luulisin, että myös työllisyyskehityksessäkin pääsemme suhdanteista riippuen ylöspäin.

Mutta, arvoisa puhemies, vielä tähän SDP:n vaihtoehtoon. Ensin te kuittaatte työttömyysturvaleikkaukset vaihtoehdossanne, ja kun pääministeri ne luettelee, sieltä kuuluu ”ei pidä paikkaansa, ei pidä paikkaansa”. Sitten tulee edustaja Mäkysen, teidän varapuheenjohtajanne, ilmoitus siitä, että pitäisi lisää elvyttää, ja nyt edustaja Räsänen sanoo vielä, että joululahjarahatkin pitäisi käyttää sitten näihin sairaaloihin. Eli kolmet rattaat. Hyvä puhemies, kolmilla rattailla demarit tällä hetkellä vetelevät.

Arvoisa puhemies! Haluaisinkin kysyä valtiovarainministeri Purralta, kuinka uskottavana te pidätte tällä hetkellä SDP:n vaihtoehtoa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.10 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todella on niin, että työllisyyskehitys Suomessa esimerkiksi koronakesästä 2020 sinne 2022:een, 2023:een, oli ennätyksellistä myös suhteessa muuhun Eurooppaan: 200 000 uutta työllistä — 200 000 uutta työllistä. Eli on vaikea nähdä, mitkä ovat nyt ne esteet, jotka sen jälkeen ovat tässä ilmaantuneet, kun kehitys tämän hallituskauden aikana on ollut surkea.

Arvoisa puhemies! Hyvä, että edustaja Wallinheimo otti nyt esiin. Todellahan on niin, että... Olen Mäkelän kanssa samaa mieltä, että eduskunnan kohdentamille erille on kyllä paikkansa tässä järjestelmässä. Olen samaa mieltä, mutta nyt kun eletään erittäin poikkeuksellisia aikoja, jolloin esittelevä ministerikään ei selvästikään enää ole täysin esityksensä takana ja yhden hallituspuolueen puheenjohtaja on vaatinut selvitystä tästä sairaalaverkkoasiasta, niin kysyn nyt teiltä, ministeri Purra: Kun te nostitte esiin nyt nämä eduskunnan jakamat hallituspuolueiden jakamat joululahjarahat, niin voisiko ajatella, [Puhemies koputtaa] että osasta — siis ei kaikista vaan osasta — tingittäisiin, [Puhemies: Aika!] että voitaisiin nämä sairaalapäivystykset pelastaa? Voisitteko vastata tähän kysymykseen, kävisikö teille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo ja sen jälkeen valtiovarainministeri Purra.

14.12 **Pääministeri Petteri Orpo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Tynkkynen esitti ihan oikean kysymyksen. Kun sanon, että täällä ei ole vaihtoehtoa, tarkoitan sillä sitä, että sen pitäisi olla uskottava vaihtoehto siihen, miten päästään valtiovarainministeriön asettamaan yhdeksän miljardin sopeutukseen ja kestäväälle kasvun polulle. Teidänkin esityksessä on hyviä elementtejä, mutta puhun ennen kaikkea kokonaisuudesta, koska tämä ei onnistu ilman sitä, että tehdään rohkeita uudistuksia työmarkkinoihin, sosiaaliturvaan, työttömyysturvaan. Tehdään samaan aikaan panoksia tutkimukseen ja tuotekehitykseen, mutta myös aidosti leikataan julkisia menoja, koska meidän julkiset menot ovat korkeammat kuin tulot, kroonisesti ja paljon. Siksi kun arvioin sitä, että kokonaisvaihtoehtoa ei löydy kuin vasemmistoliitolta, johon taasen en usko, koska se johtaisi [Puhemies koputtaa] täysin hallitsemattomaan velkaantumiseen, niin sitä tällä tarkoitin. [Vasemmalta: Oletteko tutustunut siihen vaihtoehtoon!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

14.13 **Valtiovarainministeri Riikka Purra** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Harakka nosti edelleen työllisyyden. Hän ei enää ole täällä kuulemassa vastausta, mutta sanon sen mieluusti kolmannen kerran: juuri tulleiden uusien valtiovarainministeriön alustavien arvioiden mukaan meidän tekemämme työllisyystoimet vahvistavat julkista taloutta yli kaksi miljardia euroa, eli jopa enemmän kuin hallitusneuvotteluiden aikaan ja hallitusohjelmassa oli vielä laskettu. Suhdanne vaikuttaa siihen, milloin nämä toimenpiteet täydessä vaikutuksessaan näkyvät, eli aikatauluun, koska me teemme näitä rakenteellisia toimia keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä. Juuri siitä syystä edellinen hallituskin sai varsin hyvän työllisyyslähdekohdan toimilleen, koska sitä edellinen hallitus teki sellaisia toimia, jotka siihen vaikuttivat. Tämä on nytkin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

mahdollista. On täysin mahdollista, että seuraava hallitus tulee erityisesti hyötymään näistä toimista, joita me olemme tehneet. Totta kai toivomme, että niiden vaikutus näkyy selvästi aiemmin, mutta kyllä näitä toimia tehdään pidemmälle aikavälille.

Lisäksi haluan huomauttaa, että näiden valtiovarainministeriön alustavien arvioiden mukaan paitsi, että meidän alijäämälukumme ilman hallituksen toimia olisi huomattavasti paljon rumempi, reilusti yli 15 miljardia euroa, myös työllisyys heikentyisi nyt havaittua enemmän ilman hallituksen päättämiä toimenpiteitä. Tämä on aika oleellista.

Mielestäni pääministeri kuvasi hyvin sitä, mikä teidän vaihtoehtoehdoistanne tekee onttoja: Ei suinkaan se, etteikö siellä olisi yksittäisiä toimia, joita te peruuttaisitte tai mihin te laittaisitte lisää. Se on selkeä vaihtoehto, mutta ongelma on se, että kokonaisuus, kuten monesti olen sanonut, on täysin ilmassa juuri siksi, että te yhdellä kädellä hyväksytte hallituksen toimia, joita te kuitenkin puheissanne vastustatte, mikä mahdollistaa teille liikkumavaran sitten panostaa johonkin muuhun tai jopa väittää, että te pidätte huolta tästä sopeutuskokonaisuudesta, mikä ei pidä paikkaansa.

Se, että meidän yhdeksän miljardin kokonaisuudesta pidetään kiinni, velkasuhteen vakauttamisesta pidetään kiinni, [Puhemies koputtaa] voi edellyttää sitä, että me joudumme tekemään lisätoimia, jolloin mielestäni on tarpeen tarkastella kaikkia kokonaisuuksia. [Anne Kalmari: Entäpä sairaalat?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Joonas Räsänen.

14.15 Joonas Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käydään nyt ensin läpi tämä, kun te syytätte, että sanat ja teot eivät kohtaa: Muistelen nyt, että ennen vaaleja sekä pääministeri Orpo että valtiovarainministeri Purra totesivat, että nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. No, miten on käynyt? Onko velkaantuminen pysynyt samana kuin viime kaudella? Ei. Onko se vähentynyt? Ei, vaan sehän on kiihtynyt, ja ensi vuonna otetaan vielä enemmän velkaa kuin tänä vuonna. Siis historiallisen kova velanotto on ensi vuonna, 12,5 miljardia, vaikka te lupasitte, että tämä loppuu kuin seinään. Samalla te lupasitte 100 000 uutta työllistä, nyt on miinus 57 000. Kyllähän tämä tarkoittaa sitä, että kun se teidän tavoitteenne on ollut se kaksi miljardia, niin se on vähintään kolme miljardia tällä hetkellä. Teillä on miljardin uusi aukko, mitä te ette kommentoi yhtään millään tavalla.

Mutta, arvoisa puhemies, jos saataisiin vielä vastaus siihen — ja ymmärrän, että te yritätte tätä vältellä — voitaisiinko nämä sairaalapäivystykset nyt pelastaa ottamalla se pieni summa esimerkiksi täältä joululahjarahoista. Voisitteko te nyt vastata tähän kysymykseen? [Jani Mäkelä: Eduskuntahan päättää ne rahat!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

14.16 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Kun kuuntelen hallituksen, kokoomuksen ja perussuomalaisten ministereitten ja edustajien puheita, niin mietin, oletteko te kiinni ollenkaan siinä suomalaisten arjessa, mitä tällä hetkellä eletään. Tulee tosiaan mieleen se Tuntemattoman sotilaan viisaus, että kalorit on laskettu keitossanne, että ei voi olla nälkä. Tai tulee mieleen näistä valtionvarainministeri Purran puheista se, että taitaa kurki kuolla ennen kuin suo sulaa. Meillä on se tilanne, että työttömyys pahenee, konkurssien määrä kasvaa, häätöjen määrä kasvaa, leipäjonoissa on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

entistä enemmän ihmisiä, [Ben Zyskowiczin välihuuto] Suomi on Euroopan heikoimmin taloudessa pärjääviä maita, ja te sanotte, että hyvältä näyttää ja parempaan suuntaan menee.

Arvoisa puhemies! Meillä keskustalla on lukuisia veroporkkanoita, joiden luulisi kokoomuksellekin kelpaavan: yhteisöveron uudistaminen, yli 4 000 euroa tienaa-ville veroporkkana, monia kasvua ruokkivia toimia, mutta, arvoisa puhemies, joskus tuntuu, että historia toistaa itseään. Holkerin hallitus, Kataisen hallitus, Orpon hallitus, sama tie: Suomi jättivelkoihin, Suomi jättivaikeuksiin. Pääministeri Orpo, te seuraatte aikaisempien kokoomuspääministereitten jalanjalkia. [Puhemies koputtaa] Kysynkin nyt tähän sairaalasotkuun liittyen, [Puhemies: Aika!] arvoisa pääministeri: Onko hallituksenne toimintakykyinen? Kykenettekö huomenna kokoamaan rivinne [Puhemies koputtaa] sairaalasotkuaänestykseen? [Ben Zyskowicz: Tässä oli keskustan toivon viesti!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

14.17 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Lindtmanille tiedoksi, että eduskuntahan tämän jakovaran käytöstä päättää, ja käsittääkseni tekään ette ole esittäneet muutoksia tämän eduskunnan jakovaran käyttämiseen.

Ja kun edustaja Malm puhui Etelä-Karjalasta, että siellä joudutaan säästämään ammattikoulutuksesta, niin kyllä, useissa maakunnissa ympäri Suomea joudutaan säästämään monista ikävistä asioista, kun te ette tehneet asioita ajoissa. [Antti Kurvisen välihuuto] Kun taas tämä puhe ampumaradoista ja sairaaloista kuulostaa mielestäni enemmänkin puurojen ja vellien sotkemiselta. Tosiasia on se, että ampumaratoja tarvitaan muun muassa siihen, että on ihmisiä harventamaan 41 000 hirveä joka syksy ja on reserviläisiä harjoittelemassa maanpuolustusta varten. Ne ovat kaksi täysin eri asiaa. Ette tekään ilmeisesti ole vaatimassa näiden sairaaloiden pelastamista esimerkiksi tinkimällä kulttuurilaitoksista, jotka pyörittävät kulttuuripalveluita yhteiskunnan velkarahalla, tai ulkomaille maksetuista tuista, niistä te ette ole esittämässä. Miksi te väheksytte metsästystä ja maanpuolustusta enemmän kuin näitä asioita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindtman.

14.19 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me emme alun perin olisi ajamassa näiden sairaaloiden päivystyksiä ja toimintaa alas ja olemme kyllä siihen osoittaneet rahoituksen, mutta nyt kyse on siitä, että on niin poikkeuksellinen tilanne, että hallituksen omatkin rivit horjuvat. Miten te, ministeri Purra, perustelette suomalaisille näiden päivystysten alasajon, kun te ette saa perusteltua sitä edes teidän omille kansanedustajillenne [Antti Kurvinen: Se on huono päätös! Ottakaa lusikka kauniiseen käteen!] tai teidän oma ministerinne ei tosiasiassa ole enää täydellisesti tämän päätöksen takana? Nyt on kyse siitä, voitaisiinko tässä poikkeuksellisessa tilanteessa edes osasta näitä joululahjarahoja luopua. Te itse esititte, että niistä kaikista voitaisiin luopua. Ministeri Purra, kun te otitte tämän asian esiin, niin kysyn nyt teiltä: Kävisikö tämä teille, että eduskunnassa tehtäisiin päätös, että osasta näistä luovuttaisiin, pelastettaisiin nämä päivystykset? Mikä teidän kantanne on? Ja jos ette tähän halua vastata, niin voitteko vastata, [Puhemies koputtaa] miksi ette tähän halua vastata?

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen.

14.20 **Ville Väyrynen kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Olen tässä oikeastaan pomppinut pyytämään puheenvuoroa aina, kun joku on viitannut epätarkasti sairaalaverkkoselvitykseen, ja jalkani ovat hiljalleen väsyneet. [Antti Kurvisen välihuuto] Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa, yhtään päivystystä ei olla lopettamassa, yhtään terveyskeskusta ei olla lopettamassa. Niitä, joihin tämä huominen äänestys vaikuttaa, ovat 22—07 päivystykset niin, että neljällä paikkakunnalla ne loppuvat ja kahdella vaihtuu vähän luonne.

Täällä viitattiin Jämsään. Jämsä on päätetty jo viime kesänä hyvinvointialueen toimesta, huominen ei vaikuta sinne yhtään sen vertaa. Paikalliset huolet ymmärrän ihan täysin, mutta vähän sitä lentokorkeutta tähän kansalliseen keskusteluun.

Minä vaimon kanssa soittelin aamulla, ja laskettiin kaikki terveyskeskuspäivystykset, missä ollaan aikanaan oltu töissä: Pieksämäki, Imatra, Alajärvi, Kitee, Hankasalmi, Äänekoski, Salla, Jyväskylä ja Rovaniemi. Näistä neljä ensimmäistä oli 24/7 päivystyksiä. Kaikki on lopetettu sittemmin, ja kaikista muista on huomattavasti vähennetty päivystysaikaa [Antti Kurvisen välihuuto] tai on lopetettu kokonaan, eli tämä kehitys on käynyt vuosituhannen alusta lähtien. Meillä palvelut keskittyvät. Meillä ekspertiisi keskittyy. Minä palaan tähän vielä iltapäivällä sairaalaverkkokeskustelussa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

14.21 **Hanna-Leena Mattila kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntötyö on ollut huteralla pohjalla koko hallituskauden ajan. Hyvä esimerkki on täälläkin esille nousseet lapsiperheköyhyyttä lisäävät sosiaaliturvaleikkaukset viime syksyltä, joihin ei haluttu tehdä kokonaisvaikutusten arviointia. Tähän tarttui myös oikeuskanslerikin myöhemmin.

No viimeisin kummajainen on tosiaankin ollut tämä sairaalaverkkolaki, jossa on ollut semmoisia käänteitä, ettei edes saippuaopperassa ole ollut sen kummempia. Näille sekoiluille voisi nauraa, ellei olisi kyse todella vakavista asioista. Ja, arvoisa pääministeri, kysyisinkin teiltä: milloin te alatte aidosti kuuntelemaan hyvinvointialueita ja autatte niitä selviytymään näistä kertyneistä alijäämistä, mitä ne ovat koko ajan toivoneet?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Koskela.

14.22 **Jari Koskela ps** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, rouva puhemies! On selvää, että julkisen talouden haasteet ovat mittavia eikä julkista taloutta ole mahdollista saada tasapainotettua ilman sote-sektorin tehostamista. Etenkin erikoissairaanhoidon kustannuksia on ollut haastavaa hillitä. Merkittävän haasteen tuo jatkuva henkilöstöpula, joka johtaa taas kalliin vuokratyövoiman käyttöön. Julkisen puolen sote-henkilöstön sairauspoissaolot ovat paljon muuta väestöä korkeammat — tämä tieto tulee Työterveyslaitoksen tutkimuksesta.

Hallitus on vastannut soten henkilöstöpulaan muun muassa Hyvän työn ohjelmalla, jolle osoitetaan yhdeksän miljoonaa euroa vaalikaudessa. [Aki Lindén: Edellinen hallitus aloitti sen!] Ohjelman tarkoitus on parantaa henkilöstön saatavuutta, osaamista, työhyvinvointia ja ennen kaikkea hyvää johtamista, joka on erinomaisen tärkeä asia, sekä selkeyttä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

alueiden välistä yhteistyötä. Kysynkin hallitukselta: millaisiksi arvioitte Hyvän työn ohjelman vaikutukset osana julkisen talouden tasapainotusta [Puhemies koputtaa] ja sote-henkilöstön saatavuuden parantamista?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

14.23 Veronika Honkasalo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin, pääministeri Orpo, toivoisin, että lukisitte vasemmiston vaihtoehdon, edes sen ensimmäisen sivun, jossa lukee, että vaihtoehdossamme Suomi ottaisi ensi vuonna vähemmän velkaa kuin Orpon ja Purran hallitus, eli tasapainotetaan taloutta oikeudenmukaisella tavalla.

Se, mikä tässä keskustelussa on erittäin surullista, on se, että hallituspuolueiden edustajat esittävät täällä, että oppositio ei ikään kuin ymmärtäisi taloudesta, niin kuin edustaja Wickström täällä ylimielisesti tokaisi. Minusta tuntuu, että hallituspuolueiden edustajat eivät ymmärrä, minkälaisia seurauksia näillä hallituksen päätöksillä on pienituloisten ihmisten arkeen ja myös sinne sote-palveluiden henkilökuntaan. Kuulin viikonloppuna esimerkiksi Forssassa, kuinka yhden asumisyksikön hoitaja sanoi, että häntä on näiden hyvinvointialueiden säästöjen takia kehoitettu, ettei hän saa vaihtaa potilaan vaippaa yöllä, mikä tarkoittaa sitä, että märissä vaipoissa sitten ollaan koko yö. [Puhemies koputtaa] Muun muassa tätä nämä sote-palveluiden leikkaukset tarkoittavat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Marttinen.

14.25 Matias Marttinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämän keskustelun aikana ei edelleenkään ole saatu selvyttä siihen, mikä on SDP:n talouspoliittinen linja tällä hetkellä. Onko siis talouspolitiikan linja, jota olemme täällä kysyneet toistuvasti, se, jossa te siis tulette kuittaamaan valtaosan meidän tekemistä sosiaaliturvamuutoksista, joille te taas vastaavasti ette ole löytäneet rahoituspohjaa omassa vaihtoehdossanne?

Arvoisa rouva puhemies! Vai onko vaihtoehto puolueen varapuheenjohtaja Matias Mäkyn linja? Hän voimakkaasti kritisoi omaa puoluettaan siitä, että teidän tulisi kyseenalaistaa tämä hallituksen asettama talouspolitiikan raami, ja hän myös voimakkaasti tuo esille nimenomaan tarpeen ottaa lisää velkaa muun muassa sote-menojen ja koulutusmenojen rahoittamiseksi. Te ajatte siis monella rintamalla, ja suomalaiset eivät tiedä, mitä SDP tosiasiassa esittää, mutta yksi asia on varma: näin huteralle pohjalle Suomen julkisen talouden hoitoa ei voi asettaa. Teillä ei ole mitään vaihtoehtoa esittää hallituksen talouspolitiikalle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko. [Sinuhe Wallinheimo: Nyt se tulee se vaihtoehto!]

14.26 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä maailmanajassa, jossa Venäjä hyökkää yksitellen naapurimaidensa kimppuun, kansallisen turvallisuuden vahvistaminen on varmaan koko kansakunnan elinehto. Tämä ihan edustaja Yrttiahon puheenvuoroon, jossa kysyttiin puolustusmäärärahojen kasvattamisen perään ja mikä merkitys sillä on valtiontaloudelle. On myös hyvä huomioida, että Nato-jäsenyyden myötä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Suomi on entistä vankempi sijoitusympäristö kansainvälisille sijoittajille, jos vain hallitus tämän mahdollisuuden käyttää.

Mutta itsekkin täytyy yhtyä siihen kuoroon, mikä täällä nyt on kysynyt nimenomaan näitten sairaaloiden päivystyksien perään. Jos on tehty arvovalinta sen suhteen, että muun muassa ampumaratojen katsotaan olevan joululahjarahojen arvoisia, niin eikö tämä, minkä valtiovarainministeri itsekkin on ottanut esille, että osa näistä rahoista voitaisiin siirtää tämän päivystysongelman ratkaisemiseen, olisi kansalaisten näkökulmasta ja myös kansantaloudellisestikin huomattavasti järkevämpää verorahojen käyttöä kuin ruimia niitä kohteisiin sinne sun tänne ja muutamien kymmenien ja satojen metrien tienpätkiin?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalli.

14.27 **Eeva Kalli kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Poliitikassa on aina vaihtoehtoja, ja etenkin silloin kun vallanpitäjät sanovat, että ei ole vaihtoehtoja. Iso linjaero löytyy ennen kaikkea suhtautumisesta suomalaisten sote-palveluihin, terveyteen ja hyvinvointiin, ja avataanpa sitä vielä: tässä keltaisessa kirjassa esitetään satojen miljoonien eurojen leikkauksia suomalaisten sote-palveluihin, ja tässä vihreässä kirjassa eli keskustan vaihtoehdossa ei hyväksytä näitä leikkauksia, vaan sopeutuskohteet haetaan muualta. Miten te voitte siis väittää, ettei oppositiolla ole vaihtoehtoa? Minäpä avaan nyt vielä tarkemmin, mitä tämä ero tarkoittaa: esimerkiksi Satakunnan hyvinvointialueen osalta tämä tarkoittaa satojen hoitajien vähennystä, ja valtakunnallisesti puhumme laskennallisesti jo tuhansien hoitajien vähennyksestä.

Politiikassa totisesti on vaihtoehtoja, ja toivon, ettei enää väitetä, ettei vaihtoehtoja olisi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wickström.

14.28 **Henrik Wickström r** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies, värderade talman! Tässä tuli muutama puheenvuoro sitten kommentti edustaja Honkasalolta. Nyt en viitsi kommentoida, kun hän ei tällä hetkellä ole tässä paikalla, joten saadaan jatkaa sitä myöhemmin. — Ehkä tässä haluaisin vielä painottaa sitä, että kun tässä puhutaan hyvin paljon sote-palveluiden tilanteesta, niin se, mitä itse pidän myöskin tärkeänä, on se, että saataisiin, ihan niin kuin hallitus on linjannut, myöskin näitä tiettyjä hyviä käytäntöjä eteenpäin alueiden välillä, niin että kaikkea ei tarvitse myöskään valtakunnallisesti ohjata.

Tässä on tullut monta esimerkkiä puheenvuoroissa, miten tilanteet ovat eri hyvinvointialueilla, ja voin ottaa esimerkin tuolta omalta hyvinvointialueeltani Länsi-Uudeltamaalta, missä on omin keinoin vaikkapa pystytty vähentämään vuokratyövoiman käyttöä 70 prosentilla. Tämä on vain osoitus siitä, että sillä, mitä myöskin hallitus on tehnyt, ja vahvalla ohjauksella ja sillä, että me saadaan eteenpäin näitä hyviä käytäntöjä, me myöskin päästään sitten vähentämään sote-kustannuksia sellaisilla aloilla, joilla on ollut ongelmia.

Pidän myöskin hyvänä sitä, että ministeri Ikosen alla olevaa avointa kustannuslaskentadataa lähdetään nyt edistämään tosi nopeasti. Olisi kiinnostavaa kuulla, miten se menee eteenpäin, [Puhemies koputtaa] kun se on tärkeä osa myöskin tätä koko sote-kokonaisuutta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Ikonen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

14.29 Kunta- ja alueministeri Anna-Kaisa Ikonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus tukee hyvinvointialueita hyvin kokonaisvaltaisesti siinä työssä, mitä ne tekevät, niin että ne onnistuisivat siinä tärkeässä työssään ihmisten palveluitten turvaamiseksi. Me uudistamme ohjausta, me uudistamme rahoitusta, me uudistamme lainsäädäntöä. Tämä asia, jonka edustaja Wickström tässä nosti esiin, yksikkökustannusten laskenta, on myös yksi tällainen tärkeä väline, jotta me tunnemme sitä, miten paljon maksaa vaikkapa hoitovuorokausi tai miten paljon maksaa vaikkapa lääkärikäynti. [Aki Lindénin välihuuto] Pystymme vertailemaan eri hyvinvointialueitten välillä, hyvinvointialueiden sisällä, yksityisen ja julkisen palvelutuotannon välillä, eri palveluntuotantotapojen välillä, ja löydämme niitä kustannustehokkaimpia tapoja. Kun yhdistämme tämän tiedon sitten vaikuttavuustietoon, niin me löydämme ne parhaat toimintamallit. Tällaisen tiedon tuottaminen myös hyvinvointialueitten tueksi on äärimmäisen tärkeätä, ja viime perjantaina julkaisimme jo ensimmäisiä tuloksia tästä työstä — yksi esimerkki siitä, miten voimme tukea hyvinvointialueita onnistumaan tässä työssä.

Täällä äsken esitettiin, että tuolla keltaisessa kirjassa vähennettäisiin soten rahoitusta. Kyllä jos te katsotte sitä, niin siellä on yli kaksi miljardia euroa lisää rahoitusta hyvinvointialueille. Sen kirjan sisällöstä noin kolmasosa menee hyvinvointialueille, [Antti Kurvisen välihuuto] eli me todella kyllä panostamme ihmisten hyvinvointipalveluihin siellä. Mutta on selvää, että tämäkään määräraha ei riitä, jollei toimintaa pystyttyä uudistamaan. [Keskeltä: Taitettu indeksi!]

Meidän kaikkein suurimpia haasteita on se, että me saamme toiminnan ja talouden kulkemaan käsi kädessä. Me joudumme samaan aikaan ratkomaan rahan riittävyyttä, henkilöstön riittävyyttä ja palveluitten uudistamista vastaamaan tulevaisuuden tarpeita. Ja kun me katsomme näitä sote-palveluita, niin me emme saa katsoa vain tätä päivää, vaan meidän on nähtävä, että kun me puhumme sote-palveluista, niin meidän pitää puhua samaan aikaan myöskin tulevien polvien sote-palveluitten turvaamisesta. Ja siitä syystä — jos me emme saa näitä rahoja riittämään, tätä kehitystä hallintaan — se on itse asiassa kaikkein suurin riski meidän hyvinvointipalveluitten ja koko hyvinvointiyhteiskunnan turvaamiselle.

Siinä mielessä tervehdin kyllä ilolla täällä käytyä keskustelua talouskasvun luomisesta. Myöskin se on asia, joka kytkeytyy tähän näin, että teemme näitä kasvutekoja. Sillä myöskin turvataan rahoituksen pohjaa. Eli uudistetaan palveluita, turvataan rahoituksen pohjaa ja saadaan kustannuskehitys hallitulle tasolle. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

14.32 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lienee tässä vaiheessa jo kaikille käynyt ihan selväksi, että me emme ole tyytyväisiä tähän talousarvioesitykseen, emme hallituksen kasvutoimiin, emme hallituksen työllisyystoimiin emmekä arvovalintoihin.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, haluaisin nyt saada vastauksia. Haluaisin saada vastauksia ministereiltä Purra ja Orpo siihen kysymykseen, minkä olemme täällä jo useasti esittäneet, elikkä sairaalaverkon päivystysten ja leikkaussalitoimintojen leikkauksiin, joista nyt ollaan huomenna äänestämässä. Olisiko mahdollista, että voisimme peruuttaa niissä? Nimittäin hyvinvointialueitten tuomat selvitykset niiden säästövaikutuksista ovat

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

räikeässä ristiriidassa teidän esityksenne kanssa. Nyt olisi paras mahdollinen joululahja Suomen kansalle, meidän ihmisille eri alueilla, että te peruuttaisitte tässä asiassa ja antaisitte aikaa kunnollisten selvitysten tekemiseen. Täällä on todistettu hallituspuolueittenkin toimesta, että niitä päätöksiä on aiemminkin pystytty tekemään. [Puhemies koputtaa] Mitä vastaatte nyt tähän?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

14.33 **Anne Kalmari kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Suurin ero keskustalla ja hallituksella on se, että tuntuu, että teidän ylimielisyydessänne te haluatte suosia hyväosaisia ihmisiä, juuri sellaisia kuin teidän elinpiirinne on. Te annatte rahaa Kela-palveluihin, joita käytetään eniten Westendissä. Teidän rahanne ohjautuvat terveysjättille, mutta teillä ei ole rahaa hyvinvointialueille, joiden palveluita käyttävät vähäväkisemmät ihmiset. Te annatte verohelpotuksia hyväosaisille ihmisille, mutta heikompiosaisilta te viette sekä palveluita että sosiaaliturvaa. Te keskitätte toimintoja niille alueille, joilla muutenkin jo voidaan hyvin, joilla muutenkin on palveluita, ja niiltä alueilta, joilla menee heikommin, te viette palveluita.

Oletteko miettineet sitä, että jos tätä kurjuutta jaettaisiin vähän tasaisemmin, ihmisten olisi helpompi ymmärtää, että säästöjä tarvitaan, ja he helpommin osallistuisivat siihen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

14.34 **Heikki Vestman kok** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Orpon hallitus kantaa vastuuta Suomesta. Se huolehtii julkisen talouden tasapainottamisesta, kasvun edellytyksistä sekä samaan aikaan valtion perustehtävistä: turvallisuudesta, oikeudenhoidosta, koulutuksesta, sote-palveluista ja infrasta. Suomalaisten enemmistöhän antaa tuoreessa selvityksessä tukensa jopa lisäsäästöille julkisen talouden tasapainottamiseksi. Opposition vaihtoehdossa tosiaan voi olla yksittäisiä mahdollisia vaihtoehtoja, hyviäkin sellaisia, mutta iso kuva on se, että todellista vaihtoehtoa ei ole — tai on vasemmistoliiton vaihtoehto, eli massiivisesti lisää veroja. Uskottavaa vaihtoehtoa niille säästöille ja rakenteellisille toimille, jotka ovat välttämättömiä Suomen talouden tervehdyttämiseksi, ei ole, ja sen takia ne on SDP:n ja keskustan vaihtoehtobudjeteissa kuitattu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Bergbom.

14.35 **Miko Bergbom ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on käynyt sillä tavalla hassusti, että pitkin syksyä sekä sosiaalidemokraatit että keskusta ovat järjestään kyseenalaistaneet jokaisen sopeutustoimen, mitä hallitus tekee — myöskin tämän hyvin ikävän yleisen arvonlisäveron korotuksen. Mutta kuinkas sattuikaan, että kun saitte rakentaa ihan itse neuvottelematta kenenkään kanssa oman vaihtoehtonne, niin sosiaalidemokraateilta kuin keskustaltakin, molemmilta, löytyy sieltä kuittaus yleisen arvonlisäveron korotukselle. Miten tässä on voinut käydä näin? [Jani Mäkelä: Miten mahdollista?] Sosiaalidemokraatit, te vastustitte lähes kaikkia toimia työttömyysturvaan tehtäviin uudistuksiin, mutta jälleen kerran: te kuittaatte nämä toimet. Keskusta ja sosiaalidemokraatit, te myös molemmat korottaisitte veroja enemmän kuin tämä hallitus.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Se on teidän vaihtoehtonne, ottaa enemmän suomalaisilta — ja esimerkiksi sosiaalidemokraattien tapauksessa lisätä rahaa kehitysapuun 50 miljoonaa euroa, pakolaisiin lisää rahaa, vastaanottorahaan lisää rahaa — ja mitä tulee vasemmistoliittoon, joka väittää olevansa pienituloisen puolella, 50 000 uutta työtöntä tähän maahan. Se on vasemmistoliiton vaihtoehto, jonka eduskunnan tietopalvelu on vahvistanut. — Kiitos. [Jani Mäkelän välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Razmyar.

14.36 Nasima Razmyar sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vai olisiko kuitenkin niin, että hallitusohjelmastanne on pudonnut pohja pois, katsotaan sitten velkaantumista tai työttömyyttä?

Arvoisa puhemies! Arvoisa hallitus, on tärkeää myöntää tosiasiat, jotta päästään eteenpäin. Te ette ole näiden tuntien aikana juurikaan puhuneet rumista työttömyyslukuista, suomalaisten lapsiperheiden ahdingosta, lapsiperheköyhyydestä — kyllä, niistä päätöksistä, mitä teette lyhyellä aikavälillä, mutta ymmärrätkö te, mimmoisia vaikutuksia niillä on pitkällä aikavälillä? Tästä me olemme oppositiossa erittäin huolissamme.

Ja olen samaa mieltä ministeri Purran kanssa siitä, että opetus ja osaaminen ovat parhaita investointeja tässä yhteiskunnassa, mutta meidän on samalla myönnettävä, että pelkkä asenne ei valitettavasti riitä. Perheiden sosioekonominen tausta vaikuttaa nimenomaan tällä hetkellä oppimistuloksiin, ja mitä te teette tämän asian eteen? Lisäätte köyhyyttä, lisäätte tässä maassa ja yhteiskunnassa eriarvoistumista. [Puhemies koputtaa] Tämä ei ole oikeansuuntaista politiikkaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Furuholm, livahtanut pois. — Edustaja Jokelainen.

14.38 Jessi Jokelainen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Talous on saatava työllisyydellä nousuun, sanoo hallitus, mutta työllisyystoimet ovat yksi epäonnistuneimpia kokonaisuuksia tällä koko hallituskaudella. Hallituksen jatkuvat puheet siitä, että työn on oltava aina kannattavampaa kuin työttömyyden, kertovat ennen kaikkea siitä, että hallituksessa työttömyyden syitä ei ymmärretä, ja näin ollen työllisyyspolitiikkamme pohjautuu luuloihin siitä, että Suomessa suuret joukot ovat ikään kuin huvikseen ilman työtä. On täysin järjetöntä poistaa suojaosat, kun mikään realiteetti ei puolla sitä, että sillä olisi minkäänlaisia työllisyysvaikutuksia. Te kieltäydyste osa-aikatyön tuomasta verotulokertymästä ideologisin perustein, ja tämä on vain yksi esimerkki täysin epäonnistuneesta työllisyyspolitiikasta ja täten täysin väärästä talouspoliittisesta suunnasta.

Pääministeri Orpo totesi tuossa hetki sitten, että vasemmiston vaihtoehto on rehellinen mutta epäuskottava. No, ei näillä näytöillä, näillä saavutetuilla tuloksilla kannata epäuskottavasta puhua, kun se kuulostaa hiukan kiusalliselta hallitukselle itselleen. Lienemme yhtä mieltä siitä, että talous ei nouse ilman työllisyyttä mutta että kyllä sitä nousua näillä keinoilla saa odotellakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Grahn-Laasonen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

14.39 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lapsiperheköyhyyttä parhaiten torjutaan sillä, että edistetään vanhempien työllistymistä. Hallituksen linja on se, että jokainen suomalainen työikäinen ja työkykyinen aikuinen voisi olla töissä ja elättää perheensä työnteolla, ja tätä tavoitellaan.

Siinä, kuten valtiovarainministeri Purra hyvin kuvasi, hallitus on jo tehnyt paljon, eli meillä on laajat työllisyysuudistukset tehty ja viety voimaan ja samoin tämä sosiaaliturvan uudistaminen muista Pohjoismaista tutuilla ratkaisuilla työhön kannustavaan suuntaan. Tietenkin, niin kuin jokainen täällä varmasti sisimmässään ymmärtää, taloussuhdanteet vaikuttavat, mutta nämä hallituksen työllisyystoimet ovat erittäin mittavia jo nyt. Nyt tietenkin sen tavoitteen pitää olla siinä, että saadaan Suomen talous kännettyä kasvu-uralle, siihen on tehty jo paljon ja tullaan tekemään vielä lisää. Toivomme tietenkin, että myöskin tuoreimmat ennusteet, jotka tällä viikolla julkaistaan, näyttäisivät meille ensi vuodelle valoa myös niissä asioissa, joihin me emme itse voi vaikuttaa, kuten nämä kansainväliset suhdanteet ovat.

Kyllä minäkin kaipaisin SDP:ltä selityksen siihen, miten te puolitoista vuotta vastustatte joka ainoaa sosiaaliturvaan ja työttömyysturvaan kohdistuvaa säästötoimea, mitä hallitus on joutunut täällä esittelemään, ja nyt sitten omassa vaihtoehdossanne ette esitä näitä pois, eli otatte ne sisään omaan vaihtoehtoonne, hyväksytte ne. Miten suomalaiset, jotka katsovat tätä lähetystä, voivat tällaista takinkäyntöä ymmärtää? Ensin puolitoista vuotta kerrotaan, että ”me olemme näitä toimia vastaan”, ja sitten te ette esitä niihin muutosta, kun teette omaa vaihtoehtobudjettianne. Toisaalta täytyy sanoa, että katson teitä vähän myötätunnolla, koska lopputuloshan kertoo vain siitä, että ei ollutkaan niin helppoa pysyä raameissa ja pistää taloutta tasapainoon. Eli ne hallituksen toimet oli ihan vaadittu siihen, että saadaan talous pysymään raameissa ja sitä kautta vastuullisesti hoidettua meidän isänmaan asioita. Mutta mielestäni kuitenkin olisi rehellistä kertoa suomalaisille, että näin siinä [Puhemies koputtaa] nyt kävi, että SDP puhui puolitoista vuotta sitten sosiaaliturvaleikkauksia vastaan ja nyt hyväksyy ne noin vain.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rantanen.

14.41 Piritta Rantanen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! SDP ei hyväksy hallituksen tekemää politiikkaa — piste. Jokaisen, jonka arkea tämä hallitus on leikannut, tilanne olisi meidän vaihtoehdossamme parempi.

Tämä tilanne näyttää aidosti siltä, että te ette ymmärrä, mitä siellä kodeissa tällä hetkellä tapahtuu. Itse tulen Keski-Suomesta, jossa esimerkiksi kolmen ison teollisuusyrityksen irtisanomis- ja lomautuskeskustelut ovat juuri päättyneet ja irtisanomisia on tullut satoja. Minä katsoin juuri tuossa avoimia työpaikkoja Keski-Suomesta: 497 kappaletta. Suurin osa haettavista uusista työpaikoista on kesätöitä — joitakin oli sähköasentajia, joitakin sorvaajia, joitakin työnjohtajia. Te olette politiikallanne ajaneet ihmiset siihen kulmaan, että uutta työtä ei ole näköpiirissä, saati uuden koulutusmahdollisuuden näkymää. Ministeri Grahn-Laasonen, juuri sanoitte, että katsotte myötätunnolla. Minäkin katson myötätunnolla niitä ihmisiä, jotka ovat juuri jääneet työttömiksi. Täällä on kuultu puheita siitä, että politiikassa ei tarvita myötätuntoa. [Puhemies koputtaa] Mitenkä vastaatte näille juuri irtisanomislapun käteensä saaneille [Puhemies: Aika!] ihmisille?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kallio.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

14.43 **Vesa Kallio kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Juuri äsken sain eräältä kirurgilta sähköpostin, hän toimii tuolla itäisen Suomen alueella: ”Itä-Suomen yliopisto on tuoreeltaan ilmoittanut, että mikäli hallituksen esitys 149 ” — eli tämä sairaalalaki — ”hyväksytään eduskunnassa huomenna, niin yliopisto lopettaa muun muassa kirurgian erikoislääkäriskoulutuksen Savonlinnassa ensi vuonna maaliskuun alusta alkaen. Tämä odotettavissa ollut päätös suoraan huonontaa erikoislääkäreiden koulutusmahdollisuuksia, vähentää merkittävästi koulutuspaikkoja ja näin ollen erikoislääkäreiden määrää koko maassa, etenkin itäisessä Suomessa, missä muutenkin kärsitään erikoislääkäripulaa. Todennäköisesti vastaava tilanne on Lapissa Länsi-Pohjan keskussairaalan osalta sekä Oulaskankaan, Valkeakosken ja Salon sairaaloiden osalta odotettavissa. Hallituksen esitys 149:n vaikutuksia erikoislääkäreiden koulutusmääriin ei ole asianmukaisesti (lainkaan) arvioitu. Vetoaisinkin nyt: äänestä tiistaina hallituksen esitystä vastaan puolueustasta riippumatta erikoislääkäriskoulutuksen turvaamiseksi Suomessa!”

Arvoisa rouva puhemies! Tähän on helppo vastata, että olen huomenna vastaan ja toivottavasti mahdollisimman moni täällä tulee olemaan samalla tavoin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

14.44 **Susanne Päivärinta kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jokainen, joka kuuntelee salin vasemman laidan puhetta, ymmärtää nopeasti, että hallituksen talouspoliittinen linja on selkeä, oikea ja vastuullinen. [Piritta Rantasen välihuuto] Yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma on välttämätön. Se on välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi.

Mutta sen sijaan SDP:n pomppulinjasta ei saa mitään selvää. Minne te pomppaatte seuraavaksi? Te olette vastustaneet, niin kuin tänään ollaan kuultu, puolitoista vuotta kaikkia hallituksen työmarkkinauudistuksia ja sopeutuksia, mutta nyt te kuitaatte ne kaikki. Ja sitten SDP otti uuden pompun — vai pitäisikö sanoa, että pomppasitte menneisyyteen — kun teidän varapuheenjohtajanne Mäkynen ilmoitti, ettei talouden tasapainottamisella olekaan enää kiirettä. Ei ole kiirettä! Hän ilmoitti, että velkaa voidaan ottaa surutta lisää. Todellako? Tämmöisessä SDP:läisessä pomppulinnassa, kuulkaa, kannattaa olla varovainen. Siellä saattavat päät kolahtaa yhteen ennen kuin yhteinen suunta löytyy. Teidän pomppulinjanne on pumpattu niin täyteen ilmaa, että siellä ei ole mitään, [Puhemies koputtaa] mihin tarttua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

14.45 **Tytti Tuppurainen sd** (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Tässä on kohta kolme tuntia käyty keskustelua eikä vielääkään, ei vielääkään, ole saatu vastausta siihen yksinkertaiseen, jo SDP:n ryhmäpuheenvuorossa esitettyyn ja täällä useaan kertaan toistettuun kysymykseen, että kävisikö teille, ministeri Purra, se, että sairaaloiden päivystykset, sairaalapalvelut voitaisiin turvata sillä, että te löytäisitte rahoituksen näistä joululahjarahoista, kuten te itse olette viitanneet.

Täällä perussuomalaisten ryhmäpuheenjohtaja puolusti kovasti ampumaratoja näissä joululahjarahoissa. Ne ovat kiistämättä tärkeitä, mutta onko niin, pääministeri Orpo, että myös teidän arvomaailmassanne on tärkeämpää turvata ampumaratojen toiminta kuin ottaa

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

näistä joululahjarahoista ja suunnata ne varat sairaalapalveluiden, sairaaloiden yöpäivystysten turvaamiseen? Kun tämä huomisaamun äänestys on nähtävästi hallituspuolueille erittäin kiusallinen — siitä kertoo se, että monet hallituspuolueiden kansanedustajat ovat jo nyt kertoneet, että eivät voi äänestää esityksen puolesta — niin eikö tämä SDP:n ehdotus kelpaisi? [Puhemies koputtaa] Pelastetaan sairaaloiden palvelut ja otetaan ne rahat näistä joululahjarahoista. Voisitteko nyt vastata tähän kysymykseen? [Ben Zyskiewicz: Löytyykö sieltä ampumaradoilta se henkilökunta?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra.

14.47 Valtiovarainministeri Riikka Purra (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kun olen tässä useassa puheenvuorossa kuvannut sitä, että todennäköisesti voi olla mahdollista, että hallitus joutuu tekemään lisätoimia, niin kysymys siitä, onko hallitus peruuttamassa jostakin toimesta, jota te milloinkin vastustatte täällä salissa, ei ole kovin järkevä. Ei, me emme peruuta meidän tekemistämme päätöksistä. Sen sijaan olemme hyvin todennäköisesti siinä tilanteessa, että joudumme vielä uudelleen käymään eri sektorit lävitse ja katsomaan, mistä olisi vielä mahdollista säästää ja sopeuttaa. Se ei ole helppoa varsinkaan niukan kasvun oloissa. Me emme tule kiristämään verotusta, jolloinka suoraan käyttötaloudesta tehtävät menoleikkaukset ovat se ainoa mahdollisuus. Mutta kuten useat täällä ovat puhuneet, tämä ei ole kuitenkaan ratkaisu niihin meidän perinpohjaisiin ongelmiin, joita ei ratkaista ilman sitä, että me kykenemme saavuttamaan talouskasvua ja saamaan uudistettua tämän yhteiskunnan rakenteita sillä tavalla, että tämä meidän 17 vuotta jatkunut alakulo saadaan käännettyä.

Minä toivoisin, että kun oppositio voimakkaasti puhuu kasvutoimista ja kasvupolitiikasta ja samaan aikaan te tiedätte, että 17 vuotta tämä on ollut ongelma, että käytännössä reaalista bruttokansantuotteen kasvua ei maassa ole ollut, niin pystyisitte myös lähestymään tätä tilannetta siitä lähtökohdasta sen sijaan, että teette silläkin voimakasta hallitusta syylistävää oppositiopolitiikkaa. Jos te olette sitoutuneita yhdeksän miljardin kokonaisuuteen, jos te olette sitoutuneita velkasuhteen vakauttamisen tavoitteeseen, niin teidän vaihtoehtonne pitäisi olla uskottava. Mutta kuten täällä on moneen kertaan todettu, tällä hetkellä se ei sitä ole.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

14.48 Pääministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Värynen käytti asiantuntijana erittäin hyvän puheenvuoron tästä sairaalakysymyksestä. [Aki Lindén: Voisin täydentää sitä hiukan!] Yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa. Yhtään terveyskeskusta ei olla tällä päätöksellä sulkemassa. Yhtään päivystystä ei olla lopettamassa. Neljässä toimipisteessä päivystystä rajataan 22—07 välisenä aikana ja kahdella toimipisteellä tehdään muutoksia yöpäivystykseen. Pysyttäisiinkö kuitenkin tolkuissaan siinä, mitä täällä puhutaan, eikä pelotella liikaa ihmisiä? Suomessa terveyspalvelut tulevat jatkossakin toimimaan. Meillä on suuria haasteita siinä, että me nyt rakennamme sitä sote-mallia, joka raamina annettiin meidän hallitukselle, ja joka päivä tehdään sen eteen töitä.

Mutta sitten kun kysyttiin arvomaailmasta, niin kyllä kaksi sanaa on ylitse muiden tällä hetkellä, ja ne ovat ”turvallisuus” ja ”talous”. Turvallisuus — on jokaiselle selvää, että siitä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

pitää huolehtia. Minusta on uskomatonta, että pistetään nyt ampumaratoja ja sairaalapalveluita rinnakkain, kun meidän täytyy huolehtia meidän turvallisuudesta, ja maanpuolustustyö on osa sitä. [Suna Kymäläisen välihuuto] Kun meidän täytyy ne terveyspalvelut ja sosiaalipalvelut hoitaa sillä, että meidän talous on kunnossa, se kasvaa, eikä me velkaannuta, koska se velka tuhoaa meidän tulevaisuuden hyvinvointipalvelut. Se, että meillä on talous kunnossa, on se elementti ja työväline, jolla me huolehditään hyvinvoivasta Suomesta myös jatkossa. Teiltä puuttuu se näkemys siitä, [Piritta Rantanen: Meillä on erilainen näkemys!] miten talous saadaan kuntoon ja tasapainoon. — Teidän vaihtoehtonne on edelleenkin velka ja verot.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

14.50 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos olisi kaksi minuutin puheenvuoroa, keskittyisin toisessa siihen 12 miljardin asian sopeutukseen, mutta nyt kun tämä sairaalakeskustelu tässäkin on tullut esille, joudun puuttumaan siihen.

Omassa puheenvuorossani viime viikolla kerroin vähän samaan tapaan kuin edustaja Väyrynen täällä, että aikanaan Suomessa oli 28 aluesairaala, ja on totta, että tällä hetkellä niistä kymmenessä on edelleen päivystys. Kolme tulee jäämäänkin, eli HUSin kolme: Hyvinkää, Porvoo ja Lohja, ja sitten meillä on tämä seitsemän ongelma, minkä te tuossa äsken totesitte: Kemi, Savonlinna, Iisalmi, Varkaus, Salo ja Oulainen. Mutta nyt kysymys on siitä, että nämä jäljelle jäävät sairaalat ovat suhteellisen isoja, entisiä aluesairaaloita, ja on perusteltua, että niissä päivystys jatkuu myös yöaikana. Kysymys ei siis ole siitä, että ollaan aikanaan pienten terveyskeskusten päivystyksiä ja todella pienten sairaaloiden päivystyksiä... — joista muuten Pietarsaaressa päivystys tulisi jatkumaan, vaikka se on kaikkein pienin näistä, jostain syystä, no sehän on tämä sipsi- ja nikotiinipussiasia. Kysymys on nyt ihan oikeasti siitä, että ei ole mitään perusteita, eikä sitä [Puhemies koputtaa] 26 miljoonan euron säästöä sieltä löydy. Tunnen teidät molemmat siellä ja tiedän, [Puhemies: Aika!] että tekin olette sitä mieltä, ei valtiontalouden tasapainotuksen kannalta tämä ole millään lailla välttämätön asia, [Puhemies koputtaa] mutta nyt on tullut arvovaltakysymys tässä. Miettikää vielä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nieminen.

14.52 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen katse on tiiviisti tulevaisuudessa, siinä, mihin rahamme riittävät. Kun maksajia on aina vain vähemmän, on huolehdittava, että myös tulevaisuuden ihmisillä on hyvinvointia ja palveluja saatavilla.

Vuoden 25 talousarvion keskeisiä tavoitteita on siis palveluiden turvaaminen. Hallitus panostaa erityisesti turvallisuuteen, sosiaali- ja terveydenhuoltoon, työllisyyteen ja koulutukseen monien uudistusten avulla. Nämä muodostavat suomalaisen yhteiskunnan perustan, ja niiden jatkuvuus on ensisijaista. Suhdanteille emme voi mitään. Suomen kasvuun eivät ole edelliset hallitukset pystyneet vaikuttamaan, vaan se on ollut kituliasta viimeiset vajaan 20 vuotta. Ruotsi ja Yhdysvallat menevät menojaan.

Missä ovat olleet kasvutoimet silloin, tai uudistukset, jotka huomioivat väestön kehityksen tai käytettävissä olevat varat? Työllisyysvaikutukset viime hallituskaudella eivät kasvattaneet itse työn määrää, vaan olivat tempputyöpaikkoja sitäkin enemmän.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Hallitus tekee rakenteellisempia uudistuksia nyt. Tarvitsemme maahan lisää työtä ja työpaikkoja, joten tätä tukevat toimenpiteet hallituksen ohjelman mukaan ovat äärettömän tärkeitä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Haatainen.

14.53 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä 50 000 työllisen menetys on valtavan iso kysymys, ja siihen tämä kaikki nyt perustuu. Hallituksen tulevalta talousarvioesitykseltä on pohja pois. Se tarkoittaa sitä, että teillä hallituksella on nyt kolmen miljardin aukko tässä sopeutussuunnitelmassa. Piti tulla 100 000 työpaikkaa lisää, joka olisi ollut kaksi miljardia euroa lisää kassaan rahaa, ja nyt tähän on matkaa 150 000 työllistä. Kyllä politiikkaa pitää tehdä ajassa, ja jos tässä ajassa työttömyysluvut ovat tätä luokkaa ja työllisyysaste laskee... Edellinen hallitus sai työllisyysasteen historiallisen korkealle tasolle, ja siitä olisi hyvä ollut lähteä viemään eteenpäin kestävää talouspolitiikkaa.

Kiinnitin huomiota tuossa pääministerin puheenvuorossa siihen, kun sanoitte, että aikuiskoulutustukeen ei ole rahaa. Me emme olisi lopettaneet aikuiskoulutustukea ollenkaan, sillä sehän kerättiin palkansaajilta ja työnantajilta työttömyysvakuutusmaksuilla. [Puhemies koputtaa] Aivan pieni osa niistä suunnattiin aikuiskoulutustukeen, ja se olisi pitänyt säilyttää.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Zyskiewicz.

14.54 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olemme kuulleet paljon sosiaalidemokraattien ja keskustan kritiikkiä hallituksen miljardileikkauksista sote-palveluista, ja nyt kun katsomme näiden kahden puolueen vaihtoehtobudjetteja, niissä ei ole uutta rahaa hyvinvointialueille euroakaan, siis ei euroakaan. Teidän vaihtoehtobudjetissanne te annatte hyvinvointialueille ne rahat, jotka hallitus niiltä säästää vähentämällä niiden tehtäviä esimerkiksi hoitotakuussa ja hoitajamitoituksessa. Ne te perutte ja nämä rahat annatte, mutta missä ovat ne sadat miljoonat, joita hyvinvointialueet tarvitsisivat esimerkiksi sen vuoksi, että te haluatte lykätä tätä alijäämän kattamisvelvoitetta vuodesta 26 parilla vuodella eteenpäin? [Välihuutoja] Missä teidän vaihtoehtobudjetissanne ovat nämä rahat? Missä?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

14.56 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei se, että alijäämän kattamisvelvollisuutta siirrettäisiin kahdella vuodella, vaadi yhtään lisää rahaa. [Oikealta: Ei vaadi mitään?] Ei tietenkään. Eihän se rahaa vaadi, vaan sehän tarkoittaa vain, että lähdetään taloutta tasapainottamaan järkevästi pitkäjänteisemmin niin, ettei tehdä paniikkiratkaisuja tässä tilanteessa, jossa kustannustaso on noussut ihan muista syistä kuin valtion syystä tai hyvinvointialueen syystä, siitä, että meillä on ollut yleinen inflaatio ja palkkaratkaisu on ollut historiallisen korkea. Ei niitä ole voitu lainsäädännöllä säätää, mutta ei se vaadi suoraan lisärahaa.

Toiseksi haluan sanoa sen, että kun hallituksen tavoitteet sinänsä ovat hyviä mutta kun tulokset ovat niin heikkoja, niin minusta kannattaisi suhtautua mieluummin positiivisesti

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

opposition esityksiin. Vaikka pelkäisi, että oma perintö jääkin tosi pieneksi, niin kannattaa vaikka keskustan esityksestä ottaa esitys, että perintöverolle annetaan korotonta maksuaikaa. Täällä on monta muutakin hyvää esitystä. Nyt epäilen, että tässä taloustilanteessa ei muuten 50 miljoonan siirtäminen sinne tai tänne auta mitään, vaan pitäisi rohkeustasoa nostaa ja tehdä isompia järjestelmätason muutoksia, niin kuin meidän vaihtoehdossa esitetään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkinen.

14.57 Riitta Mäkinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun hallitus ei kykene perustelemaan toimiaan tai heikkoja tuloksiaan asiaperustein, se hyökkää. Vain heikoilla oleva hallitus hyökkää, ja juuri niin nyt tekevät hallituspuolueiden edustajat aina pääministeriä myöten, ja te teette sen sen takia, että me emme puhuisi siitä, että teidän politiikkaanne on aidosti niin kuin epäonnistunutta, mitä tuloksiin tulee. Te olette syventäneet taantumaa, lisänneet konkursseja, työttömyyttä ja ihmisten hätää. Arvovalintojenne mukaisesti te suojellette varakkaita ja terveysbisnestä. Tosiasia on se, että yli puolet suomalaisista ei luota teidän politiikkaanne vaan päinvastoin kokee sen tekevän Suomesta huonomman maan elää. Kyky tarttua toimeen ja viedä asioita eteenpäin politiikassa on hyve, mutta kun päämäärätietoisuus muuttuu sokeudeksi nähdä tehtyjä virheitä ja kyvyttömyydeksi korjata niitä, olemme vaarallisilla vesillä. Hallituspuolueet ovat juuri jakaneet kymmeniä miljoonia joululahjarojoja tässä hyvin poikkeuksellisessa tilanteessa [Puhemies koputtaa] samaan aikaan, kun päivystyksiä rajoitetaan. Eikö näitä rahoja voisi nyt harkita uudelleen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

14.58 Christoffer Ingo r (vastauspuheenvuoro): Värderade fru talman! Finlands ekonomi har länge varit i obalans och vi har alltför länge levt över våra tillgångar. Vi har hållit fast vid strukturer som på sikt är omöjliga att behålla och man har ökat byråkratin. Vi har tvingats höja skatter och ta pengar av framtiden. Men här är ju regeringens budget ett steg i rätt riktning. Att inte anpassa kostnaderna efter inkomsterna skulle ha varit oansvarigt, och det tycker ju också de flesta av oppositionens skuggbudgetar då man läser dem.

Arvoisa puhemies! Syksyn aikana olemme joutuneet työstämään useita lainsäädäntöpaketteja, joiden odotetaan vievän Suomea oikeaan suuntaan: hallituksen työmarkkinauudistukset, uusi korjattu rakennuslaki, kasvua ja vientiä tukeva infrastruktuurin investointipaketti sekä investoinnit peruskouluun, jossa valtionvelkamme takaisinmaksajat ovat paikalla. Mutta nyt eivät enää kuitenkaan riitä suunnitelmat, vaan ensi vuonna on käynnistettävä uusia rakennushankkeita, jos haluamme saavuttaa uutta kasvua. Kasvun aika on nyt.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

14.59 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä kun puhutaan paljon asioita, niin minulla on tässä Tilastokeskuksen lukuja työllisyydestä ja työttömyyden kehityksestä viimeisen puolentoista vuoden aikana. Työllisyysaste on kaksi

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

prosenttia mennyt huonompaan suuntaan puolentoista vuoden aikana. Työttömyysaste on noussut puolitoista prosenttiyksikköä. Nyt meillä on 285 000 työtöntä tällä hetkellä ja 24 000 avointa työpaikkaa lokakuun lopussa. Eli jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. 12 työnhakijaa jokaista avointa työpaikkaa kohti. Eli työvoimatarjontaa tällä hetkellä on. Jos hallitus toimisi kasvun aikaansaamiseksi yhtä kiivaasti kuin se toimii leikkausten, sosiaaliturvan leikkausten ja työttömyysturvan leikkausten ja muitten asioitten leikkausten aikaansaamiseksi, niin ehkä kotimarkkinoiden luottamus olisi vähän parempi, rakentamista olisi pikkasen enemmän ja investoinnit, vihreät investoinnit olisivat lähteneet liikkeelle. Nyt näyttää siltä, että hallitus viivyttää tällä puolella koko ajan. Miten on mennyt omasta mielestä, pääministeri Orpo?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Wallinheimo.

15.01 Sinuhe Wallinheimo kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkinen sanoi tuossa, että me hyökkäämme. Emme me hyökkää. Me vain ihmettelemme, että mikä se teidän vaihtoehtonne siellä on. Täällä edustajat puhuvat niin ristiin, että tässä itsekkin menee kyllä ihan ristiin. Äsken edustaja Rantanen sanoi, että katsokaa niitä työntekijöitä siellä, jotka menettävät töitä Keski-Suomessa. No, te edustaja Rantanen, hyväksyitte esimerkiksi ansiosidonnaisen porrastamisen juuri teidän vaihtoehdossa. [Piritta Rantanen: Ei olla hyväksytty!] — Ei sitä ainakaan lue siellä lapussa, että se olisi takaisin sinne laitettu, niin kuin vasemmistoliitto esimerkiksi teki. — Tämä on aivan pöyristyttävää. Teidän teot ja puheet ovat tällä hetkellä täysin ristiriidassa. Edustaja Tuppurainen, hyväksyittekö te ansiosidonnaisen porrastamisen teidän vaihtoehdossa vai ette? Haluaisin tämän tietää, koska te puhutte tällä hetkellä täysin ristiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

15.02 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ei siitä tosiasiassa ole kenellekään minkäänlaista epäselvyyttä, että SDP on vastustanut kaikkia näitä heikennyksiä tavallisten ihmisten toimeentuloon, työttömien, lapsiperheiden, eläkkeensaajien toimeentuloon, ja meidän vaihtoehtomme on yhdeksälle kymmenestä suomalaisesta parempi kuin tämä hallituksen heikko esitys. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaa niin taloudellisesti kuin parempina palveluina, ja tämän me olemme onnistuneet tekemään esityksessä, jossa on kuitenkin sama talouden tasapainotus ensi vuodelle kuin hallituksella. Tämä me on tehty erilaisilla arvovalinnoilla. Olemme kohdistaneet menoja toisin, ja se mahdollistaa oikeudenmukaisemman lopputuleman ja politiikan suunnanmuutoksen, joka tarvitaan, koska enemmistö suomalaisista kokee nyt, että Orpon—Purran hallitus on viemässä Suomea väärään suuntaan, tekemässä Suomesta heikompaa maata. Mutta selvää on sekin, että tämä teidän työllisyyspolitiikkanne täydellinen epäonnistuminen on aiheuttanut nyt uuden, miljardin kuopan ja vajeen valtiontalouteen, [Puhemies koputtaa] eikä sitä hetkessä korjata, mutta suunta on nyt meidän vaihtoehdossamme muutettu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tynkkynen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

15.03 Oras Tynkkynen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään sekä ministerit että hallituspuolueiden kansanedustajat ovat käyttäneet huomattavan osan puheajastaan arvostellakseen sosiaalidemokraattisen ryhmän vaihtoehtobudjettia epäjohtonmukaisuudesta. [Sinuhe Wallinheimo: Kyllä, se on niin huono!] Tulkitsen niin, että kun te ette arvostele vihreän eduskuntaryhmän vaihtoehtobudjettia ettekä esimerkiksi keskustan vaihtoehtobudjettia, [Petri Honkonen: Varsinkaan sitä!] niin tekin nyt tunnustatte, että nämä linjat ovat johdonmukaisia ja ne, mitä olemme vastustaneet aiemmin, olemme ottaneet myös huomioon näissä omissa vaihtoehtobudjeteissamme. Se on tietysti hyvä kuulla, jos tekin jaatte tämän näkemyksen.

Olen tässä keskustelua seurattaessa alkanut miettiä myös sitä, että jos haluaa sanoa jotain ilman, että siitä tulee sanomista, se kannattaa varmaankin sanoa ruotsiksi. [Naurua] Kukaan ei kiinnittänyt huomiota edustaja Löfströmin RKP:n ryhmäpuheenvuorossa esittämään ajatukseen, että Suomessa nettomaahanmuutto pitää saada 40 000 henkilöön vuodessa ja että saatavuusharkinnasta pitää luopua. Siis RKP istuu hallituksessa, joka ahkerasti kaikin toimin yrittää jarruttaa työhön johtavaa maahanmuuttoa, ja sitten tulee tänne pitämään ryhmäpuheenvuoron, [Puhemies koputtaa] jossa on täysin eri linja. [Jani Mäkelä: On se kyllä kova!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

15.04 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Iisalmessa ja Jämsässäkin kannattaisi puhua ruotsia, niin siellä säilyisi yöpävystys — näin se vaan on. [Naurua] — Edustaja Mäkelä, ei kannata tälle asialle nauraa, koska näinhän te olette päättämässä. [Antti Kurvinen: Perussuomalaiset sallii tämän!] Tämänhän te olette päättämässä.

Nyt jos puhutaan ihan tästä oikeasta budjetista, niin hallitus ottaa ennätysmäärän velkaa. Suomessa tilanne on toivoton. Täällä valtiovarainministeri on pyrkinyt taas koko päivän luomaan toivotonta näköalaa, pelkoa lisää. Sen sijaan tarvitaan toivoa. Tarvitaan näkymä siitä, että talous lähtisi jälleen kasvuun ja sen kautta pystyttäisiin sitten entistä paremmin näihin julkisen talouden vakaviin kestävyysvajeongelmiin vastaamaan. Mutta nyt näyttää siltä, että hallituksella ei ole tarvittavaa toimintakykyä tehdä tätä politiikkaa. Rivit ovat aivan sekaisin huomiseen äänestykseen mennessä. Ja mitenäs sitten, kun edetään kohti ensi kevättä puoliväliriiheen, vasta hallituksen puoliväliin, ja nyt ollaan jo näin sekaisin? Silloin pitäisi pystyä tekemään niitä tärkeitä kasvutoimenpiteitä, joita tässä pääministerikin on kovaan ääneen kuuluttanut. Enpä oikein usko, että sellaista tullaan näkemään.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Werning.

15.05 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talouspolitiikka on jäätävän kylmää ja todellakin erkaantunut tavallisen ihmisen arjesta. SDP on esittänyt vastuullisen ja oikeudenmukaisen vaihtoehdon. Me osoitamme, että taloutta voidaan tasapainottaa ilman, että ne kaikista haavoittuvimmassa asemassa olevat ihmiset kärsivät ja heiltä viedään pohja pois. SDP keventäisi pieni- ja keskituloisten verotusta yli 500 miljoonalla enemmän kuin hallitus ja parantaisi arjen palveluita ja keventäisi yrittäjän taakkaa. Meidän vaihtoehdossamme yhdeksän kymmenestä suomalaisesta voittaa hallituksen esitykseen verrattuna.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Kun hallitus korottaa lääkkeiden hintoja, lisää asiakasmaksuja ja heikentää työttömyysturvaa, SDP:n vaihtoehto turvaa pienituloisten toimeentulon, tukee koulutusta ja vahvistaa ihmisten ostovoimaa. Tämä on sitä politiikkaa, joka rakentaa Suomesta paremman paikan elää. Pääministeri Orpo, kuinka monta suomalaista perhettä, eläkeläistä ja pienyrittäjää tämä hallitus on valmis uhraamaan väärillä arvovalinnoillaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäkelä.

15.07 Jani Mäkelä ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän edustaja Honkoselle sanoisin, että hyvää poliittista retoriikkaa ja heittoja kannattaa arvostaa yli hallitus- ja oppositiorajojenkin. Tosiaan tässä tuli esille, että kyllähän me tiedämme, että oppositio ja SDP ovat vastustaneet useita asioita tässä salissa, [Antti Kurvinen: Entäs sairaalat, sairaalasotku?] se on tullut erittäin selväksi. Mutta kuten useita kertoja on todettu, niin te kuitenkin olette todellisuudessa hyväksymässä ne arvostelemanne asiat näissä omissa vaihtoehtobudjeteissanne. Te ette peru näitä sosiaaliturvan sopeutuksia, te ette peru työmarkkinatoimia. Eli te ette niitä todellisuudessa vastusta, te ainoastaan sumutatte äänestäjiä, kansaa, väittämällä, että te vastustatte niitä, mutta ette todellisuudessa tee eduskunnassa esityksiä, joilla te tulisitte ne kaatamaan. [Välihuutoja vasemmalta] Samaa sanoisin näistä teidän budjettipuheistanne: Te nakerratte eduskunnan arvovaltaa jatkuvasti arvostelemalla eduskunnan jakovarojen käyttöä. Te ette esitä vaihtoehtoja jakovarojen käytölle, vaan te ainoastaan arvostelette sitä.

Teidän omassa vaihtoehtobudjetissanne pistetään 50 miljoonaa euroa lisää kehitysapuun. Otettaisiinko sieltä nyt vaikka ne rahat sen sairaalaverkon pelastamiseen?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.08 Timo Suhonen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Kun tässä on puhuttu sanojen ja tekojen ristiriidasta, niin totean edustaja Mäkelälle sen, että te lupasitte ennen vaaleja, että perussuomalaiset eivät leikkaa pienituloisilta. Te lupasitte näin. Teille ei käynyt se, että leikkaatte pienituloisilta, ja nyt te täällä toteatte, että on pakko leikata pienituloisilta. Siinä on iso ristiriita, ja tämä leikkaaminen pienituloisilta tarkoittaa sitä, että 17 000 lasta putoaa köyhyysrajan alapuolelle. THL on arvioinut, että 27 000 työntekijää putoaa kolmen vuoden aikana köyhyysrajan alapuolelle.

Nyt on kysyttävä kyllä, arvoisa valtiovarainministeri: Milloin tämä pakko päättyy? Milloin se päättyy, koska köyhiä tulee enemmän kuin palkalla toimeen tulevia työntekijöitä tällä hetkellä? — Kiitos. [Markus Lohi: Poliitikassa kannattaa olla varovainen, mitä lupaa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

15.08 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, kun te leikkaatte lapsilta ja nuorilta, te leikkaatte tulevaisuudelta. Samalla te jätätte myös entistä suuremman laskun maksettavaksi ja suuremmat ongelmat tulevaisuuteen. Olette toistamassa nyt ne 1990-luvun virheet, ne virheet, joista maksamme vielä tänä päivänä.

Tulevaisuudelta te leikkaatte myös silloin, kun te leikkaatte luontotoimista ja ilmastotoista. Kun teemme vihreää siirtymää ympäristöstä huolehtien, se olisi suuri

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kasvun mahdollisuus Suomelle. Mutta investoinnit vaativat johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, ja se hallitukselta puuttuu. Päinvastoin, te olette peruuttelemassa monista ilmastotoimista. Sen sijaan, että hallitus loisi vihreiden ratkaisujen markkinoita, te edelleen suuntaatte miljoonatokilla rahaa fossiilisiin tukiin. Eikö jo nyt olisi aika suunnata nuo ympäristölle haitalliset tuet muuhun toimintaan niin, että voimme myös kasvattaa vihreitä markkinoita?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

15.10 Pinja Perholehto sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! En tiedä, onko niin, että hallituspuolueilla on kyvyttömyyttä lukea vai haluttomuutta ymmärtää lukemaansa, [Antti Kurvinen: Sekä että!] mutta jos katsoo SDP:n vaihtoehtobudjettia, niin ne painotuserot, joita me teemme talouspolitiikassa, ovat miljardiluokkaa erilaisia kuin mitä ne ovat teidän budjetissanne. Sen takia tämä keskustelu siitä, että me hyväksyisimme kaiken, mitä te teette, on minusta jotenkin vähän naurettavaa, koska se kertoo oikeastaan ennen muuta siitä, kuinka kova hätä teillä on piilottaa niitä vaikutuksia ja niitä toimia, joita te itse omalla politiikallanne olette ajamassa eteenpäin.

Haluaisin kuitenkin edelleen kysyä, valtiovarainministeri Purra, teiltä sitä, minkä itse nostitte esiin, kuten täällä tänään salissa on useamman kerran kerrottu: Te olette sanonut, että on ongelmallista, että näitä joululahjaroja jaetaan. Tiedän myös, että hallituspuolueissa on muita kansanedustajia, jotka ovat esimerkiksi luonnehtineet tätä veronmaksajia halventavaksi perinteeksi. Ettekö todella voisi harkita, että sairaalaverkkoa [Puhemies koputtaa] tällä 50 miljoonalla eurolla avitetaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen.

15.11 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tietysti totta se, mitä kokoomus ja perussuomalaiset ovat täällä todenneet, että hyvinvointialueiden taloushan on ihan ydinjuttu meidän koko valtion budjetin hallinnan näkökulmasta. Keskusta ei koskaan ole väittänyt, että vuonna 2021 laadittu lainsäädäntö olisi täydellinen, vaan sanoimme jo silloin, että jatkokehittämistä pitää tehdä. Valitettavasti tällä kaudella mitään jatkokehittämistä ei ole tapahtunut. On oltu toimettomia, on pakoiltu vastuuta, syytelty edellistä hallitusta ja joulupukkia ja ties ketä, [Naurua] ja sitten jos on tehty joitakin toimenpiteitä, ne ovat olleet väärä. Tulee kyllä lisää rahaa hyvinvointialueille, mutta ei niin paljon kuin indeksissä kustannukset nousevat. Kyttäämistä, valvontaa, paperisotaa valtiovarainministeriön kanssa on kyllä lisätty. Keskusta on esittänyt kymmeniä konkreettisia aputoimia hyvinvointialueille, mutta yksikään niistä ei ole teille, arvoisa pääministeri, kelvannut.

Rouva puhemies! Nyt päivän avainkysymys on, pääministeri Orpo: Miten te ratkaisette sairaalasotkun, jonka hallituksenne on kehittänyt? Miksi, pääministeri Orpo, valtiovarainministeri Purra, vaikenette siitä, että hallituspuolueet ovat menettämässä toimintakykynsä [Puhemies koputtaa] ennen vaalikauden puoliväliä? Hallituksen esitys saattaa kaatua huomenna. [Puhemies: Aika!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

15.12 Juha Viitala sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallituksen tiekarttaan on tullut nyt kyllä jyrkkiä mutkia, ja juna ei enää tunnu pysyvän raiteillaan. Uusin mutka matkaan tuli tässä sairaalaverkkoasiassa, mistä huomenna äänestetään, ja näiden mutkien vuoksi hallituspuolueiden edustajat koettavat jatkuvasti hyökätä tänne puolen salia, jotta huomio kiinnittyisi ihan muihin asioihin.

Hallitus lupasi 100 000 uutta työllistä. Nyt on kuitenkin menty pahasti pakkasen puolelle. Ovatko ne niitä työministerinkin monesti esille ottamia piilotyöpaikkoja, koska todella hyvin tuntuvat olevan kyllä piilotettu? Eli hallituksen suurimpien työmarkkinauudistusten työllisyysvaikutukset: työrauha nolla, paikallinen sopiminen nolla, sovittelijajärjestelmä nolla.

Suomi tarvitsee kasvua, ja kasvutoimetkin ovat jääneet nyt laihoiksi. Tarvitsemme pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa yli hallituskausien, muuten emme pienenä maana, käytännössä täällä saarivaltiona, tule pärjäämään. Nyt hallituksen olisi mielestäni syytä olla nöyrä, ja tulisi löytyä nöyryyttä, ja miettiä näitä kaikkia toimenpiteitä uusiksi, koska uhkaa käydä niin, että emme pääse kasvuveturin viimeiseen vaunuun edes mukaan, vaan tullaan resiinalla perässä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohikoski.

15.13 Pia Lohikoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kehui, että nuoret tulevat kiittämään teitä tästä politiikasta, jota te toteutate. Tämä väite ihmetyttää minua edelleen kovasti. Miten lapsiköyhyyden lisääntyminen ja koulutuksesta leikkaaminen ovat asioita, joista luulette nuorten teitä kiittävän? Hallitus joko ei ymmärrä tai sitten teitä ei kiinnosta, mitä teidän politiikkanne tekee ihmisille. Esimerkiksi häätötilastot ovat hälyttäviä. Leikkaatte asumistukea, suojaosia olette leikanneet ja asumisneuvonnan resurssit olette puolittaneet. Tämän seurauksena monet ihmiset eivät saa apua eikä heillä ole varaa asua enää omissa kodeissaan eikä häätöuhkaankaan saada tarpeeksi ajoissa apua. Se ajaa ihmisiä kadulle ja kodittomiksi. Samoin SPR on raportoinut ruoka-avun tarpeen noususta. Siellä käy jopa lapsia yksin ilman aikuisia, heillä on nälkä. Teitä ei myöskään ilmeisesti hetkauta ilmastonmuutos tai luontokato, koska näille asioille ette ole valmiita laittamaan painoarvoa budjetissanne. Ja te uskotte silti, että nuoret tulevat teitä kiittämään. Mitä nuorille jää?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Vielä edustajat Väyrynen, Räsänen ja Lohi, sen jälkeen ministeri Purra ja sen jälkeen pääministeri.

15.15 Ville Väyrynen kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Vielä tähän, kun viittasin edellisessä puheenvuorossani siihen, kuinka 2000-luvun alussa lähdettiin karsimaan päivystysverkkoa ympäri Suomen. Siis varmasti voidaan turvallisesti sanoa, että kymmeniä pisteitä, todennäköisesti yli sata, on kokenut jonkunnäköisen supistuksen. Ne eivät ensisijaisesti liittyneet rahaan, vaan ne ensisijaisesti liittyivät toiminnallisuuteen, lääketieteen kehitykseen... [Suna Kymäläisen välihuuto] — Saanko minä puhua, edustaja Kymäläinen, rauhassa loppuun? — Silloin lähdettiin keskittämään päivystyksiä yhteispäivystyksiin, tuli akuuttilääketiede ja huomattiin se synergiaetu, mikä on. Me ei eletä enää aikaa vuosituhannen alussa, vaan nykyään vaaditaan päivystyspisteitä, sitä, että siellä on yhteys konsultaatioon, siellä on yhteys tutkimuksiin, siellä on yhteys kollegoihin.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Me ei eletä sitä aikaa enää. Se on aloitettu 2000-luvun alkupuolella, ja se on mennyt hyvin määrätietoisesti koko ajan eteenpäin. Nyt kun tulivat hyvinvointialueet, ne tiivistävät palveluverkkoa entisestään, mikä on täysin loogista. Ihmettelen sitä, että te olette säikähtäneet sitä, että me siirrytään 300 järjestäjästä 21:een ja että yleensäkin palveluverkko tiivistyy. Se on luonnollinen, toivottu jatke tälle prosessille. — Kiitos. [Aki Lindén: Salossa kaikki ne asiat ovat kunnossa!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

15.16 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Varmaan mielenkiintoisin keskustelu tänään todella liittyy siihen, mitä tapahtuu huomenna tässä äänestyksessä liittyen tähän sairaalaverkon karsintaan. [Antti Kurvinen: Juuri näin!] Sehän on kaikkien mielen päällä. Ja siitä on kyllä sanottava, kun näitä käännteitä on seurannut ja on yrittänyt pysyä perässä, niin kuin totesin jo ryhmäpuheenvuorossani, että tästä juusoilusta ei kyllä kukaan ymmärrä yhtään mitään.

Uskoisin, että aika moni hallituspuolueiden kansanedustajakin on huuli ymmyrkäisenä, että mitäköhän tässä on tapahtumassa. Nyt siellä sitten värkkäillään erilaisia lausumia, mutta yksikään päivystys ei pelastu milläkään lausumalla. [Antti Kurvinen: Tämä on totta!] Jos hallitus haluaa nämä päivystykset pelastaa, niin se toteaa, että vedetään tämä pois ja otetaan tarvittavat säästöt sitten esimerkiksi näistä joululahjarahajoista. Tämä olisi täysin järkevää. Tämä voitaisiin täällä ihan yhteisesti tehdä ja antaa suomalaisille myönteinen joululahja. Tässä asiassa tarjoamme nyt yhteistyön kättä. Emmekö me voisi tämän yhdessä tänään täällä tehdä? [Tytti Tuppurainen: Kelpaisiko tämä? — Aki Lindén: Lausumien sijaan!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

15.17 Markus Lohi kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Väyrynen kuvasi tuossa ihan hyvin sitä kehitystä, mitä on tapahtunut, mutta sitä en ymmärrä, että kun me luotiin itsehallinnolliset alueet, 21, niin miksi pitää lähteä näinkin tarkkaan mikromanageeraamaan hallituksen taholta, vaan annettaisiinko vapaus siellä miettiä sillä yleiskatteellisella rahalla, mikä on järkevää?

Ja sitten otan esille semmoisen yhteisen ongelman. En syytä hallitusta mistään, mutta haluan nostaa tällaisen ongelman esille, että kun te säästätte nytten tämän hoitotakuun jatkamisella kahdesta viikosta kolmeen kuukauteen, 95 miljoonaa euroa leikkaatte pysyvästi rahoitusta, niin eihän se tarkoita sitä, että kun hoitotakuu pitenee, ettei näitä ihmisiä tarvitse enää hoitaa. Sinä vuonna, kun tämä pitenee, tietenkin vähemmän tarvitaan resursseja, koska vähemmän hoidetaan, mutta sen jälkeen, kun se on siirtynyt kolmeen kuukauteen, niin sen jälkeenhän — kun se hoitotakuu on pysyvästi kolme kuukautta noin teoreettisesti — siellähän joudutaan ihan yhtä lailla hoitamaan niitä ihmisiä, eikä se säästä yhtään mitään.

Kysyn teiltä, valtiovarainministeri Purra: oletteko samaa mieltä tästä ajattelusta, että se on vain se yksi vuosi, joka tuo ehkä säästöjä, mutta sen jälkeen se ei tuokaan, jos ollaan kolmessa kuukaudessa [Puhemies koputtaa] hoitajajonoissa?

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Ministeri Purra. — Jos tämä on loppupuheenvuoro, niin sitten voi olla viiden minuutin puheenvuoro, ja sitten mennään puhujalistaan.

15.18 Valtiovarainministeri Riikka Purra: Arvoisa rouva puhemies! Vielä näitä viimeiseksi tulleita kysymyksiä ja muutama huomio.

Tuosta edustaja Räsänen äskeisestä puheenvuorosta. Kuten tuossa päävastauksessanikin totesin, niin tuo teidän henkilöön menevä toimintanne, oli kyse sitten sosiaali- ja terveysministeristä tai jostain muusta hallituksen ministeristä, on kyllä aika merkillistä. Teidän ryhmästänne on tämänkin viikonlopun aikana esitetty vaikka minkälaisia kannanottoja sen suhteen, mitä tuollainen puhe voi saada aikaiseksi, mutta te syyllistytte siihen itse aivan jatkuvasti. Voin taata teille sekä omasta puolestani että sosiaali- ja terveysministerin puolesta, että me kyllä saamme aika paljon tätä palautetta ja siitä huolimatta olemme täällä hallituksessa.

Sosiaalidemokraattien suunnalta kysyttiin, että kuinka kauan tämä kestää, milloin tämä loppuu. Valitettavasti näyttää tosiaan siltä, että tämä ei ihan heti lopu. Mikäli tehtäisiin sellaisia toimia, joita te olette esittäneet, sopeuttamisesta ei varmasti tulisi loppua lainkaan, mutta tällä hetkellä näyttää, että seuraava hallitus — riippumatta siitä, minkälaisia puolueita siellä on — joutuu tekemään vähintään samanlaista sopeuttamista kuin tämä hallitus. Ja senkin jälkeen se, että jatkossa tulot ja menot varsinkin käyttötalouden osalta olisivat lähempänä tasapainoa, edellyttää sitä, että jatkuvasti on kyettävä priorisoimaan ja tekemään valintoja siitä, mihin niitä resursseja käytetään yhteiskunnassa, jossa työikäisen väestön määrä vähenee ja vanheneminen on edelleen vahvaa, ja sitä olen pyrkinyt täällä salissa useaan kertaan kuvaamaan. Oppositiossa on fiksuja poliitikkoja, jotka varmasti ymmärtävät, että tämä sama tilanne on teidän edessänne, jos te olette hallituksessa. Ja sen takia, kun vaihtoehtoja rakennetaan, niissä olisi ehkä tässä vaiheessakin hyvä se muistua, jotta ei tule sitten turhia yllätyksiä.

90-luvun lamaan ja siinä tehtyihin päätöksiin on viitattu useissa puheenvuoroissa. Nyt juuri olemme tilanteessa, jossa me voimme vielä aika vapaaehtoisesti tehdä näitä toimia eli aktiivisesti tehdä sopeuttamistoimia sen sijaan, että me olisimme ajautumassa esimerkiksi rahoituksen osalta täysin päin seinää, jolloin joku muu kertoo meille, mitä meidän tulee tehdä. Mikäli teille on epäselvää, minkälaisia toimia esimerkiksi finanssikriisin aikaan Kreikassa jouduttiin tekemään sosiaaliturvan ja monen muun toimen osalta, niin kannattaa tutustua. Silloin ei puhuta muutaman euron leikkauksista vaan merkittävistä, useiden kymmenien prosenttiyksiköiden leikkauksista — ja me emme ainakaan halua joutua tähän. Luottoluokittaja on jo herännyt Suomen vaikeaan tilanteeseen ja heikentänyt meidän näkymiä. Tiedätte, että me olemme alijäämämenettelyn osalta aivan veitsenterällä. Ja toisaalta meidän tavoitteemme velkasuhteen vakauttamisesta ei mielestäni ole liian kunnianhimoinen. Totta kai meidän olisi hyvä tavoitella sitä, että velkasuhde saadaan laskuun.

Edustaja Honkonen väitti, että täältä ei ole tullut taas mitään positiivista ja että on ainoastaan kurjuutta ja ankeutta jaettu. [Antti Kurvinen: Leikkuulauta!] Päinvastoin, olen tänäänkin puheenvuoroissani kuvannut niitä valopilkkuja, joita meillä on ja jotka ovat lisänneet esimerkiksi palkansaajaperheiden ostovoimaa, kun reaaliansiot ovat pitkästä aikaa nousussa: minkälaisia näkymiä on investoinneissa, yritysrahoituksen kysynnässä ja niin edelleen. Mutta yleensä kun täältä niitä kerrotaan, teidän vastaanottonne on täysin sitä vastaan. Me emme saisi viitata siihen, mitä ennustelaitokset lupaavat ensi vuodelle, me

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

emme saisi viitata näihin positiivisiin näkymiin. Me emme saisi teidän mielestänne viitata heikkoon suhdanteeseen, jonka kanssa hallituksen toimilla ei ole mitään tekemistä. Keskustasta on tänäänkin tullut paljon erinomaisia puheenvuoroja erityisesti valiokunnan puheenjohtaja Lohelta ja monelta muulta sieltä takarivistä, mutta täytyy sanoa, että te kaksikko siinä — teidän puheenvuoronne eivät ole olleet millään tavalla rakentavia. [Naurua — Suna Kymäläinen: Tämäkö ei ole henkilöön käyvää!]

Haluan sanoa myös sen, että IMF ja komissio ovat hallituksen talouspolitiikan peruslinjaa kiittäneet, [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä — Suna Kymäläinen: Pata kattilaa soimaa!] ja lähtökohtahan on se, että IMF esimerkiksi on sitä mieltä, että finanssipolitiikan linja ja sopeuttaminen on täysin välttämätöntä. Mutta sama taho on sitä mieltä, että sitä pitäisi tehdä enemmän — ei siis vähemmän vaan enemmän sopeuttamista — samaan aikaan, kun lisätään kasvua helpottavia toimia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kurvinen, poikkeuksellisesti vastauspuheenvuoro — vain yksi — tähän väliin. Ja sen jälkeen pääministeri.

15.23 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä valtiovarainministerin kommentti minulle ja edustaja Honkoselle, niin kuin tulkitsin, kertoo sen, että valtiovarainministeri, perussuomalaisten johtaja Purra on täysin hukannut sen, mistä demokratiassa ja parlamentarismissa on kysymys. [Vasemmalta: Sivistyksen!] Opposition tehtävä on haastaa teidän politiikkaanne. Minä en ole koskaan arvostellut teitä henkilönä. Te olette oikein mukava ja fiksua ihminen, mutta teidän politiikkaanne on täysin väärää ja se, että te pelottelette ihmisiä leikkuulautoilla ja saksilla. Ja nyt sitten te käytte täällä persoonaani kiinni, edustaja Honkosen persoonaan kiinni, kun se kritiikki osuu liian taitavasti. Ette taaskaan voinut kertoa sitä, pelastatteko te näiden pienempien kaupunkien päivystykset. Vaikenette siitä. Oma eduskuntaryhmämme on täysin sekaisin, ja käytte sitten minun ja keskustan kansanedustaja Petri Honkosen henkilöön.

Ja totean sen, puhemies, että tulen kuitenkin tästä perussuomalaisten parlamentarismia vähättelevästä tyylistä huolimatta jatkamaan edelleen opposition tehtävää demokratiassa eli haastamaan tätä kokoomus—perussuomalaista hallitusta. [Petri Honkonen: Tätä on kokoomuksenkin ryhmässä liikkeellä mediatietojen perusteella.]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Pääministeri Orpo.

15.24 Pääministeri Petteri Orpo: Arvoisa puhemies! Taas nähtiin totaalisen väärinymmärtämisen mallisuoritus, ei teidän persoonaanne kukaan puuttunut. [Välihuutoja] Edustaja Tuppurainen näytti pitävän tästä teidän kommentistanne, mutta ei teidän persoonaanne kukaan ollut puuttunut, ei sellaista kannata väittää täällä. Se, mitä valtiovarainministeri minun tulkintani mukaan sanoi, oli se, että teidän puheenvuoronne ovat kriittisiä eivätkä tuo mitään lisäarvoa tähän keskusteluun. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä] Oppositiossa voi tehdä politiikkaa fiksusti, kuten esimerkiksi valtiovarainvaliokunnan puheenjohtaja Markus Lohi. Ottakaa esimerkkiä hänestä, miten tehdään fiksusti oppositiopolitiikkaa: voidaan olla eri mieltä ilman, että vääristellään kaikkea. [Välihuutoja vasemmalta ja keskeltä]

Arvoisa puhemies! Hyvät kollegat! Suomen talouden tilanne on edelleenkin äärettömän vakava, äärettömän vakava. Meidän velkaantuminen on kovaa luokkaa, talouskasvua ei ole

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ollut 15 vuoteen, paitsi Sipilän hallituksen aikana parin kolmen vuoden ajan, joka kantoi myöskin Rinteen—Marinin hallitusta, ne uudistukset, jotka silloin tehtiin, mutta käytännössä talous on junnannut paikallaan viitisentoista vuotta. Hallitus on käynyt määrätietoisesti sekä velkaantumisen että puuttuvan kasvun kimppuun, ja se edellyttää sitä, että julkista taloutta sopeutetaan eli leikataan. Sen lisäksi tehdään kasvua edistäviä toimia.

Jokainen varmasti ymmärtää sen — ja minä ymmärrän oppositiopolitiikan tekemisen — että meidän geopolitiittinen tilanteemme on tällä hetkellä äärettömän vaikea. Sota Ukrainassa, Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa jatkuu, nyt jo kolme vuotta on mennyt, ja sillä on valtavat vaikutukset. Kun viime hallitus aloitti, niin me olemme yhdessä tukeneet Ukrainaa yli kolmella miljardilla eurolla, me olemme käyttäneet ja käytämme miljardeissa lisää rahaa puolustukseen sekä kansallisen turvallisuuden vahvistamiseen. Ne ovat tietenkin pois jostain muualta, se on ihan selvä. Samaan aikaan meidän keskeiset vientimarkkinat, kuten Saksa esimerkiksi, junnaa paikallaan, koko euroalue, joka on puolet meidän vientimarkkinasta.

Mutta me emme ole jääneet odottelemaan sitä, josko se kasvu sieltä sitten alkaisi, vaan siksi me ollaan tehty merkittäviä historiallisia uudistuksia työmarkkinoille, sosiaaliturvaan, me laitamme miljardin koulutukseen, tutkimukseen, innovaatioihin, tuotekehitykseen ja myöskin, kuten todettu, puolustukseen ja sisäiseen turvallisuuteen. Ja nämä uudistukset, kun se kasvu lähtee liikkeelle, tukevat talouden kasvua. Me ollaan tehty paljon sen eteen, että puhtaan siirtymän investoinnit lähtevät liikkeelle. Ja tässä nyt päästäänkin siihen, että nyt niitä merkkejä on, [Anne Kalmarin välihuuto] eikä pelkästään ihan pieniä merkkejä. Googlen jättimäiset maakaupat Pohjois-Pohjanmaalla ja Kainuuseen, erinomaisia uutisia, tai ensimmäinen alumiinitehdas Eurooppaan 30 vuoteen Kokkolan seudulle, 4—5 miljardin hanke. Se on juuri sitä vihreää siirtymää. Toki sekin saastuttaa, mutta miljoonia tonneja vähemmän kuin se, että se alumiini hankittaisiin jostain muualta. Siis tässä on oikeasti nyt käänös tapahtumassa, mutta se ottaa aikaa. Ensi vuonnakin me tullaan näkemään vielä kovaa velkaantumista, mutta se käänös tapahtuu, ja hallituksen politiikka tukee sitä kasvua.

Hyvät kollegat! Se talouden kestävä kasvu on se, millä me päästään hallituksen politiikan keskeiseen tavoitteeseen: suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastaminen. Maailman parasta koulutusta, sosiaali- ja terveyspalveluita, varhaiskasvatusta, poliiseja, toimivaa infrastruktuuria, sitä, että pystytään pitämään meidän ympäristöstä, luonnosta huolta, kaikki vaatii sitä, että meillä on terve, kasvava talous. Ei se ole muuten mahdollista.

No, kyllä minä sen ymmärrän, että kun me nyt ollaan hallituksessa ja me joudumme tekemään näitä toimia, jotta me päästään kestäväälle uralle, niin totta kai oppositio niitä arvostelee, mutta kohtuullista olisi, että teillä olisi esittää vaihtoehto, oikeasti kokonainen vaihtoehto sille, että jos te kerran olette eri mieltä, niin tehdään sitten näin. Tai sitten myönnätte suoraan, jos te olette tulleet hallituksen linjalle, kuten sosiaalidemokraatit esimerkiksi työttömyysturvan uudistamisen osalta, jota te olette vastustaneet, mutta se ei ole teidän vastalauseessanne valtiovarainvaliokunnassa. Nyt olisi ollut paikka tehdä se esitys. No, ette ole tehneet, eli te hyväksytte sen. Mielestäni kyllä oppositiolla on oikeus ja jopa velvollisuus haastaa ja arvostella hallitusta, mutta kyllä me saamme takaisin sanoa, jos teidän politiikkanne ei ole loogista tai jos se näyttää siltä, että tuolla puhutaan toista ja tuolla toista.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Kun tässä debatti on päättymässä, niin haluan kuitenkin kiittää edelleen eduskuntaa siitä työstä, jota syksyn aikana on tehty. Ja älkää huoliko, hallitus on huomenna voimissaan ja vielä ensi vuonnakin voimissaan, me viemme meidän ohjelmaamme eteenpäin. [Suna Kymäläinen: Kiitos ei mistään!] Tämä budjettikirja, joka teillä siellä on, on historiallinen. Sillä rohkeasti uudistetaan Suomea ja laitetaan Suomen asioita kuntoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Kiitokset pääministerille. Sitten mennään puhujalistaan. Puheenvuorot... [Antti Kurvinen: Puhemies! Minut erikseen pääministeri mainitsi, joten kai saan puheenvuoron?] — Tässä salissa on mainittu aika monta nimeä moneen kertaan, ja se on myös keino saada puheenvuoroja, mutta nyt valitettavasti menemme puhujalistaan. — Edustaja Talvitie poissa, edustaja Simula poissa. — Edustaja Kokko.

15.30 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! ”Nyt on oikea aika lopettaa velaksi eläminen”, näin kampanjoi kokoomus edellisissä eduskuntavaaleissa hakien tukea vastuulliselle talouspolitiikalle — tai ainakin oletan tämän vaalilauseen pitäneen sisällään vastuullisen talouspolitiikan. Tuskinpa kaikki äänestäjät tiesivät, minkälaista tuo vastuullinen talouspolitiikka olisi. Riittää, kun katsoo nyt käsittelyssä olevaa talousarviota vuodelle 2025: Maamme velkaantuu yli 12,5 miljardia euroa tulevan vuoden aikana. Kahden ensimmäisen vuoden aikana Petteri Orpon hallituksen velkasaldo lähenee jo 25 miljardia euroa. Voitaneen perustellusti kysyä, missä se vastuullinen talouspolitiikka oikein luuraa. Ei ainakaan hallituksen riveissä. Velkaantumisen perusteluksi ei myöskään voi käyttää edellistä hallitusta, sillä mikään, mitä edellinen hallitus teki tai jätti tekemättä, ei anna oikeutusta nykyhallituksen harjoittamalle talouspolitiikalle, vaan nämä ovat valintoja. Esimerkiksi hallituksen ei ole mikään pakko leikata kaikkein heikompiensaisten sosiaaliturvasta ja toteuttaa hyvätulaisia suosivaa veropolitiikkaa. — Nämä ovat valintoja: on valinta laskea ministereiden tuloluokan verotusta, ja on valinta pudottaa 17 000 uutta lasta köyhyyteen.

Arvoisa puhemies! On selvää, että suomalainen hyvinvointivaltio tarvitsee perusteellisia uudistuksia. Hyvinvointivaltion tekemä palvelulupaus on tehty paremman huoltosuhteen, työllisyyden ja talouden aikana. Siksi muutoksia tarvitaan, jotta kansalaisten veroeurot saadaan riittämään mahdollisimman hyvin kaikkien suomalaisten hyödyksi. Tämä hyvinvointivaltion uudistus voidaan kuitenkin tehdä oikeudenmukaisesti, ja sen SDP on osoittanut vaihtoehtobudjetissaan: 94 sivua konkreettisia vaihtoehtoja uudenlaiseksi hyvinvointivaltioksi. Euromääräisesti SDP:n sopeutus on hallituksen tasolla, mutta se on toteutettu oikeudenmukaisesti. Yhdeksän kymmenestä suomalaisesta hyötyy enemmän SDP:n vaihtoehdosta kuin hallituksen.

On myös selvää, että Suomi ei leikkaamalla nouse vaan kasvulla. Nyt meillä kuitenkin on 50 000 työllistä vähemmän kuin hallituksen aloittaessa. Konkurssit ovat suorastaan räjähtäneet käsiin. Jos 500 kasvutoimea on aiheuttanut vain 12,5 miljardin euron velkaantumisen, niin kuinkahan paljon näitä kasvutoimia pitäisi sitten olla alijäämän taittamiseksi?

Jälleen kerran yritystuet ovat jääneet lähes kokonaan koskematta. Valtio tukee miljardiyrityksiä verovaroin samalla kun yritykset maksavat omistajilleen jättiosingot. Suurimpien yritystukien saajien joukossa ovat muun muassa Viking Line, UPM-Kymmene, Outokumpu, Stora Enso ja Metsä Board. Äkkiseltään ne kuulostavat sellaisilta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

yrittäjiltä, joiden menestymisen ei luulisi olevan kiinni suomalaisten veronmaksajien lompakosta. Yritystuet eivät voi olla elinkeinotoiminnan tekohengittämistä vaan uutta kasvua luovia ja työllisyyttä vahvistavia, jotka vielä edistävät ilmastonmuutoksen torjuntaa.

Mutta, arvoisa puhemies! Hallituksen velkaantumista kiihdyttävän talouspolitiikan johdosta kannatan edustaja Räsänen tekemää epäluottamuslause-esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kalmari.

15.34 Anne Kalmari kesk: Arvoisa rouva puhemies! Nyt on vaikeat ajat. Kyse ei ole siitä, etteikö keskusta ymmärtäisi, että täytyy säästää, ja itse asiassa monien säästöpäätöksien takana olemme olleet, vaikka tiedämme, että niistä koituu harmia. Mutta sen sijaan ei ole järkeä siinä, että hyväosaiset eivät osallistu näihin talkoisiin, ei ole järkeä siinä, että ihmisiä ajetaan sellaiseen tilanteeseen, että heiltä menee voimavarat auttaa itse itseään selviytymään tulevaisuudesta. Eläminen kallistuu, ja verot nousevat. Talous on lamassa, ja työttömyys pahenee. Yrityksiä kaatuu, edessä on lakkotalvi. Velkaa tulee ovista ja ikkunoista. Otamme Suomen historian eniten velkaa ensi vuonna. Kokoomus, perussuomalaiset, kristilliset ja RKP ottavat enemmän velkaa kuin yksikään hallitus koskaan Suomen historiassa. Lähi- ja peruspalveluja terveysasemista sairaaloiden päivystyksiin asti ajetaan alas.

On olemassa vaihtoehto: Suomi nousuun, tuplataan talouskasvu, pelastetaan palvelut. Keskusta parantaisi etenkin pienten ja keskisuurten yritysten toimintaedellytyksiä. Talouskasvu on lopulta kestävin ratkaisu myös velkaan. Keskusta ei leikkaisi sosiaali- ja terveyspalveluista eikä koulutuksesta. Koulutuksenhan piti olla pääministeri Orpon erityissuojeluksessa. Siellä varmaan toivotaan, että enää ammattikouluissa ei jouduttaisi Petteri Orpon erityissuojelukseseen, ei liioin aikuiskoulutuksessa. Siellä mennään nyt niin kovaa kyytiä, että monissa ammattioppilaitoksissa on todettu, että pidetään maanantaina ja perjantaina opetustunnit, ja oppilaat sitten keskenään koettavat opiskella omaehtoisesti muut välipäivät. Olen aivan varma, että tästä tulee enemmän haittaa kuin hyötyä.

Keskusta pelastaisi sairaalapalvelut. Vetoan niihin hallituspuolueitten kansanedustajiin, jotka vielä ovat täällä, joilla on sydän kohdallaan: äänestetään huomenna yhdessä tämä sairaalaesitys, tämä sairaalasotku kumoon. Ei ole oikein se, että tehdään leikkauksia, joitten taloudellinen hyöty on hyvin kyseenalainen, ja näin viedään palvelut ja elinvoima alueilta, jotka ovat kipeästi sitä tarvitsemassa. Keskusta haluaisi tukea perheiden pärjäämistä. Keskusta haluaa enemmän rahaa arkeen.

Ennen kuin jatkan, kannatan edustaja Kallin epäluottamuslausetta.

Mutta vielä muutama huomio nimenomaan perusteista tähän epäluottamuslauseeseen: Me emme tule pärjäämään veronkorotuksilla ja leikkauksilla, elleimme saa talouskasvua. Keskusta on esittänyt usean kohdan, kymmenen kohdan, kasvutoimia, ja jos niistä edes jotkut otettaisiin käyttöön nyt mahdollisimman nopeasti, saisimme mahdollisimman nopeasti tähän kiertoon uutta rahaa, jolloin leikkaukset taas seuraavalla kierroksella eivät olisi niin järkyttäviä. Esimerkiksi investointeihin kannustava verotus, halvempi sovellus Viron veromallista tai se, että parannetaan kotitalousvähennystä, alennetaan veronluontoisia maksuja, pistetään vanhempainvapaat verovapaiksi, eläköityvien tuloverotuksen alentaminen tai matkailualan kasvuohjelma, 40 000 uutta työntekijää Suomeen vuosittain, itäisen Suomen erityisalueen kymmenen vuoden kokeilu, pikamuoti-

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ja krääsävero, Euroopan nopein luvitusprosessi — tässä on asioita, joihin kannattaisi syventyä. Niille on haettu rahoitus, vastinpari. Niitten käytännön toteutusta on selvitetty. [Puhemies koputtaa]

Arvoisa rouva puhemies! Pyydän, että suhtaudutte vakavasti keskustan esityksiin. Siitä voisi olla hyötyä myös hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hopsu, poissa. — Edustaja Meriluoto.

15.40 Laura Meriluoto vas: Arvoisa puhemies! Kymmenen eri ampumarataa, erilaiset sotamuseot, naispappeuteen kriittisesti suhtautuva uskonnollinen järjestö, yhdistys, jota johtaa kansanedustajan isä — siinä esimerkkejä tahoista, jotka saavat iloita hallituksen joulumielestä joululahjarahen muodossa. Sen sijaan vähemmän aihetta iloon on terveyspalveluita käyttävillä ihmisillä Varkaudessa, Iisalmessa, Kouvolassa, Jämsässä, Raahessa, Kemissä, Oulaisissa, Salossa, Savonlinnassa ja Valkeakoskella, kun hallitus huomenna ilmeisesti aikoo päättää leikkauksista näiden alueiden sairaaloiden ja perusterveydenhuollon toimintoihin. Näillä päätöksillä paitsi heikennätte ihmisten turvallisuudentunnetta ja potilasturvallisuutta myös murennatte alueiden elinvoimaa ja viittaatte kintaalla hyvinvointialueiden itsehallinnolle. Ja kuten olette varmasti, hallituspuolueidenkin edustajat, tahoillanne huomanneet, nämä teidän päätöksenne jakaa rahaa eturyhmillenne ja sitten leikata elintärkeistä terveyspalveluista osuvat kansalaisten oikeudentajuun. Tämä tuntuu kohtuuttomalta, ja sen takia vetoaisinkin vielä jokaiseen hallituspuolueen edustajaan, että tutkisitte tässä asiassa vielä sydäntänne ennen huomista ja miettisitte, meneekö tämä nyt aivan oikein näiden sairaaloiden osalta.

Arvoisa puhemies! Hallitus nakertaa alueiden ja erityisesti Itä-Suomen elinvoimaa paitsi sairaalaverkkopäätöksellään myös lukuisilla muilla leikkauksilla.

Esimerkkinä mainittakoon vaikkapa kulttuurileikkausten vaikutukset itäsuomalaisiin teattereihin, joista on tullut jo viestiä, että jos hallitus jatkaa valitsemallaan linjalla, teattereita häviää, toiminta loppuu ja laajat alueet jäävät ilman ammattiteattereita. Leikattavat summat saattavat näyttää pieniltä ministeriön taulukossa, mutta esimerkiksi kotikaupunkini Kuopion kaupunginteatteriin kohdistuva 200 000 euron leikkaus on suhteessa valtavan iso. Kulttuurileikkausten alueelliset vaikutukset hallitusta eivätkuitenkaan näytä kiinnostavan lainkaan.

Toisena esimerkkinä voi mainita hallituksen tekemät koulutusleikkaukset. 120 miljoonan euron leikkaus ammatilliseen koulutukseen näkyy omalla alueellani esimerkiksi niin, että Savon koulutuskuntayhtymä Sakky vähentää henkilöstömäärää 54 työntekijällä. Ammatillinen koulutus on isossa roolissa Itä-Suomen osaamistason, työllisyyden, elinvoiman ja nuorten hyvinvoinnin parantamisessa, mutta valitettavasti näyttää siltä, että Itä-Suomen asia kiinnostaa hallitusta vain puheiden tasolla. Tämä on surullista, koska kuten tiedämme, ihmiset Itä-Suomessa voivat monella mittarilla mitattuna huonommin kuin muualla Suomessa. Suomi jakautuu hyvinvoinnissa itä—länsiakselilla, ja jo elinajanodotteessa on eroja sen mukaan, syntyykö vauva Joensuussa vai Vaasassa. Tähän alueelliseen eriarvoisuuteen hallitus ei puutu vaan päinvastoin syventää sitä.

Arvoisa puhemies! Tämän kaiken sanottuani haluan vielä korostaa, että hallituksen politiikka on kyllä tuhoisaa ihmisille kautta Suomen, ihmisille, jotka elävät nyt, ja ihmisille — jos suunta ei muutu — jotka elävät tulevaisuudessa, ihmisille, jotka ovat jo valmiiksi haavoittuvassa asemassa. Lapsiperheköyhyyden lisääminen, ilmastolain tavoitteista

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

jälkeen jättäytyminen, koulutuksesta sekä sosiaali- ja terveyspalveluista leikkaaminen, sote-alan järjestöiltä leikkaaminen, sairastamisen kustannusten lisääminen ja ihmisten eriarvoistaminen ovat kaikki päätöksiä, joiden seuraukset löydämme vielä edestämme. Niistä tullaan pahimmillaan maksamaan vielä sukupolvia myöhemmin.

Näin ollen kannatan edustaja Koskelan tekemää epäluottamusehdotusta. Suunnan tässä maassa on muututtava. Nyt tarvitsemme hallituksen, jonka sanavarastoon ”empatia” kuuluu.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Ingo.

15.45 Christoffer Ingo r: Värderade fru talman! Finlands ekonomi är och har länge varit i obalans. Under större delen av mitt liv har vi levt över våra tillgångar. Vi har hållit fast vid strukturer som på sikt är omöjliga att hålla, och vi har ökat byråkratin. Man har höjt skatter och lånat pengar av framtiden. Att regeringen redan innan den tillträdde deklarerade att den skulle söka framtidslösningar som vänder ekonomin torde vara klart för alla, och nästa års statsbudget är, som vi vet, bästa åhörare, ett steg i rätt riktning. Allt annat skulle ha varit oansvarigt, och i nästa års budget ser vi flera obekväma om än också nödvändiga nedskärningar.

Syksyn aikana olemme joutuneet työstämään useita lainsäädäntöpaketteja, joiden odotetaan vievän Suomea oikeaan suuntaan. Hyvänä esimerkkinä ovat hallituksen työmarkkinauudistukset, joita myös suuret oppositiopuolueet kannattavat vaihtoehtobudjeteissaan. Toinen on rakennuslain korjaussarja, joka sujuvoittaa rakennuslupaprosessia sekä yksityishenkilöiden että yritysten kannalta.

Kun puhumme ensi vuodesta, meidän on silti tunnu tunnustettava, että vuosi 2025 on kriittinen. Vuoden aikana olemme lukeneet pitkästä sarjasta aiesopimuksia, maanvarauksia ja käynnistettyjä yva-menettelyjä, kun on kyse todella suurista investoinneista vihreään siirtymään. Suunnitelmat eivät enää yksin riitä, vaan ensi vuonna on käynnistettävä useita rakennushankkeita, jos aiomme odottaa kasvua. Nyt on toiminnan aika.

Ärade talman! Regeringens budget stöder export och tillväxt. För livsmedelssektorn bereds en tio miljoners permanent satsning för exportfrämjande, och regeringens infrastruktursatsningar är mer eller mindre alla knutna till exporten, som behöver öka.

Då det kommer till den arbetskraftsrelaterade invandringen gör regeringen det till en viss del lättare för personer från tredje länder att arbeta i Finland. Kravet på att hållas i den bransch där man inledde sin karriär slopas, och branscherna med mest brist på arbetskraft får ett större urval potentiella anställda att rekrytera bland. Med tanke på den åldrande befolkningen och med tanke på vissa branschers akuta brist på arbetskraft borde vi dock göra mer. Behovsprövningen borde slopas och den arbetskraftsrelaterade invandringen borde ligga på minst 40 000 per år, vilket den ungefär har gjort nu.

Arvoisa puhemies! Nykyisessä hallitusohjelmassa todetaan selvästi, että maanviljelijöiden kustannukset eivät saa nousta. Kun tarkastellaan tämän vuoden talousarviota, on selvää, että vaikeasta taloudellisesta tilanteesta huolimatta olemme alkutuottajien puolella ja varmistamme, että tuottajalle ei aseteta lainsäädännöllä lisää kustannuksia. Toisaalta jotkin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tiukasta valvonnasta ja liiallisesta byrokratiasta johtuvat valtion kustannukset ovat kasvussa ja ohjattu tuottajalle. Toivon, että voimme jossain vaiheessa aloittaa keskustelun siitä, onko meillä todella varaa ylläpitää nykyisiä järjestelmiämme. Mietin esimerkiksi, ovatko Ruokaviraston tehtävät, toiminnot ja prosessit tarkoituksenmukaisia. Tähän aiheeseen saadaan kuitenkin palata toisella kerralla.

Arvoisa puhemies! Myös ensi vuoden talousarvio on raskaasti alijäämäinen. Muiden asiantuntijoiden tavoin me, jotka suosimme tulojen kautta työskentelyä, näemme hyvät mahdollisuudet sille, että hallituksen talousarvioon sisältyvät kasvutoimenpiteet kantavat hedelmää. Mutta kun otetaan huomioon, että hallituksen puoliväliriiheen on alle puoli vuotta, on luultavasti viisasta sanoa tämä ääneen: ensi vuoden leikkaukset tai kasvutoimenpiteet eivät riitä itsessään. Työtä julkisen talouden tasapainottamiseksi ja hyvinvointimme turvaamiseksi pitkällä aikavälillä on jatkettava. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Päivärinta.

15.49 Susanne Päivärinta kok: Arvoisa puhemies! Me emme puhu pelkistä numeroista, kun me puhumme ensi vuoden budjetista. Me puhumme vastuusta, me puhumme toivosta ja tulevaisuudesta. Vuoden 2025 budjetti on vahva ja vastuullinen suunnitelma, joka osoittaa hallituksen toimivan määrätietoisesti Suomen talouden, hyvinvoinnin ja turvallisuuden kohentamiseksi. Suunta on nyt selvä. Se on vaikeuksien kautta kohti parempaa.

Vuoden 2025 budjettia on valmisteltu erittäin vaikeassa tilanteessa. Me kaikki tiedämme, että Suomen julkinen talous on ollut pitkään kroonisesti alijäämäinen. Talous ei ole kasvanut 17 vuoteen, mikä on sitten johtanut julkisen velan nopeaan kasvuun. Suomen julkisen velan suhde bkt:hen huitelee jo 80 prosentissa, kun se on Ruotsissa ja Tanskassa noin 30 prosenttia. Siellä vaadittavat työmarkkinauudistukset on tehty jo aikaa sitten. Meidän pohjoismaisissa verrokkimaissa työllisyys on aivan eri tasolla kuin Suomessa. Meidän täytyy pystyä samaan. Meidän elintasomme on tällä hetkellä lainaa, näin ei voi enää jatkua, siksi me hallituksessa teemme kaikkemme, jotta myös meidän tulevilla sukupolvilla olisi hyvinvointivaltio ja mahdollisuus turvalliseen ja merkitykselliseen elämään.

Arvoisa puhemies! Hallituksen talouspoliittinen suunta on selkeä. Samaa ei voi sanoa poukkoilevasta SDP:stä, joka ei todella näytä itsekään nyt tietävän, millaista talouspolitiikkaa se haluaa harjoittaa. Tänäankään ei ole salissa tullut vastauksia. Oletteko te sopeutuneet tähän yhdeksän miljardin sopeutuslukuun vai ettekö te ole sopeutuneet? Te sanoitte tänään monta kertaa, että te olette yrittäjien puolella. Kuitenkin teidän vaihtoehdossanne — teidän vaihtoehdossanne — yrittäjiltä lähtee 900 euroa vuodessa. Se ei ole yrittäjien puolella olemista. SDP on vastustanut siis isoon äänen puolitoista vuotta kaikkia hallituksen tekemiä työmarkkinauudistuksia ja sopeutuksia, ja kun sitten SDP:n oli aika julkistaa oma vaihtoehtobudjettinsa, te ette löytäneetkään sieltä mitään peruttavaa hallituksen säästöistä, ei edes niistä teidän kritisointistanne sosiaaliturvaleikkauksista. Miten äänestäjänne nyt tietävät, millä rattailla te ajatte, mitä te olette mieltä? Tässä salissa se ei ainakaan ole selvä. [Aki Lindén: Sekö teitä huolestuttaa?] — Kyllä se huolestuttaa, se olisi reilua politiikkaa, että kerrotte, mitä mieltä te olette. Me kuulisimme sen mielellämme. Odottelimme teidän vaihtoehtobudjetinnee, alkuperäisen sellaisen,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

työllisyysvaikutuksia, ja neidän piilotettiin. Oliko se reilua? Ei ollut. Olisimme mielellämme nähneet myöskin ne.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus ei poukkoile. Me tiedämme, että yhdeksän miljardin euron sopeutusohjelma on täysin välttämätön Suomen velkakierteen katkaisemiseksi. Siihen me olemme sitoutuneet, ja sitä meiltä myös odotetaan. Jopa yli puolet suomalaisista ovat valmiita julkisen sektorin lisäleikkauksiin, kertoo vastikään julkaistu Elinkeinoelämän valtuuskunta EVAn kyselytutkimus. Kannattaa kuunnella myös kansaa.

Hallituksen suunta on oikea. Ja kun täällä on kaivattu myös hyviä uutisia, niin voin sanoa, että pelottelun sijaan voi kertoa myös, että on valoakin näkyvissä. Ensi vuodelle odotetaan jo 1,7 prosentin hienoista talouskasvua. Se on jotakin jo se. Asuntomarkkinat ovat alkaneet elpymään, ja Suomen velkaantumisen odotetaan hidastuvan tulevina vuosina. Hallituksen tekemät toimet alkavat purra. Teollisuuden tilauksetkin ovat kasvussa, ja uskon, että te myös siellä oppositiossa olette iloisena lukeneet näitä innostavia uutisia investoinneista, joita kaavaillaan nyt eri puolille Suomea. Esimerkiksi Google, onko se teistä hyvä uutinen? Google on kertonut ostavansa maata Kajaanista ja Muhokselta laajentaakseen pilvi- ja datakeskus-infrastruktuuria Suomessa. Orpon hallitus on siis onnistunut tekemään Suomesta houkuttelevan sijoituskohteen.

Arvoisa puhemies! Ensi vuoden budjetti ei siis nojaa vain säästöihin, vaan siinä investoidaan tulevaisuuteen, työpaikkoihin, koulutukseen, puhtaaseen energiaan ja infrastruktuuriin. Hallitus on ottanut merkittäviä askelia purkaakseen työnteon esteitä ja luodakseen kannustavamman järjestelmän, joka auttaa ihmisiä pääsemään työelämään, sillä suomalainen hyvinvointi ja kasvu, se syntyy työstä. Se ei synny pelkästään veroja kiristämällä. Jos verotuksella olisivat nämä ongelmat hoidettu, niin meillä ei olisi tällä hetkellä näitä ongelmia. Talouden tasapainottaminen ei tarkoita siis sitä, että me luopuisimme välittämisestä. Päinvastoin, vastuullinen talouspolitiikkamme on väline turvata oikeudenmukainen ja kestävä hyvinvointi kaikille suomalaisille. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

15.55 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Hallitus on vajaassa kahdessa vuodessa saanut merkittävästi aikaan — aikaan nimenomaan sitä, että luottamusyhteiskuntamme suunta on muuttunut täysin väärään suuntaan. Köyhyys lisääntyy enemmän kuin työllisyys. Työmarkkinauudistukset, eli työelämäheikennykset työntekijöille, ovat sotkeneet työmarkkinat pahemman kerran. Olemme jo nyt saaneet teollisuuden alan neuvottelukierroksen alussa nähdä useita laillisia lakkoja, ja pahoin pelkään, että tämä on ollut vasta alkusoittoa tuleville työtaisteluille, valitettavasti.

Työmarkkinasotkun lisäksi hallitus on ollut toimettomana rakennusalan suhteen. Rakennusallalla yrityksiä kaatuu ja työttömyys on lisääntynyt räjähdysmäisesti. Mitä tekee hallitus? Leikkaa vimmaisesti työttömiltä. Leikkaaminen työttömiltä on hallituksen työllisyyden taikaseinä.

Arvoisa rouva puhemies! Luottamusyhteiskunta murenee monesta nurkasta. Pienituloisilta leikkaamisen lisäksi sosiaali- ja terveystaloudet ovat hälytystilassa hallituksen leikkaamisen myötä. Vajavaisen rahoituksen lisäksi hallitus halvaannuttaa perusterveydenhoitoa lakkauttamalla ympärivuorokautisia päivystyksiä esimerkiksi Varkaudessa ja Iisalmessa. Samaan aikaan kun julkiset sosiaali- ja terveystaloudet ovat henkitorissaan, hallitus työntää satoja miljoonia yksityisten terveysjätien taskuun.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Yksityinen sektori vastaa tähän antamalla positiivisia tulosvaroituksia. Tämä ei paljon lämmitä sitä hoitoa tarvitsevaa pienituloista tuolla maakunnassa. Tulemme pahimmillaan näkemään ennennäkemätöntä inhimillistä hätää ja turvattomuutta tarvittavan hoidon saamattomuuden vuoksi. Luottamusyhteiskuntamme menee siis tässäkin täysin väärään suuntaan.

Arvoisa rouva puhemies! Koulutusleikkaukset toisesta asteesta ja aikuiskoulutuksen lakkauttaminen halvaannuttavat pahimmillaan työntekijän työmarkkina-arvon kehittämistä tilanteessa, jossa Suomi on Euroopan kärkeä työttömyydessä — täysin älyttömiä päätöksiä, joissa perusteet ontuvat pahasti. Miten tarvittavasta koulutuksesta leikkaaminen parantaa yksittäisen työntekijän parempaa työllistymistä ja maamme taloutta? Käsittämätöntä. Luottamusyhteiskuntamme koulutuksen ja osaamisen lisäämisen osalta murenee, vaikka niiden piti olla hallituksen erityissuojeluksessa.

Arvoisa rouva puhemies! Yrittäjien luottamus yhteiskuntaamme ja erityisesti hallitukseen horjuu. Harvoin siteeraan Suomen Yrittäjien toimitusjohtajaa, mutta nyt on sen paikka: ”Suomen kasvun kannalta yrittäjien tyytymättömyys ei ole hyvä asia. Kun luottamus politiikkaan hupenee, voi tämä merkitä käsijarrua investoinneissa. Arvelen, että tyytymättömyyttä ovat lisänneet arvonlisäveron korotukset, kotitalousvähennyksen leikkaukset ja kyvyttömyys luoda kasvua”, sanoi toimitusjohtaja Mikael Pentikäinen Suomen Yrittäjistä tiedotteessaan muutama viikko sitten. [Mira Nieminen: Tuli vähän erilaista tekstiä viimeksi!] Luottamusyhteiskuntamme murenee jo pieni- ja keskisuurten yritystenkin keskuudessa.

Arvoisa rouva puhemies! On siis todettava, että maamme suunta on täysin väärä. Luottamusyhteiskunnastamme on pian jäljellä enää savuavat rauniot. Suunnan on muututtava. Jälleenrakentaminen tulee kestämään kauan tämän tuhon jälkeen, valitettavasti. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen, ja sen jälkeen menemme sisäministeriön pääluokkaan.

15.58 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Uskaltaudun nyt ihan täältä korokkeeltakin puhumaan, vaikka äsken tuossa pääministeri ja valtiovarainministeri yhteen ääneen todistivat, että näkemykseni eivät tuo mitään lisäarvoa tämän isänmaan asioiden hoitamiseen. Siitä huolimatta käytän tätä kansanedustajan valtakirjalla saamaani oikeutta puhua ja esittää asioita.

Kyllähän tämä Orpon ja Purran hallituksen talouspolitiikan koko kuva osoittaa sen, että Suomessa on johtajuus hukassa. Täällä mantranomaisesti toistellaan näitä hallituksen tekemiä uudistuksia. Myönnän sen, että on tehty aivan oikeita — pääsääntöisesti oikeita — työmarkkinapoliittisia uudistuksia, mutta niiden vaikutukset taloudessa näkyvät vasta pitkällä aikavälillä. Suomessa vallitsee tällä hetkellä toivottomuuden ilmapiiri, jota valtiovarainministeri heilumalla leikkuulautojensa kanssa vain syventää. Äskeisessäkin esittelypuheenvuorossa, jonka saimme kuulla, tuotiin esille sitä, kuinka synkkä Suomen tulevaisuuskuva on: vielä seuraavallakin vaalikaudella joudutaan näitä menosopeutuksia tekemään.

No, tämä on totta. En missään nimessä kiistä sitä, etteikö näitä sopeutuksia tarvittaisi vielä tulevaisuudessa, kun julkisen talouden kestävyysvaje on niin pitkäaikainen ja pitkälti aikaväliltä tuleva ja rakenteellinen. Mutta se, mikä puuttuu: Suomelta puuttuu kasvutarina,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

puuttuu sellainen myönteinen visio, joka oli Suomella muun muassa pääministeri Juha Sipilän hallituksen aloittaessa ja joka sitten realisoitui merkittävänä talouskasvuna — sellainen ilmapiiri, jossa yrittäjät uskaltavat investoida, jossa kotitaloudet uskaltavat ostaa, kuluttaa, rakentaa, uskovat tulevaisuuteen, jossa uskalletaan perheellistyä ja rakentaa tulevaisuutta.

Nyt tällainen ilmapiiri kokonaan puuttuu tässä leikkuulauta-Suomessa ja leikkuulautajassa. Hallituksen politiikka ei tätä kyllä ollenkaan helpota. Muun muassa valtiojohtoinen asuntopolitiikka, erilaiset toimet erilaisten perheiden asumisen helpottamiseksi, ajetaan täysin alas. Suomessa on toisesta maailmansodasta lähtien tehty päämäärätietoista asuntopolitiikkaa, joilla on ihmisten asumisoloja parannettu. Nyt se lopetetaan kokonaan ja mennään täysin markkinoiden ehdoilla — puhumattakaan sitten niistä pienituloisista kotitalouksista, joidenka asumiseen käytettävät rahat ovat todella, todella pienet.

Omaa tarinaansa tästä hallituksen päätöksentekokyvyttömyydestä ja toimintakyvyn puutteesta kertoo kuntien aseman parantaminen. Nyt on aivan selvää, että hallitus on poliittisista syistä päättänyt siirtää kuntien valtionosuusuudistuksen toteuttamista, ja tämän itse asiassa kuntaministeri Ikonen on jo myöntänytkin, että kuntavaalien takia ei voitu tätä asiaa ottaa keskusteluun. Siis puoluepoliittisista syistä kuntasektorin hallitusohjelman aivan keskeisin uudistus jätettiin tekemättä. Tämä on jotain aivan ennenkuulumatonta, että näin todella toimitaan.

No, tänään kuulumme sitten valtiovarainministeriön selvityshenkilöiden luovuttaman raportin esitykset kuntien valtionosuusjärjestelmään. Kyllähän sieltä monia aika huolestuttavia asioita kävi ilmi. Kunnat odottavat, että nyt tämä toimimaton valtionosuusjärjestelmä uudistetaan, jotta pystytään tuottamaan ne välttämättömät peruspalvelut, mitä kuntalaiset erikokoisissa kunnissa ja kaupungeissa Suomessa tarvitsevat, mutta niiden pitää jakautua oikeudenmukaisesti siten, että kaikissa kunnissa ovat nämä mahdollisuudet tuottaa palveluita, kouluja, kansalaisopistoja, infraa ynnä muuta tärkeää.

Arvoisa herra puhemies! Sitten vielä viimeisenä tämä sairaalaverkkokysymys, jossa nyt hallitus näyttää olevan aivan tolaltaan: Rivit näyttävät olevan aivan sekaisin. Onneksi kuitenkin muutamilla kokoomuksen ja perussuomalaisten kansanedustajilla näyttää omatunto heränneen ja he aikovat äänestää tätä tietyillä alueilla ihmisten perusturvallisuutta voimakkaasti heikentävää hallituksen esitystä vastaan. Hyvä näin. Mutta mitä tämä kertoo? Tämä kertoo siitä, että Orpon ja Purran hallitus aikoo toteuttaa tämän sairaalaverkkopäivystysten lakkauttamisuudistuksen, vaikka näillä teollisuuden ja yrittäjyyden paikkakunnilla, joilla nämä laajat yöpäivystykset sijaitsevat, yrityksetkin pitävät tätä aivan välttämättömänä, että nämä palvelut siellä heillä olisivatkin. Toivon todella näiden paikkakuntien ja alueiden ihmisten puolesta Iisalmesta Jämsään ja muille paikkakunnille, että nyt hallitus tästä uudistuksesta perääntyisi ja kuuntelisi puoluekantaan riippumatta näiden alueiden ihmisten toiveita ja tarpeita.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Yleiskeskustelu keskeytetään. Yleiskeskustelua jatketaan tässä täysistunnossa aikataulutetun pääluokan 26 yleiskeskustelun ja sitä seuraavien toisen käsittelyn asioiden jälkeen.

Yleiskeskustelu keskeytettiin kello 16.04.

Asian käsittelyä ja yleiskeskustelua jatkettiin kello 23.38.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä budjetin yleiskeskustelua. — Keskustelu jatkuu. Edustaja Mikkonen, Krista.

23.39 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Viime viikolla julkaistu suomalaisten mielipiteitä kuvaava Kansalaispulsso-kysely kertoo karua kieltä. Vain alle 40 prosenttia suomalaisista luottaa nykyiseen hallitukseen. Pienituloisten luottamus oli vain 24 prosenttia, kun taas hyvätuloisissa luottamus oli 60 prosentin tasolla. Tämä tulos heijastaa hyvin sitä, kenen pärjäämisestä Orpon hallitus huolehtii.

Samaisen kyselyn mukaan erityisesti suomalaisten luottamus terveydenhuoltoon ja koulutukseen on laskenut rajusti. En ihmettele. Orpon hallitus on monin tavoin heikentänyt julkista terveydenhuoltoa. Tuoreimpana esimerkkinä yöpäivystysten lakkauttaminen ympäri maata ja hoitotakuun pidentäminen. Samaan aikaan hallitus on lappanut rahaa yksityisen terveydenhoidon Kela-korvauksiin, jotka ovat hyödyttäneet vain hyvätuloisia ja terveysjättejä.

Leikkaukset perusterveydenhuoltoon ja ennaltaehkäisevään tukeen ovat yksi esimerkki hallituksen hölmöläisten peitonjatkamispolitiikasta. Ne eivät tuo tosiasiallisia säästöjä, vaan sen sijaan nyt tehtävien monien leikkausten vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin ja suurempina laskuina. Myös sote-järjestöihin kohdistuva leikkaus osuu suoraan ihmisten saamaan ennaltaehkäisevään tukeen, apuun ja neuvontaan, ja kustannukset niistä kaatuvat valtiolle.

Arvoisa puhemies! Suomessa kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja sivistykseen. Vihreille on selvää, että vain koulutukseen ja sivistykseen panostamalla voimme rakentaa ja ylläpitää yhteiskuntaa, jossa kenestä tahansa voi tulla mitä tahansa, yhteiskuntaa, jolla on mahdollisuus kasvaa ja menestyä.

Kuitenkin hallitus leikkaa koulutuksesta, kuten amiksista, jatkuvasta oppimisesta ja työttömien koulutusmahdollisuuksista. Nämä ovat selkeitä virheitä tilanteessa, jossa Suomen tulisi pyrkiä nostamaan koulutustasoa ja varmistaa, että maailman muuttuessa osaamista voi kasvattaa koko työiän ajan.

Hallituksen leikkaukset opiskelijoiden toimeentuloon ovat olleet kaikista ikäryhmistä rajuimmat. Ei olekaan ihme, että viimeviikkoisen kansalaiskyselyn mukaan stressin kokeminen on yleistynyt huomattavasti nuorten ikäryhmissä. Kaikkiaan hallituksen leikkauspolitiikka osuu korostetusti lapsiin ja nuoriin. Tällä hetkellä 120 000 lasta elää Suomessa köyhyydessä. Se on aivan liikaa. Hallituksen politiikka syventää lapsiperheköyhyyttä entisestään. Tämä on väärin. Leikkaaminen lapsilta ja nuorilta ei tuo säästöjä, vaan inhimillistä hätää ja tulevaisuuteen kasautuvia kuluja.

Arvoisa puhemies! Vihreät, aivan kuten kyselyjen mukaan suomalaiset laajasti, pitävät tärkeänä julkisen talouden vahvistamista, Suomen saamista kestävästä kasvun uralla ja velkaantumisen taittumista. Kyse on siitä, miten se tehdään. Hallitus ei tee sitä reilulla tavalla. Sen leikkaukset osuvat kohtuuttoman kovasti niihin, jotka ovat ennestään heikommalla. Tätä suomalaiset eivät pidä oikeudenmukaisena.

Arvoisa puhemies! Vihreät haluaa rakentaa menestyvää Suomea, joka kantaa vastuuta ympäristöstä, ihmisistä, taloudesta ja turvallisuudesta. Vihreät ei halua jättää velkaa, ei

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

rahallista tai ekologista, tulevien sukupolvien maksettavaksi. Vain uskaltamalla uudistaa talouden rakenteita voimme suojella suomalaista luontoa, torjua ilmastokriisiä ja vahvistaa taloutta samanaikaisesti. Talous on kestävää vain, kun se toimii planeetan rajoissa. On selvää, että Orpon hallituksen politiikalla Suomi ei tule onnistumaan luontokadon pysäyttämässä ilman merkittäviä lisätoimia. Yhtä lailla tarvitaan merkittävästi uusia ilmastotoimia. Päästöt laskevat päästökauppasektorilla, mutta hallitus sivuuttaa täysin taakanjako- ja maankäyttösektorin — päinvastoin, se on omilla päätöksillään lisännyt niiden päästöjä.

Vihreä siirtymä on iso mahdollisuus Suomen taloudelle ja työllisyydelle, kunhan teemme sen ympäristöstä huolehtien. Vihreiden investointien toteutuminen laajasti vaatii johdonmukaista ilmastopolitiikkaa, mutta se hallitukselta puuttuu. Hallitus ei vielä koske merkittävällä tavalla ympäristölle haitallisiin yritystukiin, vaikka ne parantaisivat sekä talouden että ympäristön tilaa. Hallitus suuntaa edelleen miljoonatolkulla yritystukea fossiilisille sen sijaan, että se loisi markkinoita vihreille ratkaisuille.

Arvoisa puhemies! Kannatankin täällä salissa tänään aiemmin edustaja Oras Tynkkysen esittämää vihreiden vastalause-esityksen mukaista epäluottamuslausetta hallitukselle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Löfström poissa, edustaja Kaunistola poissa. — Edustaja Ronkainen.

23.44 Jari Ronkainen ps: Arvoisa puhemies! Elämme maailmassa, jossa turvallisuusympäristömme on maailmanlaajuisten konfliktien ja kiristyneiden suurvaltajännitteiden myötä muuttunut radikaalisti. Venäjän hyökkäyssota Ukrainassa ja Israelin ja Gazan välinen konflikti muistuttavat meitä siitä, kuinka nopeasti jännitteet voivat eskaloitua laajemmiksi kriiseiksi. Yhtä lailla hybridiuhat ja erilaiset vaikuttamisyritykset ovat nousseet osaksi nykypäivän uhkakuvia, joihin meidän on syytä varautua.

Kansainvälinen poliittinen epävarmuus heijastuu myös Suomeen. Meidän onkin huolehdittava omasta turvallisuudestamme ja kriisinkestävydestämme vielä entistäkin määrätietoisemmin. Tämä tarkoittaa vahvaa panosta puolustukseemme, niin asevelvollisuuden ylläpitoon kuin materiaalihankintoihin. Vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa on muistettava turvallisuuden olevan perusta kaikelle muulle — talouskasvulle, vakaalle yhteiskunnalle ja kansalaistemme hyvinvoinnille.

Arvoisa puhemies! Turvallisuuden takaaminen ei rajoitu vain ulkoiseen turvallisuuteen. Myös sisäinen turvallisuus on keskeinen tekijä kriisinkestävän yhteiskunnan rakentamisessa. Tässä suhteessa muun muassa poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen resurssit ovatkin ratkaisevassa asemassa. Vaikka säästötalkoiden keskellä joudutaankin monesta tinkimään, on kuitenkin ensiarvoisen tärkeää, että kansalaisten turvallisuuden kustannuksella emme tee kompromisseja.

Esimerkiksi poliisitoimen toimintamenoihin esitetään tulevalle vuodelle reilua 976 miljoonaa euroa, mikä on liki 30 miljoonaa euroa enemmän suhteessa vuoden 24 varsinaiseen talousarvioon. Tästä lisäyksestä merkittävä osa osoitetaan poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseen portaattain, jotta vaalikauden loppuun mennessä voitaisiin saavuttaa hallitusohjelmassakin linjattu 8 000 poliisin määrä. Lisäksi nuoriso- sekä jengirikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan panostetaan.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Ensi vuonna tulee valtio tukemaan yhteensä kymmentä eri ampumarataa. Ampumaratojen kehittämiseen osoitetut varat taasen tukevat sekä harrastustoimintaa että reserviläisten ampumataitojen ylläpitoa. Samalla nämä panostukset vievät Suomea eteenpäin kohti hallitusohjelmassakin asetettua tavoitetta tuhannesta ampumaradasta.

Arvoisa puhemies! Suomen sotahistorian tunteminen ja sen arvostaminen ovat tärkeä osa kansallista identiteettiämme. Onkin erityisen arvokasta, että sota-ajan museoita ja historiallisia kohteita, kuten Rajamäen tykkitorneja, viestimuseo Lokkia tai Panssarimuseota, tullaan ensi vuonna tukemaan. Samalla suomenhevosen merkitys osana sotahistoriaamme ja jälleenrakentamistamme saa ansaitsemansa huomion, kun tämän arvokkaan rodun säilyttämiseen tullaan viimeinkin panostamaan.

Tällä hallituskaudella myös tiestöä ja väyläverkostoa on alettu tarkastella laajemmin myös kokonaisturvallisuuden näkökulmasta. Tiestöä ympäri Suomea tullaan korjaamaan kuljetusalan, teollisuuden ja jokaisen suomalaisen arjen turvallisuus ja tarpeet huomioiden. Panostukset väyliin ympäri Suomea paitsi auttavat korjausvelan kasvun taittamisessa myös ovat ennen kaikkea ehdoton edellytys talouden kasvulle ja maamme kokonaisturvallisuuden takaamiselle. Esimerkiksi valtatie 12, joka on huoltovarmuuden kannalta keskeinen poikittaisväylä, saa ensi vuonna osakseen 92 miljoonan euron investoinnit perusparannushankkeisiin. Tämä on vain yksi lukuisista suuremmista liikennehankkeista, jotka tullaan ensi vuonna käynnistämään. Uusi asfaltti tulee myös tulevana vuonna teilläämme tuoksumaan.

Arvoisa puhemies! Nämä panostukset puolustukseen, sisäisen turvallisuuden toimijoiden resursseihin sekä tieverkostoon osoittavat, että vaikeassakin taloudellisessa tilanteessa osataan tehdä vastuullisia ja kauaskantoisia päätöksiä. Turvallisuus on perusta yhteiskuntamme vakaudelle, hyvinvoinnille ja tulevaisuuden kasvulle, ja on tärkeää, että niin ulkoinen kuin sisäinenkin turvallisuus pidetään etusijalla. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila poissa, edustaja Andersson poissa, edustaja Keto-Huovinen poissa, edustaja Koskela, Jari, poissa, edustaja Hiltunen poissa, edustaja Kallio poissa. — Edustaja Ollikainen.

23.49 Mikko Ollikainen r: Arvoisa rouva puhemies! Käymme tässä keskustelua ensi vuoden budjetista, ja aina kun tämä kohta on, niin sitten voidaan periaatteessa avata se ihan kaikista näkökulmista, ja tämän päivän aikana on niin tehtykin.

Elämme todella haasteellisia aikoja monellakin eri saralla, ja mannerlaatat liikkuvat vähän kaikilla sektoreilla. Kriiseistä on puhuttu ja hybrdivaikutuksista — viimeisessä puheenvuorossa kanssa käytettiin näitä sanoja.

Turvallisuustilanne on täysin eri kuin silloin, kun vain viisi vuotta sitten tulin tähän taloon edustajaksi. Nyt yhä suurempi osa ymmärrettävästi menee puolustusmenoihin, sisäiseen ja ulkoiseen turvallisuuteen. Samaan aikaan valtio velkaantuu ja on periaatteessa velkaantunut koko sen ajan, kun itse täällä olen ollut: 12 miljardia euroa uutta velkaa ensi vuonna. Tulevia sukupolvia ajatellen ei ole kestävää, että velkaannutaan tätä vauhtia. Tästä johtuen joudumme tekemään eri tasoilla todella haasteellisia, niin sanottuja ei-toivottuja päätöksiä. Omalla hyvinvointialueellani tehtiin myös vaikeita päätöksiä viime viikolla. Ja sitten yhtä aikaa myös sote-määrärahoja kasvatetaan kahdella miljardilla ensi vuonna.

Iloitsen kuitenkin siitä, että perusopetukseen panostetaan paljonkin. Tässä on puhuttu oppimisen tuesta, ja on todella hienoa, että siitä löydettiin yhteinen näkemys

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sivistysvaliokunnassa. Siihen nyt panostetaan aika paljonkin, noin 100 miljoonaa vuodesta 2026 eteenpäin, mutta ensi vuonna syksyllähän se alkaa. Myös lukioissa ja ammatillisessa koulutuksessa panostetaan oppimisen tukeen.

Riksdagens finansutskott har behandlat det här, precis som alla utskott, och i deras betänkande finns många olika betydelsefulla projekt, också för min hemregion, till exempel för det lägre vägnätet — efterlängttade projekt då det gäller att hålla näringslivet i skick och minska på reparationskostnaden och också öka tryggheten för människor som bor där. Ta nu Maxmo, Björkö, Petsmo, Petalax och Rangsby vägar som exempel. Förutom det här finns det ju också en hel del satsningar, basvägspengar, också i fortsättningen kring asfalteringen.

Det finns också andra projekt som är väldigt fina, som har lyfts med: Ung företagsamhet till exempel, Företagsbyn, att starta en svenskspråkig psykoterapiutbildning, vilket är väldigt efterlängttat. Vi har satsningar på naturstationer och energilösningar där, servicebåt för Håll skärgården ren, Oravais teaters nya vridläktare och Kvarnen Space Center. Lärum får anslag för förmedling av anpassade läromedel för det finlandssvenska utbildningsfältet, och det här är otroligt viktigt. Vi ska komma ihåg att det handlar om minoriteternas minoritet.

Vihreä siirtymä, digitalisaatio ja avaruus nähdään tulevaisuuden aloina. On hienoa, että Kvarnen Space Centerissä Vaasan yliopiston yhteydessä on monta yliopistoa mukana, Uumajan yliopisto myös Ruotsin puolella. Sinne kohdennetaan rahaa ja pysytään mukana avaruustutkimuksessa.

Vihreästä siirtymästä ja digitalisaatiosta puheen ollen on todella hienoa, että viime viikkoina on tullut investointiuutisia Googlen uudesta datakeskuksesta Kainuussa ja suunnitteilla olevasta alumiinitehtaasta Kokkola—Kruunupyhyyn. On todella tärkeää, että uskotaan kasvuun ja että luodaan sellaisia edellytyksiä, että yritykset voivat kasvaa. Yleensä puhutaan uusista yrityksistä, mutta näen, että on ensisijaisen tärkeää, että jo Suomessa olevat yritykset panostavat ja uskovat Suomeen ja tekevät investointeja täällä.

Kohta koittaa puoliväliriihi, ja odotamme hallituksen kasvupakettia, joka tulee olemaan valmis silloin. Nyt ollaan siinä tilanteessa, että tarvitaan paljon ideoita ja vähän hullujakin.

Vi behöver alltså också lite fördomsfritt fundera på olika tillväxtåtgärder, och det är väldigt viktigt att det här tillväxtpaketet presenteras i samband med halvtidsrian. — Kiitoksia, tack.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Hänninen.

23.54 Juha Hänninen kok: Arvoisa rouva puhemies! Vuoden 2025 talousarvioesitystä käsitellään tilanteessa, jossa Suomen julkinen talous on kriittisessä tilassa. Velan määrä kasvaa, korkokulut rasittavat budjettia ja haasteet työllisyydestä jatkuvat. Hallitus on ottanut tehtäväkseen kääntää tämän suunnan. Talouden tasapainottaminen on ainoa tapa varmistaa Suomen tulevaisuus. Tavoitteemme on selvä: velkaantumismuutos on taitettava tällä vaalikaudella. Tämä työ ei ole helppoa, mutta se on välttämätöntä.

Arvoisa rouva puhemies! Budjetin pohjana olevat talousennusteet antavat toivoa paremmasta. Työllisyysasteen odotetaan paranevan, ja talouskasvu elpyy vähitellen. On

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

hienoa nähdä, että elinkeinoelämä investoi jälleen Suomeen. Uudet hankkeet eri puolilla maata kertovat luottamuksesta, jota olemme rakentaneet sujuvoittamalla lupaprosesseja, vahvistamalla työmarkkinoita ja tukemalla tutkimus- ja kehitystoimintaa.

Kasvu ei kuitenkaan tapahdu itsestään. Sen eteen on jatkettava työtä määrätietoisesti. Hallituksen panostukset turvallisuuteen ansaitsevat myös erityismaininnan. Puolustusvoimien rahoituksen kasvu ja poliisien määrän vahvistaminen ovat osa sitoumustamme huolehtia kansalaisten turvallisuudesta. Huoltovarmuus ja ruokaturva ovat osa kriisinkestävyyyttämme ja sen ydintä, eikä niistä tingitä.

Arvoisa rouva puhemies! Olemme seuranneet opposition vaihtoehtobudjetteja huolestuneina. SDP hyväksyi nyt hiljaisesti lähes kaikki ne hallituksen työmarkkina- ja sosiaaliturvauudistukset, joita se vastusti äänekkäästi kuukausia sitten. Vihreiden ja vasemmistoliiton veronkorotukset puolestaan iskisivät rajusti suomalaiseen työhön, yrittäjyyteen ja omistamiseen. Näillä linjoilla Suomen talous ei vahvistu.

Arvoisa rouva puhemies! Huolimatta valopilkuista julkisen talouden näkymissä, meidän on kannettava huolta yhdestä merkittävästä asiasta: pitkäaikaistyöttömyys. Se on kasvanut yli 13 prosenttia vuodessa ja heikentää paitsi ihmisten elämää myös kansantalouttamme. Työmarkkinoiden rakenteellinen uudistaminen, erityisesti paikallisen sopimisen edistäminen, ja työllistämisen kannustimet ovat askelia oikeaan suuntaan, mutta meidän on tehtävä enemmän. Jokainen työllistetty on askel kohti vahvempaa julkista taloutta.

Arvoisa rouva puhemies! Budjettiesityksen tärkein viesti on tämä: Me emme alistu velkaantumisen tuomaan epävarmuuteen. Me rakennamme tulevaisuutta vakaalle pohjalle, jossa turvallisuus, työllisyys ja talouskasvu kulkevat käsi kädessä. Suomi ansaitsee sen, ja tulevat sukupolvet odottavat sitä meiltä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Huhtasaari, poissa. — Edustaja Viitala.

23.58 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen talousarvioesitys heikentää suomalaista hyvinvointivaltiota. Hallitus kasaa tämän vuoden kovien sosiaaliturvaleikkauksien päälle vielä lisäleikkauksia erityisesti työttömyysturvaan ja asumistukeen. Samalla julkisia sote-palveluita heikennetään pidentämällä hoitotakuuta kolmeen kuukauteen, vanhuspalveluiden henkilöstömitoitusta heikentämällä ja sairaalaverkkoa karsimalla. Kaiken päälle hallitus nostaa lääkkeiden omavastuuta ja arvonlisäveroa sekä sote-palveluiden asiakasmaksuja. Miten esimerkiksi pienituloisen eläkeläisen rahat riittävät jatkossa arjen menoihin, kun asumistukea leikataan? Joutuuko yhä useampi tekemään valintoja ruuan, lääkkeiden tai lääkärissä käymisen välillä, kun rahat eivät riitä näihin kaikkiin?

Kovista leikkauksista huolimatta velkaantuminen jatkuu. Erityisesti kokoomuksen ykköslupaus vaaleissa oli velkaantumisen lopettaminen, ja tällä hallitus myös perustelee kovia leikkauksiaan pienituloisten toimeentuloon ja julkisiin sote-palveluihin. Kuitenkin näistä kovista leikkauksista huolimatta hallitus jatkaa velkaantumista jopa enemmän kuin edellinen hallitus, joka joutui vastaamaan kahteen suureen kriisiin.

Hallituksen politiikka ei ole onnistunut nostamaan työllisyyttä ja luomaan kasvua. Velkaantumisen taittamisen lisäksi hallituksen politiikka on epäonnistunut toisessa sen keskeisessä tavoitteessa, työllisyyden nostamisessa ja talouskasvun luomisessa. Vaikka hallituksen oma ministeriö toteaa työllisyysennusteessaan useiden hallitusten toimien haittaavan työllisyyttä, ei hallitus ole valmis tarkastelemaan politiikkaansa vaan puskee

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

läpi samalla kurjistavalla leikkauslinjalla. Saamme jäädä vieläkin odottamaan hallituksen lupaamia aitoja työllisiä. Tähänastinen saldo on kymmeniätuhansia miinuksella. Työtöntä vanhempaa tuskin lämmittää se tieto, että hallituksen laskelmissa hän työllistyy, kun häneltä on leikattu sekä työttömyysturvan lapsikorotus että asumistuesta satanen kuussa.

Arvoisa puhemies! SDP on esittänyt kauden aikana useita erilaisia kasvutoimia. Olemme esittäneet ratkaisuja rakennusalan kriisiin, apuja pienille yrittäjille sekä ratkaisuja vihreiden investointien tukemiseen, työvoiman turvaamiseen ja työmarkkinoiden rauhoittamiseen. Hallitus, valitettavasti, on ollut haluton tarttumaan mihinkään näistä. Hallituksen toimimattomuuden tulos nähdään olemattomana talouskasvuna, Euroopan huonoimmin hoidettuna työllisyytenä ja ennätyskorkeina konkurssilukuina. Se näkyy myös kansan arvioissa. Kansan enemmistön mielestä hallitus vie Suomea väärään suuntaan. Tarve muutokselle on siis ilmiselvä.

SDP:n vaihtoehto tarjoaa tämän suunnanmuutoksen. Se on oikeudenmukainen ja tukee talouskasvua. Vaikka oikealla toista väitetäänkin, hallituksen näivettävälle, erityisesti kaikista heikoimmassa asemassa oleviin osuvalle leikkauspolitiikalle on olemassa oikeudenmukaisempi, aitoa, kestävää talouskasvua tukeva vaihtoehto. Me SDP:ssä emme leikkaisi kaikista pienituloisimpien toimeentulosta, emme heikentäisi ihmisille tärkeitä sosiaali- ja terveyspalveluita.

Talouskasvua ei rakenneta leikkaamalla. Talouskasvun tukemiseksi tarvitaan aitoja kasvutoimia eikä pelkkiä laskennallisia työpaikkoja. Meidän pitää houkutella Suomeen uusia vihreitä investointeja. Tätä voisi tukea uudella toimivammalla investointituella. Pienyrittäjien tilanne vaatii myös helpotusta, ja SDP:n kymmenen kohdan toimenpidelistä pienille yrittäjille vapauttaisi heidän kasvupotentiaaliaan.

Talouden tasapainottaminen vaatii myös veropohjan kolojen täyttämistä. Hallitus on haluton ottamaan talkoisiin kaikista hyväosaisimpia ja ei puutu listaamattomien yritysten verohelpotuksiin. Tämän tekemällä hallitus olisi voinut välttää monia hyvin epäoikeudenmukaisia leikkauksia. SDP myös puuttuisi hyvinvointialueiden kohtuuttoman korkeisiin ostopalveluihin ja ei laittaisi Kela-korvauksien kautta rahaa terveysjätien voittoihin.

Arvoisa puhemies! Vielä tähän loppuun haluan nostaa hieman rakentavampaa näkökantaa, ettei mene pelkästään hallituksen arvostelemiseksi, eli puhtaan energian hankkeista muutama sana. Niistä käydään tällä hetkellä kovaa kilpailua, ja Suomen tulee pystyä tekemään sellaisia ratkaisuita, jotka tukevat sitä, että me ollaan houkutteleva investointikohde tuulivoimalle ja sitä myötä vihreälle teollisuudelle. [Puhemies koputtaa] Tarvitsemme pitkäjänteistä teollisuuspolitiikkaa ja selkeää näkymää yli hallituskausien. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen poissa, edustaja Wallinheimo poissa, edustaja Mäenpää poissa, edustaja Riipi poissa, edustaja Laakso poissa, edustaja Razmyar poissa, edustaja Oinas-Panuma poissa, edustaja Reijonen poissa. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

0.04 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Joskus tuntuu, että tässä talossa on kupla, jossa hämärtyy se, miten meidän päätöksemme vaikuttavat aivan tavallisiin ihmisiin ja heidän arkeensa. Nyt näyttää, että hallituksella tässä kuplassa hämärtyminen on tapahtunut. Joissain tapauksissa voidaan ehkä puhua jopa vauhtisokeudesta. Ehkä kyse voi

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

olla myös hallituksen päättäjien kulkemisesta täydellisessä pimeydessä, joten muutama kohdevalo ehkä tässä on tarpeen.

Itäisestä Suomesta on puhuttu paljon ja puheenvuoroja tässäkin salissa itäisen Suomen asukkaiden puolesta on pidetty useita. Miten pärjää ja jaksaa pienipalkkainen itäsuomalainen yksinhuoltajaäiti, jolle on tullut postissa Kelan kehoitus vaihtaa pienempään asuntoon kustannussyistä? Työpaikalla käydään yt-neuvotteluja, ja hän määrä- ja osa-aikaisena kantaa suurta huolta työpaikastaan ja toimeentulostaan. Työelämän joustot ovat hävinneet ja velvoitteet ovat lisääntyneet. Erityisesti työttömyysturvan suojaosa oli monen osa-aikaisen pelastusrenkas. Näin ei enää ole. Tämä äiti oli ajatellut lähteä koulunpenkille, mutta aikuiskoulutustuki poistettiin, joten tämäkin haave on haudattava. Samaan aikaan eri-ikäiset lapset vaativat osansa ja vanhin tyttö ei meinaa löytää koulutuspaikkaa, sillä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan leikkaukset kohdistuvat juuri pienille paikkakunnille ja naisvaltaisille aloille. Elinikäisen oppimisen tavoite on haudattu.

Arvoisa puhemies! Itäisessä Suomessa on ikääntynein ja sairain väestö koko Suomessa. Tähän joukkoon iskee kovimmin yleinen alvikannan nosto erityisesti lääkkeiden ja matkustamisen osalta. Jo nyt moni laskee euroja, mihin rahat riittävät, ja lääkkeistä säästetään. Pahimmassa tapauksessa perheissä valitaan, ostetaanko lapsen lääkkeet, jätetäänkö omat ostamatta. Joissain tapauksissa vanhemmat jopa jättävät itse joka toinen päivä lääkkeet syömättä, jotta kuluja saadaan pienennetyksi. Samaan aikaan sote-palvelut karkaavat ja lähiapu vähenee, kun yksin asuvien määrä kasvaa ja läheisten apua ei välttämättä ole. Ei ole yksi eikä kaksi yksinhuoltajaperhettä, joissa isovanhemmat eivät asu samalla paikkakunnalla, eikä välttämättä ole muita ystäviä tai tuttaviam, joilta apua voisi saada. Toiveikkuus on kortilla, ja elämä näyttää synkältä.

Puhemies! Sanotaan, että kaikki vaikuttaa kaikkeen, ja tänä päivänä tämä sanonta on kyllä toisinta totta. Puhutaan kansallisesta resilienssistä eli toipumiskyvystä, ehkä jopa suomalaisesta sisusta. Tähän kykyyn vaikuttavat monet asiat. Puolustuspoliittinen tai ulkopoliittinen varautuminen on tärkeää, sitä en kiellä. Lisäksi tarvitaan sisäisen turvallisuuden vahvistamista. Sisäiseen turvallisuuteen olennaisesti liittyvät myös työmarkkinat. Meillä on pitkään tässä maassa ollut tapana, että työnantajat ja työntekijät neuvottelevat keskenään, ihmiset kuuluvat järjestöihin, ja jos sitten niitä erimielisyyksiä tulee, niin niistäkin voidaan sopia asiantuntijoiden kesken. Tai jos tulee lakko, niin sekin on ennalta sovittu ja hallittavissa — ei niin kuin Ranskassa joitakin vuosia sitten keltaliivien hallitsemattomat lakot.

Mutta kun näitä sisäiseen turvallisuuteen liittyviä kysymyksiä on tämänkin hallituksen toimesta tehty, niin yksi niistä on esimerkiksi sähköiset varautumisohjeet. Ja ne eivät yksin kyllä riitä, jos samaan aikaan puretaan hyvinvointivaltion rakenteita ja näin aiheutetaan suurta kokonaisturvallisuusvajetta. Tämä näkyy erityisesti Itä-Suomessa, jossa on liipaisimella niin sairaalaverkon karsinta kuin suuria haasteita teollisten työpaikkojen säilymisessä, puhumattakaan työikäisen väestön muuttamisesta alueelta. On turhan monta aluetta, jotka jäävät tyhjiksi vaille silmiä ja korvia, kun elämisen edellytykset puuttuvat.

Arvoisa hallitus, tulkaa pois tästä pimeydestä ja sytyttäkää kansalliset valot, jotta pääsemme kaikki ulos tästä taloudellisesta mutta ennen kaikkea henkisestä synkyydestä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Strandman poissa, edustaja Nieminen poissa, edustaja Hamari poissa, edustaja Bergbom poissa, edustaja Haatainen poissa,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

edustaja Seppänen poissa, edustaja Rantanen poissa, edustaja Koponen poissa, edustaja Asell poissa, edustaja Rintamäki poissa, edustaja Mäkynen poissa, edustaja Sillanpää poissa. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

0.10 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Suomen työllisyyskehitys on ollut Orpon hallituksen aikana Euroopassa surkeinta, ja talouskasvussa olemme tällä hetkellä maailman heikoimpia. Velkaantuminen on tämän hallituksen aikana ollut nopeinta koko Euroopassa. Suurista puheista ja kurjistavasta politiikasta huolimatta velkaantuminen jatkuu yli 12 miljardilla ensi vuonna. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys. 100 000 työllisen sijaan on maahamme saatu kymmeniätuhansia uusia työttömiä. Työllisten määrä on vähentynyt 50 000:lla. Samaan aikaan kun kaikkien yhteisistä palveluista ja pienituloisten toimeentulosta leikataan, suositaan edelleen omistajia ja kaikkein suurituloisimpia. Hallituksen budjettiesitys indeksijäädytyksineen, työttömyysturvan, asumistuen leikkauksineen lisää köyhyyttä ja pienituloisten määrää, eritoten lapsiperheköyhyyttä.

Sama eriarvoistava linja jatkuu terveydenhuollossa. Hallitus laittaa yli puoli miljardia euroa Kela-korvauksiin, jotka tutkitusti eivät lyhennä hoitajonoja, vaan valuvat pääosin yksityisten terveysjätien pyörittäjille. Tosielämässä samaan aikaan korotetaan terveydenhoidon asiakasmaksuja, nostetaan lääkkeiden hintoja sekä pidennetään julkisen terveydenhuollon hoitajonoja luopumalla hoitotakuusta ja karsimalla sairaalaverkkoa.

Tämä hallituksen politiikka eriarvoistaa ihmisiä sekä alueita. Itäinen Suomi jää oman onnensa nojaan, kun surullisen kuuluisa Itä-Suomi-ohjelma jää ilman eurojaan ja sen maalaama tulevaisuudenusko tuhotaan hallituksen esityksillä sairaalaverkon karsinnasta, josta suurin osa runtelee itäisen Suomen palveluverkkoa lakkauttaen Iisalmen ja Varkauden sekä kurjistaen Kouvolaa ja Savonlinnaa.

Hallituksen kurjistamiskurssi on ajanut niin sanotusti itsehallinnolliset hyvinvointialueet taloudellisten lyhytnäköisten leikkausten tielle, leikkauksiin, joiden vaikutusten arviointia ei ole tehty, ja on jopa hyvin todennäköistä, että ne johtavat kasvavien kulujen tielle. Sosiaali- ja terveysjärjestöjen STEA-avustuksiin käytetään ensi vuonna 79,5 miljoonaa euroa vähemmän kuin tänä vuonna, jolloin vapaaehtoistyöstä ja ennalta ehkäisevästä työstä leikataan, mikä voi säästämisen sijaan nostaa kustannuksia ihmisten hakeutuessa kalliiden erityispalveluiden piiriin. Jatkuva epävarmuus palvelujen saatavuudesta heikentää suomalaisten sisäisen turvallisuuden tunnetta ja herättää toivottomuutta.

Arvoisa puhemies! Kaikista infrainvestoinneista Etelä-Savon maakunta jatkaa hallituksen kartalla mustana aukkona, joka ei ilmeisesti minkäänlaisia investointeja alueelleen ansaitse. Saavutettavuus on niin työpaikkojen, investointien, koulutuksen ja palvelujen järjestämisen kannalta oleellista, mutta yhtäkään esitystä ei maakuntaamme kohdistu.

Hallituksen erityissuojeluksessa olevasta koulutuksesta pelkästään ammatillisesta koulutuksesta leikataan yli 100 miljoonaa euroa, opiskelijoiden toimeentuloa heikennetään ja aikuiskoulutustuki on jo lakkautettu. Suomalaisten osaamistason nostaminen ja elinikäinen oppiminen pitäisi olla koko kansakunnan ykkösprioriteetti, mutta nyt hallituksen toimin kouluttautumisen mahdollisuudet ovat rajalliset ja koulutuksen järjestäjät säästöjen kourissa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Yhteiskunnan turvallisuusstrategiassa kulttuuripalveluille tarjotaan henkisen kriisinkestävyys, hyvinvoinnin ja yhteenkuuluvuuden tunteen ylläpitäjän roolia osana kokonaisturvallisuutta. Näiden ylläpitäminen ei synny ilman resursseja ja kulttuurialan arvostusta. Leikkausten myötä kulttuurialan työpaikat vähenevät, kulttuuritarjonta vähenee, luovien alojen kasvupotentiaali heikentyy, ja nämä hallituksen leikkaukset kulttuuriin ovat kerrannaisvaikutuksiltaan massiiviset varsinkin itäisen Suomen kulttuurilaitoksille. Hallituksen politiikan seurauksena kulttuurilaitoksia ja museoita suljetaan, esittävän taiteen ryhmiä lakkautetaan, lippujen hinnat nousevat ja kulttuurialan osaajia jää työttömiksi.

Kun maailmalla kuohuaa, haetaan turvaa elämän perusasioista. Hallituksen politiikka heikentää tulevaisuudenuskoa ja perusturvallisuuden tunnetta epäoikeudenmukaisuudellaan. Suomesta on tullut vahvoista välittävällä politiikalla Eppujen Murheellisten laulujen maa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vigelius poissa, edustaja Berg poissa, edustaja Garedeu poissa, edustaja Kvarnström poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

0.16 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Ajattelin puhua puolentoista vuoden saldosta ja nimenomaan työllisyysasteesta ja työttömyydestä, koska ne ovat tässä olennaisia asioita siinä, miten Suomessa pärjätään. Meillä on nyt faktalukuja olemassa. Tilastokeskus on tehnyt hyvin tarkkaa tilastointia tässä. Olemme lähteneet puolitoista vuotta sitten ennätystyöllisyysasteesta tähän tilanteeseen. Tämän hallituksen alun jälkeen työllisyysaste on laskenut kaksi prosenttiyksikköä noin karkeasti ottaen, eri ikäluokissa kun katsotaan. Jos katsotaan 20—64-vuotiaita tai 15—64-vuotiaita, sama trendi on molemmissa, eli on menty alaspäin voimakkaasti.

Työttömyysaste on noussut noin puolitoista prosenttiyksikköä vastaavana aikana. Tällä hetkellä meillä on 285 000 työtöntä työnhakijaa, lokakuun lopussa, ja se on viimeinen Tilastokeskuksen tilasto. Mikä pahinta, avoimien työpaikkojen määrä on romahtanut tämän puolentoista vuoden aikana. Se on pudonnut noin neljäsosaan siitä, mitä se oli hallituksen aloittaessa, ollen lokakuun lopussa 24 000. Eli näin kun katsotaan, jos meillä on 24 000 avointa työpaikkaa ja 285 000 työtöntä, niin jokaista avointa työpaikkaa kohti on 12 työnhakijaa. Eli työn tarjontaa on valtavasti, ja nyt iso ongelma on se, että meillä ei synny kasvua.

Toinen ongelma tässä on se, että kun katsotaan näitä työllisyys- ja työttömyystilastoja täältä taustalta, niin täällä näkyy myös se, että korvattujen päivien per työtön, jos on ansioturvalla, keskimääräinen kesto on noin 100 päivää, peruspäivärahalla suurin piirtein sama, mutta jos on työmarkkinatuella, niin se kesto on 170 päivää, 180 päivää. Eli jos joutuu työmarkkinatuella, niin työttömyyden kesto on lähes kaksinkertainen siihen verrattuna, mitä on, kun ansioturvalta tehdään. Eli meillä tapahtuu tällainen muutos, ja sen takia nyt on ihmisiä siirtynyt aika paljon työmarkkinatuella.

Jotain hyvääkin näissä työllisyys- ja työttömyystilastoissa on. Työllisyysaste on noussut 65—74-vuotiailla noin 3—4 prosenttiyksikköä viimeisen neljän vuoden aikana. Se on tasaisesti noussut. Toinen mielenkiintoinen asia, josta me ei olla tässäkään salissa juurikaan puhuttu: työllisyysaste sellaisilla henkilöillä, joilla on alle 18-vuotiaita lapsia, verrattuna sellaisiin henkilöihin, jolla ei ole. Yllätys piilee siinä, että niillä, joilla on lapsia,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

työllisyysaste on noin kolme prosenttiyksikköä korkeampi kuin niillä, joilla ei ole lapsia. Tavallaan tämäkin kertoo sen, että perheelliset ovat hyvin tiiviisti töissä.

Ongelma on siis tässä, että meidän työttömyys on todella korkealla tasolla, ja meidän pitäisi saada kasvua aikaiseksi. Ja kasvua ei ole saatu aikaiseksi sen takia, että työmarkkinoiden ja kotimarkkinoiden luottamus on heikkoa, rakentaminen sakkaa, uudet vihreät ja muutkaan investoinnit eivät ole lähteneet liikkeelle, hallitus on viivytellyt kasvutoimien liikkeelle saamista ja Murron työryhmä, jota tässä on monessa yhteydessä mainostettu, tekee raporttinsa vasta keväällä. Suurin piirtein kaksi vuotta siitä, kun hallitus on alkanut, menee ennen kuin ensimmäisiä toimia voidaan odottaa tulevan. Eli nyt pitäisi kaikki toimet laittaa siihen, että meillä tapahtuisi kasvua.

Osaamisen osalta täytyy sanoa, että me ollaan leikattu työssä olevan työuran aikaista osaamista aikuiskoulutustuen lakkauttamisella, nyt ammatillisen koulutuksen leikkaamisella, ja nyt sitten vielä vähennys, jonka työnantaja sai tehdä ammatillisesta koulutuksesta tai henkilöstökoulutuksesta — sekin — poistuu. Me ollaan tehty sellaisia toimia, jotka koko ajan vaikeuttavat sitä, miten kasvua saadaan aikaiseksi.

Hallituksen toimet pitäisi siirtää kasvusuuntaan leikkaamisten sijaan. Silloin me ehkä päästäisiin täältä alhosta pois. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Kiuru, poissa. — Edustaja Eskelinen, olkaa hyvä.

0.22 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa puhemies! Suurista puheista ja lukuisista pienituloisiin kohdistuvista leikkaustoimista huolimatta julkisen talouden velkaantuminen jatkuu Orpon hallituksella edelleen. Hallitus sai perinnöksi lähes ennätystasolla olevan työllisyyden, mutta siitä huolimatta budjetin alijäämä on edelleen tulevana vuonna yli 12 miljardia. Suurista vaalipuheista huolimatta julkisen talouden tilanne ei siis vahvistu.

Samaan aikaan, kun hallitus leikkaa pienituloisilta, keventää se toisella kädellä hyvätuloisten verotusta. Tämä ei monenkaan Suomen kansalaisen oikeudentajuun mahdu. Kun ajat taloudessamme ovat kovat, suomalaiset kyllä ymmärtävät, että julkisen talouden vakauttamista tarvitaan ja että koviakin päätöksiä on tehtävä, mutta ihmiset odottavat, että politiikassa päätökset tulee tehdä oikeudenmukaisesti ja taakka jakaa maksukyvyyn mukaan.

Suomen työllisyyskehitys, niin kuin tässä aiemminkin on kuullut, on Orpon hallituksen aikana Euroopan surkeinta. Puheet 100 000 uudesta työpaikasta ovat kauden edetessä vaihtuneet kymmeniintuhansiin uusiin työttömiin. Konkurssien määrä hipoo ennätyksiä, ja velkaantuminen siis jatkuu. Tällä hetkellä Suomessa kasvavat siis lähinnä velka, työttömyys ja köyhyys.

Arvoisa puhemies! Valitettavasti hallituksen toimet kasvun edistämiseksi ovat myös jäämässä hyvin laihoiksi. Paljon mainostettu 500 kasvutoimen lista jäi kyllä aika tussahdukseksi. Työperäisen maahanmuuton edellytysten heikennykset merkitsevät, että tulevaisuudessakin on pulaa osaavasta työvoimasta. Aikuiskoulutustuen käsittämätön lakkauttaminen ja ammatillisen koulutuksen leikkaukset vain syventävät tulevaisuudessa työpaikkojen osaajapulaa. Itä-Suomessa tämä on tarkoittanut esimerkiksi satoja aloituspaikkojen leikkauksia oppilaitoksiin ja opetushenkilöstön irtisanomisia.

Samalla, kun kasvutoimet jäävät laihoiksi, kohdistuvat budjetissa edelleen merkittävät leikkaukset heikoimmassa asemassa oleviin. Asumistuen, työttömyysturvan leikkaaminen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

merkitsee tuhansille perheille tulojen romahtamista ja vyön kiristämistä. Paitsi, että toimenpiteet iskevät kovasti juuri pienituloisiin, ne myös heikentävät samalla kotimarkkinoitamme, kun ihmisten ostovoima heikkenee kovaa vauhtia.

Arvoisa puhemies! Venäjän hyökkäyssodan vuoksi käyttöön otetut pakotteet ja rajan sulkeminen ovat merkinneet Itä-Suomen taloudelle merkittävää romahdusta. Marinin hallitus perustikin nopealla aikataululla valtiosihteerityöryhmän kartoittamaan tukitoimia Itä-Suomen elinvoiman vahvistamiseksi, jotka osittain kerittiinkin edellisen hallituksen osalta laittaa nopeasti täytäntöön.

Tämän hallituksen Itä-Suomi-työ on ollut pitkäväteistä ilman tuloksia. Budjettiriihen suuret puheet Itä-Suomen tukemiseksi ovat jääneet täysin ohjelmatyön varaan, kun hallitus ei halua kohdentaa rahoitusta hankkeille vaan hautaa toimet jatkuviin työryhmiin ja selvityksiin. Nyt olisi ollut lupausten lunastamisen paikka, mutta valitettavasti hallituksen tahto ei taida riittää koko maan tasa-arvoiseen kehittämiseen. Toivottavasti olen väärässä.

Jotta Suomi pysyy kasvussa mukana, tarvitaan panostuksia niin koulutettuun työvoimaan, yritysten investointien tukemiseen kuin saavutettavuuden turvaamiseen. Jotta aluekehityserot eivät pääse repeämään, hallituksen tehtävänä on turvata kasvun edellytykset koko maassa. Tämä budjetti ei edelleenkään valitettavasti rakenna kasvua eikä vahvista Itä-Suomen näkymiä ja samalla Suomen kasvupolkua.

Vasta lausuntokierroksen lopettanut Itä-Suomi-ohjelmaluonnos, joka itse asiassa on ollut kesäkuusta asti valmiina, on tällä hetkellä työ- ja elinkeinoministeriössä työstettävänä, ja toivottavasti nyt lopultakin sitten toimenpideohjelma saadaan aikaan eikä enää puheita ja lisää selvityksiä sekä työryhmiä. Itä-Suomi tarvitsee nopeasti konkreettisia toimenpiteitä Itä-Suomen toimeenpano-ohjelman hyväksymiseksi ja sen rahoittamiseksi. Toivottavasti puoliväliriihessä viimeistään sitten ne panostukset näkyvät: Itä-Suomen elinvoimaa ja investointeja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, poissa. Edustaja Mäkinen, poissa. Edustaja Harakka, poissa. — Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

0.27 Tytti Tuppurainen sd: Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien vaihtoehto valtion budjetiksi, vaihtoehto hallituksen talouspolitiikalle, on suunnanmuutos. Sitä tietysti oppositiolta odotetaan, ja sitä opposition velvollisuus on tarjota. Muutoksen pitää olla kuitenkin harkittu. Sen pitää toimia paitsi puheissa myös elävässä elämässä. Sen pitää ottaa huomioon talouden reunaehdot, tunnustaa tosiasiat.

Orpon—Purran hallitus perustettiin ideologiselle innolle. Pää tavoitteeksi asetettiin valtion velkaantumisen taittaminen. Edellisen hallituksen ratkaisut koronapandemian ja Venäjän hyökkäyssodan aikana nähtiin vain ideologisiksi valinnoiksi. Kasvanutta velanottoa ei haluttu ymmärtää pääosin olosuhteiden pakottamaksi. Kuvitelmissa ja vaalilupauksissa velkaantumisesta luultiin päästävän eroon käden käänteessä. Oikeistohallituksen päätavoitteista ei ole mitään jäljellä. Valtion velkaantumisen tahti on vain kiihtynyt. Väärin mitoitettu ja väärin ajoitettu finanssipolitiikka ja erityisesti rakentamisen alasajo ovat heikentäneet työllisyyttä jyrkemmin kuin missään Euroopan maassa. Tämä on syönyt veropohjaa ja kasvattanut työttömyyden aiheuttamia menoja heikentäen julkista taloutta miljardiluokassa. Hallituspuolueiden ideologisia tavoitteita on toteutettu kohdentamalla leikkauksia kaikkein heikoimmassa asemassa oleviin sekä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sosiaalialan järjestöihin ja kulttuuriin. Poliitiikan kylmyys ja kovuus näyttävät itsetarkoitukselta. Heiltä, joilla on ollut vähän annettavaa, on otettu sekin vähä pois.

Arvoisa puhemies! Sosiaalidemokraattien esittämä suunnanmuutos perustuu suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan arvoihin. Sillä on ideologisia tavoitteita. Samalla sillä on luja taloudellinen perusta. Veropolitiikassa keventäisimme pienten ansiotulojen verotusta, jotta ihmiset tulisivat toimeen omalla palkallaan. Samalla veronkevennys lisäisi työn kannusteita. Olisimme vastaavasti tarkastamassa maltillisesti varakkaimpien ja hyvätuloisimpien verotusta, jotta julkisen talouden tasapainosta vastuuta kantaisivat ne, joilla on siihen varaa. Esityksemme elinkeinotukien leikkaamiseksi toisi säästöjä. Samalla lakkaisimme antamasta tukia, jotka kasvun kannustamisen sijasta todennäköisesti vain vääristävät markkinoita. Kasvun tekijät löytyvät pääosin aivan muualta kuin tukimiljoonista. Esimerkiksi vahva sitoutuminen energiatalouden vihreään siirtymään on tuomassa Suomeen uusia investointeja, kun taas ehdottamamme teollisuuden sähköistämisen tuen leikkaus ei todennäköisesti lakkauttaisi yhtään teollisuuslaitosta tai teollista työpaikkaa. Kautta linjan vaihtoehtobudjettimme yhdistää tavoitteet oikeudenmukaisuudesta huolelliseen arvioon menojen säästöistä ja tarpeellisista lisätuloista. Emme tingi tavoitteista mutta emme myöskään luettele katteettomia lupauksia.

Arvoisa puhemies! Vaihtoehtomme perustuu siis sekä arvoihin että tosiasioiden tunnustamiseen. Valtion velkaantumisen osalta lähdemme siitä tosiasiasta, jonka mukaan sen, mikä ei voi jatkua, on loputtava. Kyllä valtion velkaantuminen on saatava hallintaan. Velkataakan kasvattaminen jatkuvilla budjettivajeilla ei elvytä kestävästi Suomen kansainväliselle kilpailulle avointa taloutta. Rajattomalla velkarahalla tehtävien investointien tulevista tuotoista ei ole aina riittävää varmuutta.

Me emme voi nykyhallituksen tavoin mennä kohti tulevaisuutta katteettomilla lupauksilla. Emme myöskään voi rakentaa tulevaa talouspolitiikan vaihtoehtoa vain haukkumalla edeltävää hallitusta. Sen, mitä sanomme nyt, on pidettävä myös silloin, kun vaihtoehtoaamme koetellaan tosioloissa.

Orpon—Purran hallituksen kannatuksen lasku perustuu toki suurelta osin sen epäoikeudenmukaiseksi koettuihin päätöksiin, mutta ehkä yhtä suuri osa kansalaisten tuomiosta on seurausta siitä, ettei tehdyillä uhrauksilla saavuteta mitään. Me emme varaudu toimilla seitsemään laihaan vuoteen.

Vaihtoehtobudjetissamme korostuva vastuunkanto on Suomen kaltaiselle maalle erityisen tärkeää. Vaikka monet meitä suuremmat kansantaloudet Yhdysvalloista Eurooppaan suhtautuvat julkisen talouden tasapainoon varsin vapaamielisesti, meillä ei ole syytä tällaiseen politiikkaan lähteä. Suomella on näihin päiviin saakka ollut luottoa. Luotosta mutta myös luottamuksesta on pidettävä kiinni tulevaisuudessakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa, edustaja Kopra poissa, edustaja Sarkomaa poissa, edustaja Marttinen poissa, edustaja Vornanen poissa, edustaja Skinnari poissa, edustaja Kaunisto poissa, edustaja Fagerström poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Mehtälä poissa. — Edustaja Joonas Räsänen, olkaa hyvä.

0.33 Joonas Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tänään on käyty laajaa keskustelua valtion ensi vuoden talousarvioesityksestä, ja puutun tässä omassa puheenvuorossani vielä muutamaa keskeiseen teemaan.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Hallituksen talousarvioesityksen suurin valuvika liittyy siihen, että hallitus on valitettavasti koko kautensa ajan laiminlyönyt työllisyyden hoidon. Tämän kertoo se tosiasia, että Suomen työllisyyskehitys on tämän hallituksen aikana ollut Euroopan surkeinta ja hallituksen lupaus 100 000 uudesta työllisestä näyttää kaikkoavan jälleen entistä kauemmaksi. Tosiasia on se, että hallituksen aloitettua Suomen työllisten määrä on vähentynyt 57 000:lla. Ja miksi tämä työllisyyspolitiikka, tai sanotaanko sen puute, on niin merkittävä virhe: se liittyy siihen, että kun työllisyyskehitys on ollut näin surkeaa, niin totta kai myös budjetin pohja pettää. Tällä surkealla työllisyyden hoidolla on aiheutettu uusi yli miljardin euron vaje valtiontalouteen. Tämän myös valtiovarainministeriö on omissa arvioissaan vahvistanut.

Arvoisa puhemies! Kun nyt me olemme tässä tilanteessa, jossa me nyt todella käsittelemme valtion ensi vuoden talousarviota, niin sosiaalidemokraatit tekevät, totta kai, tähän merkittäviä muutosesityksiä, mutta ne voi oikeastaan tiivistää kahteen asiaan. Suomi tarvitsee suunnanmuutoksen varsinkin kahdessa asiassa. Ensimmäinen liittyy siihen, että meidän pitää palauttaa ihmisten luottamus julkisiin palveluihin, julkisiin sosiaali- ja terveyspalveluihin ja koulutukseen. Nämä kokonaisuudet ovat eniten ensi vuonna tässä talousarvioesityksessä valtiovarainministerin saksien alla. Ja toinen kokonaisuus liittyy siihen, että meidän esityksillämme palautettaisiin kuluttajien ja yritysten luottamus tulevaan. Tällä olisi työllisyyttä vahvistava vaikutus, ja tällä olisi myös ylipäättänsä Suomen tulevaisuudenuskoa vahvistava vaikutus. Ja jotta tämä luottamuksen palautus saavutetaan, niin senpä takia SDP on esittänyt yli puolella miljardilla eurolla suuremmat veronkevennykset painottuen pieni- ja keskituloisiin, jotta ihmisten ostovoima vahvistuisi, jotta ihmisillä olisi mahdollisuus kuluttaa, jotta syntyisi lisää työtä ja sitä kautta lisätuloja myös valtiolle.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Elo, olkaa hyvä.

0.36 Tiina Elo vihr: Arvoisa puhemies! Täällä on käyty tänään pitkä ilta keskustelua ensi vuoden talousarviosta ja siihen liittyvistä hallituksen esityksistä. Tähän alkuun täytyy todeta, että Orpon—Purran hallituksen viitoittama Suomen suunta huolettaa todella paljon. Tänäänkin on kuultu valtiovarainministeriltä kovaa ja vaihtoehdotonta talouskuripuhetta, vaikka seuraukset näkyvät jo nyt köyhyyden lisääntymisenä ja ihmisten kasvavana näköalattomuutena.

Vihreä eduskuntaryhmä on esittänyt vaihtoehdon, jolla haluamme rakentaa menestyvää Suomea, joka kantaa vastuuta ihmisistä ja ympäristöstä. Aiemmin tänään tässä salissa käytiin todella perusteellista keskustelua sairaalaverkon palveluiden karsimisesta. Sitä on käyty jo aiempinakin päivinä, ja huomenna sitten äänestetään. Kovin monta hallituspuolueen edustajaa ei täällä ole näkynyt tätä esitystä puolustamassa.

Ja terveydenhuollon leikkaukset eivät valitettavasti rajaudu sairaaloihin. Hoitoonpääsyä heikennetään, mielenterveys-, päihde- ja nuorisopalveluita tarjoavien järjestöjen rahoituksesta leikataan, terveydenhuollon asiakasmaksuja ja lääkkeiden alkuomavastuuta korotetaan, muutamia hallituksen leikkauksia tässä mainitakseni.

On selvää, että sote-palveluita on uudistettava, mutta tällä leikkauspolitiikalla hallitus on ajanut palveluita järjestävät hyvinvointialueet ahdinkoon ja pakottaa ne tekemään kohtalokkaita leikkauksia nopealla aikataululla, ja kärsijöinä ovat palveluita tarvitsevat ihmiset.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! Suomessa kaikilla on oltava tasavertaiset mahdollisuudet laadukkaaseen koulutukseen ja sivistykseen. Hallitus kuitenkin leikkaa koulutuksesta. Leikkaukset kohdistuvat erityisesti ammatilliseen koulutukseen. Vihreät eivät näitä leikkauksia tekisi, vaan turvaisivat ammatillisen koulutuksen saatavuutta, laajuutta ja riittävää lähiopetusta koko maassa. Toisen asteen opiskelijat ansaitsevat yhdenvertaiset opiskeluolosuhteet ja laadukkaan opetuksen. Heidän osaamisensa ja sen kehittäminen on suomalaisen työelämän kannalta kriittistä tilanteessa, jossa väestö ikääntyy ja osaaajapula riivaa koko maata.

Myöskään opiskelijoiden toimeentuloa emme heikentäisi vaan päinvastoin vahvistaisimme. Lapset ja nuoret ovat joutuneet todella vahvasti hallituksen leikkauslistalle tilanteessa, jossa meidän pitäisi pystyä luomaan heille hyvät eväät elämään ja toivoa tulevaisuuteen.

Arvoisa puhemies! Ilmastokriisi ja luontokato etenevät, ja seuraukset alkavat näkyä entistä selvemmin myös Suomessa. Tämäkään ei näytä hallitusta herättävän. Hallituksen toimin Suomi ei tule saavuttamaan kansallisia ja kansainvälisiä luonto- ja ilmastotavoitteita. Vanhojen metsien suojelu ei etene, vesiensuojelusta leikataan, liikenteen ja maatalouden ilmastopäästöt junnaavat sitkeästi paikallaan. Näyttää ilmeiseltä, että hallitus ei ole aidosti sitoutunut ilmastopäästöjen vähentämiseen ja luontokadon pysäyttämiseen. Suomi menettää suuria mahdollisuuksia, jos se tyytyy olemaan EU:ssa jarrumies sen sijaan, että tekisi linjakasta ja kunnianhimoista luonto- ja ilmastopolitiikkaa niin kansallisella kuin EU:n tasolla. Kokonaisuudessaan hallitus leikkaa luonnonsuojelusta yli kolmanneksen. Vaikka hallitus tekee yksittäisiä panostuksia esimerkiksi Saaristomeren suojeluun, se ei riitä kääntämään suuntaa.

Arvoisa puhemies! Olen todella huolestunut siitä, miten hallitus romuttaa hyvinvointiyhteiskunnan perustan lisäksi kansalaisyhteiskuntaa leikkaamalla laajasti järjestökentältä. Hallituksen tekemät suuret leikkaukset kansalaisjärjestöjen rahoitukseen tulevat vaikeuttamaan merkittävästi niiden arvokasta ja tuloksekasta työtä muun muassa terveyden ja hyvinvoinnin, rauhantyön ja luonnonsuojelun saralla. Järjestöjen työstä leikkaamalla leikataan myös siitä vapaaehtoistyöstä, joka luo monelle merkitystä elämään ja mahdollistaa osallisuuden kokemuksia. Suomalaiset ansaitsevat parempaa, ja meidän velvollisuutemme tässä talossa on luoda ihmisille toivoa ja rakentaa, ei repiä ja rikkoa.

Valitsin kuitenkin käyttää tämän puheenvuoron Orpon—Purran hallituksen politiikan epäkohtien esiin nostamiseen, koska se on opposition tehtävä. Yhtä tärkeää on kestävien vaihtoehtojen esiin nostaminen, ja sitä työtä vihreät jatkavat, ja toivomme, että hallitus esityksiimme myös tarttuu.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Perholehto, poissa. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

0.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Vielä muutama asia. Suomen julkisen talouden tila on jatkunut ja velkaantuminen on jatkunut kovista puheista huolimatta. Voidaan katsoa, että tuo mietintö näyttää, että Suomen valtionvelan taso olisi ensi vuoden lopussa 181 miljardia euroa, 63 prosenttia suhteessa bkt:hen. Ja jos katsotaan, miten paljon tämän hallituskauden aikana sitä on tullut, niin tälle vuodelle on arvioitu noin 12 miljardia, ensi vuodelle 12,5 miljardia. Ja muistetaan vielä, että tämän vuoden alkuvuodessa oli 2,5

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

miljardia, joka siirrettiin vuodelle 23, eli tämä hallitus on tässä 27 miljardia velkaantunut aika lyhyessä ajassa eli on menty aivan eri suuntaan.

Toinen asia, joka viime vuonna oli täällä meillä esillä: kerrottiin VM:n toimesta, että Suomen talous kääntyy nousuun. Toisin on käynyt. Nyt me olemme miinusmerkkisillä luvuilla, 0,2—0,5 on eri ennusteiden mukaan tämän vuoden lopullinen luku. Ja voi arvioida, että nyt kun tässä on tämmöisiä miinusmerkkisiä vuosia, niin vaikka ensi vuodelle luvattaisiinkin puolentoista prosentin kasvua ja se toivottavasti toteutuu, niin se kuitenkin vain paikkaa tämän kuopan, mitä tässä 23 ja 24 vuonna on tullut, eli me palataan vasta sinne vuoden 22 tasolle. Tämäkin on syytä pitää mielessä.

Kolmantena asiana tässä on, että työllisyyden kasvua luvattiin tässä salissa 60 000—65 000 viime vuonna näihin samoihin aikoihin, kun tätä tämän vuoden budjettia käsiteltiin. Tosiasiassa on käynyt juuri päinvastoin, että ollaan melkein niillä luvuilla menty miinusmerkkiseen suuntaan. Ja tämä noin 57 000 työllistä vähemmän tarkoittaa, että meillä kolme miljardia euroa on se kokonaisuusero, sillä hallitus lupasi 100 000 uutta työpaikkaa, mikä olisi kaksi miljardia, ja nyt kun tämä on mennyt yli 50 000 toiseen suuntaan, niin sieltä tulee miljardi, eli ollaan kolmen miljardin kokonaisuudessa tässä. Näyttää siltä, että ollaan todella kaukana siitä talouden tasapainottamisesta, ja sen takia tämä työllisyysasia olisi erittäin tärkeä. Muutenkin hallituksen talouden tasapainottamistoimista — budjettipäälliköltä kysyttiin niitä — noin puolet on todennettavissa, ja siellä epävarmimpia tekijöitä on nimenomaan tämä työllisyyden huono kehitys.

Eli nämä kolme kokonaisuutta ovat vieneet koko ajan niin kuin väärään suuntaan taloutta ja sen tasapainottamista. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

0.44 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Kyllä tässä, kuten illan aikana on todettu, Suomen ykkössija työllisyyden hoidossa Euroopan surkeiden on surkea uutinen. Työtä ei ole näkyvissä, ja ei sitä kyllä taideta haluta kansalaisille saadakaan näkyviin. Työrauhalainsäädäntö — työllisyysvaikutus nolla. Paikallinen sopiminen — työllisyysvaikutus nolla. Sovittelijajärjestelmän uusiminen — nolla. Kun hallitus varsin hyvin tietää sen, että yksi prosentti työllisyydessä merkitsee yhtä miljardia, niin jos eivät edes inhimilliset perusteet kiinnosta, niin luulisi, että nämä talousluvut kiinnostavat ja suuntaa ruvettaisiin muuttamaan.

Arvoisa puhemies! En voi olla myöskään huomauttamatta siitä, että kun tässä ovat ammatillinen koulutus ja myöskin itäinen Suomi tänään pyörineet monesta eri kulmasta, niin kyllä Etelä-Karjala on tässä jäänyt mopen osaan. Tämä hallituksen esitys, joka tällä hetkellä ammatillisesta koulutuksesta on vireillä, tarkoittaisi lähes 500:aa opiskelijavuotta Etelä-Karjalassa leikkauksia. Se on lähes 15 prosenttia. Se on tuplasti enemmän kuin on edes osattu ajatella. Muilla alueilla ja muilla koulutuspaikkakunnilla tämä on muutamia prosentteja, ja emme todellakaan voi ymmärtää Etelä-Karjalassa, miksi hallitus haluaa meitä näin kurittaa.

Kun korona iski, sen jälkeen rajat laitettiin kiinni. Me laskimme, että se on yksi miljoona euroa per päivä, jonka me menetämme sen takia, että Venäjän-raja on kiinni. Ja nyt meiltä viedään myös mahdollisuudet kouluttaa ja uudelleenkouluttaa ihmisiä niille vähäisille työpaikoille, joita meillä vielä on.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Muistan varsin hyvin ne puheet, kun itse aloitin politiikassa 2008. Jo sitä ennen oli pitkään puhuttu, että teollisuus on Suomessa auringonlaskun ala, ja näin ei todellakaan ole. Olen nähnyt sen niin terästehtaalla kuin metsäteollisuudessa, kuinka paljon jo nyt pystytään tekemään vihreämpää tuotantoa, kuinka paljon asiakkaat sitä enemmän vaativat, mutta näille aloille työvoiman saaminen tulevaisuudessa on todella haastavaa näiden hallituksen ammatillisen koulutuksen aikuiskoulutuksen leikkausten myötä. On aivan selvää, että ammatillisen koulutuksen leikkaukset... Vaikka niitä kuinka koetettaisiin valkopestä siihen muotoon, että ne ovat vain aikuiskoulutuspaikkoja, tämä ei pidä paikkaansa. Samalla tulevat kärsimään myös nuoret.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

0.47 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Puhumme täällä paljon siitä, millä tavalla valtion taloutta pitää tasapainottaa, ja ottaen nyt huomioon tämän kroonisen alijäämäisyyden on selvä, että tarvitsemme tästäkin eteenpäin joka vuosi niin menosopeutuksia kuin tulosopeutusta, jotta tässä tasapainossa pääsisimme paremmalle tolalle. Mutta pelkästään näillä toimilla valtiontalous ei tule tasapainottumaan, vaan se vaatii ennen kaikkea kasvun ja työllisyyden vahvistumista. Ja mitä tähän kasvun ja työllisyyden vahvistumiseen tulee, niin tässä todella olisi moniakin asioita, joihin toivoisin, että hallitus reagoisi.

Ensimmäinen liittyy todella siihen, että kun me katsomme varsinkin pienempien kotimarkkinoilla toimivien yritysten tilannetta, niin huomaamme, että siellä luottamus tulevaan on horjunut, ja vaikka se kevään alhaisimmista luvuista on syksyn mittaan hieman parantunut, on se edelleen alhaisemmalla tasolla kuin millä sen pitäisi olla. Sempä takia SDP on esittänyt, että esimerkiksi täällä kotitalousvähennyksen saralla tehtäisiin parannuksia suhteessa hallituksen esitykseen, jotta pienemmillä yrityksillä olisi enemmän työllisyysmahdollisuuksia, nostettaisiin arvonlisäverovelvollisuuden alarajaa, jotta yrittäjäksi lähteminen olisi helpompaa, kevennettäisiin pieni- ja keskituloisten verotusta enemmän kuin hallitus, jotta ihmisten ostovoima parantuisi ja sitä kautta mahdollisuudet myös kuluttaa kasvaisivat.

Mutta tämän lisäksi, arvoisa puhemies, tarvitsemme, totta kai, myös sellaisia toimenpiteitä, joilla saamme nämä investoinnit liikkeelle. Ja tähän on ollut se valitettava kehityskulku oikeastaan koko tämän kauden, että ne valtaiset investointisuunnitelmat, joita Suomeen on ollut, ovat syystä tai toisesta jääneet aika lailla piippuun. Tämän vuoksi hallitushan keväällä päätti omassa kehysriihessään räätälöidä näille vihreille investoinneille nyt uuden verohyvityksen, verokannustimen, joka piti saada voimaan jo ensi vuoden alusta. No, tänään kuulimme, että tämä esitys annetaan vasta nyt torstaina valtioneuvoston istunnossa, ja tältä osinhan voimaantulo menee sitten sinne ensi vuoden keväälle, ja kun hallitus on suunnitellut sitä voimaan vain ensi vuoden osalta, niin aikaikkuna jää aika pieneksi. Tämän takia sosiaalidemokraatit ovat jo aikaisemmin esittäneet, että tästä pitäisi vähintään tehdä kahden vuoden mittainen, jotta investointeja saataisiin kunnolla liikkeelle. Mutta yhdessä asiassa annan tunnustusta hallitukselle: tässä esityksessä, jonka hallitus tulee antamaan, sitä alarajaa on laskettu niin kuin SDP on täällä esittänyt, ja kiitän kyllä hallitusta, että tähän SDP:n esitykseen hallitus on tarttunut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Garedew, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

0.51 Kaisa Garedeu ps: Arvoisa puhemies! Valtiovarainvaliokunnan mietintö ensi vuoden budjetista on saatu valmiiksi. Budjetin kokonaissumma on 89,2 miljardia euroa. Siitä 30 prosenttia on hyvinvointialueiden osuutta. Kenties tämä prosenttiluku auttaa ymmärtämään, miksi juuri niiden toiminnan tehostaminen ja sopeuttaminen on niin merkittävää koko valtion taloudelliselle kantokyvyllä. Kipeiden päätösten tekeminen ei tietenkään ole hauskaa, mutta jotain on viimein tehtävä, koska tähänastiset hallitukset ovat vain siirtäneet velkaongelmaa ja väestön ikärakenteen vaatimia muutoksia seuraaville päättäjille. Tämä hallitus ei kuitenkaan pysty ratkaisemaan kerralla kaikkea. Kuten valtiovarainvaliokunta toteaa, sopeutustarve jatkuu myös ylivaalikautisesti.

Hallituksen tekemien lakimuutosten ansiosta vuonna 2025 Suomi tulee olemaan turvallisempi, autoilijaystävällisempi ja vähemmän byrokraattinen maa.

Oikeusministeriön hallinnonalalta haluan nostaa esiin panostukset rikoksen uhrien tukemiseen sekä perheväkivallan vastaiseen työhön. Eduskunta esimerkiksi myönsi 150 000 euron määrärahalisäyksen Rikosuhripäivystykselle lähisuhdeväkivallan uhrien auttamiseen sekä todistajatukitoiminnan jatkamiseen. Myös väkivaltaa kokeneiden naisten auttaville puhelimille, Nollalinjalle ja Naisten Linjalle, myönnettävät valtionavustukset on pyritty suojaamaan sopeutustoimilta.

Samoin jengi- ja huumorikollisuuden vastaista taistelua jatketaan. Nuorisorikollisuuden ehkäisyyn ja torjuntaan hallitus lisää yhteensä 10 miljoonaa euroa. Koulupoliisille myönnettävä kahden miljoonan euron budjetti on kymmenkertainen verrattuna aiempaan. Lasten ja nuorten pahoinvoinnin ehkäisemisessä toimivat lisäksi muun muassa toukokuussa voimaan astuva terapiatakuu sekä harrastamismahdollisuuksien parantaminen.

Perusopetuksen rahoitusta nostetaan asteittain hallitusohjelman mukaisesti, ja monet koulumaailmaan liittyvät uudistukset auttavat lapsiamme pärjäämään paremmin. Näitä ovat esimerkiksi perustaitojen opetuksen lisääminen, oppimisen tuen uudistus sekä valmisteilla oleva kännykkäkielto. Valtiovarainvaliokunta toteaa, että ”panostukset koulutukseen ovat panostuksia niin yksilöiden hyvinvointiin kuin yhteiskunnan menestymiseen ja muun muassa osaavan työvoiman saatavuuteen”. Tästä olen aivan samaa mieltä.

Myös autoileva Suomi saa kiittää hallitusta sen huomioimisesta. Perusväylänpitooton panostetaan lähes 1,6 miljardia euroa, mikä on vajaat 10 miljoonaa euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Tunnistettuna haasteena on tieverkon korjausvelka. Sen kasvaminen pystytään tällä budjettitasolla estämään keskeisen tieverkon osalta, mutta toki tiet ja junaradat kuluvat käytössä koko ajan, eikä niihin panostamista voi lopettaa myöskään tulevana hallituskausina. Kiitos myös valtiovarainvaliokunnalle, joka teki tärkeitä budjettilisäyksiä monille tieosuuksille. Haluan nostaa näistä esille, että esimerkiksi Keski-Suomeen Jyväskylän Keljonkankaantien kevyenväylän suunnitteluun ja toteuttamiseen myönnettiin 250 000 euroa ja Saarijärvelle saatiin 400 000 euroa valaistukseen.

Teiden kunnon lisäksi hallitus on edelleen hallitusohjelman mukaisesti huomionnut autoilijoita kohtuullistamalla autoilun kustannuksia monin tavoin. Esimerkiksi jakeluvelvoite tulee ensi vuonna olemaan reippaasti pienempi kuin se olisi Marinin hallituksen suunnitelman mukaan ollut.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Tosiaan myös byrokratian keventämistä ja normien purkamista jatketaan. Yksi hieno esimerkki tästä oli kalliiden ja aivan täysin hullujen ilmastosuunnitelmien laatimisvelvoitteen poistaminen kunnilta.

Arvoisa puhemies! Ensi vuodelle ennustetaan talouskasvua, valoisampia aikoja ja investointien elpymistä. Niitä todella tarvitsemme. Suomi on hieno maa, [Puhemies koputtaa] ja sen menestyksen eteen tämä hallitus tekee kaikkensa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

0.56 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä salissa monesti käydään keskustelua näistä autoilun kustannuksista ja siitä, miten ne ovat tässä vuosien saatossa muuttuneet. Ja ajattelen, että ehkä on kuitenkin hyvä käydä tämä kokonaisuus vielä lävitse, koska tässähän tapahtuu useita eri muutoksia, jotka vaikuttavat sitten eri suuntiin, ja on varmaan vaikea hahmottaa, mikä se lopputulos sitten siellä autoilijan kukkarossa on.

Ja on totta, että tämä hallitus on polttoaineveroa alentanut, totta, että tämä hallitus on ajoneuvoveron puolella tehnyt useampia muutoksia, osan keventäen ajoneuvoveroa ja osan taas sitten ajoneuvoveroa nostamalla. On puututtu erilaisiin autoilun muihin kustannuksiin, kuten verotuksen puolella tähän matkakuluvähennykseen, jota jo viime vuonna heikennettiin vuodesta 23.

Ja kun nämä kaikki muutokset ymppää yhteen, niin tosiasia on kuitenkin se, minkä myös Verohallinto on pyydettäessä laskenut, että mikäli kuljet pidempää matkaa työn perässä, niin näiden muutosten johdosta, joita hallitus on tehnyt, tosiasiallisesti häviät johtuen siitä, että tämä matkakuluvähennyksen muutos, jonka hallitus jo viime vuodelle teki, kiristi työmatkaliikenteen osalta ihmisten verotusta. Mutta se on totta, että he, ketkä sitten enemmänkin tarvitsevat autoa noin muuten vaan, eivät välttämättä työn perässä liikkumiseen vaan noin muuten vaan, voivat ajatella, että tämä polttoaineveron alennus, joka siellä pumpulla muutamina sentteinä litrahinnassa näkyy, on sitten madaltanut kustannuksia.

Mutta valitettava asia on se, että työn perässä liikkuminen on tässä maassa tehty tämän hallituksen päätöksillä kalliimmaksi kuin mitä se aikaisemmin oli. Ja tämä ei minusta siinä mielessä ole järkevää, että kun me varmaan kaikki haluamme, että ihmiset olisivat valmiimpia ottamaan työtä vastaan myös hieman pidemmältä, ja tähänhän olemme kannustaneet ihmisiä, niin sen takia olisi tärkeätä, että myös tällä verotuksen matkakuluvähennyksellä tähän kannustettaisiin ja nimenomaan tehtäisiin työn perässä liikkuminen edullisemmaksi kuin mitä se tänä päivänä on.

Siksipä sosiaalidemokraatit ovat esittäneet osana näitä tuloveromuutoksia ensi vuodelle, että matkakuluvähennystä korotettaisiin, jotta työn perässä liikkuminen olisi Suomessa kannattavampaa kuin mitä se tänä päivänä on.

Yleiskeskustelu päättyi.

3.1. Pääluokka 26 Sisäministeriön hallinnonala

Puhemies Jussi Halla-aho: Esitellään sisäministeriön hallinnonala koskeva pääluokka 26.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Pääluokan yleiskeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään yksi tunti ja 30 minuuttia. — Keskustelu. Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

Keskustelu

16.04 Jari Ronkainen ps (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallinto- ja turvallisuusjaoston puheenjohtajana esittelen pääluokkaa 26 koskevan budjettimietinnön.

Valtiovarainvaliokunta esittää sisäministeriön pääluokkaan yhteensä 2,2 miljardia euroa määrärahoja vuodelle 2025. Turvallisuusympäristön heikentyminen ollaan näissä määrärahoissa huomioitu, ja täten sisäministeriön hallinnonalalle kohdistuvat säästöt ollaan jätetty useita muita hallinnonaloja maltillisemmiksi.

Investointiavustukset: Valiokunta nostaa esiin hallitusohjelman linjauksen turvata Suomen ampumaratojen toiminta ja edistää uusien ampumaratojen perustamista. Katsomme, että hankkeessa tulee saada aikaan konkreettisia tuloksia, kuten keinoja ampumaratojen toiminnan turvaamiseksi. Tuemme ensi vuonna jälleen lukuisia ampumaroja. Tavoitteenamme on saavuttaa Suomen hallitusohjelmaankin kirjattu tuhannen ampumaradan määrä. Valiokunta lisää momentille yhteensä 1 250 000 euroa, millä tuetaan ensi vuonna kymmentä ampumarataa eri puolilla Suomea.

Poliisin toimintamenoihin esitetään ensi vuodelle noin 976 miljoonaa euroa, liki 30 miljoonaa euroa enemmän vuoteen 24 verrattuna. Merkittävä osa lisäyksestä osoitetaan hallitusohjelman mukaisesti poliisitehtävissä toimivien määrän nostamiseen portaittain 8 000 poliisiin vaalikauden loppuun mennessä. Poliisien määrän lisääminen edellyttää riittävää koulutettavien opiskelijoiden määrää. Lisäksi valiokunta lisää momentille miljoona euroa poliisin johtobussin hankintaan.

Suojelupoliisin toimintamenoihin esitetään noin 75,2 miljoonaa euroa. Suojelupoliisin taloudellinen tilanne on haastava. Hallitus lisäsi vuoden 2024 kolmannessa lisätalousarviossa momentille 5 miljoonaa euroa kriittisten suorituskkyjen ja toiminnan turvaamiseen helpottamaan tilannetta hetkellisesti.

Rajavartiolaitoksen toimintamenoihin esitetään noin 312,7 miljoonaa euroa. Vaikka määrärahoissa onkin vähennystä, ei rajavartioiden määrää tulla kuluvan vuoden alun tasosta vähentämään. Myös välttämättömiin ja akuutteihin materiaalihankintoihin esitetään 6 miljoonan euron lisäystä. Lisäksi on korostettavaa, että rajaturvallisuutta on syytä ylläpitää ja kehittää EU-rahoituksella aina, kun se on mahdollista.

Pelastustoimen toimintamenoihin esitetään noin 2,4 miljoonaa euroa. Valiokunta on huolissaan siitä, että pelastustoimen yleiskatteellinen rahoitus ei toteudu asetettujen kriteerien mukaisesti hyvinvointialueilla. Pidämmekin tarpeellisena, että sisäministeriö seuraa tarkasti pelastustoimelle alueilla osoitettuja resursseja, ja tarvittaessa tilanteeseen on puututtava.

Mitä tulee sopimuspalokuntiin, olemme huolissamme sopimuspalokuntien toimintaedellytysten heikkenemisestä ja henkilöstön saatavuudesta. Sopimuspalokunnilla on merkittävä rooli palveluiden tuottamisessa hyvinvointialueille erityisesti maaseudulla ja harvaan asutuilla alueilla.

Hätäkeskuslaitoksen toimintamenoihin esitetään ensi vuodelle reilua 73:a miljoonaa euroa ja Pelastusopiston toimintamenoihin puolestaan noin 21 miljoonaa euroa.

Maahanmuutto: Vuonna 2025 vastaanoton piirissä olevien henkilöiden määrän arvioidaan laskevan ja olevan noin 22 000 henkilöä. Maahanmuuttohallinnon määrärahoja

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ehdotetaan vähennettäväksi edellisvuodesta yli 196 miljoonaa euroa niiden ollessa ensi vuonna noin 329 miljoonaa euroa. Samalla myös pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanoton määrärahaa esitetään vähennettäväksi.

Arvoisa puhemies! Lopuksi haluan vielä kiittää valtiovarainvaliokuntaa ja ennen kaikkea hallinto- ja turvallisuusjaoston jäseniä hyvästä yhteistyöstä ja asioiden sujuvasta käsittelystä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia, edustaja Ronkainen. — Ministeri Rantanen, olkaa hyvä.

16.09 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! Ensinnä haluan tietysti kiittää eduskuntaa ja valtiovarainvaliokuntaa budjetin erinomaisesta käsittelystä mutta myöskin siitä, että sisäministeriön pääluokkaan on tehty lisäyksiä poliisille, Meripelastusseuralle ja ampumaradoille. Nykyisessä vaikeassa turvallisuustilanteessa on kiinnitettävä erityistä huomiota turvallisuusviranomaisten toimintakykyyn. Talousarvioesityksen valmistelussa on panostettu tähän.

Sisäministeriön hallinnonalan pääluokkaan esitetään vuoden 25 talousarviossa yhteensä 2,2 miljardia euroa. Esitetty määräraha on 356 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Määrärahataason laskuun vaikuttavat kertaluontoisten lisäysten poistuminen, maahanmuuttomenojen vähentyminen sekä säästöt vastaanoton menoihin ja toimintamenoihin.

Hallituksen päättämistä toimintamenoisäästöistä kohdistuu yhteensä noin 27 miljoonaa euroa sisäministeriön hallinnonalan virastoille. Tämä noin 1,8 prosentin säästö on kuitenkin huomattavasti maltillisempi kuin yleisesti valtionhallintoon kohdennettu noin yhdeksän ja puolen prosentin säästö.

Turvallisuusviranomaisten kestävät toimintaedellytykset on pyritty turvaamaan. Suurimmat lisäykset esitetään poliisille ja Rajavartiolaitokselle. Määrärahataaso hallinnonalalla on kehyskaudella noin 1,9 miljardia vuosittain, kun määrärahataso ennen vuotta 2023 oli alle 1,6 miljardia euroa vuositasolla. Operatiivisissa tehtävissä toimivien poliisien ja rajavartioiden määrä turvataan. Kenttätyössä toimivien poliisien määrä nostetaan 8 000 henkilön tasolle vaalikauden lopussa.

Lapsia ja nuoria suojellaan. Nuoriso- ja jengirikollisuuden torjuntaan panostetaan viisi miljoonaa euroa ja koulupoliisitoimintaa vahvistetaan kahden miljoonan euron edestä.

Harmaata taloutta ehkäistään kolmella ja puolella miljoonalla eurolla. Rahapelitoiminnan uudistusta toimeenpannaan myöskin 0,7 miljoonalla eurolla. Suojelupoliisin toimintakyky turvataan. Rajavartioiden määrä pidetään ennallaan, ja Rajavartiolaitoksen välttämättömät ja akuutit hankinnat turvataan kuudella miljoonalla eurolla. Pelastajakoulutettavien määrää lisätään. Pelastusopistolle ja Helsingin Pelastuskoululle myönnetään 0,5 miljoonaa euroa tähän liittyviin materiaalihankintoihin. Hätäkeskuslaitoksen ydintoiminnan turvaava henkilötyövuositaso varmistetaan.

Vastaanoton piirissä olevien henkilöiden määrän arvioidaan laskevan. Turvapaikanhakujärjestelmää tehostetaan ja vastaanottorahaa alennetaan. Maahanmuuton määrärahoja ehdotetaan näiden perusteella vähennettäväksi yhteensä noin reilu 180 miljoonaa euroa. Oleskelulupajärjestelmän turvallisuutta vahvistetaan ensi vuonna 0,7 miljoonalla eurolla.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Lisäksi sisäministeriö vastaa valtioneuvoston siviilipuolen materiaaliavunannon koordinaatiosta Ukrainaan EU:n pelastuspalvelumekanismin kautta ja avustuksiin liittyvistä kuljetuksista. Tähän tarkoitukseen varataan viisi miljoonaa euroa vuodelle 2025, ja tämä raha tulee varmasti todelliseen tarpeeseen Ukrainassa.

Sitten, arvoisa puhemies, siirryn tänne työ- ja elinkeinoministeriön puolelle kotoutumisen edistämisen määrärahoihin.

Hallituksen valtiontalouden säästötavoitteet kohdistuvat myös kotoutumisen edistämiseen. Tämä on välttämätöntä valtiontalouden tasapainottamiseksi. Kotoutumisen edistämisen määrärahat ovat vuoden 2025 täydentävässä talousarvioesityksessä noin 380 miljoonaa euroa, mutta ilman hallituksen säästötoimia ne olisivat vielä korkeammat. Määrärahan korkea taso johtuu siitä, että ukrainalaiset, tilapäistä suojelua saavat, ovat siirtyneet ja siirtyvät myös ensi vuonna enenevässä määrin vastaanottojärjestelmistä kuntiin. Kuntiin siirtyminen edistää työllistymistä ja laskee myös kustannuksia sisäministeriön vastaanottomomentilta.

Kotoutumisen edistämisen määrärahoista yli kolme neljäsosaa kohdistuu ukrainalaisten työllistymistä ja kotoutumista edistäviin palveluihin. Hallituksen kotoutumispolitiikan lähtökohtana on, että Suomeen kotoudutaan työllä. Kotoutumispolitiikka perustuu kielenoppimiseen, työnteeseen sekä suomalaisen yhteiskuntaan perehtymiseen ja sen sääntöjen noudattamiseen. Suomi on avoin yhteiskunta, joka auttaa ja kannustaa alkuun uudessa yhteiskunnassa. Kotoutumisjärjestelmää muutetaan tulijan oikeuksia painottavasta järjestelmästä tulijan velvollisuuksia ja omaa vastuuta painottavaan järjestelmään. Kotoutumisen edistämisen tavoitteena on tukea ja tehostaa maahanmuuton alkuvaiheessa maahanmuuttajien kotoutumista, työllistymistä, osaamista sekä osallisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa.

Arvoisa puhemies! Hallituksen päätöspäätösten toimien arvioidaan vähentävän kotoutumisen kustannuksia vuonna 2025 noin 74 miljoonalla eurolla. Merkittävien kotoutumiseen kohdistuva säästö on hallituksen esityksen laskennallisten korvausten leikkaus 58 miljoonalla eurolla.

Muut momentit: vuoden 25 määrärahaan vaikuttavat hallituksen päätöspäätöset toimet ovat kotoutumiskoulutuksen hinnantason tarkistus, pakolaissiirtolain lasku, tulkkaus- ja kääntämiskustannusten leikkaus, aikuistumisen tuen yläikärajan alentaminen 23 vuoteen.

Osa hallituksen päätöspäätösten toimista näkyy kuitenkin vasta pidemmällä aikavälillä. Esimerkiksi päätös luopua perustoimeentulon erillisestä korvauksesta tuo valtiontaloudelle säästöjä vuodesta 2027 alkaen. Kotoutumispalveluita saavien, tilapäistä suojelua saavien määrän lasku tulevina vuosina myös laskee automaattisesti kotoutumiseen käytettäviä varoja. Näillä pääsemme keskustelun alkuun.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen on poissa. — Jaa, täällä näyttää olevan mielenkiintoa debattiin. Minuutin mittaisia vastauspuheenvuoroja voi pyytää painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.16 Aki Lindén sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kuten äsken kuulimme, niin otan täältä pääluokasta 32, vaikka me nyt puhumme pääluokasta 26, koska siellä tämä luku 50 on sisäministeriön alaista toimintaa, ja siinä on tämä kotouttamismäärärahan kehitys. En esitä tässä mitään kritiikkiä, mutta on hyvä, että ministeri itse kertoi, että tilinpäätös oli 175 miljoonaa euroa vuonna 23. Tämän vuoden

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

määräraha on 384 miljoonaa euroa, ja nyt ensi vuodelle esitetään kahta miljoonaa vaille 500 miljoonaa eli 498 miljoonaa. Tämä on erittäin merkittävä lisäys, mutta johtuu, niin kuin ministeri totesi, ukrainalaisten pakolaisten kotouttamisesta.

Mitä tulee itse tähän pääluokka 26:n määrärahaan, niin olen kuitenkin huolissani siitä, että ottaen huomioon kiinteistökulujen kasvun ja ict-menojen kasvun päästäänkö sittenkään poliisimiesten määrän kasvuun, niin kuin on suunniteltu? Tähän voisin saada vastausta myöhemmin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Keto-Huovinen, olkaa hyvä.

16.18 Pihla Keto-Huovinen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Rantanen, panostukset sisäiseen turvallisuuteen ovat välttämättömiä tässä muuttuneessa toimintaympäristössä, jossa viranomaiset kohtaavat aiempien turvallisuushkien lisäksi yhä monimuotoisempia uusia uhkia. Sisäisen turvallisuuden viranomaiset, etenkin poliisi ja Rajavartiolaitos, ovat ensivasteen viranomaisia useimmissa hybriditilanteissa, ja tämä korostuu entisestään Suomen ollessa Naton jäsen. Nykyisessä turvallisuustilanteessa on välttämätöntä, että turvallisuusviranomaisten keskeinen rooli on säästöpäätöksiä tehtäessä otettu huomioon muun muassa niin, ettei poliisin ja rajavartiomiesten määrää vähennetä. Tämä on ehdottoman tärkeää, ja kiitos siitä ministerille ja hallitukselle.

Tullia ei säästöpäätöksiä tehtäessä ole rinnastettu turvallisuusviranomaisiin, toisin kuin hallitusohjelmassa ja esimerkiksi sisäisen turvallisuuden selonteossa, ja onkin tärkeää, että myös Tullin toimintaedellytyksistä keskeisenä PTR-viranomaisena pidetään huolta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

16.19 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Haluan tässä aluksi kiittää sisäministeriä ja hallitusta esimerkiksi poliisiasioiden hyvästä hoidosta. Useita maahanmuuttoon liittyviä hallituksen esityksiä olemme myös keskustan osalta kannattaneet.

On meillä kuitenkin myös tiettyjä huolia: Poliisin määrärahataso ja myöskin sitten uusien poliisivirkojen sijoittuminen Suomessa tietäen eri alueiden erilaiset turvallisuushaasteet on asia, josta mielellään kuulisin ministerin näkemyksen. Tästä kannamme huolta, samoin kuin suojelupoliisin määrärahasosta, jossa nyt ymmärtääkseni tiettyjä tarkennuksia ollaan tehty, mutta tietäen erilaisen terrorismin, erilaiset levottomuudet ja kansainväliset uhat, joita Suomeen ulkopuolelta ja sisältäpäin kohdistuu, pidän kyllä suojelupoliisin rahoituksen turvaamista erittäin tärkeänä. Ja tietenkin myös näistä keskeisistä sisäisen turvallisuuden tahoista Rajavartiolaitos ja sen tarpeet ovat tietenkin myös merkittävä asia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä. — Ronkainen, juuri te.

16.20 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pahoittelen, korvissa vissiin jotain vaikkua.

Arvoisa puhemies! Mutta minäkin haluan kiittää koko hallitusta ja etenkin teitä, arvoisa sisäministeri, tästä poliisin tilanteesta. Nyt mennään määrätietoisesti kohti sitä 8 000:ta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

poliisia, mikä on ihan ehdoton minimi Suomelle tulevaisuudessa. Tuossa esittelypuheenvuorossani en ajanpuutteen vuoksi nostonut näitä kaikkia, mutta nostitte tämän nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunnan ja siihen panostamisen. Se on äärimmäisen tärkeitä. Ja tähän vahvasti liittyy minun näkemykseni mukaan myös tämä koulupoliisitoiminta, että me saadaan jo sinne koulutielle niitä poliiseja kertomaan heidän työstään ja muuta.

Ampumaradat on yksi sellainen, mistä paljon keskustellaan. Meillä on ollut määrätietoinen tavoite se tuhat ampumarataa vuosikymmenen loppuun, ja se on itse asiassa viime kaudella ollut koko eduskunnan tahtotila. Nyt pieniä soraääniä kuuluu, mutta missä vaiheessa tässä on lainsäädäntötyö menossa ja mitä siihen ollaan tekemässä? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.21 **Anna Kontula vas** (vastauspuheenvuoro): Niin, arvoisa puhemies! Tänä vuonna investoidaan miljoonia penseyteen. Suojeluperustaisten oleskelulupien massakäsittely vaatii byrokraatteja kokonaisen joukko-osaston lisää, vastaanottorahan leikkaus lisää kallista ja työllistävää tarveharkintaa, esitys säilöönottokapasiteetin kasvattamisesta on myös miljoonaluokan byrokratiainvestointi. Näille esityksille yhteistä on, että vaikka niissä ehkä onkin joku pieni osa-alue, joka on perusteltu, niin sellaisinaan, kun ne esitykset on tehty, niille ei löydy kestäviä perusteluja, ellei sitten sellaisena pidetä Suomen brändäämistä maana, jossa ei ulkomaaneläviä kaivata. Jos näin olisi, tämä imagokampanja on kyllä taloudellisesti, inhimillisesti ja yhteiskuntapoliittisesti niin kallis, että vaikka vasemmistolaiset tunnetusti rahaa helposti löytävät, niin näin paljon edes meiltä ei rahaa löydy.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ledamot Löfström, varsågod.

16.22 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! På Åland lyder polismyndigheten under landskapet Åland. Centralkriminalpolisens och skyddspolisens har ingen permanent närvaro på Åland men har fulla rättigheter att vara på Åland. Det skulle vara välkommet att förstärka den närvaron och samarbetet med Ålands polismyndighet ytterligare. Åland har önskat att få bli integrerat i det statliga larmsystemet Erica, vilket skulle förstärka integrationen och lägesbilden ytterligare också för statens myndigheter på Åland. Jag hoppas att man kan komma i mål med de här förhandlingarna.

Arvoisa puhemies! Ahvenanmaan poliisiviranomainen on Ahvenanmaan itsehallinnon alla. Krp:llä ja suojelupoliisilla ei ole pysyvää läsnäoloa Ahvenanmaalla, mutta niillä on täydet oikeudet oleskella Ahvenanmaalla. Tätä läsnäoloa ja yhteistyötä Ahvenanmaan poliisiviranomaisen kanssa olisi hyvä vahvistaa entisestään. Ahvenanmaa on halunnut liittyä osaksi valtion hälytysjärjestelmä Erica, mikä vahvistaisi valtion viranomaisten integraatiota ja tilannekuvaa ennestään myös Ahvenanmaalla, ja haluan, että nämä neuvottelut saadaan nyt maaliin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

16.24 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Turvallisuuspoliittinen tilanne sekä epävarmuus itärajalla ylipäättään alleviivaavat Rajavartiolaitoksen riittävän resursoinnin merkitystä. Meidän on turvattava toimintaedellytykset kaikissa tilanteissa ja korjattava tämä vaje Rajavartiolaitoksen perusrahoitukseen liittyen. Hienoa, että EU-komissiolta saatiin itärajan valvontakyvyn vahvistamiseen erillismääräraha.

Arvoisa puhemies! Toiseen aiheeseen. Suomessa on valtava pula pelastajista, ja hallituksen päätös aikuiskoulutustuen lakkauttamisesta ei ainakaan helpota mahdollisten alanvaihtajien kouluttautumista alalle. On kuitenkin erinomaista, että pelastajien koulutusmääriä pyritään kasvattamaan ja Pelastusopiston säästövaadetta on pienennetty. Onko hallitukselta luvassa toimenpiteitä pelastajapulaan vastaamiseksi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

16.25 **Pauli Kiuru kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos ministerille ja jaoksen puheenjohtajalle tekemästänne työstä. Turvallisuustilanne ja sen heikentyminen on tässä hallinnonalalla huomioitu niin hyvin kuin mahdollista. Tässä on jo moneen kertaan mainittu tämä poliisiasia, ja tällä vaalikaudella lähestymme sitä 8 000:a poliisia, mikä on merkittävä lisäys esimerkiksi viime vaalikauteen nähden, joskin sekin luku on Pohjoismaiden alin, jos verrataan per henkilö, mutta tietysti poliisin tehtävätkin vaihtelevat vähän maittain.

Suojelupoliisiin parlamentaarisena valvojana toimii tiedusteluvalvontavaliokunta, jossa olen saanut tehdä töitä, ja valiokunnan mietintö valmistui viime viikolla ja on julkinen. Suojelupoliisiin resurssit ovat tietysti semmoinen asia, jota kannattaa seurata. Tehtävät ovat kasvaneet tiedustelulainsäädännön myötä, Nato-jäsenyyden myötä ja turvallisuustilanteen muuttumisen myötä.

Lopuksi kannustus, että ministeri veisi eteenpäin myös niitä asioita, joita ei vielä ole ehditty hoitaa ja joita on hallitusohjelmassa kirjattu, [Puhemies koputtaa] esimerkiksi katsomoturvallisuuteen liittyvät asiat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

16.26 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä kokoomuksen ja perussuomalaisten johtama hallitus on ensimmäinen hallitus tällä vuosituhanella, joka ei harmaaseen talouteen panosta. [Juho Eerola: Ei, me halutaan se pois!] Te olette leikanneet jo 3,3 miljoonaa euroa, ja siitä 1,9 miljoonaa euroa on kohdistettu verohallinnon puolelle. On toki tämmöinen työ käynnistetty, ohjelmatyö maaliskuussa 2024, mutta siihen ei ole mitään erillisrahoitusta osoitettu. Nyt kun vielä kotitalousvähennys leikataan pois, niin sekin tulee lisäämään tätä harmaata taloutta, ja sen muassa yritykset ovat eriarvoisessa asemassa. Ja jos sitä ei valvota, niin sehän antaa semmoisen ponnin sitten näille vähän niin kuin ei niin rehellisille yrityksille toimia sillä tavalla, kun se on mahdollista, ja verotuloja toki jää saamatta. Olisinkin kysynyt ministeriltä, että miksi näin. [Puhemies koputtaa] Kuitenkin kokoomuksen ja perussuomalaisten, molempien, varjobudjeteissa aikanaan tähän oli hyvä tulonlähde.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltokangas, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

16.27 Mauri Peltokangas ps (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Ensinnäkin kiitos ministerille erinomaisesta työstä. Suomi on ottanut valtavan suuria askeleita eteenpäin siinä, että sisäiseen turvallisuuteen on panostettu, lainsäädäntöä on uudistettu ja lisää on tulossa.

Kiinnitin samaan huomiota, mihin tässä on aikaisemmissa puheenvuoroissa otettu kappia, että sisäministeriön hallinnonala on hienosti pyritty suojaamaan säästöiltä, ja talousarvio pitääkin kiinni tavoitteesta nostaa poliisien määrä 8 000:een, joka on erinomaista. Ja ministeriä tietenkin kannustan yhtä topakasti sisäistä turvallisuutta hoitamaan. Se on meidän kaikkien suomalaisten etu. Mutta ehkä kysymyksenä näin, että miten näette, minkälaiseen kiireeseen tulevana vuonna, heti alkuvuodesta, hallintovaliokunta joutuu? Tästä mielelläni kuulisin lisää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

16.28 Saku Nikkanen sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Tosiaan hyvä asia tässä valtion talousarviossa on se, että sisäisestä turvallisuudesta pidetään huolta ja sinne tehdään jopa kohdennettuja panostuksiakin, mutta samaan hengenvetoon tietysti täytyy todeta, että kyllähän sieltä myöskin leikataan, ja se, mistä leikataan, herättää toki hieman huolta. Erityisesti on noussut huoli tästä rajan tilanteesta, koska meillä on nyt kasvava hybridioperaatioiden määrä ympäristössämme, ja silloin tahtoo olla, että ne siellä meidän raja-alueella, rajavesialueilla tapahtuvat. Tässä Rajavartioston sopeuttamisohjelmassahan todetaan, että harjoittelusta ja koulutustoiminnasta leikataan 25 prosenttia, operatiivisesta toiminnasta 10 prosenttia, mikä tarkoittaa myöskin yhtä vartiolaivaa vesialueillamme. Eli nämä ovat myöskin ihan merkittäviä heikennyksiä siellä turvallisuuspuolella. Kysymys ministerille: Miten näitä leikkauksia ollaan korvaamassa? [Puhemies koputtaa] Pystytäänkö niitä jollain tavalla pehmentämään? — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

16.30 Heikki Autto kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kiitos paljon edustaja Ronkaiselle mietinnön esittelystä. — Mietinnössä on paljon hyviä asioita, ja ministeri Rantasta täytyy todella kiittää siitä, että olet valtavan tärkeän hallinnonalasi osalta tehnyt kyllä leijonaamon lailla töitä, että sisäministeriön hallinnonala ei ole joutunut samanlaisen voimakkaan sopeutuksen kohteeksi, mihin ymmärrettävästi valtiontalous tässä tilanteessa kaiken kaikkiaan joutuu.

Kun oppositiosta kysellään leikkausten perään, niin kyllähän asioiden kokoluokasta antaa hyvän kuvan se, että kun mietimme, kuinka sisäministeriön hallinnonala huolehtii arjen turvallisuudestamme, siitä, joka luo vakaan pohjan yhteiskunnalle, niin koko hallinnonalan menot ovat 2,2 miljardia, kun talousarviossa joudumme varautumaan siihen, että valtionvelan korkomenot ovat ensi vuonna 3,2 miljardia euroa. Eli kyllä se huoleton taloudenpito, jota aiempina vuosina on harjoitettu, on se syypää, miksi nyt valtiontalous on niin tiukalla kuin se on, mutta sen vuoksi on aivan valtavan upeaa, että ministeri on pystynyt suojaamaan [Puhemies koputtaa] sisäministeriötä, joka tässä ajassa erityisesti on niin valtavan tärkeä hallinnonala, näiltä kovilta leikkauksilta.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Muistutan, että salissa teitittelemme edustajakollegoita ja ministereitä. — Edustaja Räsänen, Hanna, olkaa hyvä.

16.31 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Suomen kokonaisturvallisuustilanne on vakavampi kuin aikoihin. Saan itse tehdä työtä sekä puolustusvaliokunnassa että hallintovaliokunnassa, ja on ihanaa, että ulkoisen turvallisuuden suhteen meillä on hyvä yhteisymmärrys ja se on asia, mihin ei laiteta leikkauksia, ja soisin kyllä, että myös sisäinen turvallisuus olisi jatkossa samanlainen.

Näen, että Suomen kokonaisturvallisuus muodostuu sekä ulkoisesta että sisäisestä turvallisuudesta. Täällä nostettiin esille suojelupoliisin rahoitus, ja uskon, että suojelupoliisilla on tulevaisuudessa vieläkin suurempi rooli nykymaailmassa kuin tänä päivänä.

Kysyisin ministeriltä tästä kyberturvallisuusasiasta. Kyberuhkat ovat sellaisia, mitkä ovat sekä sisäisiä että ulkoisia uhkia, ja ne uhkaavat meidän yhteiskuntarauhaamme ja kansalaisten turvallisuudentunnetta. On paljon puhuttu kyberturvallisuuden johtamisesta. Mikä on teidän näkemyksenne kyberturvallisuuden johtamisesta? Pitäisikö tulevaisuudessa miettiä vielä vahvemmin yhteiskunnan kannalta, kuka johtaa kyberturvallisuusasioita? Nythän liikenne- ja viestintäministerillä on siinä suuri rooli.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Eerola, olkaa hyvä.

16.32 Juho Eerola ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tuossa budjetin yleiskeskustelun yhteydessä käydyssä debatissa, jota aiemmin kuuntelin, joidenkin keskustelijoiden toimesta ampumaradat ja sairaaloitten yöpäivystys jotenkin kummallisella tavalla asetettiin vastakkain, ja tätä jäin ihmettelemään. Nimittäin tässä turvallisuuspoliittisessa tilanteessa, jossa nyt eletään, mielestäni on erittäin tärkeää, että ammunnan eri muotojen harrastaminen ja sen edellytykset turvataan: [Aki Lindén: Molempia tarvitaan!] eli olemassa olevien ampumaratojen toiminta ja uusien perustaminen siten, että tämä tuhannen ampumaradan tavoite, mikä hallituksella on, saadaan tämän vuosikymmenen loppuun mennessä täyteen. Tämä on mielestäni semmoinen, että näitä asioita ei pidä asettaa vastakkain.

Ennen kuin täällä eduskunnassa urani aloitin 2011, työskentelin 12 vuotta turvapaikanhakijoitten ja maahanmuuttajien kanssa. Kaikista näistä säästöistä ja kiristyksistä, mitä maahanmuuttopolitiikkaan nyt on tulossa, ministerille kiitokset. [Aki Lindén: Tuhat lääkäreitä ja tuhat ampumarataa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Halusiko edustaja Honkonen kommentoida edustaja Eerolan puheenvuoroa?

16.33 Petri Honkonen kesk (vastauspuheenvuoro): Juu, kyllä kiitos! — Arvoisa herra puhemies! Nämä ampumaradat ovat erittäin kannatettava tavoite. Monet reserviläiset, monet metsästysharrastuksen piirissä olevat käyttävät näitä ratoja ja harjoittelevat siellä. Se on maanpuolustuksenkin kannalta hyvä asia. Mutta haluan huomauttaa vain, että alun perin tämän rinnastuksen kyllä teki edustaja Mäkelä omassa puheenvuorossaan. [Juho Eerola: Ei, ei!]

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

No toiseksi, mitä näihin ampumaratoihin tulee, niin kuulin tuossa itse asiassa viime viikolla, että ympäristöministeriö on päinvastoin kiristämässä tiettyjä ympäristövaatimuksia, jotka liittyvät näiden ampumaratojen ympäristölupiin, [Salista: Ohhoh!] ja toivoisin, että nyt täällä hallituspuolueiden edustajat voisivat kommentoida tätä, että pitääkö tämä paikkansa vai ollaanko tätä ampumaratojen perustamista helpottamassa, mikä olisi äärimmäisen tärkeää maanpuolustuksenkin kannalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

16.34 **Jani Mäkelä ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä edustaja Honkonen teki tuossa nyt väärän todistuksen lähimmäisestä, eli tämä keskustelu meni kyllä niin, että olikohan sosiaalidemokraattien ryhmästä, kun käytiin tätä asiaa rinnastamaan keskenään, eli sanottiin, että nyt kun tässä tällainen sydämetön panostus tehdään ampumaratoihin sen sijaan, että pistettäisiin päivystyksiin rahaa, niin eikö hallitus voisi perua tämän. Se keskustelu oli tämän luonteinen, eli nämä ampumaradat ja päivystykset eivät suinkaan olleet minun rinnastukseni, vaan päinvastoin torjuin tätä analogiaa omassa puheenvuorossani.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Haluaisiko edustaja Kosonen kommentoida tätä?

16.35 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Joo. — Kiitos, herra puheenjohtaja, mielelläni kommentoin tätä, koska tässä salissahan tehdään valintoja, ja minä olen kyllä ihan valmis sanomaan, että kumpi on tärkeämpää: Se, että sadattuhannet ihmiset ovat ensihoidon äärellä, päivystyksen äärellä, tuntevat olonsa turvallisiksi, alueella on sellainen sairaala, jossa voidaan kouluttaa sairaanhoitajia, voidaan kouluttaa lääkäreitä. Se on myös elinvoimakysymys, ja nimenomaan itäisessä Suomessa turvallisuuskysymys. Ja jos mietitään sitä 26 miljoonan mystistä säästöä, niin se ei tule koskaan toteutumaankaan, se on aivan selvä asia, mutta tällaista 26 miljoonan lukua täällä heitellään. Se 25 miljoonaa euroa löytyisi helposti niistä joululahjarahoista, jolloin nämä sadattuhannet ihmiset voisivat nukkua yönsä rauhassa. [Juho Eerola: Ampumaradoista!] Tämä on arvokysymys, ja tämä hallitus tekee senkaltaista politiikkaa, mitä täällä nyt on nähty tekävän. Onneksi täällä nyt on joitakin viisaita, jotka ovat peruuttamassa. [Puhemies koputtaa] Toivottavasti löytyy enemmänkin, ja saadaan hurja laki kaadettua. [Mauri Peltokankaan välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

16.36 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Vielä tähän äskeiseen kiistelyyn. — Ampuminen on hieno harrastus, ja tiedän, että lääkärikunnassa se on hyvinkin suosittu. Olin aikanaan Porin kaupunginsairaalassa töissä, ja olympia-ampuja, kollega siellä, Jukka Sävelä, harjoitteli käden vakaana pitämistä olympiapistoolilla ilman laukaisemista siellä meidän kellarikerroksessa joka ruokatunnilla. [Juho Eerolan välihuuto] Mutta ihan vakavasti puheen ollen, niin onhan tässä tiettyä analogiaa. Kun Marinin hallituksen ohjelmassa luki, että tarvitaan tuhat lääkäriä lisää, niin me nyt nykyisen hallituksen aikana olemme saaneet miinus 600 lääkäriä, kun leikataan sitä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

hoitotakuuta, mutta tilalle on tullut, että tuhat ampumarataa pitää saada. Minä kannatan näitä molempia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Werning, olkaa hyvä.

16.37 Paula Werning sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, herra puhemies! Hyvä, että hallitus täydentävässä talousarviossa lisäsi rahoitusta esimerkiksi suojelupoliisille ja Tullille, mutta turvallisuus ei voi perustua puolittaisiin ratkaisuihin, vaan turvallisuus on kokonaisuus, jossa yhden osan heikentäminen vaarantaa koko järjestelmän. Säästöjen seuraukset näkyvät rajojen valvonnan heikkenemisenä ja arjen turvallisuuden murentumisena. Sisäisestä turvallisuudesta leikkaaminen on iso riski kansalaisten turvallisuudelle ja kansalaisten vakaudelle.

Pelastustoimen osalta hallituksen tavoite lisätä tuhat pelastajaa vuoteen 2032 mennessä ei ole riittävä — vaikka hyvä alku onkin, niin valitettavasti tämä on myös auttamattoman liian hidas aikataulu. Pelastustoimen ammattilaisilta olemme kuulleet, kuinka pelastajapula on jo nyt kriittinen vakituisten mutta myös sopimuspalokuntalaisten osalta. Pelastajapula on ratkaistava nopeammin. Meidän vaihtoehdossamme tavoitteenamme on lisätä tuhat pelastajaa vuoteen 2030 mennessä. Pelastustoimen resurssipula ei ole enää pelkästään alueellinen ongelma vaan koko kansalaisten kriisi. On varmistettava, että Pelastusopistolle [Puhemies koputtaa] turvataan riittävät resurssit uusien ammattilaisten ja sopimuspalokuntalaisten [Puhemies koputtaa] kouluttamisen vuoksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

16.38 Heikki Vestman kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Orpon hallitus jatkaa tosiaan mittavan turvallisuuspaketin toimeenpanoa. Siitä kiitos ministerille. Vaikeassa julkisen talouden tilanteessa tämä on selkeä arvovalinta hallitukselta.

Poliisien määrän lisääminen mahdollistaa tosiaan sen, että vaalikauden loppuun mennessä on mahdollista saavuttaa se 8 000 poliisin tavoite, ja tästä on pidettävä kiinni. Viranomaisten suorituskyky ja vaikeutunut turvallisuustilanne edellyttävät paitsi resursseja myös riittäviä toimivaltuuksia, ja yksi hallitusohjelman punainen lanka, mitä tulee sisäiseen turvallisuuteen, on viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantaminen. Tästä olisin kysynyt ministeriltä: millaisia toimia hallitukselta tähän on tiedossa?

Toinen painopiste on nuoriso- ja jengirikollisuuden torjunta. Viime päivinä on puhututtanut jengimurhaksi epäilty ampuminen yleisellä paikalla Espoossa. Olisiko Tanskan ja Ruotsin kovistakin otteista jengirikollisuuden kitkemiseksi sellaisia, joista myös Suomessa voitaisiin ottaa mallia? Tätä kysyn ministeriltä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

16.40 Tuomas Kettunen kesk (vastauspuheenvuoro): Kunnioitettu herra puhemies! Ensinnäkin kiitän ministeri Rantasta hyvästä työstä. Enkä lähde tässä vertailemaan mitään muuta kuin hallituksen esitystä ja keskustan vaihtoehtobudjettia, otan vaan yhden osa-alueen, ja se on tämä harmaa talous, minkä edustaja Kosonen tuossa toi esille.

Tosiasia on todellakin se, että kokoomusjohtoinen hallitus perussuomalaisten tuella on vuosituhaten ensimmäinen hallitus, joka ei hallitusohjelmaan kirjannut harmaan

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

talouden torjuntaohjelmaa, [Juho Eerolan välihuuto] ja se on hyvin omituista. Keskustahan otti tämän aiheen esille viime vuoden loppupuolella, kun näistä vaihtoehtobudjeteista käytiin kiivasta keskustelua, ja saimmekin siitä julkisen keskustelun, joka poiki sen, että tämän vuoden keväällä tämä harmaan talouden torjunta otettiin niin vakavasti, että hallitus lähti tekemään toimenpiteitä.

Vielä kerran kysäisen: mitkä ne konkreettiset toimenpiteet nyt harmaan talouden torjuntaan ovat? Menetämme paljon verotuloja sen suhteen, että harmaa talous jyllää tässä maassa aika kovasti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

16.41 Niina Malm sd (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Ihan ensiksi tähän edustaja Mäkelän näkemykseen siitä, että täältä on näistä ampumaradoista ja sairaalaverkoista aseteltu sanoja vastakkain. Ihan en nyt tälle äkkiseltään, kun noita edellisiä puheenvuoroja lukaisin, löytänyt tätä yhtäläisyyttä, että... [Jani Mäkelän välihuuto] — Anteeksi? [Jani Mäkelän välihuuto] — Niin, te puhuitte, edustaja Mäkelä, klo 12 ja minä puhuin 13.57, että kyllä te itse aloititte tämän keskustelun.

Mutta tähän itse asiaan täytyy kyllä sanoa, että onhan tämä harmillista, että rajaturvallisuudesta ollaan valmiita leikkaamaan, koska meillä Imatrallakin, muun muassa Imatran Immolassa, erikoisrajajääkäreitä koulutetaan ja osa heistäkin sitten Rajavartiolaitokselle päätyy töihin. Rajavalvonta on toki muutakin kuin rajavartijoita. Se on sensoreita, se on ihmisiä, se on koiria, se on kaikenlaista tarkkailua, mutta ei voida sen varaan laskea, että meillä siellä asukkaat yksistään rajaa vartioivat. Sen takia tässä maailmanpoliittisessa tilanteessa, kun turvallisuustilanne on näin merkittävästi muuttunut, toivoisin, että tätä päätöstä vielä harkitaan uudelleen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

16.42 Mari Kaunistola kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ensin esitän kiitokset näin hallintovaliokunnan jäsenenä ministeri Rantaselle hyvästä yhteistyöstä kuluneen vuoden aikana.

Haastava taloustilanne vaatii paljon sopeutustoimia, mutta sisäministeriöön kohdistuvissa säästöissä noudatetaan kuitenkin hallituksen päätöstä siitä, että kenttätyössä toimivien poliisien ja rajavartijoiden määrä ei vähene. Se on tärkeä arvovalinta. Lisäksi budjetissa korostuu ensi vuonna paitsi vahva sisäinen turvallisuus myös panostukset lasten ja nuorten parissa tehtävään työhön, tästä esimerkkinä muun muassa koulupoliisitoimintaan kaksi miljoonaa euroa vahvistamaan sitä. Panostukset tähän koulupoliisitoimintaan muodostavatkin myös yhdessä sosiaali- ja terveysministeriön panostusten, kuten lastensuojelun hybridimallin käynnistämisen ja lasten ja nuorten terapiatakuun toteutumisen kanssa kokonaisuuden, jonka avulla lasten ja nuorten turvallisuutta ja hyvinvointia voidaan vahvasti tukea. Erityisen tärkeää on panostaa myös moniviranomaistoiminnan kehittämiseen. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

16.43 **Hannu Hoskonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ensinnä kiitoksia ministeri Rantaselle erinomaisesti tehdystä työstä. Olette vaikeana aikana johtanut ministeriötänne jämäkällä kädellä, hyvä näin.

Sekin, että Euroopan unioni antoi meille nyt 50 miljoonaa euroa lisää rahaa rajaturvallisuuden parantamiseen, on hyvä. Mutta tuli mieleen, kun tuossa päivällä katselin noita papereita, että kun Suomi maksoi elvytyspaketista seitsemän miljardia Euroopan unionille, niin olisin toivonut — mistä olen kyllä pääministeri Orpollekin puhunut, että kyllähän se pitää nyt minun mielestäni tällaiseen tarkoitukseen, kun olemme täällä Schengenin ulkorajalla ja koillisnurkassa Euroopan unionia ja Natoa — että olisi voinut pyytää sen 500 miljoonaa, koska sillä 500 miljoonalla olisimme pystyneet rakentamaan raja-aitaa. Käytännössähän se tarkoittaa sitä, että kun raja-aita ja siihen valvontalaitteet laitetaan kunnolla — niin kuin on suunniteltu, ja Rajavartiolaitos on erinomaisesti sen suunnitellut — ja se laitetaan kuntoon, niin meidän rajaturvallisuutemme nousee aivan uudelle tasolle. Silloin tulee tekninen valvonta aivan nykyaikaiseksi, ja se helpottaa rajavartioiden työtä, ja heitä ei muuten ole liikaa.

Toivon teille, ministeri, voimia. Tämä esittämäni 500 miljoonan toivomus olkoon nyt vaikka joulupukin konttiin harras toivomus.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Rintamäki, olkaa hyvä.

16.44 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällaisena aikana on vastuullista politiikkaa panostaa sisäiseen turvallisuuteen. Sisäministeriön hallinnonalaa onkin ensi vuodelle pyritty suojaamaan valtiontalouden kannalta pakollisilta säästöiltä. Itseäni tietenkin lämmittää erityisesti tämä poliisien määrän nostaminen 8 000:een tämän vaalikauden loppuun mennessä, ja myöskin tämä asia, mikä on tullut esiin, tämä koulupoliisien resurssien lisääminen, on erittäin tärkeä.

Perussuomalaisesta näkökulmasta myös maahanmuuttopolitiikassa tehdään tärkeitä uudistuksia. Esimerkiksi kansalaisuuslain kiristykset ovat äärimmäisen tervetulleita. Tarkoituksena on, että Suomeen kohdistuva maahanmuutto olisi laadultaan sellaista, joka on positiivista tai vähintään neutraalia Suomen kansantaloudelle.

Tässä kohtaa täytyy kiittää ministeri Rantasta ja myöskin häntä tuurannutta ministeri Rannetta erinomaisesti työstä. Kysymys, joka hyvin usein tulee tuolla Pohjanmaalla teltoilla kulkiessa: kysykää ministeri Rantaselta, onko hänellä pohjalaisia sukujuuria, koska otteet [Puhemies koputtaa] ovat kuin pohjalaisella emännällä ikään. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

16.46 **Lauri Lyly sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä pohjalainen sitten kysyy ehkä pohjalaiselta.

Sisäinen turvallisuus on hyvinvointiyhteiskunnan perusta. Se on aina lähtökohta, ja tässä nyt puhutaan kuitenkin poliisista, pelastustoimesta, Hätäkeskuslaitoksesta, Rajavartiolaitoksesta ja Tullista. Tämä sektori on meille tosi tärkeä.

Kysyisin Tullin osalta siitä, kun sinne on kuitenkin voimakkaampia toimenpiteitä kuin näihin muihin: onko tämä hyvä asia kokonaisturvallisuuden kannalta? Tulli on merkittävässä roolissa veronkannossa ja tavarantoiminnan tarkistamisessa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen kysymys koskee kotouttamista. Täältä otettiin 58 miljoonaa euroa pois, ja tämä siirtyy nyt lähinnä kuntien vastuulle. Valtio tekee omaa säästöä, ja sitten kunnat joutuvat tästä maksamaan. Pystytäänkö kotouttaminen toteuttamaan siinä laajuudessa kuin sen ehkä pitäisi olla tarpeellista?

Sitten tuen näitä edustaja Kettusen tekemiä esityksiä harmaasta taloudesta. Olen samaa mieltä, että siihen pitää panostuksia laittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

16.47 Juha Hänninen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän aluksi sisäministeriä aivan erinomaisesti tehdystä työstä. Sotilaana on mukava lausua tähän kuitenkin sellainen asia, että metsästäjät ja ampumaurheilijat ovat ihan se perusta, millä me pidetään kenttäarmeijaa pystyssä. Jos tarvitsee kriisissä asetta käyttää, niin he sen kyllä osaavat. Harjoitteluolosuhteiden pitää olla kunnossa tässä maassa.

Olemme turvallisuuden saralla tehneet vastuullisia päätöksiä. On tärkeää huomata, että säästöt eivät kohdistu poliisin tai Rajavartioston kenttätöihin vaan hallinnollisiin menoihin. Tämä linja takaa, että suojelupoliisi ja muut turvallisuusviranomaiset voivat jatkaa kriittistä työtään häiriöttä. Talousarvio osoittaa, että turvallisuuden eteen tehty panostukset ovat pitkäjännitteisiä ja vaikuttavia. Tämä on investointi, joka ei tuo vain vakautta tähän päivään vaan turvaa myös tulevaisuudelle. Suomi on turvallinen maa, ja tämän hallituksen budjetilla varmistamme, että se pysyy sellaisena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hanna Räsänen, olkaa hyvä.

16.48 Hanna Räsänen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Monessa kehussa minäkin haluan yhtyä kehumaan ministeriä hyvästä työstä, mutta yksi asia on kyllä, minkä haluaisin nostaa tässä esille, ja Savo-Karjalasta tulevana kansanedustajana tämä on Kuopion Pelastusopiston tilanne. Keskustan omassa vaihtoehdossa me lisäsimme neljä ja puoli miljoonaa rahoitusta Kuopion Pelastusopistolle. Siellähän on se tilanne, että rahoitus ei ole tällä hetkellä riittävää ja siellä on jouduttu muutosneuvotteluja käynnistämään. Varmaankin tiedätte sen, että kustannustehokkaasti tehdään työtä siellä Savo-Karjalassa ja Kuopion Pelastusopisto on tunnettu tehokkaasta ja kustannustehokkaasta työstä.

Olemmekin esittäneet, että Helsingin Pelastuskoulu voitaisiin yhdistää Kuopion Pelastusopistoon, niin että säästäisimme muun muassa hallintokuluissa. Haluaisinkin kuulla myös ministerin mielipiteen tästä. Tiedätte varmaan myös sen, että alueella on huoli jatkosta, ja sen, että varmasti tarvitaan pelastajia jatkossakin Suomessa. Haluamme varmistaa sen, että Kuopion Pelastusopistolla tehdään työtä jatkossakin.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nieminen, olkaa hyvä.

16.49 Mira Nieminen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitos sisäministerille turvallisuuden eteen tekemästäsi työstä ja panostuksista. Tämä hallitus tosiaan panostaa turvallisuuteen tällä hetkellä. Toki kaikki joutuvat sopeuttamaan toimintaa, ja niin myös sisäministeriön hallinnonalalla ja budjetissa on säästötoimenpiteitäkin, mutta samalla meillä on varmistettu sitä, että sisäistä turvallisuutta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ei vaaranneta. Sisäministeri on korostanutkin, että vaikka säästöjä joudutaan tekemään, niin poliisien ja rajavartioiden määrää ei vähennetä.

Täällä on hyviä nostoja tullut näissä edellisissä puheenvuoroissa, ja itse nostan tämän tiedonkulun, minkä täällä nosti edustaja Vestman myöskin. Eliikkä on äärettömän tärkeää saada tämä viranomaisten, poliisin ja turvallisuusviranomaisten, tiedonkulku toimimaan, ja olisin vähän vastaavasti kysynyt, että missä tässä mennään.

Ja toinen kysymys sitten budjettiin ja kuluihin: kun esimerkiksi nämä poliisinkin kiinteistökulut ja ict-hankinnat ovat semmoisia, jotka täällä hetkellä vievät aika paljon rahaa, niin miten sisäministeri ehdottaa, että tätä saataisiin hallintaan? — Kiitos. [Aki Lindén: Sama kysymys kuin minulla, se oli tärkeä!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

16.50 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tietysti tämä seurakunta on valikoitua, mutta kyllä minä silti ihmettelen tätä käytyä keskustelua. On aivan selvää, että jos me lisäämme rahaa väkivaltamonopoliin, voimankäytön ammattikuntiin, lisäämme sitä ampumaratoihin, lisäämme sitä järjestöille, joissa joko käsitellään aseita tai haikaillaan aseiden käsittelyn perään, niin on turha esittää samaan aikaan huolta katuturvallisuudesta tai naisiin kohdistuvasta väkivallasta, josta viime viikolla täällä keskusteltiin. [Välihuutoja oikealta]

On naiivi oletus, että aseiden lisääminen laillisella puolella valtakunnassa ei samalla lisäisi aseita myös laittomalla puolella valtakunnassa. On naiivi oletus, että kun kaikkia ongelmia ratkotaan kurilla, kontrollilla ja aseilla, niin tämä ei valuisi myös julkisen hallinnon ulkopuolelle — se vahvistaa myös näiden ratkaisumenetelmien käyttöä julkisen vallan ulkopuolella. On tieteen ja historiallisen kokemuksen vastaista olettaa, että voitaisiin jotenkin hehkuttaa aseita ja samaan aikaan toivoa, että aseita käytettäisiin vähemmän myös väärin. Kun yhteiskuntaa militarisoidaan, saadaan militarisoituva yhteiskunta. Se pätee Suomessa ihan niin kuin kaikkialla muuallakin, [Puhemies koputtaa] nyt, niin kuin muinakin aikoina.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kari, olkaa hyvä.

16.52 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Arvoisa sisäministeri, kysymykseni kohdistuu suojelupoliisiin ja suojelupoliisin määrärahoihin. Kuulin, että täällä jossain vaiheessa oli tähänkin asiaan jo ehditty ainakin joltain osin viittaamaan.

Saimme olla viime kaudella tiedusteluvalvontavaliokunnassa, ja valiokunnan työ täällä eduskunnan puolella tiedustelutoimintaan liittyen on ottanut jo nyt kuuden vuoden mitan kaikkiaan, ja työ täällä eduskunnan puolella tiedusteluvalvontavaliokunnassa etenee hyvin ja johdonmukaisesti. Mutta samaan aikaan, julkisista lähteistäkin on luettavissa, että suojelupoliisi kamppailee tämän saman ongelman kanssa kuin valtionhallinto laajemminkin määrärahojen osalta. Miten ministerinä näette: kuinka isosta ongelmasta on kyse suojelupoliisin kohdalla ja minkälaisiin toimiin hallitus aikoo ryhtyä, jotta tiedustelutoiminnan viranomaispuolella on riittävät resurssit toiminnan hoitamiseen? Ja tämän saman kysymyksen tulen toistamaan puolustuksen pääluokan kohdalla, koska myös puolustuksen pääluokan kohdalla tiedustelutoimintaa harjoitetaan.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ronkainen, olkaa hyvä.

16.53 Jari Ronkainen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En kyllä millään löydä tätä liityntäpintaa, mistä edustaja Kontula tuossa äsken sanoi. Miten reserviläisjärjestöjen tai ampumaratojen toiminta liittyy väkivaltaan, kun nimenomaan harjoitellaan sitä varten, ettei jouduta siihen konfliktiin, missä sitten ikään kuin säännöt häviävät tästä yhteiskunnasta? Minun mielestä se on parempi näin päin.

Minä pyysin tuossa puheenvuoroa, kun tämä vastakkainasettelu on sellainen, mikä minua on häirinnyt tässä, kun olen kuunnellut tätä alkupäivän keskustelua: nimenomaan, että nyt oppositiosta väitetään, että ei olla ratoja vastustettu, mutta kuitenkin oltiin silloin jakovaraa perumassa. No, sehän tarkoittaa kymmenen radan tukemisen poistamista. Meillä on siis 600 rataa tällä hetkellä, joista 40 on PV:n hallinnoimia, kaikki muut on eri tasoisia, ja ne tarvitsevat tukea. Nimenomaan se ympäristöministeriön lainsäädäntö tulee siellä vastaan. Tämä hallitus ei ole kiristänyt lainsäädäntöä, vaan päinvastoin nyt odotetaan. Ministeri varmaan vastaa siihen, että sitä selvitetään parasta aikaa, miten pystyttäisiin helpottamaan näitten ratojen toimintaa. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

16.55 Jani Kokko sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tässä tilanteessa, jossa naapurimaanamme on Venäjä, on tietysti erittäin tärkeätä, että rajaturvallisuudesta pidetään huolta, ja siinä mielessä on hyvä, että hallitus on suhtautunut itärajan tilanteeseen vakavasti ja on tehnyt tarvittavia toimenpiteitä tilanteen pitämiseksi vakaana. Tietysti hyvä on myös tulevaisuudessa pitää huolta siitä, että erityisesti Rajavartiolaitoksen taloudelliset resurssit mutta ennen kaikkea sen henkilöstöresurssit saadaan turvattua, joten toivottavasti hallitus myös tätä linjaa tulee tulevaisuudessa jatkamaan eikä kohdista mahdollisia leikkauksia erityisesti Rajavartiolaitokseen ja sen henkilöstöön.

Olisin itsekin nostanut esille sen, mitä täällä kollega mainitsi Pelastusopiston ja Pelastuskoulun tilanteesta. Vierailin itse Kuopiossa viime keväänä ja tutustuin heidän monipuoliseen toimintaansa ja työhönsä, ja sieltä sai kyllä varsin positiivisen vastakaibun sille, että nämä voitaisiin hallinnollisesti yhdistää, sitä kautta siirtää enemmän resursseja sieltä hallinnosta, päällekkäisen hallinnon pyörittämisestä, sinne pelastajakoulutukseen. Miten hallitus näkee tämän? Aiotteko mahdollisesti tässä harkita [Puhemies koputtaa] yhdistämistä ja sitä kautta saada aikaan säästöjä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pauli Kiuru, olkaa hyvä.

16.56 Pauli Kiuru kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen tänä vuonna suorittanut metsästyskortin, ja ihan ensimmäisiä asioita, mitä kurssilla tuli vastaan, oli turvallisuus. Se oli koko kurssin ikään kuin läpikäyvä teema, ja sama toistuu sitten ampumaradoilla, joissa aloittelijoita, metsästysharrastuksen aloittelijoita, opastetaan oikeaan käyttäytymiseen, turvalliseen käyttäytymiseen. En ainakaan itse niillä koulutuksilla ja kursseilla kokenut minkäänlaista aseiden vääränlaista ihannoitua, kyllä se oli hyvin kurinalaista, säänneltyä. Aseluvat ovat monen mutkan takana.

Ministeriltä kysyisin tiedusteluun liittyen: miten näette tämän yhteistyön suojelupoliisin ja Pääesikunnan alaisen Puolustusvoimien tiedustelulaitoksen välillä toimivan? Siinä on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kaksi ministeriötä ja sotilastiedustelu ja siviilitiedustelu, jotka käsittääkseni toimivat hyvin yhteen, ja tavoite on Suomen turvallisuuden parantaminen lainsäädännön tiukalla noudattamisella.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

16.57 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Yhdyn moniin niihin hallituksen sisäistä turvallisuutta koskeviin tavoitteisiin. Minusta ne ovat perusteltuja, ja toivottavasti näissä etenemme.

Mutta huoleni liittyy kahteen asiaan:

Ensimmäinen on tämä poliisien määrän nostaminen. On todella hienoa, että tällä vuosikymmenellä tämä suunta on kääntynyt. Viime vuosikymmenellähän mentiin alaspäin, ja tällä vuosikymmenellä ollaan nyt menty onneksi ylöspäin, ja nyt todella poliisin määrärahoja kasvatetaan kahdella prosentilla ensi vuonna verrattuna tähän vuoteen. Mutta kun samalla valtiovarainministeriö on todennut, että pelkästään palkkakustannukset kasvavat vajaa viisi prosenttia, niin kysyisin ministeriltä: miten ministeri näkee tämän, onnistuuko tämä henkilöstömäärän kasvattaminen, kun tämä määräraha ei kuitenkaan siihen välystä anna? Tästähän myös poliisi on asiantuntijalausunnoissaan todennut.

Sama haaste koskee oikeastaan Rajavartiolaitosta. Rajavartiolaitoksellakin todetaan, että siellä vuoden 26 jälkeen henkilöstömäärä alkaa näillä resursseilla laskemaan. Voisitko kommentoida, mitä hallitus meinaa tehdä, ettei tämä kehityssuunta ainakaan realisoituisi?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Ja ministeri Rantanen, nyt viisi minuuttia. — Sen jälkeen siirrymme puhujalistalle.

16.58 Sisäministeri Mari Rantanen: Arvoisa puhemies! On ensin aloitettava siteeraamalla presidentti Niinistöä, joka antoi juuri EU:lle raporttinsa. Hän toteaa, että ”jos ei ole turvallisuutta, ei ole mitään”, ja se on erinomaisen hyvin sanottu, ja se meitäkin tässä ohjaa.

Vaikka julkisen talouden haasteet ovat hyvin tässä salissa meillä kaikilla tiedossa, niin silti hallitus on pystynyt kuitenkin pitämään tämän sisäministeriön hallinnonalan ei nyt aivan säästöistä pois — osallistumme toki talkoisiin — mutta kuitenkin niin, että pystymme huolehtimaan meidän viranomaisten toimintakyvystä myöskin tänä haastavana aikana.

Ehkä hiukan kyllä yskitti tässä, kun kuuntelin edustaja Werningin puheenvuoroa, kun totesitte, että nämä säästöt näkyvät niin, että meidän rajojemme valvonta murentuu, ja ilmeisesti totesitte jotenkin näin, että sisäinen turvallisuus romuttuu. Tämä ei pidä kyllä paikkaansa. On aivan selvä asia, että me tulemme pitämään niin ensi vuonna kuin jatkovuosinakin huolta siitä, että meidän rajavartijat ja poliisit pystyvät toimimaan samoin kuin suojelupoliisi.

Sitten ihan muutamia asioita.

Poliisin henkilötyövuodet: Totta tosiaan hallituksen tavoitteena on se, että vuoden 2027 loppuun mennessä Suomessa on 8 000 poliisihenkilötyövuotta. Ne ovat varmasti jokainen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tarpeen, ja siitä me kyllä pidämme kiinni. Eli tämä on aivan selkeä tavoite, joka on syytä olla.

Edustaja Kontula totesi täällä, että budjettimme on penseä, ja totesitte jotakin myös väkivaltamonopolista. Nyt täytyy sanoa, että penseys ja turvallisuus ovat kyllä kaksi eri asiaa. Me teemme budjettia, joka takaa suomalaisten sisäistä turvallisuutta — siinä ei ole mitään penseää.

Mitä tulee sitten ampumaratoihin, niin kun katsoo tätä turvallisuusympäristöä, niin pidän erittäin... [Puhujaa yskittää] — Anteeksi. — ...tarpeellisenä sitä, että meillä on maassamme ampumataitoisia ihmisiä, jos ei muuten, niin varmuuden vuoksi. [Puhujaa yskittää] — Pahoitteluni.

Sitten tämä nuoriso- ja jengirikollisuus [Puhujaa yskittää] on erittäin tärkeä asia. [Aki Lindén: Vesilasi ministerille!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Odottakaa, ministeri, hetki. Täältä on tulossa vettä.

Joo, kiva, kiitos. — Pahoitteluni, olen hieman flunssainen, niin kuin kuulette, mutta yritän selvitä tämän puheeni loppuun.

Nuoriso- ja jengirikollisuus: Tämä on oikeasti vakava ongelma, johon meidän täytyy kiinnittää myös tässä maassa huomiota. Aivan kuten ollaan nähty Ruotsista huonoa esimerkkiä, meidän kannattaa välttää se tie, jolle siellä on jouduttu. Totean edelleen sen, että kollegamme Ruotsista myös tätä viestittää ja suorastaan vetoaa meihin, ettemme tekisi samoja virheitä kuin he ovat siellä tehneet. Ja kun täällä kysyttiin, onko Tanskassa ja Ruotsissa joitakin sellaisia asioita, joita voisimme seurata, niin kyllä on. Tanska on tehnyt tätä jengivastaista työtä jo pitkään, Ruotsi on ottanut sieltä mallia, ja meidän kannattaisi myös ottaa. Näistä esimerkkinä muun muassa tämä alueellisen valvonnan malli, joka heillä on hyvinkin käytössä, ja itse asiassa se on nyt Ruotsissakin käytössä, niin että siinä mielessä kaikki tehokkaat toimet kannattaa käyttää.

Mitä sitten tulee maahanmuuttopolitiikkaan, niin sitä tämä hallitus on totta tosiaan muuttanut. Sitä on muutettu järkevämmäksi, sitä on muutettu toki tiukemmaksi, mutta ihan aiheesta, ja on niin, että myöskin näyttäisi siltä, että turvapaikanhakijoiden määrät ovat myös laskussa, ja se on tietysti hyvä asia. Se myös tulee näihin hallitusohjelman tavoitteisiin erinomaisen hyvin.

Vuoden alkupuolella eduskuntaan on tulossa muun muassa perheenyhdistäminen, kansalaisuuslain toinen vaihe, pysyvä oleskelulupa — kun tätä nyt edustaja Peltokangas kysyi, että riittääkö hallintovaliokunnalle töitä, niin kyllä riittää.

Mitä sitten tulee kotouttamiseen, niin totean edelleen sen, että kotouttamisen ja kotoutumisen onnistumista ei mitata käytetyllä rahamäärällä vaan sitä mitataan sillä, millä tavoin henkilöt pääsevät kiinni yhteiskunnan rattaisiin eli käytännössä katsoen työhön, mikä meillä on nyt se tavoite, että Suomeen kotoudutaan työllä. Se tarkoittaa silloin sitä, että me autamme alkuvaiheessa muun muassa kielen oppimisessa, mutta sitten täytyy myös omat jalat saada kantamaan. Uskoisin niin, että kun tämä kunnille siirtyy ja kunnille siirtyvät myös työllisyyspalvelut, niin sieltä tulee myöskin kannustin siihen, minkä eteen kunnat tekevät työtä, että myös maahanmuuttajat työllistyvät eivätkä jää sinne kotiin.

Ja sitten toistan edelleen sen, että Kuopion Pelastusopisto ei ole häviämässä mihinkään. Ihmettelen, että me käymme tätä keskustelua jatkuvalla syötöllä, että häviääkö Kuopion Pelastusopisto. Ei häviä, vaan Helsingin Pelastuskoulu ja Kuopion Pelastusopisto,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

molemmat, kouluttavat tällä hetkellä meille niitä paljon kaivattuja pelastajia, joista koko viime kausi tässä talossa puhuttiin, että meillä on kova pelastajapula ja siihen täytyy puuttua, ja näin hallitus on tehnyt. Mutta totean edelleen sen, että Kuopion Pelastusopisto ei ole häviämässä.

Arvoisa puhemies! Minulla riittäisi puhetta vielä toisetkin viisi minuuttia, mutta en käytä tässä nyt enempää aikaa. Totean vain tähän loppuun, että kun kysyttiin, että onko pohjalaisia juuria, kun on pohjalaiset otteet, niin ei ole: on karjalaiset juuret. [Hannu Hoskonen: Hyvä! — Juho Eerola: On sekin hyvä, tietää, miten rajalla toimitaan!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Sitten siirrymme puhujalistalle. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

17.05 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Otsikoissa pyörii jatkuvasti toinen toistaan surullisempia tapauksia, kun lasten ja nuorten ongelmat kumuloituvat erilaisiksi välikohtauksiksi. Nuorten keskuudessa ja sen myötä kouluissa läsnä oleva väkivalta, kiusaaminen ja päihteiden käyttö ovat ongelmia, joihin meidän on kiinnitettävä huomiota ja laitettava resursseja. Olenkin erityisen iloinen siitä, että budjetissa poliisin 11 miljoonan euron lisärahoituksesta ensi vuodelle peräti tuo kaksi miljoonaa suunnataan koulupoliisitoimintaan. Koulupoliisitoiminnalla kohdistetaan resursseja nimenomaan lasten ja nuorten parissa tehtävään työhön. Lisäksi katujengi- ja nuorisorikollisuuden torjuntaan osoitetaan viiden miljoonan euron lisäystä aikaisemman nuorten rikollisuuden torjuntaan myönnetyn viiden miljoonan euron pysyvän lisäyksen päälle. Ensi vuonna poliisilla on siis käytettävissään peräti kymmenen miljoonaa euroa katujengi- ja nuorisorikollisuuden kasvuun puuttumiseksi. On tärkeää huolehtia siitä, että rahoitus jakaantuu koko Suomen poliisin käyttöön. Lisärahoitukset sekä nuorisorikollisuuden torjuntaan että etenkin koulupoliisitoimintaan osoittavat hallituksen halukkuutta panostaa paitsi sisäiseen turvallisuuteen myös aiempaa voimakkaammin koulujen ja koululaisten turvallisuuteen, eli lasten ja nuorten turvallisuuteen. Viranomaisyhteistyön palauttaminen jälleen kasvulliseksi ja näkyväksi on erittäin tärkeää. Siinä myös poliisilla turvallisuusviranomaisena nuorten arjessa on erityisen toimiva rooli.

Arvoisa puhemies! Rahaa kohdentuu myös talousrikostorjunnan tehostamiseen 3,5 miljoonan euron verran. Myöskin lähisuhdeväkivallan sovittelusta pääsääntöisesti luopumisen vuoksi poliisin määrärahoihin lisätään pysyvästi noin 600 000 euroa.

Arvoisa puhemies! Koulutuksen näkökulmasta meidän tulee varmistua, että meillä on laadukas ja houkutteleva turvallisuusalan koulutus Suomessa niin poliisin, pelastajien kuin hätäkeskuskoulutuksen, päivystäjäkoulutuksen sekä rajavartiokoulutuksen osalta. Hyvistä hakijoista meillä saa aina olla pulaa, koska ne parhaat ihmiset tietysti turvallisuusosalalle halutaan tulevaisuudessakin töihin. Tärkeää on kuitenkin, että myös koulutuksessa voitaisiin etsiä uudenlaisia yhteistyön muotoja eri toimijoiden välillä, nimittäin seinät eivät kouluta ketään. Siksi erilaisia pilotteja yhteistyössä esimerkiksi Pelastusopiston alla voidaan varmasti pohtia tulevaisuudessa.

Vielä muutama sana Rajavartiolaitoksen toiminnasta. Myös Rajavartiolaitoksen suorituskykyyn panostetaan budjetissa lisäämällä noin kuusi miljoonaa euroa. Lisäyksillä vastataan toimintaympäristön muutoksiin, ja ne kohdennetaan erityisesti välttämättömiin, kiireellisiin materiaalihankintoihin ja kenttäresurssiin. Myöskin materiaaleissa on huomioitavana, että huolehditaan itärajan valvonnan painopisteistä ja siitä, että itärajalla

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

oleva kalusto on määrällisesti ja laadullisesti riittävällä tasolla rajaturvallisuuteen kohdistuviin uhkiin nähden. Lisäksi osoitetuilla lisäeuroilla vahvistetaan Rajavartiolaitoksen kyberturvallisuutta.

Arvoisa puhemies! Nämä kaikki panostukset ovat erittäin tärkeitä. Näin muodoin voimme huolehtia tulevaisuudessakin sisäisen turvallisuuden osa-alueesta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

17.10 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Turvallisuus on yksi kansakunnan tärkeimmistä kulmakivistä. Tämä hallitus on osoittanut, että se ymmärtää turvallisuuden merkityksen ja toimii päättäväisesti sen varmistamiseksi. Sisäministeriön hallinnonalalle osoitettu budjetti vahvistaa erityisesti poliisin, Rajavartiolaitoksen ja pelastustoimen toimintakykyä. Poliisien määrää kasvatetaan hallitusohjelman mukaisesti. Tavoite 8 000:sta poliisista on nyt lähellä toteutua. Tämä ei ole vain numeroiden juhlaa vaan osoitus siitä, että arjen turvallisuus ja rikollisuuden torjunta ovat etusijalla. Vuonna 2025 poliisin käytössä on kymmenen miljoonaa euroa enemmän määrärahaa katujengirikollisuuden ja nuorisorikollisuuden torjuntaan. Tämä on selkeä viesti siitä, että emme hyväksy rikollisuuden leviämistä kaduillemme.

Arvoisa puhemies! Rajaturvallisuus on olennainen osa kansallista turvallisuuttamme. Vaikka Rajavartiolaitoksen kokonaisrahoitus vähenee muun muassa raja-aidan rakentamisen päättymisen vuoksi, operatiiviset voimat säilyvät ennallaan. Lisäksi kriittisiin hankintoihin, kuten valvontajärjestelmiin ja kyberturvallisuuteen, on kohdistettu lisärahoitusta. Näin varmistamme, että rajamme ovat turvassa myös tulevaisuudessa.

Pelastustoimen resurssien kasvu näkyy konkreettisesti. Pelastusopiston tutkintojen ja valmistuvien pelastajien määrää lisätään, mikä vahvistaa valmiuttamme vastata hätätilanteissa. Tämä on erityisen tärkeää, kun hyvinvointialueet kantavat vastuuta pelastustoimen järjestämisestä.

Arvoisa puhemies! Olemme turvallisuuden saralla tehneet vastuullisia päätöksiä. On tärkeää huomata, että säästöt eivät kohdistu poliisin tai Rajavartioston kenttätöihin vaan hallinnollisiin menoihin. Tämä linja takaa, että suojelupoliisi ja muut turvallisuusviranomaiset voivat jatkaa kriittistä työtään häiriöttä.

Talousarvio osoittaa, että turvallisuuden eteen tehdyt panostukset ovat pitkäjänteisiä ja vaikuttavia. Tämä on investointi, joka ei tuo vain vakautta tähän päivään vaan turvaa myös tulevaisuudelle. Suomi on turvallinen maa, ja tämän hallituksen budjetilla varmistamme, että se myös pysyy turvallisena. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

17.13 Juha Viitala sd: Arvoisa puhemies! Maamme sisäinen turvallisuus ja sen vaaliminen ovat asioita, joista olemme varmasti hyvin pitkälti samaa mieltä tässä salissa. Voimme kaikki olla samaa mieltä siitä, että sisäisen turvallisuuden viranomaisten, kuten poliisin, pelastustoimen, Häätäkeskuslaitoksen, Rajavartiolaitoksen ja Tullin resursseista ja toimintaedellytyksistä on huolehdittava.

On kuitenkin tärkeää muistaa myös laaja näkökulma turvallisuudesta. Eheä, toimiva ja turvallinen yhteiskunta vaatii myös laajemmin toimivia julkisia palveluita, koulutusjärjestelmää ja sosiaaliturvaa sekä luottamusta toisiin ihmisiin ja järjestelmien

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

toimivuuteen. Kaikki tämä tukee myös turvallisuusviranomaisten työtä, eli kyse on kokonaisturvallisuusajattelusta. Tämän takia hallituksen kovat leikkaukset sosiaaliturvaan ja palveluihin ovat huolestuttavia myös sisäisen turvallisuuden ja erityisesti yhteiskuntamme eheyden kannalta. Köyhyys, huono-osaisuus ja syrjäytyminen tutkitusti lisäävät rikollisuutta ja voivat pahimmillaan edistää myös ihmisten radikalisoitumista.

Sisäministeriön alalla löytyy tosin myös kannatettavia asioita hallitukselta. On hyvä, että hallitus jatkaa Marinin hallituksen työtä poliisien määrän lisäämiseksi. Jaamme yhteisen tavoitteen poliisien määrän lisäämisestä 8 000 poliisiin tasolle. On tärkeää, että turvallisuusviranomaisille kohdistetaan muita hallinnonaloja pienemmät tuottavuus- ja tehokkuustavoitteet, sillä ne aiheuttavat helposti haasteita viranomaisten toimintakustannusten kasvaessa.

Kannan kuitenkin syvää huolta hallituksen päätöksistä leikata merkittävästi kotoutumisen edistämisen palveluiden rahoitusta. Leikkausten todelliset vaikutukset näkyvät vasta pidemmällä aikavälillä, jolloin ne voivat käydä yhteiskunnalle monin verroin kalliimmiksi. Vuoden 2025 alusta kotoutumisen edistämisen päävastuu siirtyy kunnille kotouttamislainsäädännön uudistuessa, ja juuri tässä murrosvaiheessa hallitus on päättänyt kohdistaa kotoutumisen edistämiseen huomattavia lisäsäästöjä. Pohdinkin, tulisiko miettiä ajankohtia näille säästöille uudella tavalla, kun tämä muutos on tulossa. On kestävämpiä, jos kunnilla ei ole riittäviä resursseja tarjota tehokkaita ja vaikuttavia kotoutumispalveluita. Leikkaukset eivät vain heikennä maahanmuuttajien mahdollisuuksia integroitua yhteiskuntaan, vaan ne myös vaikeuttavat heidän työllistymistään ja osallistumistaan yhteiskuntaamme. Tämä on vastuutonta politiikkaa, joka heikentää paitsi maahanmuuttajien tulevaisuutta myös koko yhteiskunnan hyvinvointia.

Hallitus ei ole tarjonnut merkittäviä uudistuksia, joilla kotoutumispalveluita kehitettäisiin leikkauksien rinnalla. Tehokkaat ja vaikuttavat kotoutumispalvelut ovat investointi tulevaisuuteen. Onnistunut kotoutuminen tukee maahanmuuttajien työllistymistä, vahvistaa heidän kielitaitoaan, lujittaa heidän yhteiskunnallista osallisuuttaan. Maahanmuuttajien tehokas ja onnistunut kotoutuminen edistää myös sisäistä turvallisuutta ja yhteiskuntamme eheyttä. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkonen, olkaa hyvä.

17.17 Petri Honkonen kesk: Arvoisa herra Puhemies! Tässä olemme käyneet hyvää keskustelua sisäisestä turvallisuudesta, joka kieltämättä tässä maailmanajassa on yhä keskeisempää. Kuten tuossa debatisinkin, kiitän vielä hallitusta monista hyvistä toimenpiteistä.

Nythän on niin, että meillä tässä turvallisuuskeskustelussa keskitytään voimakkaasti Puolustusvoimiin ja sotilaalliseen maanpuolustukseen. Se on aivan välttämätöntä ja on oikein, että niin edellinen kuin nykyinenkin hallitus on voimakkaasti panostanut Puolustusvoimien määrärahoihin ja Suomen maanpuolustukseen sitä kautta.

Kuten vuosi sitten huomasimme, kun itärajalla alkoi tapahtumaan — alkoi näkyä outo ilmiö: sieltä työnnettiin Suomen puolelle henkilöitä, joita oli myöskin sitten erehdytetty sitä kautta Suomeen saapumaan — niin siellä olivat ensimmäisenä näitä henkilöitä vastassa Rajavartiolaitos ja poliisi. Haluan tällä sanoa sitä, että meidän ei tule unohtaa sisäisen turvallisuuden viranomaisten resurssitarpeita, kun puhutaan maanpuolustuksesta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ja turvallisuudesta. En tietenkään halua asettaa vastakkain sotilaallista maanpuolustusta ja sisäistä turvallisuutta, vaan ne kulkevat käsi kädessä, ja haluaisin, että näistä puhuttaisiin yhä enemmän yhdessä, ei pelkästään erikseen. Se ovat aivan välttämätöntä nyt, kun näihin turvallisuusuuhkiin suomalainen yhteiskunta vastaa.

Kuten tuossa debatissa totesin, keskustan osalta olemme kantaneet huolta tästä suojelupoliisin määräraharahatarpeesta, ja olemme itse omassa vaihtoehtobudjetissamme esittäneetkin kymmenen miljoonan euron lisäystä suojelupoliisin suorituskyvyn vahvistamiseen.

Mitä sitten tulee Rajavartiolaitokseen, siinä olemme esittäneet myös samankaltaista lisäystä. Olisi äärimmäisen tärkeää, että voisimme näissä samaan tapaan kuin Puolustusvoimienkin osalta päästä parempaan kehitykseen. Tämä vaatii varmasti puoluerajat ylittävää näkemystä ja sopua tästä asiasta pitemmällä aikavälillä.

Mitä tulee sitten tähän maahanmuuttoon ja kotouttamiseen, niin hallitus on nyt esitellyt tässä ihan viime viikkoina kotouttamiseen liittyviä muutoksia, joissa on se huono puoli, että ne siirtävät kotouttamisen rahoitusvastuuta kunnille ja ne siirtävät turvapaikanhakijoihin liittyviä kustannuksia yhä enemmän kuntien vastuulle. Eli kuntien rahoitusvastuuta lisätään ja samalla kunnilta, toisin kuin hallitusohjelmaan on kirjattu, ei toiselta puolelta vähennetä niitä tehtäviä. Eli toisin sanoen kuntalaiset maksavat sitten kunnallisverotuksessaan nämä muutokset. Näitä emme voi kannattaa.

Mitä sitten tulee tähän työperäiseen maahanmuuttoon, niin kuten totesin tuossa aiemmin, olemme keskustan osalta kannattaneet valtaosaa näistä hallituksen esittelemistä maahanmuuttopolitiikkaan liittyvistä tiukennuksista lukuun ottamatta sitten tähän työperäiseen maahanmuuttoon kohdistuvaa hankaloittamista ja niitä tiukennuksia. Nythän on valtiovarainministeriökin arvioinut, että me tarvittaisiin paljon työperäistä nettomaahanmuuttoa, jotta kestävyysvaje pystytään pitkällä aikavälillä torjumaan ja meillä elinkeinoelämä pärjää ja pystyy edelleenkin kasvamaan.

Me olemme keskustan budjettivastalauseen lausumaehdotuksessa 18 esittäneet, että hallitus tarttuisi nyt Suomessakin tähän Kanadan ja Australian mallia mukailevaan maahanmuuton pisteytysjärjestelmään, joka olisi yksi avain tämän erittäin tarpeellisen, osaavan työvoiman saamiseksi Suomeen. Toinen, jota olemme esittäneet, on se, että me siirtyisimme tästä työperäisen maahanmuuton tarveharkinnasta kokonaan pois, luopuisimme siitä, ja siirtyisimme yrityskohtaiseen tarveharkintaan, jossa yritys itse paikallisesti arvioi sitä, tarvitseeko se ulkomailta työvoimaa. Tämä vastaisi niitä modernin kansantalouden ja modernin ajan vaatimuksia ja odotuksia, joita hyvinkin nopeasti ilmenevillä työvoimatarpeilla suomalaisilla yrityksillä on. Toivoisinkin, että hallitus tähän nyt tarttuisi ja kääntäisi suuntaa tässä mielestäni väärässä ja keskustan mielestä väärässä työperäisen maahanmuuton vähentämispolitiikassaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

17.22 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa viimeisen puolentoista tunnin aikana on useampaan kertaan korostettu sitä, että lisäpanostukset tälle hallinnonalalle ovat arvokysymys — ei siis tosiasioihin tai loogiseen päättelyyn perustuva välttämättömyys tai paras mahdollisista vaihtoehdoista, vaan arvokysymys, siis ideologinen valinta. Kyllä se vaan minusta on todella huolestuttavaa, kun nimenomaan

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tällä sektorilla lisäpanostukset arvioidaan ideologisten valintojen kautta arvoina eikä välineinä, joita niiden pitäisi edustaa.

Minä puhun nyt matalan luottamuksen yhteiskunnasta. Silloin kun yhteiskuntaa militarisoidaan vahvasti, kun väkivaltamonopolia vahvistetaan, samaan aikaan sosiaalisia turvaverkkoja heikennetään ja käynnistyy tällainen yleinen asehehkuttelu, jolla ei ole enää mitään tekemistä rationaalisten lähtökohtien kanssa vaan joka nimenomaan siirtyy tänne arvopuolelle. Silloin syntyy kierre, jolla yhteiskuntaan tuotetaan matalan luottamuksen tendenssi. Se tarkoittaa yhteiskuntaa, joka vie huomattavasti sekä yksilöiden että yhteisön resursseja keskinäiseen vahtimiseen, varmisteluun ja suojautumiseen. Se lisää sosiaalista epävakautta, ja se murentaa hallinnon legitimitettä. Ja nämä ovat siis seurauksia hyvässä tilanteessa, silloin kun kehitys pysyy vielä hallinnassa.

Suomi on ollut kansainvälisesti tunnettu siitä, että me ollaan korkean luottamuksen maa, ja tästä on ollut meille valtavia hyötyjä. Yhtenä hyötynä mainitsen esimerkiksi sen, että meillä edelleen kansanedustajat pääsääntöisesti kulkevat työmatkansa ilman turvamiehiä. Korkeasta luottamuksesta on aivan suoraa säästöä rahassa ja ajassa sekä yksilöille, yrityksille, yhdistyksille että valtionhallinnolle. Se myös tuottaa sosiaalista koheesiota, josta Suomessa useasti puhutaan suomalaisuuden käsitteen alla. Se on myös erittäin tärkeä, joidenkin tutkimusten mukaan kaikkein tärkein, kansainvälisten yritysten investointeja Suomeen vetävä yksittäinen tekijä — korkea luottamus ja sen tuottama vakaus.

Eli se, että me olemme olleet korkean luottamuksen maa ja olemme sitä edelleen, on jotain, minkä suojelemiseen on monia aivan rationaalisia syitä. Mutta niin kuin joskus jossain vaalisloganissa taidettiin sanoakin: sitä saa, mitä tilaa. Eli silloin, jos tämä kehitys tietoisesti romutetaan ja käännetään sen suunta toisinpäin, me päädytään siihen matalan yhteiskunnan maailmaan, ja koko se asenneilmapiiri, jota täällä on nyt fiilistely viimeiset puolitoista tuntia, on nimenomaan osa sitä kehitystä, ja siitä minä olen kyllä kovasti huolissani, kun minun pitäisi vielä tässä maassa nelisenkymmentä vuotta asua.

Kun se matalan luottamuksen yhteiskunnan kierre pääsee käynnistymään, niin sitä on historiallisen tiedon valossa hyvin vaikea pysäyttää, koska aina kun lisätään aseita, lisätään kontrollia, lisätään erilaisia voimaan ja voimankäyttöoikeuksiin perustuvia turvatoimia, tuotetaan yhteiskuntaan myös sellaisia mekanismeja, jotka pakottavat jälleen lisäämään näitä samoja mekanismeja. Me myös historiallisesti tiedetään, että on olemassa sekin pelko, että tämä kehitys karkaa käsistä ja ei enää puhuta matalan luottamuksen yhteiskunnasta vaan puhutaan erilaisista orwellilaisista dystopioista, joissa tilanne on mennyt kontrollin ulkopuolelle.

Jos meidän turvallisuusajatteluumme johtaisi järki eivätkä arvot, niin silloin me keskittyisimme ensisijaisesti ekokatastrofiin, me sijoittaisimme rahaa ensiaputaitoihin, tulvasuojelutaitoihin, metsäpalojen sammutustaitoihin, niihin turvallisuusriskeihin, joiden me tiedämme varmasti olevan aivan kulman takana tai jo täällä tänään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelulle tässä vaiheessa varattu aika on nyt lähestymässä loppuaan. Kysyn: haluaako ministeri vielä käyttää kahden minuutin puheenvuoron? — Olkaa hyvä.

17.27 Sisäministeri Mari Rantanen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Mielelläni, jäi jokuseen asiaan tuossa vielä vastaamatta.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Ensinnä totean tästä, mistä moni edustaja kysyi, supon rahoituksesta, että selvää on se, kuten totesin, että hallitus tulee pitämään huolta siitä, että meidän turvallisuusviranomaiset pystyvät tekemään ydintehtävänsä myös jatkossa.

Samoin täällä kysyttiin harmaan talouden torjunnasta. Siihen on itse asiassa juuri esitetty kolme ja puoli miljoonaa euroa poliisin toimintamomentille. Ja jos ajatellaan harmaan talouden torjuntaa, niin myöskin poliisilla on tässä erinomaisen suuri rooli.

Sitten täällä oli puhetta myös siitä, että kun tarvitaan poliisien määrän nostoa, niin yhtä tärkeää on se, että heillä on olemassa tarvittavat toimivaltuudet ja että tieto vaihtuu eri viranomaisten välillä. Näin se on, näitä hankkeita on tälläkin hetkellä sisäministeriössä meneillään molemmista, muun muassa rikostiedusteluhanke ja samoin sitten tiedonvaihtohanke. Ja näin on, että pelkillä miehillä ei pärjätä, vaan tässä kohtaa tulee myöskin katsoa turvallisuusympäristöä eli sitä, onko meillä siellä sellaisia aukkoja, joita täytyy toimivaltuuksien osalta paikata, ja tätä työtä tehdään.

Sitten haluan, arvoisa puhemies, ottaa puheeksi tämän EU-komission tiedonannon, jonka viime viikolla saimme. Se oli sikäli merkittävä... Se on aika paljon keskittynyt tähän raha-asiaan: siinä siis komissio jakoi 170 miljoonaa, mistä Suomen osuus oli 50 miljoonaa. Mutta vielä tärkeämpi osio tuossa tiedonannossa — tai en voi sanoa, että tärkeämpi, mutta äärimmäisen tärkeä osio tuossa tiedonannossa — liittyi siihen, että nyt Euroopan komissio tunnustaa ja tunnistaa sen, että Venäjän ja Valko-Venäjän rajavaltiot... Komissio katsoo, että me voimme puolustautua tämmöiseltä siirtolaisaseelta näillä toimivaltuuksilla, lailla, jonka Suomi viime kesänä tässä salissa viiden kuudesosan enemmistöllä hyväksyi. Ja tämä on äärimmäisen merkittävä asia, että viimein suunta on kääntynyt siihen suuntaan, että myös Euroopan unionin tasolla tämä ilmiö ja siihen vastaamiseen tarvittavat toimivaltuudet tunnustetaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään, ja niitä jatketaan myöhemmin tässä istunnossa.

Pääluokan yleiskeskustelu ja asian käsittely keskeytettiin kello 17.30.

Pääluokan yleiskeskustelua jatkettiin kello 0.59.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytettyä yleiskeskustelua sisäministeriön pääluokasta 26. — Edustaja Eerola poissa, edustaja Nikkanen poissa, edustaja Lindén poissa, ledamot Löfström poissa, edustaja Rasinkangas poissa, edustaja Kettunen poissa, edustaja Strandman poissa, edustaja Hoskonen poissa. — Edustaja Joona Räsänen.

1.00 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä vielä kun keskustellaan sisäministeriön pääluokasta, niin kuten tuossa debattikeskustelussa jo totesin, monelta osin ne tavoitteet, joita hallituksella on sisäisen turvallisuuden osalta, ovat varsin kannatettavia ja toivon, että niissä edistytään. Niihin liittyy olennaisesti tavoite poliisin henkilötyövuosimäärän nostamisesta lähemmäksi meidän pohjoismaista tasoamme, ja tämä hallitushan on asettanut tämän tavoitteen tästä 8 000:sta poliisimiehestä tai -naisesta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

siellä poliisivoimissa. Toisaalta hallitus on tehnyt ihan järkeviä muutoksia tässä täydentävässä talousarvioesityksessään, jonka hallitus antoi tässä myöhemmin syksyllä ja jolla paikattiin nimenomaan sitä vajetta, joka liittyy esimerkiksi muiden turvallisuusviranomaisten resursointiin.

Mutta uusin tässä nyt sen huolen, joka minulla on jo aiemmin ollut, eli kun katson näitä määrärahalisäyksiä, joita hallitus tekee esimerkiksi täällä poliisin osalta, jolla on siis ensi vuonna suurin piirtein kaksi prosenttia suurempi määräraha kuin tänä vuonna, ja kun ottaa huomioon sen, että valtiovarainministeriö on arvioinut, että pelkästään palkkakustannukset kasvavat sen noin viisi prosenttia, niin kun nämä ynnää yhteen, on vaikea päätyä siihen johtopäätökseen, että näillä määrärahoilla poliisilla olisi ainakaan hirveästi varaa rekrytoida lisää henkilöitä. Tämähän on käynyt ilmi myös näissä poliisin asiantuntijalausunnoissa, joita he ovat budjettikäsittelyn aikana antaneet.

Toinen huoleni liittyy Rajavartiolaitoksen tilanteeseen. On hienoa, että hallitus siellä näitä panostuksia varsinkin tämän vaikea itärajan tilanteen osalta on tehnyt, mutta edelleen Rajavartiolaitoksenkin perusrahoituksessa on se sama ongelma, josta jo viime syksynä budjettikäsittelyn yhteydessä keskustelimme, eli kun me menemme kehyskaudella sinne loppua kohden, niin alamme huomaamaan, että vaje alkaa kasvamaan, ja Rajavartiolaitoskin on ilmoittanut näissä omissa asiantuntijalausunnoissaan, että henkilöstön vähentämistarve tulee eteen jo vuodesta 26 eteenpäin.

Ja kun kuitenkin ajattelen, että sekä tämän poliisin osalta että myös Rajavartiolaitoksen osalta tässä salissa vallitsee kohtuullisen suuri yksituumaisuus siitä, että huolehditaan näiden turvallisuusviranomaisten resursseista, niin toivoisin, että näihin epäkohtiin hallitus myös nyt sitten tulevana keväänä jälleen kehysriihessään puuttuu, niin kuin itse asiassa pääministeri Orpo jo lupasi viime vuoden budjettikäsittelyn yhteydessä, että tarvittavat määrärahat kyllä näille turvallisuusviranomaisille löytyvät. Toivon todella, että tästä lupauksesta pidetään kiinni. — Kiitoksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

1.03 Niina Malm sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Tästä edellä olleesta puheenvuorosta, jonka edustaja Räsänen piti, tuli mieleeni vielä liittyen tähän poliisin ja Rajavartiolaitoksen problematiikkaan se, että esimerkiksi meillä Etelä-Karjalassa Imatra—Lappeenranta-sektorilla ollaan nyt kokeiltu sellaista työparimenetelmää, jossa on yksi poliisi ja yksi rajavartija. Ja kun näitä uusia tapoja toimia ja uusia tapoja tehdä viranomaisyhteistyötä kokeillaan varmasti Suomessa muuallakin kuin vain meillä, niin sitä suuremmalla syyllä myös tämän rahoituksen kokonaisvaikutuksen huomioiminen olisi erityisen tärkeää, jotta ne tulevat koulutettavat poliisit ja myös ne tulevat rajavartijat voisivat työllistyä ja myöskin työskennellä siellä, missä tarvetta on.

Enkä voi olla lisäämättä tässä kohdassa sitä, että kun meillä itäisessä Suomessa nyt on näitä tänäkin iltana monesta kulmasta tuotuja leikkauksia, jotka meihin ovat kohdistuneet, niin kun me kaikin keinoin yritämme toimia siten, että meillä siellä turvallista olisi niin sisäisesti kuin ulkoisesti, niin toivoisin myös hallitukselta tähän kannusteita.

Yleiskeskustelu päättyi.

Pääluokan käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

3.2. Pääluokka 21 Eduskunta

Eduskunta hyväksyi pääluokan 21 mietinnön mukaisena.

3.3. Pääluokka 22 Tasavallan presidentti

Eduskunta hyväksyi pääluokan 22 mietinnön mukaisena.

Asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi rakentamislain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Lakialoite laiksi rakentamislain 17 §:n muuttamisesta

Lakialoite laiksi rakentamislain 180 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 101/2024 vp

Lakialoite LA 20/2024 vp

Lakialoite LA 21/2024 vp

Valiokunnan mietintö YmVM 15/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen taitaa olla poissa. Edustaja Viljanen on poissa. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

Keskustelu

17.31 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Suomalainen tietää itse parhaiten, missä ja miten hän haluaa asua ja omaa tonttiaan käyttä. Tälle periaatteelle tulee rakentamista koskeva lainsäädäntö rakentaa. Monen suomalaisen perheen unelma ja elämän suurin investointihan on oma koti. Tarpeettomalla byrokratialla ei pidä vaikeuttaa asumisen vapauden ja unelman toteutumista. Tarvitaan vähemmän byrokratiaa, enemmän vapautta rakentaa. Vuodenvaihteen jälkeen omakotitalojen rakentaminen helpottuu rakentamislain käsittelyssä olevilla muutoksilla. Rakentamisen sujuvoituminen toivottavasti edesauttaa myös rakennusalan nousua taantumasta.

Arvoisa puhemies! Eduskunta on hyväksymässä tässä ympäristövaliokunnan mietinnössä kaksi omakotitalojen rakentamista helpottavaa lakialoitettani osana rakentamislain korjaussarjaa. Kiitän ympäristövaliokunnan enemmistöä tuesta näille lakialoitteille. Tämä osoittaa, että perustelluilla valtiopäivätoimilla kansanedustaja voi vaikuttaa.

Ensimmäisessä lakialoitteessani mahdollistetaan se, että kunta voi antaa rakennusjärjestyksessä tontin omistajalle oikeuden sivuasunnon rakentamiseen. Sivuasunto on päärakennuksen kanssa samalle rakennuspaikalle rakennettava, yleensä erillinen talo, ja se soveltuu esimerkiksi sukupolvien yhteiseen asumiseen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Samalla rakennusjärjestyksen laatimiseen liitetty ylimitoitettu selvitysvelvollisuus kevenee, jolloin kunnan on helpompi vapauttaa rakentamista rakennusjärjestyksellä. Toisaalta sääntelyinnokkaiden kuntien mahdollisuuksia lisätä byrokratiaa rajoitetaan rakennuslain korjaussarjalla. Kunnat eivät voi jatkossa vaatia rakentamislupaa sellaisilta kohteilta, jotka laki vapauttaa luvanvaraisuudesta. Näin ollen esimerkiksi alle 30 neliön saunat ja piharakennukset ja muut talousrakennukset voidaan koko Suomessa rakentaa vuodenvaihteen jälkeen varmasti ilman lupaa, jos siis rakennusoikeutta niiden rakentamiseen on jäljellä. Oikeushan koskee myös ranta-alueita, minkä johdosta aidon rantasaunankin rakentaminen mahdollistuu näin monissa kunnissa.

Arvoisa puhemies! Toinen lakialoitteeni rajaa yhdistysten valitusoikeutta. Yhdistyksillä on jatkossa valitusoikeus vain suurien, esimerkiksi teollisten hankkeiden rakentamisluvista. Rajauksella puututaan sellaiseen muutoksenhakuun, jota eräs kansalainen kutsui minulle ammattivalittamiseksi. Esimerkiksi kotikunnassani Sipoossa erään luontojärjestön tehtailemien valitusten perusteena on ollut se, että yksittäisten perheiden omakotitalot ovat muka hajauttaneet yhdyskuntarakennetta. Valituksen kohteena olevat luvat ja siten näiden perheiden hankkeet ovat valikoituneet täysin summittaisesti. Nyt tällaiselle toiminnalle tulee stoppi. Yhdistysten valitusoikeus rajataan vain suuriin yva-hankkeisiin, kuten teollisuuslaitoksiin, siis rakentamisluvan osalta. Naapureiden ja muiden oikeudenhaltijoiden muutoksenhakuoikeudet säilyvät toki ennallaan.

Arvoisa puhemies! Muitakin helpotuksia on tulossa rakentamislain korjaussarjassa rakentajalle. Rakentamislupien käsittelyaikoihin saadaan pitkään kaivattu lakisääteinen käsittelyaikatakuu kolme kuukautta. Poikkeuksellisen ja erityisen vaativan rakennushankkeen sekä uuden puhtaan siirtymän sijoittamisluvan kohdalla määräaika on kuitenkin kuusi kuukautta. Määräajan laskenta alkaa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on siinä määrin täydellinen, että se mahdollistaa hakemuksen käsittelyn. Lakisääteinen määräaika tarkoittaa, että rakennushankkeeseen ryhtyvä saa varmuutta luvituksen aikataulusta. Tämä on omiaan pienentämään rakentamiseen liittyviä riskejä.

Pidän kuntien kritiikkiä tätä lakisääteistä määräaikaa kohtaan kummallisena. Lainsäädäntö ja viranomaisten määräykset ovat täynnä yksityisiin kohdistuvia määräaikavaatimuksia. Kunnat kykenevät aivan varmasti vastaavaan. Itse asiassa on kuntia, joissa on kyetty nyt säädettävää määräaikaa huomattavasti lyhyempäänkin käsittelyaikaan.

Lisäksi Marinin hallituksen säätämä byrokratian kukkanen, että jokaisen pientalo- ja korjausrakentajan pitää tehdä ilmastaselvitys, poistetaan laista. Ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen laatimisvelvoite ei lainmuutoksen johdosta koske enää paitsi pientalorakentamista eikä myöskään korjaus- ja muutostöitä tai rakennuksen laajentamista.

Arvoisa puhemies! Merkittävä helpotus koittaa vuodenvaihteen jälkeen rakentamiseen taajama-alueiden ulkopuolella. Lupaa rakentaa omakotitalo ei voida enää asemakaava-alueiden ulkopuolella evätä sillä perusteella, että se voisi vaikeuttaa kunnan tulevaa kaavoitusta. Kunnan kaavoituskatsauksen ulkopuolisilla kylä- ja haja-asutusalueilla omakotitalon rakentamista ei käytännössä koskaan enää voida kunnan kaavoituksen tarpeilla torpata. Myös alueella, joka on nimetty kaavoituskatsauksessa kaavoitettavaksi lähivuosina, rakentamislupa omakotitalolle lähtökohtaisesti myönnetään, jos sijoittamisen muut edellytykset täyttyvät — siis kyse on alueesta, jota ei ole asemakaavoitettu.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Tämä lainmuutos muuttaa oikeuskäytännössä syntynyttä kummallista oikeustilaa. Siinä rakentaminen asemakaavojen ulkopuolisilla alueilla on voinut estyä kokonaan, kun tuomioistuimet ovat katsoneet rakentamisen tiheyden ylittäneen niin sanotun asemakaavakynnyksen. Näin on ollut erityisesti kasvavien kaupunkiseutujen, kuten Uudenmaan, kehyskunnissa. Kunta ei aio eikä pysty asemakaavoittamaan kaikkia alueita, mutta ilman tätä ei saa rakentaa, vaikka edellytykset rakennuspaikalle olisivatkin olemassa. Tämä on johtanut eräänlaiseen pysyvään rakennuskieltoon, maankäytön jäätymiseen määräämättömäksi ajaksi. Kuten perustuslakivaliokunta on huomauttanut, maankäytön estyminen määräämättömäksi ajaksi on Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen käytännössä katsottu ongelmalliseksi ihmisoikeutena turvatun omaisuudensuojan kannalta.

Puhemies! Käsillä on siis suuri voitto kylä- ja haja-asutusalueiden elinvoiman kannalta. Samalla vahvistuu maanomistajan omaisuudensuoja.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

17.38 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Rakennuskanta on suurimpia päästöjen aiheuttajia, ja tehokkaampien sektoreiden rakentaminen vähentää niitä. Äskettäin julkaistu kiinteistö- ja rakennusalan kestävyden kuntokartoitus toteaaakin, että ilman rakennusmateriaaleista syntyvien päästöjen radikaalia vähenemistä ja positiivisten vaikutusten innovointia Suomen kiinteistö- ja rakennusala ei pysty hoitamaan sille kuuluvaa osuutta ilmastotavoitteista ja Pariisin sopimuksen puolentoista asteen hiilibudjetti ylitetään. Samaisen selvityksen kiertotalousosio paljastaa, että kiinteistö- ja rakennusala elää yhä rajoittamattomien resurssien maailmassa. Kierrätysaste laahaa, ja rakennusten elinkaaret ovat liian lyhyitä.

Suomessa rakennetaan vuosittain noin kahdeksan miljoonaa neliötä uutta kerrosalaa. Siitä noin 45 prosenttia on asuinrakennuksia. Viimeisen 20 vuoden aikana uudisasuntotuotannon yksikköpäästöt ovat lisääntyneet ja asuntoihin sitoutunut hiilivarasto on pienentynyt. Siksi ei ole lainkaan yhdentekevää, millaista rakentamisen ohjausta tehdään.

Päästövähennysten lisäämiseksi ja kiertotalouden edistämiseksi viime hallitus uudisti rakentamislakia tuoden siihen muun muassa ilmast selvityksen ja materiaaliselosteen. Nyt nykyhallitus heikentää niiden vaikuttavuutta niin, että Orpon hallituksen esityksen mukaan velvoite koskisi aiempaa suppeammin erilaisia rakennustyyppejä ja korjaus- ja laajennusrakentaminen pudotetaan pois. Ilmast selvitystä vaaditaan rakennuslupavaiheen sijaan vasta lopputarkastuksen yhteydessä, jolloin muutokset ovat käytännössä mahdottomia ja materiaaliseloste muuttuu ylätason rakennetuoteluetteloksi. Kaikki tämä heikentää rakentamisen ilmastotyötä ja kiertotaloutta.

Lausunnoissa esitettiinkin huolta siitä, että muutokset heikentävät puurakentamisen lisäämistä, samoin siitä, että Suomi jää jälkeen muista Pohjoismaista, joissa on rakentamisen päästöohjaus tiukempaa, sillä siellä on ymmärretty, että hiilijalanjäljen ohjaaminen kehittää kokonaisuudessaan kiinteistö- ja rakennus alaa kilpailukykyisemmäksi myös rakennustuotteiden viennin näkökulmasta. Esimerkiksi Tanskassa rakennustuoteteollisuus on itse vaatinut riittävän tiukkaa kansallista raja-arvoa, jotta se kannustaa tehokkaasti teollisuutta kehittämään vähähiilisempiä tuotteita ja tuo tanskalaisille yrityksille kilpailuetua myös kansainvälisessä kilpailussa, sillä vähähiilisten

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

rakennustuotteiden kysyntä on vahvassa kasvussa ympäri maailmaa. Nyt muutokset tähän viime kaudella esitettyyn rakennuslakiin vievät Suomea tässä suhteessa takamatkalle.

Arvoisa puhemies! Hallitus on myös muuttamassa rakentamisjärjestystä koskevaa pykälää siten, että jatkossa siinä ei voi huomioida paikallisia olosuhteita. Tämä onkin saanut laajaa kritiikkiä. Muutos johtaa siihen, että yleisen edun vuoksi kunta ei voi enää säännellä sellaisen rakentamisen määrää ja sijoittumista, joka ei edellytä rakentamislupaa. [Heikki Vestman: Hyvä!] Tämä koskee esimerkiksi alle 30 neliön suuruista rakennelmaa tai alle 50 neliön suuruisia katoksia. Kunta ei voi määrätä näiden rakennusten etäisyydestä rannasta tai naapurin tontin rajasta. Hallitsematon rakentaminen esimerkiksi meren ja järvien rannoilla johtaa sotkuiseen ja kaikkien kannalta epätoivottuun lopputulokseen. Se myös lisää kiinteistönomistajien välisiä riitoja aivan tarpeettomasti. Edestä löydämme varmasti myös paljon lisää oikeudenkäyntitapauksia siitä, kenen on vastuu, jos rakennetaan liian lähelle rantaa.

Hallitus on myös heikentämässä merkittävästi valitusoikeutta liittyen niin rakentamiseen kuin purkamiseen ilman mitään kestäviä perusteita. Useat lausunnonantajat nostivat huolen liittyen niin kansalaisten vaikuttamismahdollisuuksiin kuin viranomaisten kykyyn valvoa kulttuurisia ja historiallisia arvoja sekä yleistä etua. Valitusoikeuden rajaaminen on ristiriidassa perustuslaissa mainitun osallistumis- ja vaikuttamismahdollisuuksia edistävän tavoitteen kanssa. Hallituksen muutokset valitusoikeuksiin saivatkin oikeusoppineilta paljon kritiikkiä, eikä niitä pidetty perusteltuina.

Varsin hämmäntävää on myös se, että hallitus on rajaamassa valitusoikeutta sellaisilta yhdistyksiltä, joiden toimialaan kuuluu kulttuuriperinnön vaaliminen tai rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen. Yhtä lailla käsittämätöntä on ely-keskuksen ja museoviranomaisten valitusoikeuden rajaaminen vain valtakunnallisesti tai maakunnallisesti merkittäviin rakennuksiin. Kuka siis jatkossa voi pitää paikallisesti merkittävien kulttuurihistoriallisten rakennusten puolta, kun sitä eivät voi tehdä viranomaiset eivätkä edes paikalliset kulttuuriperintöä vaalivat yhdistykset?

Arvoisa puhemies! Vihreiden ja vasemmistoliiton ja SDP:n vastalauseessa on kaksi lausumaehdotusta. Toinen niistä koskee puhtaan siirtymän sijoittamislupaa. Edellyttämme, että hallitus seuraa tuon luvan toimivuutta erityisesti kaavoitetuilla alueilla sekä sen vaikutuksia ympäristön tilaan.

Toisessa lausumassa edellyttämme, että hallitus palauttaa viime hallituskaudella hyväksytyt rakentamislain pykälän päävastuullisen toteuttajan toteutusvastuusta ja varmistaa, että kokonaisvastuu rakentamisen virheistä on pääurakoitsijalla.

Ihmettelin suuresti, että hallitus oli kokonaan tämän pykälän poistanut esityksestään, kun tiedämme, että rakentamisalalla vastuukysymykset ovat olleet jo vuosikausia se kaikkein oleellisin. Sen takia viime kaudella tehdyssä muutoksessa rakentamislakiin haluttiin tuoda selkeä vastuunmäärittely, jotta emme joudu kokemaan jälleen niitä samoja rakentamisen laatuun liittyviä ongelmia, mitä nimenomaisesti vastuukysymyksen epäselvyys ja laajat ketjuttamiset ovat aiheuttaneet.

Arvoisa puhemies! Sen lisäksi esitän tämän lakiesityksen hylkäämistä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Asell, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

17.45 **Marko Asell sd:** Arvoisa puhemies! Rakentamislain muutos, joka on nyt käsiteltävänä, vie kuntien käsistä tärkeitä työkaluja ja siirtää lisää vastuuta sinne, missä resursseja on jo ennestään liian vähän. Tämä hallituksen esitys ja tämä sääntelyn sujuvoittaminen tarkoittavat lisää byrokratiaa kunnissa ja heikennystä niiden kykyyn vastata rakentamisen tarpeisiin.

Rakennusjärjestys on ollut kunnallisten rakennusvalvontojen keskeinen väline. Se on mahdollistanut paikallisten erityispiirteiden ja -tarpeiden huomioon ottamisen rakennushankkeissa. Muutokset, joita hallitus esittää, heikentävät kuntien kykyä ohjata rakentamista omien alueidensa tarpeiden mukaan. Kunnat joutuvat luopumaan joustavuudesta ja siirtymään tarkempiin kaavoihin, mikä tarkoittaa ylimääräistä työtä ja kustannuksia erityisesti pienissä kunnissa.

Erityisesti ranta-alueiden rakentaminen on herkkä aihe. Tähän asti kunnilla on ollut mahdollisuus määrätä ranta-alueella rakennusten sijoittamisesta ja ympäristöön sopeuttamisesta rakennusjärjestyksissä. Nyt hallituksen esittämät muutokset kaventavat tätä mahdollisuutta merkittävästi. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kunnilla ei enää olisi valtuuksia säätää, kuinka lähelle ranta-aluetta rakennuksia voidaan sijoittaa tai kuinka monia rakennuksia saa rakentaa. Tämä tulee väistämättä johtamaan siihen, että ranta-alueet saattavat täytyä epäjärjestelmällisesti ja ympäristönäkökulmat jäävät vähemmälle huomiolle.

Me tiedämme, että rakentaminen Suomessa on kausiluontoista. Erityisesti kesäisin kuntiin tulee suuri määrä rakennuslupahakemuksia, joita käsitellä usein tiukalla aikarajalla. Kunnilla ei ole tarpeeksi resursseja vastata tähän kasvavaan työtaakkaan, ja hallituksen esittämät sääntelymuutokset vain pahentavat tätä tilannetta. Yksinkertaisimmillaan tämä voi tarkoittaa sitä, että kuntien rakennusvalvontaviranomaiset joutuvat hylkäämään enemmän lupia, koska niiden käsittelyaika ei riitä. Tämä ei hyödytä ketään: ei kuntaa, ei rakentajaa eikä ennen kaikkea kansalaista, joka haluaa toteuttaa oman rakentamishankkeensa.

Arvoisa puhemies! Kunnat ovat pitkään olleet itsenäisiä rakentamisen ohjauksessa, ja se on toiminut hyvin. Kuntien paikalliset olosuhteet ja erityispiirteet ovat tärkeitä huomioon otettavia tekijöitä, mutta nyt hallituksen esityksellä niitä vähätellään ja pakotetaan siirtymään keskitettyyn kaavoitukseen, mikä on kallista ja aikarajoitteista.

On äärimmäisen tärkeää, että hallitus ottaa kuntien huolen vakavasti ja palauttaa kunnille tarvittavat työkalut säilyttääkseen rakentamisen ohjauksen paikallisella tasolla. Kuntaliitto, rakennusvalvonnat ja monet muut asiantuntijat ovat esittäneet selkeän viestin: nykyiset esitykset eivät ole kunnallisen rakentamisen kannalta toimivia, eivätkä ne vie Suomea parempaan suuntaan.

Kannatan edustaja Mikkosen tekemiä lausumaehdotuksia ja hylkäysehdotusta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Autto, olkaa hyvä.

17.48 **Heikki Autto kok:** Arvoisa puhemies! Aivan lyhyesti. Kiitos hallitukselle järkevästä, byrokratiaa vähentävästä lainsäädännöstä. On aivan selvää, että ei kukaan suomalainen esimerkiksi energiaa tuhlaa tahallaan, joten siinä mielessä tällaiset uudistukset, joilla aiemmin lisättyä byrokratiaa vähennetään, ovat enemmän kuin perusteltuja. Ylipäätään maltilliset uudistukset siten, että tuodaan tosiaan vastuuta siihen,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kuinka kauan käsittelyajat voivat kestää, tai rajataan valitusoikeutta, ovat askelia ilman muuta oikeaan suuntaan.

Arvoisa herra puhemies! Aivan erityisesti haluan kiittää edustaja Vestmania hänen aktiivisuudestaan. Hänen lakialoitteensahan tulevat tässä nyt käytännössä mietinnön myötä myös sisällöllisesti hyväksytyiksi, ja nämä ovat erittäin tärkeitä uudistuksia sen kannalta, että todella myös haja-asutusalueilla pystytään tulevaisuudessa paremmin rakentamaan ja suomalaiset voivat sijoittua asumaan sellaisille alueille, joista uskovat sitä omaa onnellisuuttaan ja toimivaa arkea parhaiten löytävänsä. Joten tässä mielessäni edustaja Vestmanin aloitteellisuus on kyllä erittäin kiitettävää, ja tietysti hienoa, että tässä myös valiokunta vastuullisesti mietintöä laatiessaan näihin parannuksiin tarttui. Kiitos tästä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

17.50 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tämä esitys sisältää paljon toivottua byrokratian purkamista. Pidän erittäin hyvänä tässä kunnille asetettua palvelulupausta. Nyt toivoa sopii ja tämän perään pitää katsoa, etteivät vaan kunnat ala kiertämään tätä palvelulupausta vaatimalla muutaman kuukauden välein lisäselvityksiä, palvelulupauksen aika kun alkaa kulkemaan siitä hetkestä, kun tulkitaan, että hakemus on täydellinen.

Kuntien roolin selkiyttäminen ja etenkin maaseuturakentamisen helpottaminen ovat todella kaivattuja uudistuksia. Kuntien haja- ja maaseuturakentamisen jäädyttämismahdollisuuden poistaminen, jota edustaja Vestman äskeisessä puheenvuorossaan erittäin hyvin kuvasi, on erittäin tervetullut uudistus. Edustaja Vestmanin puheenvuorossaan kuvaama maaseuturakentamisen jäädyttäminen on ollut valitettavan aktiivisessa käytössä etenkin osassa uusmaalaisia kuntia. On erittäin hyvä asia, että sille saadaan nyt stoppi.

Arvoisa puhemies! Uudellamaalla rakentamisen säätelyssä ja luvituksessa on osassa kuntia jäädyttämisen lisäksi ollut käytössä käänteinen lähestymistapa verrattuna siihen, mikä sen pitäisi olla. Tässä lähestymistavassa etenkin maaseudulle ja hajarakentamiseen luvat on aina kielletty, ellei niitä sitten ole ollut aivan pakko myöntää. Tämä on täysin päinvastainen ajattelumalli kuin meillä Suomessa pitäisi olla. Ikävä kyllä tätä Uudellamaalla osassa kuntia on toteutettu.

Toivottavasti, arvoisa puhemies, tämän lakiuudistuksen myötä nyt päästään koko Suomessa ja Uudellamaallakin jokaisessa kunnassa rakentamisen ja asumisen vapaudessa paremmalle, suomalaisia suosivalle tielle ja malliin, jossa rakentaminen, on se sitten haja-asutusalueelle tai maaseudulle, olisi aina sallittua, ellei sitä olisi syytä erikseen kieltää. Odotan, arvoisa puhemies, että tämän lakipaketin myötä suhtautuminen hajarakentamiseen tulee muuttumaan täysin päinvastaiseksi: tästä jäädyttämisestä sallivaan, suosivaan, edesauttavaan linjaan. Toivottavasti tämä lakipaketti saa sen aikaiseksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.53 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Vestmanille erinomaisesta esittelystä. Hän perustuslakivaliokunnan puheenjohtajana ymmärtää ehkä parhaiten tässä talossa, miten tähän omaisuudensuojaan sisältyy aina oikeus rakentaa. Se

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

on joko omistamisen takana taikka vuokraoikeuden takana, saako rakentaa esimerkiksi omakotitaloa tai kesäasuntoa tai ehkä laajentaa sitä asumusta entisestään. Tällaiset lakiesitykset ovat lämpimästi hyväksyttäviä, ja ne pitää kiireellä viedä läpi.

Erittäin suurella ilolla tervehdin tätä byrokratian purkua. Onhan se käsittämätöntä, että meillä on... Edustaja Mikkosen puheenvuorosta kiilsivät vielä vanhan, menneen maailman ajat, että pitää olla ylivalvoja ja sitten pitää olla ylivalvojan valvoja ja sitten on vielä tämmöinen erikoinen kieltäjä ja sitten vielä joku tämmöinen ylioikeus, joka kumoaa kaikki edellisten valitukset ja estää rakentamisen.

Se, että rakennuslupa tulee määrääjässä — on aivan selvä asia, että se on hyvä asia, koska kuten sanoin, omistamiseen tai vuokra-oikeuteen kuuluu tämä oikeus rakentaa ja näin ollen parantaa omaa elämäänsä. Ja se, että myös maaseudulla, harvaan asutulla alueella voi rakentaa ja kehittää omaa elämäänsä ja yritykset voivat kiinteistöjä rakentaa, on aivan erinomainen asia. Kannattaa muistaa kaikkien niiden, jotka vastustavat tätä Suomen kehittämistä muuallakin kuin kasvukeskuksissa, yksi asia: kaavoitusmonopoli kuuluu kunnille, ja kunnat osaavat kyllä sen homman tehdä. Ei siinä tarvita Vihreän liiton erikoisvalvojia joka kuntaan. Te käytte käyttämässä joka kaavan, olivatko kaavat oikein teidän mielestänne. Pitää muistaa, että se kunnan kaavoitusmonopoli on olemassa ja sitä pitää kunnioittaa, kuten me Ilomantsissa kunnioitamme esimerkiksi joensuulaisten oikeutta rakentaa. En ole koskaan edes harkinnut, että menisin valittamaan joensuulaista rakennusluvasta. Ei tule mieleenkään. Saatte rakentaa niin paljon kuin sielu sietää, mutta ihmettelen sitä, kun teidän mielenkiintonne kotikuntaani kohtaan on aivan mieletön. Kaikista asioista valitetaan. Jopa meidän aktiivihiilitehtaasta muuan viisas valitti, että se on huumetehdas. Kun tällaista mielikuvitusta käytetään, niin tulee mieleen, onkohan tämä demokratia joiltakin osin kieroutunut.

Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä tähän rakentamisen puhtauteen elikkä ilmastoystävällisyyteen liittyvä asia. Eihän se maaseutualueilla ole ongelma eikä mikään. Suurin osa maaseudulle rakennettavista taloista ja rakennuksista tehdään puusta, kotimaisesta puusta, useimmiten vielä paikalla sirkkelillä sahatuista puista, elikkä päästöjälki on lähes nolla. Täällähän se on ongelma, kun täällä rakennetaan ulkomailta tuodusta materiaalista — tiiltä, betonia — ja sitten kaiken lisäksi vielä lämmitetään Italiasta tuodulla muovijätteellä, niin että pilataan nämä ilmat, että ihmisillä on jatkuva köhä täällä. Sitäkö te haluatte? Sekö teidän mielestänne on tämän nykyisen ilmastopolitiikan absoluuttinen ääripiste, mihin te haluatte? Jos te haluatte tätä maailmaa parantaa, niin aloittakaa nyt vaikka tuosta muovin tuontikiellosta Suomeen, että ette niitä kaiken maailman Euroopan jätteitä tänne aja. Kuinka monta sataa tuhatta ihmistä pitäisi sairastuttaa vielä astmaan tai johonkin muuhun tautiin, kun tupruttaa tuolla kaiken maailman saastaa helsinkiläisten keuhkoille? Toivon, että ymmärrätte tämän.

Tervehdin tätä lakiesitystä suurella ilolla, ja toivottavasti saadaan voimaan jo huomenna.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Hänninen.

17.56 Juha Hänninen kok: Arvoisa herra puhemies! Rakentajat, niin yksityiset kansalaiset kuin yrityksetkin, ovat jo pitkään odottaneet tätä lakia. Tämä osoittaa, että sille on todellista tarvetta. Suomessa on halua rakentaa. Tarvitsemme kuitenkin selkeämpiä ja sujuvampia prosesseja, jotta tuo halu voidaan muuttaa käytäntöön rakennushankkeiksi.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Hallituksen esittämä rakentamislain korjaussarja vastaa juuri näihin odotuksiin. Se purkaa turhaa byrokratiaa, nopeuttaa lupaprosesseja ja antaa rakentajille paremmat mahdollisuudet toteuttaa suunnitelmiaan. Tämä on askel, joka tukee sekä yksityisten kansalaisten että yritystemme toimintamahdollisuuksia. Keskeinen osa tätä uudistusta on rakennuslupien käsittelyaikataulu. Kun useimmat luvat on käsiteltävä enintään kolmessa kuukaudessa, rakentajien ei tarvitse enää odottaa kohtuuttomia aikoja. Viivästyksistä seuraavat sanktiot varmistavat, että lupaprosessit pysyvät aikatauluissa. Tämä on tervetullut uudistus, joka tuo ennustettavuutta ja luotettavuutta rakentamisen kenttään.

Arvoisa puhemies! On selvää, että rakentamisen lisääminen tukee koko yhteiskuntaa. Se vahvistaa talouskasvua, luo uusia työpaikkoja ja tarjoaa tilaisuuksia kehittää elinympäristöjämme. Rakentamisen esteiden purkaminen on erityisen tärkeää pienrakentajille, joille normien ja selvitysten vaatimukset ovat usein muodostuneet kohtuuttoman raskaiksi.

Tässä laissa näkyy selvästi pienrakentajien tarpeiden kuunteleminen. Samalla laki palvelee myös suuria teollisia hankkeita. Uudistuksen tarjoama puhtaan siirtymän sijoittamislupa on esimerkki siitä, miten järkevä sääntely voi edistää kansainvälistä kilpailukykyämme. Näin Suomi houkuttelee uusia investointeja ja varmistaa tulevaisuuden kasvumahdollisuutensa.

Arvoisa puhemies! Rakentamislain uudistus ei ole pelkästään byrokraattinen korjaus vaan myös merkittävä mahdollisuus kunnille kehittää omia toimintatapojaan. Tehokkaammat ja asiakaslähtoisemmät prosessit luovat kunnille kilpailuetuja, jotka houkuttelevat asukkaita, yrityksiä ja investointeja. On meidän vastuullamme varmistaa, että Suomi säilyy maana, jossa rakentaminen on mahdollista ja kannattavaa. Tämä lakiuudistus on tärkeä osa tuota työtä. Sen myötä annamme rakentajille työkalut, joita he ovat jo pitkään odottaneet. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Vestman, olkaa hyvä.

17.59 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Kiitos edellisistä puheenvuoroista, erinomaisista puheenvuoroista.

Mietinnön vastalauseissa ja myöskin näissä esitetyissä lausumissahan vastustetaan siis näitä hyviä muutoksia, joilla lisätään suomalaisten mahdollisuuksia ja oikeuksia, vapautta rakentaa omalle tontille. Vastalauseissa kuvastuu mielestäni sellainen ajattelutapa, jossa ei luoteta yksityiseen rationaliteettiin, siis rakentajan tai tontinomistajan omaan järjenkäyttöön.

Kuten edustaja Autto minäkin luotan siihen, että omakotitalorakentajan omassa intressissä on huolehtia esimerkiksi siitä, että rakentaminen on mahdollisimman energiatehokasta, varsinkin näillä energian hinnoilla. Jokainen, joka on itse rakentanut omakotitalon, tietää, että se intressi on olemassa. Sama pätee tontinomistajan pyrkimykseen huolehtia siitä, että se rakentaminen soveltuu siihen maisemaan ja ympäristöön. Tämä on luontainen pyrkimys sille, joka elää sillä kyseisellä tontilla joka ikinen päivä. Sama koskee niitä ranta-alueita. Se, joka omistaa Suomessa rantaa, haluaa, että sitä rantaa käytetään vastuullisesti ja maisemaan sopivalla tavalla. Toki on aina niitä muutamia, jotka näitä periaatteita eivät noudata, mutta niitä varten on jälkivalvonta. On yhteiskunnan resurssienkin kannalta huomattavasti järkevämpää puuttua niihin yksittäisiin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

muutamiin ylilyönteihin kuin ennakkollisesti valvoa kaikkia, kaikkia niitäkin, jotka varmasti vastuullisesti rakentavat.

Puhemies! Lisäksi haluan vielä nostaa esille tässä hallituksen rakentamislain korjaussarjassa olevan puhtaan siirtymän sijoittamislupa, jolla siis tullaan sujuvoittamaan puhtaan teknologian investointien luvitusta Suomeen huomattavasti. Näiden hankkeiden rakentamisen luvitukseen käytettävä aika tulee lyhenemään vuodesta kahteen vuoteen suhteessa nykyiseen. Tämä puhtaan siirtymän sijoittamislupa ja sen soveltamisala on sinänsä tarkkaan rajattu, ne pätevät vain näihin puhtaan siirtymän hankkeisiin, ja sen lisäksi hankkeen tulee täyttää varsin tiukat edellytykset. Mutta kun ne edellytykset täyttyvät, niin tällä luvalla on mahdollista ohittaa siis lainvoimainen oikeusvaikutteinen kaavoitus ja sen määräykset. Tästä syystä on tietenkin tärkeää, että tämän puhtaan siirtymän sijoittamislupa edellytyksenä ovat riittävät selvitykset. Mutta näistä selvittämisvelvollisuuksista ei tietenkään pidä tulla tällaista uutta valitusperustetta, jolla näitä hankkeita ja niiden lupia voidaan kumota. Tästä syystä pidän tervetulleena ympäristövaliokunnan mietinnössä esitettyä muutosta, jonka mukaan tämä selvittämisvelvollisuus on rajattu sen hankkeen laajuuteen nähden. Tämä on erittäin kannatettava muutos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

18.03 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Täällä on käytetty monta erinomaista puheenvuoroa asiasta. Minäkin kyllä yhdyn niihin kiitoksiin, että tämä esitys on erittäin hyvä ja myös nämä edustaja Vestmanin tekemät aloitteet, joita tässä samalla ollaan hyväksymässä. Erityisen hyvää on se, että meillä rakennuslupa myöntämisille tulee määräaika, ja tässä myös lisätään vapautta maanomistajan osalle rakentamisen suhteen.

Tietenkin tässä on varmasti ajattelutapaeroja, joita on tullut ehkä esille, että osa ajattelee, että rakentaminen on sentyyppistä toimintaa, että siinä pitää säännellä ja holhota, kun toiset ajattelevat, että siinä on menty ehkä jo liian pitkälle ja olisi syytä peruutuspeiliin katsoa ja ottaa vähän askeleita sen vapauden suuntaan. Itse edustan kyllä sitä linjaa, että meillä on ehkä menty vähän liian pitkälle ja nyt on syytä katsoa peiliin, ja siinä mielessä kyllä tuen tätä esitystä, joka täällä on nyt meillä käsittelyssä. Se vanha sanonta — jääköön sanomatta, kenen sanonta — ”luottamus hyvä, kontrolli parempi” ei aina toimi suomalaisen yhteiskuntaan. Minusta meillä on toiminut hyvin, ja meillä ei minusta tässä ole semmoista ongelmaa. Enemmänkin meillä on nyt ongelma se, että meillä koetaan, että vaikka omistat maata, niin et saa rakentaa, tai sitä on säännelty niin hankalaksi, että et ainakaan semmoista, mitä haluaisit saada rakentaa. Se ei minusta ole tarpeellista meidän yhteiskunnan, kestävän yhteiskunnan, rakentamiseksi näin pitkälle vietyä, ja siksi esitys on kannatettava.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.04 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Hoskonen tuossa aiemmin toivoi, että saisimme edistettyä puurakentamista. Sitä itsekin toivoin, ja viime kaudella hallituksessa teimme työtä sen eteen. Itse asiassa tämä lakiesitys vie nyt väärään suuntaan. Nimenomaisesti puurakentamisella olisi ollut tässä voittavat kortit kädessään silloin, kun mietitään näitä rakennusten ilmastoselosteita. Sen takia esimerkiksi Sahateollisuus,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Metsäbiotalouden tiedepaneeli ja Puutuoteteollisuus lausunnoissaan eivät pitäneet perusteltuna sitä, että tätä ilmastaselostetta ja ilmastovelvoitteita rajattiin. Siitä esimerkiksi korjausrakentaminen ja omakotitalorakentaminen otettiin nyt pois, koska nimenomaan me tarvitsemme näitä välineitä, joilla ohjaamme vähähiilisempään rakentamiseen.

Sitten täällä tuli esiin se, miten kunnan valtaa tässä heikennetään vai eikö heikennetä. Kyllähän tässä nimenomaan nyt käy niin, että rakennusjärjestyksellä ei voi jatkossa sitten säädellä sitä rakentamista niihin paikallisiin olosuhteisiin nähden ilman, että tehdään kaavaa. Tietysti kun tässä on puhuttu siitä, että tällä kevennetään kovasti byrokratiaa, niin kyllähän kaavoitus on varsin järeä työkalu verrattuna tämmöiseen rakennusjärjestykseen, jolla olisi voinut paikalliset olosuhteet ottaa huomioon, ja siltä osin tässä kyllä hallinnon työ kasvaa.

Tähän lupien määräaikaan liittyen minusta sinänsä on ihan perusteltua ja hyvä ajatus, että antaisimme tällaiset määräajat, mutta tietysti silloin samanaikaisesti pitää huolehtia myös resursseista. Itse ajattelen niin, että välttämättä se kategorinen määräaika ei ole aina se toimivin keino. Tässä joitakin riskejä siihen liittyen nostettiin esille, mutta ehkä ennen kaikkea itse näen sen, että silloin pitäisi myös huolehtia niistä resursseista, ja valitettavasti resurssit monessa kunnassa ovat varsin vähäiset.

Sitten todellakin rakennustuotteiden osalta meillä on se iso haaste siinä, että vaikka me ollaan rakentamisen energiatehokkuutta saatu, toisaalta rakennusten koko on kasvanut ja pinta-ala kasvanut ja sitä myöten se saatu hyöty on menetetty, mutta rakennustuotteiden osalta meillä on valtavan paljon tekemistä. Siihen liittyen nimenomaan tämä materiaaliseloste ja nämä ilmastovaatimukset ja siihen liittyvät raja-arvot olisivat olleet niitä avaimia, millä me olisimme voineet meidän rakennustuoteteollisuuttamme kirittää. Juuri sen takia, niin kuin edellä kerroin, muissa Pohjoismaissa tätä työtä on tehty todella kunnianhimoisesti. Tanskassa todellakin ala itse vaati kireämpiä tavoitteita sen takia, että he näkevät, että se on myös valtava mahdollisuus heidän rakennustuoteteollisuudelleen viennissä, ja vientimarkkinoilla tällaisille puhtaille ratkaisuille on kysyntää. [Puhemies koputtaa] Siksi pidän valitettavana, että meidän lainsäädännössä mennään nyt heikompaan suuntaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

18.08 **Hanna Kosonen kesk:** Arvoisa puhemies! Viime kaudella tehtiin iso rakentamislain muutos, ja tässä tulee hieman korjaussarjaa siihen. Keskusta kannattaa näitä korjauksia. Byrokratiaa on syytä purkaa.

Kiinnitän huomiota lausumaan, mitä valiokunta tästä vielä edelleen tehtäväksi antoi. Eli tähän liittyy vahvasti vähähiilisyyden arviointi ja elinkaariajattelu rakentamisessa. Näiden vähähiilisyyden arvioinnin ja raja-arvojen on perustuttava rakennuksen koko elinkaaren aikana tapahtuvaan energiaan, materiaaliin ja kulutukseen, mutta aikaisemmassa versiossa ja nykyisessäkin versiossa kaukolämpöä kohdellaan yhdellä kriteeristöllä. Eli olipa kaukolämpö sitten tuotettu hiilellä tai puulla tai millä tahansa hukkalämmöllä, niin se on sen saman kriteerin alla. Sehän ei ole tietenkään oikein, eli näillä kaukolämmöillä on kuitenkin hyvin erilaiset päästöarvot sitten todellisuudessa.

Nyt, kun saimme tänne mukaan lausuman — kiitos siitä tietenkin hallituspuolueille, että joustavasti olitte tätä työstämässä — joka kuuluu, että ”eduskunta edellyttää, että hallitus tarkastelee viipymättä kaukolämmön paikallisten kasvihuonekaasupäästöjen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

skenaariolaskentamenetelmien käyttöönottoa yhteistyössä keskeisten sidosryhmien kanssa”, voi olla, että saamme sitten myöhemmin, toivottavasti jo tällä kaudella, energia-alan itsensä luoman päästölaskentamenetelmän, joka sitten toisi tähän kaukolämpöön ne oikeat päästökertoimet, ne todelliset. Tämä on minusta oikein hyvä, eteenpäin katsova asia, joka todella saatiin vielä valiokuntavaiheessa. Kiitos siitä hallituspuolueille.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Fagerström.

18.10 Noora Fagerström kok: Arvoisa puhemies! Hallitusohjelman mukaisesti hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy. Korjaussarjalla pyritään puuttumaan niihin ongelmakohtiin, jotka rakentamisessa ovat eniten takunneet.

Hallituksen toimenpiteillä rakentamiseen liittyvää hallinnollista taakkaa kevennetään. Tämä näkyy esimerkiksi siinä, että rakentamisluvan yhteydessä vaadittavien tietojen laajuutta rajataan vähentämällä rakentamisluvan pakollisia liitteitä. Lisäksi rakennusten vähähiilisyyttä ja elinkaariominaisuuksia säänteleviin pykäliin esitetään muutoksia, joiden tarkoituksena on keventää hallinnollista taakkaa kunnissa ja rakentajilla. Esim. ilmastaselvityksen vaatimus poistetaan pientaloilta. Ilmastaselvitys laadittaisiin vain niille uusille rakennuksille, joita hiilijalanjäljen raja-arvovaatimukset koskevat. Valitusoikeuksia rajataan ja rakennusluville säädetään ensimmäistä kertaa 3–6 kuukauden enimmäiskäsittelyaika, mikä sujuvoittaa luvitusta ja nopeuttaa rakentamisen aloittamista. Lisäksi lakiin esitetään puhtaan siirtymän sijoittamislupaa, joka sujuvoittaisi puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista.

Arvoisa puhemies! Rakentamislain korjaussarjalla hallitus helpottaa tapahtuma-alan tilaisuuksien järjestämistä täsmentämällä lakiin, etteivät väliaikaiset tapahtumarakenteet, kuten festarien konserttilavat, tarvitse rakentamislupaa. Tämä on erittäin tärkeä uudistus, joka kannustaa ihmisiä kokoontumaan yhteen ja nauttimaan erilaisista elämyksistä. Myös elinkeinoelämän kannalta luvanvaraisuuden keventäminen on keskeistä, sillä kapeammalla sääntelyllä Suomen on mahdollista olla entistä houkuttelevampi areena niin kotimaisille kuin kansainvälisille tapahtumille. Tarvitsemme Suomeen lisää maailmanluokan tapahtumia, jotka tarjoavat paitsi unohtumattomia elämyksiä myös kipeästi kaivattua näkyvyyttä ja tilaisuuden tarjota laadukkaita palveluita matkailijoille. Liiallinen byrokratia vie suurtapahtumat muihin maihin, mikä tarkoittaa samalla verotulojen valumista pois Suomesta. Tällaisina aikoina, kun kustannukset ovat nousseet hurjasti, on meidän pystyttävä kilpailemaan tapahtumajärjestäjän paikasta muun muassa luvitusta selkeyttämällä ja ylimääräisiä välivaiheita poistamalla.

Arvoisa puhemies! Nimenomaan hallinnollisen taakan keventäminen on hallituksen keskeinen tavoite niin tässä rakentamislain korjaussarjassa kuin koko hallituksen politiikassa. Hallitus on nimittäin sitoutunut purkamaan jopa 300 normia, jotka vaikuttavat suomalaisten arkeen yhteiskunnan eri osa-alueilla. Rakentamislain korjaussarjan myötä sääntö-Suomessa on taas muutama rajoitus vähemmän. Jotta saamme Suomen oikealle raiteelle ja kilpailukykyimme nousuun, on meidän jatkossakin panostettava siihen, ettemme täällä kylmässä Pohjolassa luo lisää sääntelyä sääntelemisen ilosta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

18.13 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on tervetullutta byrokratian purkamista, ja jos ja kun tässä nyt luovutaan laajasti hankalana pidetystä kantatilaperiaatteesta rakentamisoikeuden määrittelyn perustana, tulevia esityksiä silmällä pitäen tämä vaatii rinnalleen myös täsmennyksiä maanomistajien tasapuolisen kohtelun varmistamiseksi. Tätä täsmentämistä voidaan tehdä ja pitää tehdä esimerkiksi ensi vuonna eduskunnan käsittelyyn tulevassa alueidenkäyttölaissa. Maanomistajien tasapuolinen kohtelu ja sen toteutuminen pitää varmistaa ja saada siltäkin osilta pelisäännöt nykyistä selvemmiksi, niin kuin tämä paketti muilta osin tekee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rasinkangas.

18.14 Merja Rasinkangas ps: Arvoisa rouva puhemies! [Puhujan ääni on käheä] — Pahoittelen ääntäni, ei tästä taida tulla mitään. — Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi 2025 voimaan tulevaa rakentamislakia sekä maankäyttö- ja rakennuslakia. Pääministeri Orpon hallitus korjaa säädettyä rakentamislakia hallitusohjelman mukaisesti niin, että hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee ja valitusoikeus selkeytyy.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi muun muassa uudesta puhtaan siirtymän teollisuushankkeiden rakentamista vauhdittavasta sijoittamisluvasta. Sijoittamisluvan ansiosta teollisuushankkeen prosessi nopeutuu, koska sen sijoittumisen alueidenkäyttöllinen tarkastelu voidaan tehdä ilman asema- tai yleiskaavaa. Eli kysymys on kaavaratkaisun ohittamisesta.

Lisäksi esityksessä ehdotetaan muun muassa, että pientalojen rakentamisen ja rakennusten korjaus- ja laajennustöiden yhteydessä ilmastaselvityksen ja materiaaliselosteen esittämisvelvollisuutta kevennetään. Materiaaliseloste korvattaisiin pääpiirustustasoisella rakennustuoteluettelolla.

Esityksessä ehdotetaan myös valitusoikeuden rajoittamista, mikä on tärkeää ja vähentää tarpeetonta viivyttelyä luvituksessa.

Rakentamislupahakemuksen hallinnollista taakkaa vähennetään rajaamalla lupaan sisällytettävien tietojen määrää ja laatua. Rakentamislupaprosessin kestolle asetetaan kolmen tai kuuden kuukauden määräaika. Määräaika alkaa siitä, kun rakentamislupahakemus liitteineen on toimitettu rakennusvalvontaviranomaiselle siinä määrin täydellisenä, että hakemuksen käsittely on mahdollista. Rakennusalan yrityksille lupahakemus liitteineen merkitsee selkeämpää ja ennustettavampaa prosessia. Lupaa hakevilla yrityksillä on odotettavissa osin yhteneväiset lupakäytännöt maamme eri rakennusvalvonnoissa.

Arvoisa puhemies! Rakentamisluvan sujuvoittamiseksi nämä uudistukset ovat erittäin tervetulleita. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Seppänen.

18.16 Sara Seppänen ps: Arvoisa rouva puhemies! Täällä on käytetty erittäin hyviä puheenvuoroja tästä tervetulleesta rakentamislain korjaussarjasta. Tässä esityksessä ehdotetaan muutettavaksi rakentamislakia erinäisiltä osin Petteri Orpon hallitusohjelman mukaisesti. Esityksen tavoitteena on nimenomaan sujuvoittaa ja purkaa rakentamisen sääntelyä. Esityksellä kevennetään rakentamisen hallinnollista taakkaa ja vähennetään byrokratiaa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Suurimpana muutoksena maankäyttö- ja rakennuslakiin verrattuna oli, että tämä ilmastonmuutoksen torjunnan tuominen osaksi tähän rakentamisen lainsäädäntöön nyt sitten edellisen kauden osalta muutetaan oikeaan suuntaan ja nimenomaan niin, että tämä hallinnollinen taakka kevenee, byrokratia vähenee, valitusoikeus selkeytyy sekä päävastuullisen toteuttajan vastuu täsmentyy ja myös tämä rakennuslupien käsittelyaikatakuu, mikä siellä on. Hallitus ei halua rangaista omakotitalorakentajia vaan nimenomaan sujuvoittaa rakentamislakia esimerkiksi sellaisissa tapauksissa, että seuraava sukupolvi haluaisi rakentaa samalle tontille.

Tämä lakiehdotuksessa esitetty valitusoikeuden rajaaminen on erittäin tervetullut ja tarkoituksenmukainen, eli ei turhaan viivytetä rakennushankkeita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Vestman.

18.18 Heikki Vestman kok: Arvoisa puhemies! Edustaja Viljanen otti edellä esille niin sanotun kantatilaperiaatteen. Kyseessä on rakentamisen määrää ja oikeutta ohjaava periaate, jonka mukaan rakentamisen määrä tai oikeus rakentaa määräytyisi vanhan rakennuslain voimaan astumisen ajankohdan mukaisesti eli vuoden 1959 tilajaon mukaan. Tätä periaatetta on sovellettu Suomessa alun alkaen ranta-alueilla, ja siitä se on levinnyt sitten myös ranta-alueiden ulkopuolisten alueiden rakentamisen määrän ohjaukseen.

Viime kaudella, kun eduskunta käsitteli rakentamislakia, perustuslakivaliokunta totesi, että mikäli tämä periaate halutaan säilyttää, niin siitä tulisi perustuslain lailla säätämisen vaatimuksesta johtuen säätää lailla. Tällaista vaatimusta ei siis silloisen hallituksen esitykseen rakentamislaista ollut sisällytetty sinne sijoittamisen edellytyksiin. Silloin ympäristövaliokunta edustaja Kososen johdolla päätyi ratkaisuun, jonka mukaan sinne sijoittamisen edellytyksiin ei tullut edellytykseksi tätä kantatilaperiaatetta, ja hyvä niin. Tämähän siis käytännössä tarkoittaa sitä, että kantatilaperiaatetta ei enää vuodenvaihteen jälkeen voida Suomessa soveltaa tällaisena yleisenä rakentamista ohjaavana periaatteena. Tosin siltä osin kuin kyseinen periaate on ehditty jo kaavoihin viedä, monissa kunnissa esimerkiksi yleiskaavaan tai kyläkaavoihin, niin kaavamääräykset luonnollisesti jäävät voimaan.

Mitä tulee edustaja Viljasen kysymykseen siitä, miten sitten kiinteistönomistajien yhdenvertaisesta tai tasapuolisesta kohtelusta huolehditaan ilman tätä periaatetta, niin vastaan, että siten kuin kaikessa muussakin lainsäädännössä eli soveltamalla lakia samalla tavalla kaikille. Jos rakentamislain sijoittamisen edellytykset täyttyvät, lupa rakentaa tulee myöntää. Se on yhdenvertaista ja tasapuolista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.20 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ehkä hyvä selventää, kun joissakin puheenvuoroissa annettiin ymmärtää, että edellinen rakennuslaki olisi tehty siksi, että on haluttu lisätä byrokratiaa. No, ei suinkaan näin. Itse asiassa se edellinen rakennuslakihan ei vielä ehtinyt tulla voimaan, vaan nyt tällä esityksellä halutaan kumota siinä olevia säädöksiä, ja itse asiassa se on myös esimerkki todella huonosta lainsäädännöstä sen suhteen, että ala oli jo varsin valmistautunut siihen uuteen rakentamislakiin ja nyt sitten tehdään isojaakin muutoksia.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Rakentamislaisseiden jo hyvin paljon vähennettiin erilaisia rakentamislupavaateita ja helpotettiin ja vapautettiin hyvin paljon rakentamista, mutta siinä ei tätä rakentamisjärjestystä samalla tavalla heikennetty niin kuin nyt tässä esityksessä, koska ajateltiin, että kuitenkin paikallisesti siellä kuntatasolla on hyvä olla välineitä siihen, miten voidaan ohjata, jotta voidaan varmistaa, että se rakentaminen niihin paikallisiin olosuhteisiin soveltuu.

Sitten ihmettelen myös edelleen sitä, kun hallitusohjelmassakin todellakin kirjattiin siitä, että halutaan täsmentää päävastuullisen toteuttajan vastuuta. No, nythän tämä on kokonaan poistettu tästä laista, ja nimenomaan se iso ongelma, mitä sillä haluttiin purkaa, on, että meillä olisi rakentamishankkeissa selkeä vastuutaho, jolloin myös olisi joku, joka olisi vastuussa mahdollisista rakentamisen laadussa olevista ongelmista, koska tämän ketjuttamisen takia se vastuu on sinne aina hävinnyt. Nyt tähän ei tuoda mitään muutosta eli millään tavalla tätä vastuuta ei kyllä nyt täsmennetty.

Valitusoikeuden osalta täytyy sanoa se, että valitusoikeuksien on aika paljon myös selvitetty, koska aika usein on noussut keskusteluun se, onko valittaminen vain tällaista turhaa viivyttämistä vai onko siinä ollut joitakin perusteita. Selvitysten mukaan on tullut esille se, että nimenomaan esimerkiksi ely-keskuksen tekemät valitukset ovat olleet hyvin perusteltuja ja ne yleensä aina ovat menneet läpi, tai jos eivät ole menneet läpi, ne ovat olleet tärkeitä myös sen oikeuskäytännön määrittämisessä. Sen takia pidän valitettavana, että tätä ely-keskusten valitusoikeutta tässä merkittävästi rajataan.

Siitä en ole yllätynyt, että tämä hallitus tekee lainsäädäntöä, jolla heikennetään ilmastotyötä, heikennetään ilmastopäästöjen vähentämistä, kiertotalouden edistämistä, sillä vaikka ne siellä Orpon hallituksen ohjelmassa on kauniisti kirjattu, niin käytännössä kaikki esitykset, mitä tähän saliin on näistä teemoista tuotu, ovat olleet heikentäviä, kuten nyt tämä rakentamislain heikentäminen.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi terveydenhuoltolain muuttamisesta sekä siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 149/2024 vp
Toimenpidealoite TPA 23, 58-62, 64, 65/2024 vp
Valiokunnan mietintö StVM 27/2024 vp

Toinen käsittely, ainoa käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn ja ainoaan käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Nyt voidaan toisessa käsittelyssä hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. Lopuksi päätetään ainoassa käsittelyssä toimenpidealoitteista. — Keskustelu alkaa. Edustaja Sillanpää.

Keskustelu

18.24 Pia Sillanpää ps: Arvoisa puhemies! Käsittelemme nyt hallituksen lakiesitystä sairaalaverkon uudistamisesta. Sairaaloiden työnjakoa on välttämätöntä päivittää, sillä alueelliset ja väestölliset tarpeet ovat muuttuneet siitä, mitä ne ovat joskus olleet.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Syntyvyys on laskenut vuosi vuodelta, väestö ikääntyy, ja työikäinen väestö vähenee jatkuvasti. Samalla kärsimme hoitohenkilöstön puutteesta, joka vaikuttaa merkittävästi siihen, miten pystymme nykyisillä resursseilla tuottamaan terveydenhuoltopalveluja suomalaisille.

Terveydenhuolto on kokonaisuus, jossa yhdessä osassa tehdyt muutokset vaikuttavat moneen eri toimintoon. Erikoissairaanhoidon kulut ovat vuosien saatossa kaksinkertaistuneet ja perusterveydenhuollon resurssit ovat heikentyneet. Tämän esityksen myötä hyvinvointialueet ovat ratkaisevassa asemassa siinä, että ilta- ja viikonloppuvastaanottoja lisätään tarjolle laajasti erityisesti pienemmissä terveyskeskuksissa sekä alueen sairaaloissa. Tämä on olennainen keino siinä, etteivät päivystykset kuormitu turhaan, kun potilaita voidaan hoitaa kello 7:n ja 22:n välillä tehokkaasti terveyskeskuksissa. Moni, joka on sairastunut tai tarvitsee hoitoa neljän jälkeen, hakeutuisi mieluummin varmasti sinne kiirevastaanotolle lähiterveyskeskukseen myös iltapäiväneljän jälkeen ennemmin kuin lähtisi jonottamaan päivystävään sairaalaan.

Arvoisa puhemies! Yöaikainen leikkaussalitoiminta vaatii valtavasti hoitohenkilöstön resursseja. Siksi moni erikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys ja tällaista päivystystä edellyttävä leikkaustoiminta on lakiesityksen mukaan tarkoitus koota hyvinvointialueiden pääsairaaloihin. Laissa säädettäisiin siitä, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää avointa, ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä.

Yhtäkään leikkaussalia tai sairaalaa ei tulla sulkemaan tämän esityksen myötä, ei siis yhden yhtäkään. Kun keskitämme erikoissairaanhoidon raskasta kirurgiaa keskus- ja yliopistosairaaloihin, tuomme vastavuoroisesti mahdollisuuden tehdä päiväkirurgisia ja lyhytjälkihoitoisia kirurgisia leikkaustoimenpiteitä näissä sairaaloissa, mistä raskas kirurgia päättyy.

Kun muutama vuosi sitten otettiin käyttöön erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteispäivystykset, se johti siihen, että monesta terveyskeskuksesta loppuivat kokonaan ilta- ja viikonloppuvastaanotot. Se taas aiheutti dominoefektin, jossa iltaisin ja viikonloppuna hoitoa tarvitsevat hakeutuivat päivystykseen ja sitä myötä päivystykset taas ruuhkautuivat.

Esityksen tavoitteena on se, että vahvistamme kansallista palveluverkkoa niin, että ihmiset pääsevät laadukkaaseen hoitoon, ja varmistamme potilasturvallisuuden. Tällä esityksellä varmistamme sen, että jokainen hoitoa tarvitseva pääsee todella hoitoon, kun sille on tarve.

Arvoisa puhemies! Kansalaisilla on herännyt huoli hallituksen esityksestä sairaalaverkkoon liittyen. Me perussuomalaiset otamme huolet vakavasti. [Välihuuto vasemmalta] Esitämme lakiesitykseen lisättäväksi lausumaa, joka kuuluu seuraavanlaisesti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto ohjaa hyvinvointialueita, Helsingin kaupunkia ja HUS-yhtymää varmistamaan, että alueen ilta-, yö- ja viikonloppuaikaiset sosiaali- ja terveyspalvelut, muun muassa kiirevastaanotot, kotiin vietävät palvelut, ensihoitopalvelu ja etäpalvelut, muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ympärivuorokautisten päivystysyksiköiden ja päivystävien sairaaloiden kanssa väestön palvelutarpeisiin vastaamiseksi ja perusturvallisuuden tunteen lisäämiseksi. Eduskunta edellyttää valtioneuvoston ohjaavan hyvinvointialueita toteuttamaan väestön monikanavaisen neuvonnan oikea-aikaisten palveluiden piiriin hakeutumiseksi.”

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Tämän lausuman myötä varmistetaan, että kaikilla hyvinvointialueilla on tarjolla riittävät ja tarpeen mukaiset terveyspalvelut, huomioidaan sairastavuuden ja väestörakenteen tuomat alueelliset erot palvelutarpeessa, tehdään resurssien kohdentamista tarkoituksenmukaisesti väestön tarpeet huomioiden. Monikanavaisen neuvonnan toteuttamisen tavoitteena on oikea-aikaisen palvelun saamisen tehostuminen. Henkilöstöresursseja on lakiesityksen myötä mahdollista kohdentaa toiminnan kokonaisuuden kannalta tarkoituksenmukaisesti alueilla sinne, missä tarvetta on, ja toimilla on myös mahdollista hillitä kustannuksia. — Kiitos. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: No, ilmeisesti on tarpeen käydä tässä vaiheessa lyhyt debatti. Elikkä ne, jotka haluavat käyttää vastauspuheenvuoron, nousevat seisomaan ja painavat V-painiketta. — Edustaja Siponen.

18.29 Markku Siponen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Pukeudun tässä tänään itsekin mustiin, vähän niin kuin Oulaskankaalla oli se pitkä kulkue, satoja ihmisiä mielenilmauksessa, niin kuin on ollut monilla muillakin paikkakunnilla. [Jenna Simula: Täällä ei sallita mielenilmauksia!]

Sain muuten tänään myöskin viestin, arvoisa rouva puhemies, että Itä-Suomen yliopisto on tuoreeltaan ilmoittanut, että mikäli tämä lakiesitys hyväksytään, yliopisto lopettaa muun muassa kirurgian erikoislääkärikoulutuksen Savonlinnassa 1.3.25 alkaen, ja sillä on suoraan vaikutuksia lääkäreiden koulutukseen. Samoja ilmoituksia on tulossa todennäköisesti myöskin muualta Suomesta.

Ja, arvoisa rouva puhemies, tähän lausumaan: Mitenkähän tämän nyt näitisi ilmaisisi? Sanotaanko vaikka näin, arvoisa rouva puhemies, että perussuomalaiset voi käydä tämän lausuman vaikkapa sinne Iisalmen yöpäivystyksen oveen liimaamassa 1.1.26 alkaen, ja katsotaan, kuinka monta potilasta tämä yöpäivystys silloin hoitaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Tuppurainen.

18.30 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallituspuolueet ovat ilmeisesti nähneet erityisen kovasti vaivaa laatiakseen tämän lausuman ja sillä huolehtiakseen, että rivit huomenna olisivat äänestyksessä suorina. Aika kova työ on tarvittu vakuuttamaan ne hallituspuolueiden edustajat, jotka haluaisivat huolehtia kansalaisten hoitoonpääsystä ja meidän sairaalaverkon ja päivystysten turvaamisesta.

Mutta jos te todella haluaisitte tämän lausuman henkisesti pitävän yllä kansalaisten hoitoonpääsyä ja näitä päivystyksiä auki, niin tähän olisi olemassa myös yksinkertaisempi keino, ja se olisi se, että huomenna, kun tässä salissa sairaalaverkosta äänestetään, eduskunta hylkäisi tämän esityksen. Valtiovarainvaliokunta voisi tämän jälkeen mietinnössään etsiä sairaaloiden päivystyksille tarvittavat rahat vaikka niistä joululahjarahoista, kuten SDP on tänään useampaan kertaan esittänyt.

Eikö olisi helpompaa näiden lausumien rukkaamisen sijaan yksinkertaisesti todeta, että me haluamme pitää sairaalaverkkomme ja päivystykset?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Rintamäki.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

18.32 **Anne Rintamäki ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sairaalaverkkoesityksen tarkoituksena on tehostaa erikoissairaanhoidon keskittämällä raskasta kirurgiaa keskus- ja yliopistosairaaloihin, ja vastavuoroisesti tuodaan mahdollisuus tehdä päiväkirurgisia ja lyhytjälkihoitoisia kirurgisia leikkaustoimenpiteitä näihin sairaaloihin, mistä raskas kirurgia lähtee. Kysymys on ennen kaikkea siitä, ettei meillä ole tarpeeksi hoitohenkilökuntaa. Meillä on lääkäripula ja hoitajapula, ja yöaikainen leikkaussalipäivystys vaatii todella paljon resursseja: siellä tarvitaan anestesialääkäri, leikkaava lääkäri, leikkaussalihenkilökuntaa, heräämön ja teho-osaston henkilökuntaa, kuvantamisen ja laboratorion henkilökuntaa. Ja haluan muistuttaa, että yöaikaan leikkauksia tehdään todella harvoin. Silloin on järkevää, että näitä toimintoja keskitetään. [Markus Lohen välihuuto] Sillä mahdollistetaan isommissa sairaaloissa ympärivuorokautinen tehokas leikkaussalitoiminta. Ja tuodaan näihin toisiin sairaaloihin sitten erilaista leikkaustoimintaa, mikä ei vaadi [Puhemies koputtaa] sitä yöaikaista leikkaussalivalmiutta. [Eduskunnasta: Entäs yöpäivystys?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eestilä.

18.33 **Markku Eestilä kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän tätä hieman valitettavana, sillä tämä hallituksen esitys on hyvä, ja kuten tässä edellisessä puheenvuorossa todettiin, erikoissairaanhoidon tietty rakennemuutos on välttämätön. Ja tälle raskaan kirurgian keskittämiseksi tiettyihin paikkoihin löytyy perusteet. Mutta tästä lausumasta minulle tulee hyvin mieleen tämä sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain 10 §, jossa lähinnä samat asiat on todettu. Pykälät eivät tietenkään toisessa käsittelyssä muutu, ja itse olen ilmeisesti jossain määrin julkisestikin tuonut ongelman tästä terveydenhuoltolain 50 §:stä esille. Minusta se, että on otettu perusterveydenhuollon yöpäivystykset ikään kuin samaan raskaaseen asiaan kuin erikoissairaanhoidon rakenteelliset muutokset, on kyllä valitettavasti selvä virhe. Se on sekä juridisesti ongelmallinen että toiminnallisesti ongelmallinen, ja sen talousvaikutukset ovat lähinnä plus miinus nolla. [Keskeltä: Hyvä puheenvuoro!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

18.34 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Alueet osaavat kyllä aivan itse tehdä järkeviä ratkaisuja raskaan kirurgian järjestämisestä, se ei ole tässä nyt se suurin kysymys, ja sen takia se, että haetaan perusteluita nyt raskaan kirurgian kalliista kustannuksista, on täysin, sanoisinko, trolleista tässä asiassa. Olennaista on nyt se, että seitsemässä sairaalassa yöpäivystysvalmiutta eli väestölle avointa mahdollisuutta hakeutua sairaalaan heikennetään. Se on se olennainen asia.

Kyllähän tässä on ihan selvästi laskettu väärin myös näitä kustannussäästöjä. Esimerkiksi Salon sairaalan osalta on puhuttu siitä, että säästö olisi viisi miljoonaa. Se on otettu sellaisella täysin kaavamaisella laskelmalla, että sairaalan 43 miljoonan euron kuluista 35 prosenttia siirtyisi TYKSiin ja siitä sitten yksi kolmasosa olisi nettosäästöä, ikään kuin ne siirtyvät palvelut eivät siellä TYKSissä maksaisi sitten suunnilleen saman verran kuin aikaisemminkin ja silti tyhjiä tiloja jäisi.

Eli ydinasia on tämä päivystysten supistaminen, [Puhemies koputtaa] ei niinkään tämän raskaan kirurgian rooli tässä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

18.35 Krista Mikkonen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tämä hallituksen sairaalasotku on aikamoinen farssi. Toisaalta hallitus on aina painottanut sitä, miten hyvinvointialueet ovat itsehallinnollisia, että pitää itse päättää. No nyt sitten kuitenkin hallitus päättää hyvinvointialueiden puolesta siitä, missä yöpäivystystä voi järjestää ja missä ei. Kyllähän tämä päätös lakkauttaa yöpäivystyksen lukuisissa paikoissa, vaikka hallitus on senkin omaan kieleensä verhonnut aivan toisin sanoin.

Edustaja Eestilä mielestäni toi tässä hyvin esille myös ne juridiset ongelmat, mitä tässä esityksessä on. Kun samanaikaisesti tiedämme, että ei tällä saada niitä säästöjä, mitä hallitus on lupailut, ei, päinvastoin tässä voi jopa tulla lisäkustannuksia, ja kun säästökokonaisuudessa puhutaan 26 miljoonasta eurosta, joka vastaa suuruudeltaan noin olutveron kevennystä, niin kyllä näiden lausumien sijaan toivoisin todella, että tämä päätös huomenna kumottaisiin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

18.36 Hanna-Leena Mattila kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämän hallituksen sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskeva lainsäädäntö on ollut ihan onnetonta koko tämän hallituskauden ajan, ja tämä viimeisin käänne nyt tästä uudesta lausumaehdotuksesta on johdonmukainen lisäys tähän sotkuun, mitä kaiken kaikkiaan tähän sairaalaverkkolakiin nyt liittyy. Tämä on tämmöinen toivotaan toivotaan -lausuma, koska mitään pykälämuutoksia ei tule, [Jenna Simula: Missä teidän pykälämuutokset?] rahoitusta ei tähän sairaaloitten yöpäivystykseen silti olla tuomassa. Keskusta ei lähde tämmöiseen bluffiin mukaan. [Jenna Simula: Missä teidän pykälämuutokset?] Tämä on selvästi tehty vain sen takia, että saadaan hallituspuolueitten maakuntia ymmärtävien kansanedustajien rivit suoriksi, mutta tästä puuttuu täysin pohja, ja tätä ei voi kannattaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Meriluoto.

18.37 Laura Meriluoto vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kansalaisilla on aito huoli tästä huomisesta päätöksestä, ja todella toivoisin, että hallituspuolueissa se kuulataisiin, koska sille on olemassa syynsä. Se perustuu ihmisten arkisiin kokemuksiin, ja tuntuu, että tämä lausumaehdotus täällä kyllä aliarvioi todella pahasti suomalaiset. Vai luuletteko te, että tämän lausuman jälkeen ne ihmiset, jotka menevät vaikka sinne Iisalmen tai Varkauden yöpäivystyksen ovelle koputtelemaan, eivät huomaa, että se on suljettu, kun täällä on tämä lausuma tehty? Kyllä te tunnutte pitävän hieman hölmöinä näitä ihmisiä. Kyllä he sen huomaavat, ja toivottavasti he sen muistavat myös tulevilla aluevaaleissa, koska vaikka tässä nyt puhutaankin lainsäädännöstä, niin kyllä se on ihan hyvä muistaa, kenen edustajan mielestä hyvinvointialueitten ei kuulu itse päättää esimerkiksi tällaisista asioista eli keiden mielestä valtio voi täältä vaan sulkea lähipalveluita mielensä mukaan edes ilman kunnollista prosessia.

Mitä tulee hoitohenkilökunnan siirtymiseen, niin sitä ei tiedetä, siirtyykö se hoitohenkilökunta sieltä sairaalasta toiseen. Ja toisaalta eikö tämäkin olisi hyvinvointialueen asia selvittää ja miettiä, missä ne henkilöt parhaiten tulevat käyttöön? — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

18.39 **Ville Merinen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Taru sormusten herrasta -elokuvassa on yksi sormus, joka kaiken muuttaa. Mutta hallituksella on nyt tällainen uusi tarinamainen veto, yksi lausuma, joka kaiken pelastaa. Siis tähän on... Minä mietin tässä tätä lain kanssa kikkailua. Ensin ministeri antoi perjantaina haastattelun, missä oltiin jo perumassa Oulaskangasta. Sitten on ollut kaiken maailman uutisointia, ja nyt on tämä lausuma. Minä olen aika uusi kansanedustaja vielä, mutta onko lausuman sisällä rahaa? Onko siellä jotenkin asetettuna se, että nämä päivystykset pysyvät auki? Ei taida olla.

Ei minulla muuta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

18.39 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Teatteria. [Välihuutoja] Siis keskusta on viime päivät pelotellut suomalaisia sillä, että sairaaloita lakkautetaan ympäri maan. Edustaja Saarikko teki päivityksen, jossa hän väitti, että Salon sairaala lakkautetaan. Edustaja Mattila on niin ikään väittänyt Oulaisista ihan samaa, että Oulaskangas olisi loppumassa. [Hanna-Leena Mattila: Yöpäivystys loppuu!] Ja sen lisäksi näissä vastalauseissakin puhutaan sairaaloiden lakkauttamisesta. Eli tehkää kotiläksynne vähän paremmin. [Keskeltä: Puhutaan alasajosta!]

Edustaja Merinen huusi tuolta vasemmalta, että missä pykälämuutokset. Missä teidän pykälämuutosehdotuksenne? Missä ne ovat? Jos tämä hallituksen esitys huomenna kaatuisi, mitä se tarkoittaisi, edustaja Mattila? Se tarkoittaisi sitä, että Oulaskankaalla loppuisivat kaikki leikkaukset, [Välihuutoja] koska aluevaltuusto on tehnyt päätöksen etupeltoon. Ei ole ehdollista päätöstä. Ehdollisuus koskee sitä perusterveydenhuollon yöpäivystystä, ei muuta. [Puhemies koputtaa] Te voitte soittaa sinne Pohteelle ja kysyä, miten asia on. Mutta tässä on todelliset riskit siihen, että se leikkaustoiminta oikeasti loppuu, ihan kaikki leikkaustoiminta. [Puhemies: Aika!] Siellä on yltäkin tällä hetkellä päällä, parhaillaan käynnissä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

18.41 **Markku Siponen kesk** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin tähän sairaaloiden alasajoon, jota itsekin olen useassa kohtaa käyttänyt terminä: Kyllä se on aivan oikea termi. Käykää kysymässä Iisalmesta, käykää kysymässä Varkaudesta, käykää kysymässä Oulaisista, käykää kysymässä Salosta. Se on nimenomaan siten, että kun yöpäivystys lakkaa, niin silloin näiden sairaaloiden toimintoja ajetaan alas.

Ja sitten, arvoisa edustaja, näihin pykälämuutoksiin: itsekin olen ensimmäisen kauden kansanedustaja, eli jos me esitämme lain hylkäystä, niin voimmeko me esittää samalla pykälämuutoksia? Me olemme joka tapauksessa esittäneet tämän lain hylkäämistä, koska tämä on huono esitys, ja siinä on meillä keskeinen, selvä linja ja siihen ei muutoksia tarvita.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

18.42 **Aki Lindén sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuohon edustaja Simulan äskeiseen puheenvuoroon: Siellä nykyisen, voimassa olevan terveydenhuoltolain 45 §:n 3 momentissa kerrotaan, mihin ja minkälaisiin sairaaloihin voidaan leikkaustoiminta Suomessa keskittää. Siinä viitataan 50 §:n 3 momenttiin. Sen viimeinen virke kattaa myös ne sairaalat, kuten Oulaskangas, Salo, Iisalmi, Varkaus, jotka sijaitsevat yliopistollisen sairaalan omaavan hyvinvointialueen alueella. Siellä sanotaan, että niissä, joissa on yhteispäivystys, voi harjoittaa leikkaustoimintaa. Eli nykyisen lain voimassaolon jälkeen se voisi jatkua siellä. En ymmärrä teidän äskeistä trollaustanne. [Keskeltä: Hän ei itsekään ymmärrä!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Simula.

18.43 **Jenna Simula ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hyvinvointialueella, Pohteella, on tehty päätös, että tämän vuoden loppuun mennessä lakkaa se yhteispäivystys, johon te äsken viittasitte. Se on edellytys leikkaustoiminnalle. [Aki Lindén: Se on helppo muuttaa!] Mutta valtuusto on tehnyt päätöksen, että se toiminta ei jatku, jolloin leikkaustoiminta siis päättyy. Te voitte tämän tarkistaa sieltä Pohteelta, ja keskustalaisetkin olisivat voineet olla hereillä, kun näitä päätöksiä aluevaltuustossa tehtiin, eivätkä ainoastaan pelotella ihmisiä tuolla sosiaalisessa mediassa ja lehtien palstoilla.

Täällä todellakin huudellaan näitten pykälämuutosten perään, ja silti te ette itse niitä ole tehneet. En ymmärrä, mistä se johtuu. Esimerkiksi tämän Oulaskankaan osalta te puhutte koko ajan perusterveydenhuollon yöpäivystyksen puolesta, mutta ette ole tehneet esityksiä sen eteen. Ja te tiedätte, mitkä ne seuraukset ovat sitten siellä hyvinvointialueella, jos hallituksen esitys kaatuu. Se tarkoittaa leikkauksien perumista. [Puhemies koputtaa] Kolmessa kuukaudessa se on noin 2 000 leikkausta, joka viikko [Puhemies: Aika!] 60—180 leikkausta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

18.44 **Petri Honkonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä eduskunnassa, jos ajatellaan, että hallituksen esitys on joiltakin osin ok, oppositio voi esittää niitä pykälämuutoksia, mutta kun tässä tapauksessa se on niin huono, ettei kukaan keskustasta — eikä muistakaan oppositiopuolueista ymmärtääkseni — kannata koko esitystä vaan haluaa, että se hylätään, niin ei semmoisessa tapauksessa tehdä pykälämuutoksia.

Mitä tulee tähän lausumaan, niin se jos jokin on teatteria. Tässä lausumassa sanotaan, että valtio nyt ohjaa hyvinvointialueita. Täällä on ministeri Juuso korostanut koko ajan sitä, että vastuu on hyvinvointialueilla — kun hallitus leikkaa rahaa, siitäkin on vastuu hyvinvointialueilla — että hän ei ohjaa mitään. Mutta nyt tässä lausumassa sanotaan, että tässä tapauksessa valtio ohjaakin.

Ja sitten toinen asia: Kyllähän tässä nyt kohdellaan suomalaisia paikkakuntia ihan eri tavalla. Kokkola ja Pietarsaari ovat aivan lähekkäin. Oulaskangas on todella kaukana Oulusta, niin moni muukin. Iisalmesta on Kuopioon pitempi matka ja niin edespäin. Sitä erottaa vain kieli. Jos iisalmelaiset puhuisivat ruotsia savon kielen sijaan, niin silloin siellä säilyisi [Puhemies koputtaa] tämä yöaikainen päivystys. [Keskeltä: Onko se reilua?] Onko tämä reilua teidän mielestänne? Voisitte vastata tähän.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

18.45 **Anna-Kristiina Mikkonen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus kertoo tavoittelevansa tällä sairaalaverkkoesityksellään hoidon yhdenvertaisuutta, laatua, vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. On kyllä aivan äärimmäisen hankalaa mennä Savonlinnan torille savonlinnalaisille selittämään — en kyllä aio sitä tehdä, jätän sen hallituspuolueiden edustajille ja heidän tehtäväkseen — miten hoito tässä nyt yhdenvertaistuu ja laatu, vaikuttavuus sekä asiakas- ja potilasturvallisuus paranevat, kun saat ehkä jatkossa hoitoa tuolta yli tunnin matkan päästä Mikkelistä. Siinä on nimittäin selittämistä, miten potilasturvallisuus ja asiakasturvallisuus, sosiaali- ja terveystalvelujen saatavuus eteläsavolaiselle muka tässä paranevat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

18.46 **Veronika Honkasalo vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tosiasia on se, että perussuomalaiset sulkevat päivystykset lakimuutoksella ja sitten yritetään sumuttaa kansalaisia tämmöisellä teknisluontoisella lausumalla, ikään kuin ihmiset luulisivat, että tällä sitten tämä päätös pelastetaan. Mutta kansalaiset kyllä näkevät tämän sumutuksen läpi aivan varmasti, niin kuin ovat nähneet sen perussuomalaisen politiikan läpi, mitä hallituksesta käsin on tehty, kun pienituloisten toimeentulosta leikataan ja soteen isketään miljarditason säästöt.

Tämä keskittämispolitiikka nimenomaan ei välttämättä tuo edes säästöjä ollenkaan vaan lisäkustannuksia. Monissa tapauksissa jäljelle jääviin sairaaloihin joudutaan tekemään valtavia investointeja, samalla ambulanssiliikenne ja Kela-taksiralli lisääntyvät. Ainoa, mikä on varmaa, on potilasturvallisuuden heikkeneminen ja alueellisen eriarvoisuuden kasvu. Eli kiitos vaan siitä, perussuomalaiset.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

18.47 **Saku Nikkanen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun hallituspuolueen edustajien puheenvuoroja on tämän koko lakiesityksen käsittelyn aikana kuunnellut, niin kyllä tässä tämä oikea tulkinta on nimenomaan sairaalasotku. Ja kuka senkin sotkun sitten siivoaisi? [Jenna Simulan välihuuto]

Ikään kuin tätä sotkua ei olisi saatu enää syvemmälle solmuun, niin kirsikkana kakun päälle tuotiin tällainen lausumaehdotus. Ei ihmisten turvallisuutta ja turvallisuudentunnetta tällaisilla lausumilla pelasteta. Kyllä itse asiassa tämän lakiesityksen ainoa oikea paikka on roskakori, ja teillä, hyvät hallituspuolueiden edustajat, on nyt mahdollisuus ottaa se lakiesitys [Puhuja rutistaa paperiarkin] ja heittää se sinne roskakoriin huomenna. — Kiitos. [Jenna Simula: Menikö roskakoriin?]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Hanna.

18.48 **Hanna Räsänen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tulen sieltä Savo-Karjalan vaalipiiristä, mistä on lähdössä kaksi yöpäivystystä pois, ja voin kyllä sanoa ihan aidosti teille hallituspuolueitten edustajille, että tämä lausuma se vasta on bluffia. Keitä te kuvittelette hämäävänne sillä, jos te ohjaatte täällä, että hallituspuolueen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

edustajat painavat sitä vihreää nappia, ja sitten teillä on semmoinen lausuma, mikä auttaa meidän alueen ihmisiä? Ei todella auta. Viikonloppuna sosiaalisessa mediassa käytiin paljonkin tästä keskustelua, ja kyllä minua hämmästyttivät siellä Savo-Karjalan perussuomalaisten lausumat — piti kirjoittaa ihan ylös — eli tämä on hallintohimmelin purkamista, jolla siivotaan suuripalkkaisia kaverijohtajia. [Eduskunnasta: Ohhoh! — Oijoi!] Näin kommentoitiin perussuomalaisten sanoilla. Ette voi tietää, miltä tämä tuntuu savokarjalaisista ihmisistä. Kantakaa vastuu. Äänestäkää huomenna tämä pois. [Eduskunnasta: Hyvä puhe!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

18.49 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Siponen ja kaikki te muut edustajat siellä oppositiossa, jotka nauratte muun muassa tälle lausumalle täällä, minä olisin kysynyt teiltä, väheksyttekö te todella eduskunnan arvovaltaa tällä tavoin tässä salissa. Voisi samalla kysyä, miksi esimerkiksi StV:n edustajat tekevät kymmenittäin lausumaehdotuksia siellä valiokunnassa, jos se on pelkkää teatteria joka kerta. Me kyllä ajatellaan ihan, että otetaan tämä lausuma tosissaan.

Kun puhutaan Iisalmesta ja Varkaudesta, niin haluan muistuttaa täällä siitä, miksi näiden perusterveydenhuollon päivystys on ollut poikkeusluvalla jo vuodesta 2017 asti. Sipilän hallituskaudella tehtiin keskittämisen- ja päivystysasetukset, jotka allekirjoitti ministeri Saarikko. Eli siitä asti ja silloin jo on haluttu keskittää erikoissairaanhoidon ja ympärivuorokautisia päivystyksiä, eli ei tämä ole mikään uusi asia. Näillä poikkeusluvilla on sieltä vuodesta 2017 asti oltu, eikä se ole kestävä ratkaisu. Mielestäni on tärkeää, että meillä on jatkuvuutta ja varma tieto siitä, miten jatkossa tehdään ja toimitaan, ja niin hallitus [Puhemies koputtaa] myös toimiikin, eikä niin, että elämme koko ajan epävarmuudessa poikkeusluvilla. [Veronika Honkasalo: Te olette vastuussa nyt!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen, Joona.

18.51 **Joona Räsänen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Jos eduskunta päättää jonkun lausuman, niin sehän on tahdonilmaus, jolla edellytetään hallitusta ryhtymään toimenpiteisiin. Mikä on se toimenpide, johon hallitus ryhtyy, kun tämä lausuma hyväksytään? Muuttuuko jokin? Mikään ei muutu, ja tämän sotkun jälkeen ainoa muutos on tosiasiallisesti se, että ihmisten palvelut heikkenevät. Sen takia on minusta aivan oikein, että täällä kritisoidaan tätä lausumaa, koska tosiasiallisesti ainoa tarvehan teillä tehdä tämä lausuma on ollut se, että saatte ammuttua omat rivinne suoraksi. Tämä on se ainut tarkoitus tämän lausuman taustalla. Toivoisin, että olisi joku muu tarkoitus, mutta näinhän tämä tosiasiallisesti on mennyt.

Helpoin keino, jolla tämä eduskunta voi tahtoa ilmaista, on se, että äänestetään tämä lakiesitys huomenna kumoon. Sen jälkeen budjettimietintö palaa valtiovarainvaliokuntaan ja etsitään siellä tarvittavat rahat ensi vuodelle, jotta nämä sairaalapäivystykset voidaan pitää jatkossakin auki. [Aki Lindénin välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kosonen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

18.52 **Hanna Kosonen kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On pakko todella käydä tätä lausumaa vähän tarkemmin viedä läpi, eli tällä yritetään sitten sitä turvallisuudentunnetta ihmisille siellä alueilla saada: valtio ohjaa näitä alueita, jotta ”alueen ilta-, yö- ja viikonloppuaikaiset sosiaali- ja terveyspalvelut, muun muassa kiirevastaanotot, kotiin viettävät palvelut, ensihoitopalvelu ja etäpalvelut, muodostavat toiminnallisen kokonaisuuden ympärivuorokautisten päivystysyksiköiden ja päivystävien sairaaloiden kanssa väestön palvelutarpeisiin vastaamiseksi ja perusturvallisuuden tunteen lisäämiseksi”. Ehkä kysymys kuuluu, olisiko se laki ilman tätä lausumaa ollut vielä sellainen, että tätä ei olisi muka tehty, että ei olisi haluttu muodostaa toiminnallista kokonaisuutta [Keskeltä: Sehän siinä nyt on!] eikä varmistaa tämän kokonaisuuden toimivuutta, siis ilman näitä päivystäviä sairaaloita.

On sanottava tästä, kun edustaja Sillanpää ja edustaja Simula sanovat, että yhtäkään sairaalaa ei olla sulkemassa. On vähän erilainen se näkemys, mikä on sairaala ja mikä on vuodeosasto, jota voidaan kutsua sitten myöskin sairaalaksi. Meilläpäin kyllä ajatellaan, että sairaalassa tapahtuu paljon erilaisia asioita, [Puhemies koputtaa] ei se ole pelkästään vuodeosasto esimerkiksi. [Puhemies: Aika!] Tämä on hyvin paljon myös semanttista. [Pia Sillanpään välihuuto]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

18.53 **Timo Suhonen sd** (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tänään me kansanedustajat saimme painavan viestin Savonlinnan, Kemin, Iisalmen, Valkeakosken, Varkauden, Raahen ja Salon kaupunkien kaupunginjohtajilta, joka kuului näin: ”Lakiesitys ei tule tuomaan tavoiteltuja valtiontalouden kokonaissäästöjä vaan lisää julkisen talouden menoja. Esitys tulee lisäämään merkittävästi erilaisia ambulanssi- ja taksikyytien kuluja. Samalla laki vaarantaa potilaiden terveysturvallisuuden ja asettaa ihmiset ympäri Suomen eriarvoiseen asemaan. Lisäksi laki todellisuudessa myös heikentää henkilöstön saatavuutta. Kyse on viime kädessä ihmisten ja suomalaisten perheiden valinnoista ja muuttopäätöksistä, joita ei voi ohjalla erilaisilla hallinnollisilla päätöksillä.” Äärimmäisen painava ja tärkeä viesti. Toivon, että kaikki hallituspuolueitten kansanedustajat ottavat tämän viestin vakavasti.

Totean siitä lausumasta kuten myös edustaja Siponen äsken hienosti, että sen voi sitten 1.1.2026 liimata sinne Iisalmen sairaalan oveen kiinni — ja samalla lailla sen voi myös liimata Varkauden sairaalan oveen. Sillä lausumalla ei ole käytännössä mitään merkitystä sen yöpäivystyksen lakkaamisen vuoksi. [Aki Lindén: Kertokaa, että pykälät on äänestetty valiokunnassa kaikki!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Valtola.

18.54 **Oskari Valtola kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Täällä tuli keskustelua esimerkiksi Savonlinnan sairaalan tulevaisuudesta. Jos nyt käyn läpi, mitä toimintaa sinne tulee jäämään hyvinvointialueen suunnitelmien mukaisesti: Tekonivelkirurgia rajoitetusti kesäkuuhun 28. Elektiivistä leikkaustoimintaa päivä- ja lyhythoitosisäkirurgiassa. Kirurgia, silmätaudit, vatsaelinkirurgia, korva-, nenä- ja kurkkutaudit, lastentaudit, naistentaudit, syöpätaudit, sisätaudit, kardiologia, neurologia, ihotaudit, keuhkosairaudet, dialyysi, palliatiivinen keskus, psykiatria, lasten- ja

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

nuorisopsykiatria, fysiatrian poliklinikat, tällöinen valvontaosasto kevyeen tehohoitoon, perustason vuodeosasto sekä erikoissairaanhoidon vuodeosasto sisätautipuolelle.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

18.56 Lauri Lyly sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minua häiritsee tässä kaksi asiaa:

Kun hyvinvointialueitten pitäisi saada omalla autonomiallaan miettiä, minkälaisen palveluverkon ja minkälaiset palvelut he järjestävät, minkälaisia rakenteita niillä on, minkälaiset henkilöstötarpeet eri puolella, niin kun nyt täältä tullaan hallituksen toimesta sanomaan, että teidän pitää tehdä tuommoinen verkko ja tuollaiset palvelurakenteet sinne, niin se kokonaan puuttuu siihen, mitä hyvinvointialueitten itse pitäisi autonomisesti tehdä. Tämä on ollut tämän hyvinvointialoitteen tarkoitus, että he miettivät kullekin alueelle sopivat rakenteet.

Toinen asia, joka tässä on pielessä, on se, että nyt kun täällä puhutaan tästä kuuluisasta 26 miljoonasta eurosta, niin tämä levitetään kaikille hyvinvointialueille tasaisesti, ja muun muassa Pirkanmaa tästä menettää 2,5 miljoonaa, vaikkei meillä suljetakaan mitään sairaalaa.

Tässä on tavallaan niin kuin monta ristiriitaa olemassa, ja minun mielestäni tätä pitäisi myös miettiä, kun tällaisia asioita tuodaan esiin. Tässä ei ole logiikkaa. Ainut logiikka tässä olisi, että tämä lakiesitys [Puhemies koputtaa] joko vedettäisiin pois tai äänestettäisiin huomenna kumoon.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Myönnän tässä lyhyttahtisessa keskustelussa vielä puheenvuorot edustajille Kallio, Perholehto, Riipi, Kokko ja Lohi, ja mikäli edustaja Sillanpää, jonka puheenvuorosta tämä lähti liikkeelle, haluaa käyttää puheenvuoron, niin hänelle. — Edustaja Kallio.

18.57 Vesa Kallio kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viimeisen viikon aikana on kuultu useamman hallituspuolueen edustajan puheita, kuinka he eivät hyväksy tätä hallituksensa ajamaa sairaalapalveluiden alasajoa. Hyvä niin ja kiitos siitä, iso kiitos. Toki tässä taustalla on vain se oma vaalipiirisairaala, yhtään Savonlinnan puolustajaa ei hallituspuolueiden keskuudesta ole löytynyt.

Nyt on kyse kansalaisten terveydestä, turvallisuudesta ja turvallisuudentunteesta. Suuressa osassa maata on kyse kansalaisten perustuslaillisista oikeuksista.

Arvoisa puhemies! Hallituksen laatima niin sanottu itäisen Suomen ohjelma on ollut lausunnolla, ja lausuntopalaute on odotetusti varsin pettynyttä. Vaikka sairaala ei tähän suoraan kuulu, niin sairaalat kuuluvat keskeisesti Itä-Suomeen ja itäisen Suomen elinvoimaan ja kykyyn pärjätä. Siltäkin osin hallituksen esitys on kelvoton ja joutaa hylätä.

Esitetty lausuma, kuten täällä on tuotu hyvin esille, ei auta eikä riitä. Se on trollausta ja bluffia, kuten edustajat Lindén ja Räsänen ovat todenneet. Tämä lausuma jos mikä vähättelee tämän eduskunnan arvovaltaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Perholehto.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

18.58 **Pinja Perholehto sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olen hyvin hämmentynyt tästä puheenvuorosta, joka täällä salissa käytettiin koskien lausumaa ja sitä, että oppositio tällä kritiikillä jotenkin vähentäisi eduskunnan painoarvoa. [Pia Sillanpään välihuuto] Tilanne täällä salissa ja eduskunnassa ja eduskuntatyössä yleisesti on se, että kun saa valtaa, sen mukana tulee myös vastuu. Hallituspuolueilla on eduskunnassa enemmistö. Teillä on kaikki valta, ja teillä on myös kaikki vastuu huolehtia siitä, että se esitys, jonka hallitus antaa valiokuntiin ensin käsiteltäväksi ja valiokunta käsittelyn jälkeen tuo tänne saliin äänestettäväksi, on senkaltainen, jota te haluatte edistää. Se, että te yritätte täällä oppositiota syyttää jollakin tavalla, on minusta kyllä aika naurettavaa vastuun pakoilua. Kävin sen verran historiaa läpi, että katsoin alkuvuodelta keskustelua, jota täällä eduskunnassa käytiin koskien sairaalaverkkoselvitystä, joka silloin pullautettiin ulos varsin valmistelemattomana. Ja täytyy sanoa, että nyt melkein vuotta myöhemmin, kun keskustelua käydään jälleen kerran sairaaloista ja päivystyksistä, edelleenkin en tiedä, kuka tätä sotkua oikeastaan johtaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

18.59 **Mika Riipi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Meillä Lapissa on aika pitkä historia kahden keskussairaalan välisen työnjaon selvittämisestä. Ja nyt oikeastaan tämä tilanne hyvinvointialueitten perustamisen jälkeen on ensimmäistä kertaa historiassa se, että on saatu tehtyä todella hyvä kahden keskussairaalan työnjaon malli ja näkymä sinne tulevaisuuteen. No nyt tämä esitys tulee sitten siihen väliin ja käytännössä tulee sotkemaan tämän, pistää sen uusiksi. Ja sen lisäksi se vielä tarkoittaa hyvinvointialueen oman arvion mukaan sitä, että se lisää alueen kustannuksia kolme neljä miljoonaa euroa ja vaikeuttaa henkilöstöpolitiikkaa olennaisesti. En todellakaan ymmärrä tämän esityksen taustoja.

Ja tuohon lausumaan — voisin puhua kieltä, jota perussuomalaiset ymmärtävät: mielestäni se lausuma on tyhjä paperi. [Naurua]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kokko.

19.00 **Jani Kokko sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllähän tuo lausuma nyt on lähinnä yritys paikata vuotavaa ruuhtia, ja se nyt ei oikein näytä onnistuvan, kuten edustaja Riipi hyvin totesi, eli aivan turha paperi siinä suhteessa. Jos hallituksen linja tämän asian suhteen kerta on niin selkeä ja hyvä, miten se nyt yhtäkkiä semmoista lausumaa tarvitsee? Kyllä tässä on yritys paikata niitä hallituspuolueiden rivejä.

Mitä tulee tähän edustaja Simulan esiin nostamaan, että ”missä ovat teidän pykälämuutokset”, niin siellä ne olivat sote-valiokunnassa. Siellä äänestettiin lähestulkoon kaikista pykälistä ja tarjottiin vaihtoehtot. Siellä sitten oppositiopuolueet hävisivät, eli siellä ne on esitetty, missä on pitänytkin.

Arvoisa puhemies! Täällä, kun usein keskustellaan nimenomaan valtion ja hyvinvointialueiden suhteista, kun hallitus pidentää hoitotakuuta, ministeri Juuso toteaa, että alueet saavat itse päättää, että ei ole pakko tätä tehdä. Kun hoitajamitoitusta höllennetään, niin ministeri Juuso toteaa, että ei ole hyvinvointialueiden pakko tätä tehdä, että voi toimia myös toisella tavalla. Eikö tässä asiassa kannattaisi antaa niille hyvinvointialueille, itsehallinnolle, mahdollisuus toimia ja tehdä sen oman alueen kannalta ne oikeanlaiset ja tarpeelliset päätökset, joissa katsotaan ne resurssit ja henkilöstö kuntoon,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

[Puhemies koputtaa] miten ne milläkin alueella toimivat? Ottakaa vaikka mallia Keski-Suomesta, [Puhemies: Aika!] jossa me olemme tämän päätöksen tehneet sen itsehallinnon puitteissa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

19.02 **Markus Lohi kesk** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On tietenkin selvää, että erikoissairaanhoidon on keskitettyjä palveluita ja on tapahtunut rakennemuutosta, ja näin pitääkin tapahtua, mutta tästähän ei ole nyt kysymys. Tässä on oltava lakkauttamassa myös perusterveydenhuollon perustason päivystystä. Kun katsoo tätä lausuman sisältöä, niin tähän on juuri sitä, mitä alueilla tehdäänkin. Tässä on ainoa ero on se, että tässä pannaan päällystakkinä valtionneuvosto ohjaamaan. Ei heidän tarvitse. Meidän oli tarkoitus luoda itsehallinnolliset alueet, jotka tekevät ja toimivat. Jos tämä oikeasti auttaisi niitä ihmisiä, joilla on päivystysaikaan hätä, niin tähän kannattaisi toimittaa hälytyskeskukseen, niin että kun ihminen soittaa ambulanssin, siellä kuuluu: ”Jos haluatte kuunnella lausuman suomeksi, painakaa 1. Jos haluatte kuulla lausuman ruotsiksi, painakaa 2.” [Naurua] Mutta jos haluatte pelastaa ihmisten palvelut, painakaa huomenna punaista.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Sillanpää.

19.03 **Pia Sillanpää ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pohjois-Pohjanmaalla Pohde on 79 aluevaltuutetun hyvinvointialue, jossa tehdään päätöksiä myös Oulaskankaaseen liittyen. Näistä aluevaltuutetuista yhteensä 33 on keskustan aluevaltuutettuja. Eikä ole kauaa, kun Pohteessa tehtiin päätöksiä Oulaskankaaseen liittyen. Sanatarkka päätös kuuluu näin: ”Monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys lakkaa 31.12.24.” [Markus Lohi: Entä perusterveydenhuolto?] Ja kun näin on päätetty, ei vanhan lain mukaan ole edellytyksiä leikkaustoiminnalle lainkaan sen jälkeen.

Eli jos tätä sairaalaverkkoesitystä ei vietäisi loppuun asti, se tarkoittaisi sitä, että Oulaskankaalta loppuisi yöpäivystyksen lisäksi kokonaan leikkaustoiminta. Eli siis toistan: jos äänestätte sairaalaverkkoesitystä vastaan huomenna, te lopetatte kaiken leikkaustoiminnan, myös päiväkirurgisen leikkaustoiminnan Oulaskankaalta.

Kun aluevaltuusto päätti karsia toimintoja etupainotteisesti siellä Pohteella, perussuomalaiset esittivät, miten sairaalan palveluita täytyy ylläpitää niin kauan kuin se on lakien puitteissa mahdollista. [Veronika Honkasalon välihuuto] Keskustalaiset eivät kuitenkaan kelpuuttaneet tätä, ja sitten te täällä salissa kehtaatte puhua ja esittää jotain aivan muuta. Hyvin meni.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Väyrynen, varsinainen puheenvuoro.

19.04 **Ville Väyrynen kok:** Arvoisa rouva puhemies! Tässä kun on seurannut viikot ja päivät ja tämän illankin tätä keskustelua, niin minua edelleenkin kovasti häiritsee se, että joko kaikki eivät oikein tiedä, mistä puhutaan, tai sitten tarkoituksella puhutaan vähän epätarkasti. Valitettavasti tässä tulee tällainen kuva. Minä nyt alkuun vielä kertaalleen sanon, että yhtään sairaalaa ei olla lopettamassa, yhtään sairaalaa ei olla ajamassa alas, yhtään päivystystä ei olla ajamassa alas eikä lopettamassa, ja itse asiassa erittäin suuresti

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

arvostamani Markus Lohi jopa äsken sortui sanomaan, että terveyskeskuspäivystyksiä lopetetaan. Niitä ei lopeta. [Markus Lohi: Yöpäivystys loppuu!] — Yöpäivystys on aivan eri asia kuin päivystys kokonaisuudessaan, ja sairaala tai terveyskeskus on myös paljon muuta kuin yöpäivystys 22—07, [Aki Lindén: Kaikkihan tuon tietää!] kuten edustaja Valtola tässä äsken totesi. Se tuli ilmeisesti tarpeeseen.

Edustaja Lindén äsken hyvin itsevarmasti totesi, että ainakin erikoissairaanhoidon pitäisi saada keskittää, että se on pelkkää bluffia ja spinnausta. Mutta kannattaa mennä tuolta takarivistä kysymään, kuinka hyvin se on onnistunut hyvinvointialueen toimin esimerkiksi Etelä-Savossa, [Aki Lindén: Raskas kirurgia! Sanoin raskas kirurgia!] kuinka hyvin on saatu raskas kirurgia sovittua esimerkiksi Etelä-Savon hyvinvointialueella. Kyllä siihen tarvitaan jotain ohjausta. Edellisellä hallituskaudella tehtiin raskaan kirurgian keskittäminen, asetus, jota itse, niin kuin Petri Honkonen jossain jo viikonloppuna huomauttikin, kovasti vastustin silloin muutama vuosi sitten, kun tuli täältä käsin hyvin raskasta ohjausta sille, mitä sairaanhoitopiirit tekevät. Päivystysasetus on tullut tästä talosta. Kyllä tästä talosta on meidän terveydenhuoltoa ohjattu aikanaan. Ei siinä ole mitään pahaa. [Keskeltä: No vieläkö pitää mennä pidemmälle?]

No sitten tähän varsinaiseen asiaan, koska minä ymmärrän sen paikallisen keskustelun siitä, että yöpäivystyksiä lopetetaan. Siis sitä ei pidä väheksyä etenkään niillä alueilla, missä se tapahtuu, mutta minä tuossa omassa debattipuheenvuorossani yritin minuutissa sitä selittää, että tämä suuntaus on alkanut 2000-luvun alusta. Me kaikki tiedämme sen, jotka ovat olleet joko tässä talossa tai terveydenhuollossa töissä. Minä luetteloin tuossa tosiaan, että minä itse omalla urallani ja vaimoni kanssa olen yhdeksässä eri terveyskeskuksessa päivystänyt aikanaan. Niistä neljä oli silloin 24/7, ja yksi oli semmoinen, jossa nukuttiin sitten perälle se yö, ja kaikista näistä on lopetettu sen jälkeen ympärivuorokautinen päivystys ilman, että siitä on käyty keskustelukierrosta tässä huoneessa. Ja kaikista näistä muista, missä olen ollut, on supistettu merkittävästi päivystystä. Minulla ei ole tarkkaa lukua, mutta uskallan sanoa, että puhutaan kolminumeroisesta luvusta, minkä verran 2000-luvulla on supistettu tai lopetettu terveyskeskuspäivystyksiä. Ne on tehty pikkuhiljaa. Ne on tehty sitä mukaa, kun tähän maahan tuli akuuttilääketiede. Siirryttiin yhteispäivystyksiin. Meillä periaatteessa perusterveydenhuollon päivystykset ovat erikoissairaanhoidon vieressä. Ne ovat niitä yhteispäivystyksiä. Ja nykyään on erittäin harvoin. Me tiedetään, että nämä ovat poikkeusluvalla, niin kuin edustaja Sillanpää sanoi. Meillä on poikkeusluvalla muutamia perusterveydenhuollon päivystyksiä ollut ympärivuorokautisena. Jämsään on vihjattu monta kertaa. Keskustalla oli esimerkiksi viikonloppuna iso kampanja, jossa edustajien Wallinheimo, Väyrynen, Garedeu ja Immonen pitäisi pelastaa huomenna Jämsän sairaala. Me tiedetään aivan hyvin, niin kuin edustaja Kokko sanoi, että se päätös on tehty jo viime kesänä hyvinvointialueilla. Huominen äänestys ei muuta sitä asiaa yhtään mihinkään. [Jenna Simula: Keskustalta meni ohi!]

Minun toivomukseni olisi, että koska ne ihmiset siellä alueella oikeasti odottavat tässä talossa jotain järkevää keskustelua, niin opetellaan ne asiat tai ei ainakaan tarkoituksella puhuta ihan mitä sattuu. Yhtään päivystystä ei olla lopettamassa, yhtään sairaalaa ei olla ajamassa alas. Ja voitte tarkistaa Valtolalta esimerkiksi sen, mitä Savonlinnaan jää jäljelle. Sinne jää aika paljon. Se on edelleen sairaala. Sairaala on muutakin kuin yöpäivystys eikä missään nimessä pelkästään vuodeosasto. Ei vuodeosasto liity välttämättä sairaalaan. Se on erittäin paljon muutakin.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Minulla oli joku tärkeä asia. — Niin, meillä rupeaa henkilökunta loppumaan. Kymmenen vuotta, ja yksi kolmasosa lähtee eläkkeelle. Meidän on pakko keskittää. Ihmiset keskittyvät kasvukeskuksiin. Meidän pitää keskittää myös lääketiedettä, niin kuin me tiedetään. Me ollaan tehty sitä 20 vuotta, ei tämä ole sen kummempaa, mutta tämä on iso asia paikallisesti. Keskustellaan siitä. [Tuomas Kettusen välihuuto]

Muistaessani kannatan edustaja Sillanpään lausumaehdotusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mattila.

19.09 Hanna-Leena Mattila kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallitus kaventaa hyvinvointialueiden itsehallintoa muuttamalla terveydenhuoltolain 50 §:n 3 momentin säännöstä siten, että niillä hyvinvointialueilla, joilla on yliopistollinen sairaala, ei olisi jatkossa mahdollisuutta järjestää perusterveydenhuollon yöaikaista päivystystä alueen muissa sairaaloissa, vaikka väestön palvelutarve sitä edellyttäisi.

Hyvinvointialueiden itsehallinnon kannalta on ongelmallista, että hallitus on lainsäädännöllä määrittelemässä ne paikkakunnat, missä on mahdollista ylläpitää ympärivuorokautista päivystystä, ja hallitus on poistamassa kokonaan voimassa olevaan lakiin kirjatun mahdollisuuden hakea poikkeuslupaa. Näin voimakasta ja yksityiskohtiin menevää lainsäädännöllistä ohjausvallan käyttöä on vaikea käsittää monestakaan syystä.

Hyvinvointialueilla on hallitukseen verrattuna huomattavasti parempi asiantuntemus alueensa ihmisten palvelutarpeista, alueellisista olosuhteista ja siitä, kuinka palvelut tulisi järjestää. Siksi hallituksen tulisi ensisijaisesti asettaa tavoitteet puuttumatta liian syvällisesti siihen, kuinka tavoitteisiin päästään.

Hallituksen esitys kaventaa nyt epätarkoituksenmukaisella tavalla hyvinvointialueen itsehallintoa ja päätösvaltaa ja puuttuu tarpeettomasti palveluiden järjestämiseen. Päivystysten lakkautuksista seuraukset ovat osittain epätarkoituksenmukaisia. Esimerkiksi Iisalmissa ja Varkaudessa on päivystysten lakkautuessaakin edelleen laajat vuodeosastot ja kotisairaala, joten siellä tarvitaan edelleen päivystävää lääkäriä, mutta lääkäri ei saa jatkossa enää vastaanottaa kotoa tulevia päivystyspotilaita. Yöpäivystyksen lakkauttaminen Iisalmissa ja Varkaudessa vaikuttaisi hyvin kielteisesti osastohoitoon ja johtaisi Kuopion yliopistollisen sairaalan päivystyksen kuormittumiseen entisestään. Valiokunnan kuulemisissa on esitetty myös potilaiden käyntimääristä eri yöpäivystyksyksiköissä ristiriitaisia tietoja. [Jenna Simula: Entä Raahe?]

Arvoisa puhemies! Hallitus kertoi kehysriihessä, että se jatkaa päivystystoimintojen järjestämisestä vuoropuhelua hyvinvointialueiden kanssa, mutta tämä on ristiriidassa toteutuneiden menettelytapojen kanssa. Jatkossa hyvinvointialueet eivät voi järjestää alueellisesti palvelujaan parhaaksi katsomallaan tavalla. Esimerkiksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialue Pohde on ilmaissut valmiutensa ja kykynsä järjestää perusterveydenhuollon yöaikaista päivystystä Oulaskankaan sairaalassa ja on siksi hakenut ministeriöstä poikkeuslupaa toiminnan järjestämiseksi. Lainmuutoksen myötä tämä ei olisi enää mahdollista.

Esimerkiksi Lapin hyvinvointialueella toimijoilla on näytöt hyvästä kustannus- ja tuottavuuskehityksestä, päätöksentekokyvystä sekä uusien sopeutuskeinojen tunnistamisesta. Lapin hyvinvointialueen erikoissairaanhoidon talouden sopeuttaminen ja tuottavuuden parantaminen vaarantuvat, mikäli lakimuutos tällaisenaan hyväksyttäisiin. Toisin kuin keskusta Orpon hallitus ei ilmeisesti luota hyvinvointialueiden omiin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

näkemyksiin, virkamiehiin ja luottamushenkilöihin. Keskusta ei jaa hallituksen esityksen näkemystä, että alueilla olisi ollut vaikeuksia tehdä itse päätöksiä sairaaloiden ja päivystyksen palveluverkon osalta. Hallitus päinvastoin ajaa hyvinvointialueet leikkauspolitiikallaan ahdinkoon. Kemin ja Savonlinnan sairaaloiden kohdalla vaikeudet alkoivat siitä, kun hallitus päätti poistaa kyseisten sairaaloiden erillisrahoituksen, jolla edellinen hallitus onnistui ratkaisemaan kahden sairaanhoitopiirin välisen kiistan.

Arvoisa puhemies! Sairaalaverkkoesityksessä ei kohdella tarkastelussa olevia sairaaloita ja niiden alueilla asuvia, palveluita käyttäviä ihmisiä yhdenvertaisesti väestömäärän, etäisyyden, palvelujen saavutettavuuden, potilasturvallisuuden, palvelutarpeen ja taloudellisten laskelmien perusteella. Esityksen kokonaisvaikutusten arviointi on ollut puutteellista muun muassa sen osalta, miten jäljelle jäävät yhteispäivystykset kykenevät hoitamaan lisääntyvät päivystystehtävänsä ja millaisia investointeja päivystysten lakkautusten vuoksi tapahtuva operatiivisen toiminnan siirto vaatii. Säästöpotentiaali on yksinkertaisesti laskettu tavalla, joka ei vastaa hyvältä lainvalmistelulta edellytettävää huolellisuutta ja tarkkuutta.

Hallituksen esityksessä myönnetään, että hallituksen esityksen vaikutusten arviointi osoittautui varsin haasteelliseksi. Hyvinvointialueiden arviot vaikutuksista poikkeavat myös hallituksen esittämistä arvioista. Varmaa on vain se, että hallitus tulee leikkaamaan tämän esityksen perusteella hyvinvointialueiden rahoitusta vuonna 26 yhteensä 30,6 miljoonaa euroa. Rahoituksen leikkaus hallituksen tekemien useiden muiden hyvinvointialueiden rahoitukseen kohdistuvien leikkausten ohella vaarantaa hyvinvointialueiden edellytyksiä järjestää ihmisille heidän tarvitsemansa perustuslain mukaiset riittävät sosiaali- ja terveyspalvelut. Keskusta ei siksi voi hyväksyä sosiaali- ja terveyspalveluihin kohdistuvia leikkauksia eikä tätä esitystä, jolla vaarannetaan palveluiden järjestäminen ja kavennetaan hyvinvointialueiden päätösvaltaa palveluiden järjestämisessä.

Arvoisa puhemies! Keskusta ei lähde tukemaan uutta lausumaesitystä. Edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään kolme lausumaa:

”1. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa hallituksen esityksen vuoksi lakkautettavien päivystysten kustannusvaikutuksia hyvinvointialueille sekä potilaiden siirtymisen vaikutuksia jäljelle jäävien päivystysten toimintaan ja antaa sosiaali- ja terveysvaliokunnalle selvityksen asiasta viimeistään keväällä 2027.”

”2. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto antaa eduskunnalle esitykset, jotka mahdollistavat suljettujen päivystysyksiköiden avaamisen uudelleen, mikäli sulkemisten vaikutukset ihmisten hoitoon pääsyyn ja jäljelle jäävien päivystysyksiköiden toimintaan ovat kielteisiä tai hyvinvointialueiden kokonaiskustannukset nousevat lakkautusten vuoksi.”

”3. Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto kunnioittaa hyvinvointialueiden itsehallintoa järjestää sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut eikä kavenna sitä uusilla lakimuutoksilla.”

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lohi.

19.16 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Kun viime vaalikaudella tehtiin ratkaisut sosiaali- ja terveysuudistuksesta, päätimme tässä salissa, että luomme itsehallinnolliset alueet, hyvinvointialueet, jotka lähtevät kokonaisvaltaisesti yleiskatteellisella

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

rahoituksella vastaamaan alueen asukkaiden sosiaali- ja terveyspalveluiden järjestämisestä. Tuo käsittely sisälsi myös perustuslakivaliokunnan arvioinnin, ja totta kai myös sosiaali- ja terveysvaliokunnassa arvioitiin, mitä tarkoittaa se, että ollaan itsehallinnollinen alue eli että kyetään päättämään itse, miten niitä palveluita järjestetään. Tuossa yhteydessä meillä oli muuten keskustelua myös siitä, onko nykyisen kaltainen sääntely, terveydenhuoltolain sääntely siitä, kuinka tarkkaan voidaan järjestää eri alueilla erilaisissa sairaaloissa palvelut, enää tässä uudessa maailmassa tarpeen. Ja meillä oli aika laajakin käsitys siitä, että kun tämä saadaan käyntiin, niin aivan hyvin voitaisiin näin tarkasta sääntelystä luopua ja annettaisiin hyvinvointialueille vapaammat kädet järjestää niitä palveluita.

Totta kai toinen puoli on se, mistä täällä edustaja Väyrynen aivan oikein puhuu, että ei meitä haasta tässä kentässä pelkästään meidän rahoitus. Meillä on olemassa siellä hyvinvointialueilla rahoituskriisi, eli meidän julkinen rahoitus on haasteissa, ongelmassa, mutta meillä on se yhteinen ongelma, että palveluiden tarve kasvaa, samalla erikoissairaanhoido, lääketiede, erikoistuu, meidän pitää tietenkin saada meidän osajamme, voi sanoa, tehokkaasti käyttöön niin, että me mahdollisimman hyvin voimme käyttää kaikki yhteiskunnan sosiaali- ja terveydenalan ammattilaiset tässä järjestelmässä sillä tavalla, että palvelut voitaisiin turvata väestölle mahdollisimman pian ja mahdollisimman laajasti ja hyvin. Se tarkoittaa tietenkin sitä, että kyllähän erikoissairaanhoido on lähtökohtaisesti palvelua, joka aina tuotetaan keskitetysti. Samalla muuten tämän koko uudistuksen yksi päätarkoitus oli se, että me voitaisiin perustason palveluita, niin terveyspalveluita kuin sosiaalipalveluita, turvata ja siirtää pikkuhiljaa painopistettä sinne.

Tämän johdosta itseäni häiritsee kyllä tässä esityksessä kaksi asiaa. Ensinnäkin se, että kun ovat kyseessä itsehallinnolliset alueet, niin tässä lähdetään nyt erittäin voimakkaasti, sanoisin, käyttäisin sanaa, mikromanageeraamaan eli sääntelemään yksityiskohtaisesti, hyvin yksityiskohtaisesti, tarpeettomaan yksityiskohtaisesti sitä, mitä missäkin sairaalassa tai yksikössä saa tehdä. Kuten täällä edustaja Mattila totesi, vaikka siellä olisikin lääkäri töissä ympäri vuorokauden, niin jos sinne tulee potilas, joka tarvitsee apua, niin häntä ei saa vastaanottaa. Eihän tämä ole tarkoituksenmukaista sääntelyä. Tuossa debatissa todella sanoin epätarkasti, että on esimerkiksi Salo tai Oulaskangas, joissa päivystys lakkaa. No, ei tietenkään päivystys kokonaan mutta ympärivuorokautinen päivystys lakkaa. Yöaikaan ei saa olla edes perusterveydenhuollon päivystystä. Ja se ei minusta ole tarkoituksenmukaista.

Kaiken kaikkiaan tässä voi sanoa, että ongelmana ovat myös nämä arvoinnit näistä taloudellisista vaikutuksista. Niitä on kyseenalaistettu myös tuolla valiokuntakäsittelyssä asiantuntijakuulemisessa. Kun me täällä nyt keskustelemme eduskuntasalissa tästä lainsäädännöstä, juuri samaan aikaan on koolla myös Lapin aluevaltuusto, jossa tehdään myös päätöksiä, ja voin sanoa teille, että on kyetty tekemään myös vaikeita päätöksiä. Siellä tehtiin esimerkiksi päätös, että Kemissä sairaalassa lakkaavat synnytykset. Se oli äänestyspäätös, mutta se oli väistämätön päätös sen takia, että synnytysten määrä laski niin voimakkaasti siellä Kemissä—Tornion alueella, Meri-Lapin alueella. On siis kyetty tekemään vaikeita päätöksiä, mutta samaan aikaan, kun he nyt siellä käsittelevät hyvinvointialueen omia asioita, siellä on valtavan suuri yksimielisyys siitä, ei pelkästään virkamieskunnassa, hallituksessa vaan myös valtuustossa, siellä on yksimielisyys siitä, että tämä esitys, jota me ollaan täällä eduskunnassa samaan aikaan

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

päättämässä, tulee aiheuttamaan lisää kustannuksia Lapin hyvinvointialueelle, ei siis vähentämään kustannuksia, kuten on tarkoitus, vaan lisäämään kustannuksia ja estämään järkevää hyvinvointialueen virkamiesten ja hallituksen suunnittelemaa työnjakoa siellä kahden sairaalan kesken.

Me ollaan tästä kolmisenkymmentä vuotta Lapissa keskusteltu, että pitäisi löytää järkevää työnjakoa. Olin itse vuodesta 1997 lähtien sairaanhoitopiirin hallituksessa, ja silloin jo alkoi keskustelu järkevästä työnjaosta. Ja nyt kun sitä oltaisiin tekemässä, niin eduskunta säätää lain: ette saa tehdä näin, vaan teidän pitää mieluummin investoida toiselle paikkakunnalle lisää ja jättää tyhjiä seiniä toiselle paikkakunnalle. Eihän tämä ole järkevää lainsäädäntöä. Siksi ymmärrän, miksi tässä on niin moni kansanedustaja joutunut nyt henkilökohtaisesti miettimään, kannattaako tällaisesta lakiesityksestä täällä kaiken kaikkiaan edistää. Onhan tämä vähän pursunut yli, ymmärrettävästi: Lapin hyvinvointialueen aluevaltuusto alkoi tänään sillä, että eräs perussuomalainen valtuutettu erosi ryhmästään, kun hän kertoi, että hän ei voi ymmärtää tällaista lainsäädäntöä, mitä ollaan tekemässä, jossa estetään järkevä työnjako.

Arvoisa puhemies! Minusta meidän pitäisi nyt yhdessä tunnustaa tosiasiat, ja tosiasia on se, että tämä hallituksen esitys ei korjaa asioita hyvinvointialueilla, ei tuo tulevaisuuden näkymää eikä turvallisuutta ihmisille. Meidän on tehtävä ja uudistettava palveluita, mutta meidän on samalla annettava hyvinvointialueille mahdollisuudet valmistella järkevällä tavalla työnjakoa, turvata perustason ympärivuorokautisetkin päivystykset siellä, missä se on tarkoituksenmukaista. Tämä lainsäädäntö ei tee tätä. Sen takia tämä esitys, jonka edustaja Mattila edellä totesi, on erittäin järkevä ja tarkoituksenmukainen.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

19.22 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Heti alkuun kannatan tätä edustaja Hanna-Leena Mattilan, sote-valiokuntataisteluparini, tekemää esitystä, vastalauseita ja siihen liittyviä lausumia. Niin kuin tuotiin jo tuossa aiemmin esille, niin keskusta vastustaa jyrkästi tätä esitystä ja näiden yöpäivystysten lakkautuksia ja näiden muiden sairaalatoimintojen alasajoa.

Arvoisa rouva puhemies! Täällä toinen arvostamani edustaja, Väyrynen, käytti puheenvuoron ja kritisoi opposition käyttämiä ilmaisuja. Toin tuossa jo aiemmin esille, että tämä ”sairaalaverkon alasajo” tai ”sairaalatoimintojen alasajo” on hyvin perusteltavissa, ja huomautan siitä edustajaa, että käytitte itse muun muassa tällaista mainintaa tuolla viikonloppuna, että ”ollaani tietyillä paikkakunnilla rajoittamassa kello 22—7 päivystystä” — eli ”ollaani tietyillä paikkakunnilla rajoittamassa kello 22—7 päivystystä”. Miksi te ette sano suoraan, että lopetatte yöpäivystyksen, lopetatte ympärivuorokautisen päivystyksen? Tällaisen ilmaisun käyttäminen on minun mielestäni ihmisten harhaan johtamista, joten siltä osin toivon myöskin siltä puolelta tarkkuutta.

Arvoisa rouva puhemies! Tähän Oulaskankaan tilanteeseen. Itse olen ymmärtänyt näin, että siellä on täysin yksimielisesti Pohde tämän ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon päivystyksen takana. Ja olen ymmärtänyt, että siellä ovat muutenkin päättäjät hyvin yksimielisesti tämän esityksen takana. Myöskin monet, monet perussuomalaisten kunnallisjärjestöt ovat ilmaisseet tukensa tälle. Käsittääkseni on myöskin alueen hallituspuolueiden kansanedustajia, jotka vastustavat tätä esitystä. Mietinkin sitä, onko täällä kohta enää muita vastustamassa kuin nämä muutamat

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

hallituspuolueiden kansanedustajat — mutta huomiseen mennessä sitäkin voi vielä pohtia, kun keskustelua käydään.

Arvoisa rouva puhemies! Tästä henkilöstön saatavuudesta: Sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, niin kuin jäsenet tietävät, me emme saaneet kuulemisissa perusteita, faktaa, sille, että henkilöstö lähtisi näistä aluesairaaloista lakkautetuista yöpäivystyksistä siirtymään sinne keskussairaalaan hallituksen esityksen mukaisesti. Tätä ei voitu myöskään kirjata mietintöön. Mietinnössä on vain yleinen maininta, että yleiset väestöennusteet ja syntyvyys ja muut ohjaavat tähän suuntaan. Se on varmasti fakta, mutta henkilöstön siirtymiselle näihin keskussairaaloihin emme saaneet perusteita valiokuntakäsittelyssä.

Ja sitten, arvoisa rouva puhemies, näihin säästöihin. Otetaan vielä tämä Pohjois-Savon esimerkki tässä tapetille. Hallituksen esityksen mukaan säästöjä saadaan näiden yöpäivystysten lakkautuksilla 1,9 miljoonaa euroa. Samaan aikaan on arvioitu, että ensihoidon kustannukset kasvavat 1,1 miljoonaa euroa. Pohjois-Savon hyvinvointialueen virkajohto on virkavastuulla laskenut, että näiden yöpäivystysten lakkautusten säästö on maksimissaan 0,7—0,9 miljoonaa euroa, ja siinä ei ole huomioitu mahdollisia ensihoidon kustannusten kasvuja. Ja kun otetaan nämä luvut huomioon — säästöä 0,7—0,9, mahdollinen kustannusten kasvu 1,1 miljoonaa — niin jää hyvin vahva epäily siitä, saadaanko säästöjä vai voivatko kulut mahdollisesti jopa kasvaa. Ja tietenkin, arvoisa rouva puhemies, tuolla valiokunnassa useaan kertaan pyrimme saamaan vertailulaskelman, jossa näitä hallituksen esityksen lukuja ja hyvinvointialueiden lukuja olisi vertailtu, olisi haettu siihen se tieto, mistä nämä erot johtuvat, mutta valitettavasti sellaista tietoa me emme valiokunnassa saaneet useista yrityksistä huolimatta.

Ja vielä toinen esimerkki näistä säästöistä: Tässä edustaja Lohi toi tätä Lapin hyvinvointialuetta esille. Varmasti me kaikki valiokunnan jäsenet muistamme todella hyvin sen kuulemisen, missä käytiin tätä Lapin tilannetta läpi — yhtenä esimerkkinä — ja siellä on hyvinvointialue tehnyt itse suunnitelmia järkevästä työnjaosta. Siellä ovat pikkuhiljaa säästöt lähtemässä puremaan, mutta tämä esitys lisää kustannuksia ja lisää työvoiman tarvetta, kumoaa tämän työnjaon, mikä siellä on tehty. Ja tämänkin valiokunnan jäsenet pystyvät kyllä vahvistamaan kuulemisista, ja se löytyy tietysti kaikille myöskin ihan tuolta julkisesta materiaalista.

Arvoisa rouva puhemies! Tietysti tässä se, mikä alueilla nyt ihmisiä erityisesti jäytää, on tämä alueiden räikeä eriarvoinen kohtelu. Täällä edustaja toi äsken esille näitä poikkeuslupia. Totta, ne ovat olleet poikkeuslupia, mutta niissä on ollut se hyvä puoli, että alueet ovat voineet itse päättää, hakevatko he lupaa vai jättävätkö hakematta, ovat voineet katsoa sen oman alueen näkökulmasta, onko järkevää sitä lupaa hakea vai ei. Tässä käsillä olevassa hallituksen esityksessä nämä luvat sitten poistetaan, ja sitten sinne erilaisilla perusteilla määritellään, ketkä jatkossa tämän luvan saavat automaattisesti, kun sinne esitykseen ne kirjataan, tai keiden on ainakin mahdollista ne saada, ja loput sieltä poistetaan. Ja tähän tietysti liittyy epätasa-arvo esimerkiksi siellä edustaja Sillanpään kotiseudulla, kun tiedetään, että sinne jää kaksi yöpäivystystä, kahdelle kaksikieliselle paikkakunnalle, lähekkäin. Kyllähän tätä on ihmisten hyvin vaikea tuolla maakunnissa hyväksyä, kun samaan aikaan vaikkapa Oulaskankaan tai Pohjois-Savon osalta matkaa kertyy 150, jopa 200 kilometriä.

Arvoisa rouva puhemies! Minulla olisi ollut tässä yksi hyvä kirje luettavana — luen sen myöhemmin tänään illalla — tähän alueiden väliseen kohteluun ja tasa-arvoon liittyen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Täällä on viimeinen lause, johonka haluan, hyvät edustajat, tämän puheenvuoron lopettaa: ”Saisimmeko mekin säilyttää yöpäivystyksen täällä, jos alkaisimme kutsua Iisalmea sen ruotsinkielisellä nimellä Idensalmi?” [Naurua] — Kiitos, arvoisa rouva puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Riipi.

19.30 Mika Riipi kesk: Arvoisa puhemies! Olen pitkällä virkaurallani tottunut siihen, että politiikassa tehdään joskus todella, todella tyhmiä päätöksiä. Nyt tämä käsillä oleva sairaalaverkon, ehkä voi sanoa humoristisesti, hätäsektiolaki menee kyllä heittämällä niiden tyhmien päätösten kärkisijalle.

Pohjoisen näkökulmasta, niin kuin tässä on hyvin tuotu esille, hallitus on tällä lailla vastoin hyvinvointialueen kantaa ja päätöksiä lakkauttamassa Kemin keskussairaalan yöpäivystyksen. Ihmettelenkin sitä lappilaista edustajaa, joka voisi tuota esitystä puoltaa millään muulla syyllä kuin lopettamalla oman ajattelun ja asettamalla jonkun muun edun kuin lappilaisten ihmisten edun edelle. Miksi näin? No, ensimmäiseksi, tällä ratkaisulla ajetaan Lapin hyvinvointialueen vaivalla ja huolella tehty keskussairaaloiden työnjakomalli romukoppaan, ja koko prosessi pitää aloittaa alusta. Toiseksi, tällä ratkaisulla vaarannetaan henkilöstön saatavuus Lapissa. Henkilöstö ei siirry mahtikäskyllä Helsingistä, ja osaaajapula pohjoisessa on jo valtava. Ja kolmanneksi, hyvä hallitus, te todennäköisesti ajatte Lapin hyvinvointialueen tällä ratkaisulla vieläkin pahempaan taloudelliseen ahdinkoon. Asiantuntija-arvioiden mukaan yöpäivystyksen lakkauttaminen voi aiheuttaa Lapille usean miljoonan euron lisäkustannuksia, ja ne täytyy kaivaa sitten heikentämällä palveluita vielä tämän lisäksi muualtakin Lapista. Siis suomeksi: ei säästöjä, ei henkilöstötilanteen paranemista, ainoastaan lappilaisten ihmisten palveluiden heikentämistä.

Arvoisa puhemies! Viisautta olisi, jos hallitus vetäisi tämän onnettoman esityksen vielä viime hetkellä pois. Ellei niin käy, niin toivon sydämestäni, ettei huomisen äänestyksen jälkeen tuolla maakunnissa meillä ympäriinsä tarvitsisi nähdä kovin monta hallituspuolueiden edustajaa selittelemässä mustaa valkoiseksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkonen.

19.32 Petri Honkonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käydäänpä nyt ensin muutama asia tästä tilanteesta läpi, mitenkä tähän tilanteeseen on päädytty, jossa hallitus nyt siis esittää näiden useiden yöpäivystysten sulkemista.

Viime tammikuussahan julkaistiin tämä niin sanotun sairaalaverkkotyöryhmän raportti, jossa oli kovia esityksiä näiden toimintojen sulkemisesta ja keskittämisestä. No siitä sitten hallitus hiukan tätä esitystä loivensi ja edellisessä kehysriihessä teki päätöksen — ja ilmoitti siinä samalla hyvinvointialueille — että näitä poikkeuslupia ei tulla enää jatkamaan. Tämän seurauksena esimerkiksi Keski-Suomen hyvinvointialue osana palveluverkkopäätöstään päätyi tämän Jämsän Jokilaakson sairaalan sulkemaan näiden päivystys- ja leikkaustoimintojen osalta. Toki siihen vaikutti samaan aikaan myös se, että sen jatkaminen olisi vaatinut erittäin isoja kiinteistöinvestointeja, ja valitettavasti, kun hallitus leikkaa hyvinvointialueilta, tämä ei Keski-Suomen hyvinvointialueella ole mahdollista. Tämä sama ilmiö on näkynyt muillakin paikkakunnilla, joissa on jo tehty hyvinvointialueiden toimesta näitä ratkaisuja.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

No mitä tulee sitten tähän lausumaan, jossa vahvasti korostetaan sitä, että valtio ohjaa hyvinvointialueita, niin minä jaksan kyllä ihmetellä tätä. Täällä jo viitattiin tähän hoitotakuuasiaan, josta ministeri Juuso sanoi, että hyvinvointialueet voivat tätä kyllä itse jatkaa, hyvinvointialueet voivat terapiatakuun laittaa toimeen jo vaikka heti. Joka asiassa hallitus on tähän mennessä ministeri Juuson toimesta, joka ei valitettavasti kiireiltään ole tänne päässyt, mennyt hyvinvointialueiden taakse ja ikään kuin näytellyt, että ”emme me voi ohjata hyvinvointialueita”. No nyt tässä lausumassa mennään sitten sen taakse, että valtio ohjaa hyvinvointialueita huolehtimaan näistä yöaikaisista palvelutarpeista silloin, kun on kiireellistä sairaanhoitoa vaativa vaiva. Ei tällä lausumalla saavuteta yhtään mitään. Tämä on tällainen hätäratkaisu, jolla yritetään saada ryhmistä livenneet takaisin.

No tämä kieliasia on kyllä herättänyt ihmetystä monissa niissä, joidenka kotipaikkakunnilta ja alueilta nämä yöpäivystykset lakkaavat. Kokkola—Pietarsaari-etäisyys on hyvin pieni. Silti Pietarsaaressa säilyy kielikysymyksellisistä syistä yöpäivystys, ja sama ilmiö on myöskin täällä Uudellamaalla. Tämä valitettavasti ei koske esimerkiksi Pohjois-Savoa, jossa on pidemmät etäisyydet.

No mitä tulee sitten tähän hyvinvointialueiden itsehallintoon, niin itse asiassa tämä terveydenhuoltolain muutos on tänä syksynä jo kolmas hallituksen esitys, jolla kavennetaan hyvinvointialueiden itsehallintoa. Tässä on ollut tähän mennessä jo tämä kustannustenjaon jälkitarkastuksen leikkaus, sitten tämä terveydenhuoltolain muutos. Eli hallitus kaventaa itsehallintoa entisestään, ja tähän perustuslakivaliokuntakin kiinnitti huomiota, että ei tämä voi olla aivan loputon kehä, jossa viedään kansalaisten valitsemilta päättäjiltä, siltä aluevaltuustolta, valta pois.

Nyt itse asiassa vasta havahduin tähän, kun en ole sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen — luin tuossa pykäläkin äsken tästä esityksestä — että 45 §:ssä tässä hallituksen esityksessä mahdollistetaan yksityisille sairaaloille sellaisia leikkaustoimintoja, jotka eivät ole olleet tähän mennessä niille mahdollisia. Siis nyt lakkautetaan tiettyjä leikkaustoimintoja, esim. Kemistä ja Savonlinnasta karsitaan yöpäivystyksiä pois, ja sitten mahdollistetaan lisää toimintoja yksityiselle terveydenhuollolle, yksityisille sairaaloille, mikä ei tähän mennessä ole ollut mahdollista. Kenenkäs oikeustajuun tämä nyt oikein menee? Sitten kun tätä esitystä on vielä perusteltu ennen kaikkea sillä henkilöstöpulalla, niin missä se henkilöstöpula nyt olikaan? Se on eräillä, toisilla ei. Eli yksityisessä terveydenhuollossa näemme, että sitä henkilöstöpulaa ei olekaan. Voisiko hallitus tehdä tälle jotain? Voisiko tälle henkilöstöpulalle tehdä jotain muuta kuin karsia pitkien etäisyyksien maassa ihmisten palveluita? Tämä on mielestäni todella olennainen ja ihmisten oikeustajuun kovastikin menevä kysymys. Tällä ei saavuteta säästöjä, ja nähtävästi tämä henkilöstöpula koskeekin nyt vain sitten julkista terveydenhuoltoa eikä sitä yksityistä terveydenhuoltoa. En voi hyväksyä enkä ymmärtää tällaista.

Haluan vielä tähän lopuksi, arvoisa puhemies, käydä läpi tätä esitystä, sitä, mikä tässä on poikkeuksellista. Tässä hallituksen esityksessä säädetään ihan lain pykälässä paikkakuntakohtaisesti, missä saa pitää esimerkiksi tätä perusterveydenhuollon ympärivuorokautista yöpäivystystä — siis paikkakuntakohtaisesti. Sinne on ihan paikkakuntia nimetty, että täällä ei saa tehdä tällaista toimintaa. Tämä on — korjatkaa, jos olen väärässä ja annan tässä väärän todistuksen — kyllä aika ainutlaatuista, että meillä pitää mennä näin lillukanvarsiin säätelyssä vain tämän takia. Puhutaan kuitenkin rajallisesta joukosta terveydenhuollon ammattilaisia, joita nyt ajatellaan sitten saatavan

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tällä joihinkin muihin toimintoihin. Silti pitää ihan paikkakuntaakohtaisesti mainita siellä Jämsä, Iisalmi ynnä muut.

Tämä on historiallinen esitys, ja kannatan tässä kyllä vahvasti edustaja Mattilan ja Siposen aikaisemmin esiin tuomia ajatuksia siitä, että tämä esitys on syytä hylätä ja turvata ne palvelut näillä alueilla jatkossakin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

19.39 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä sotii, näin kun aluevaltuutettuna puhuu, kahta periaatetta vastaan mielestäni erittäin voimakkaasti. Näitä hyvinvointialueita ohjataan tällä hetkellä todella voimakkaasti taloudellisilla mittareilla. Jos niitä kerrataan, niin ensimmäinen on se, että tarveharkintainen rahoitus tulee käytännössä sen palvelutarpeen mittareitten kautta ja 80 prosenttia kasvusta, palvelutarpeen kasvusta, korvataan ja 20 prosenttia pitää tehostaa. Alijäämän kattamisvelvoite on 2026:een mennessä, ja nyt jatkossa sitä vielä hallituksen toimesta leikataan 5—30 prosenttiin. Tällaisia. Hyvinvointialueindeksi on alimittainen suhteessa siihen, mitä kulut ovat olleet, ja näin pois päin. Sitten tehtävien muutoksia ja hoitojonoja ja muita on täällä käsitelty monta kertaa. Tämä 14 vuorokautta on ollut täällä hyvin esillä. Otetaan rahat pois, ja hoitojonot pitenevät.

Jos hallitus haluaisi ohjata hyvinvointialueita, niin mielestäni ohjauskeinojen pitäisi olla laadullisia. Pitäisi miettiä, minkälaisia rajoja laitetaan sille, kuinka nopeasti hoitoon pitäisi päästä. Sen vuoksi tämä 14 vuorokauden hoitotakuu on siinä mielessä hyvä, että se pakottaa hyvinvointialueen miettimään, miten tuohon päästään, missä päästään ja kuinka nopealla aikataululla siihen päästään. Ja tavallaan tällaisia ohjauskeinoja tarvitaan, ei tällaisia rakenteellisia ohjauskeinoja, niin kuin tässä hallitus nyttien sairaalaverkon osalta ja esimerkiksi tämän päivystyksen osalta tekee.

Ja jos nyt ajatellaan, että hyvinvointialueitten pitäisi omia toimintojaan kehittää ja saada niitä hoitopolkuja paremmaksi, niin ketkä ovat parempia ammattilaisia kuin ne siellä, jotka sitä tekevät? Nyt kun katsotaan niitä eri hyvinvointialueita — katsotaan esimerkiksi Pirkanmaata, joka on aika kompakti alue ja jossa on keskustaupunki ihan keskellä aluetta, sitten Lappi on ihan erilainen, siellä on kaksinaapaista järjestelmää, ja jos mennään Itä-Suomeen, niin siellä on ihan omanlaisensa, ja sitten Varsinais-Suomessa on oma — niin kaikilla alueilla on omat ominaispiirteensä ja tavallaan vähän historiansakin, ja pitäisi antaa hyvinvointialueitten itse miettiä, miten siellä tehdään. Eli hyvinvointialueille pitäisi antaa työrauha ja aikaa tehostaa ja kehittää toimintoja ja katsoa niitä hyviä käytäntöjä, ja niitä tässä pitäisi hyvinvointialueitten välillä yrittää viedä eteenpäin, ja niitten pitää saada katsoa minkälaisella palvelurakenteella, palveluverkolla ja henkilöstöllä ne sen hoitavat. Tämä on yksi olennainen asia näihin hyvinvointialueisiin liittyen.

Toinen, josta mainitsin jo tuossa debatisissa, on se, että nyt kun tämä säästötavoite on 26 miljoonaa, niin valtio ehkä saa sen 26 miljoonaa alas, kun se vähentää rahoitusta sen 26 miljoonaa, mutta tosiasiallinen säästö ei tapahdu siellä alueella. Ja sitten, kun tätä leikataan sen normaalin rahoituksen kaavan kautta myös niiltä alueilta, joilla ei tapahdu tällaisia sairaalaverkon muutoksia, se tuntuu aika kohtuuttomalta. Siinä on toinen tällainen iso asia, joka on ristiriidassa sen ajattelun kanssa, mitä tämän kanssa pitäisi tehdä.

Arvoisa rouva puhemies! Tietenkin tässä on vielä sellainen kysymys, että kun katsotaan hyvinvointialueiden päätöksentekoa noin kaiken kaikkiaan, niin hyvinvointialueen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

päättäjät päättävät käytännössä siitä menokehikosta ja siitä palvelusisällöstä ja rakenteesta siellä. Tulopuoli tulee valtion toimesta, ja valtio määrittelee sen tulopuolen. Eli jos verrataan, niin me kunnat ollaan niin kuin puolet tehtävistä. Meillä puolet niistä tehtävistä tehdään hyvinvointialueilla ja tämä tulopuoli on valtion käsissä, joten siinä mielessä jossain määrin ymmärtää tätä valtion taloudellista ohjausta, mutta laadullisen ohjauksen ja sisällön tekemisen pitäisi tapahtua hyvinvointialueilla, ja sen takia tätä lakiesitystä ei pitäisi hyväksyä. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Suhonen.

19.44 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Monet hyvinvointialueet ja kaupungit, joihin sosiaali- ja terveyspalveluiden heikennykset sairaalaverkon osalta kohdistuvat, ovat tuoneet omissa lausunnoissaan esille esityksen säästöjen epärealistisuuden, kuten esimerkiksi Varkaus ja Iisalmi. Avoimia kysymyksiä on paljon tähän vakavaa huolta aiheuttavaan lakiesitykseen liittyen: miten hallitus aikoo seurata leikkausten vaikutuksia talouteen ja palveluiden saatavuuteen, ja onko hallitus valmis perumaan päätöksen, kun osoittautuu, että säästöt eivät toteudu vaan uudistus aiheuttaa lisäkuluja julkiseen talouteen samalla, kun palveluiden saatavuus heikkenee ja yöpäivystysten lakkautus esimerkiksi Varkaudessa ja Iisalmessa ovat aiheuttaneet pahimmillaan jopa ihmishenkien menetyksiä?

Monella matka päivystykseen kasvaa noin tunnilla. Se on hädässä pitkä aika keskellä yötä, vaikka heti liikkeelle pääsisikin. Varkaudessa Keski-Savossa ja Iisalmessa Ylä-Savossa sijaitsee Suomen kansantalouden kannalta merkittäviä vientiyrityksiä. Alueiden yhteenlaskettu viennin arvo on noin puolitoista miljardia euroa. Nyt molemmilta paikkakunnilta ovat päättymässä hallituksen päätöksellä ympärivuorokautiset päivystykset. Miten hallitus on arvioinut uudistuksen vaikutuksia elinkeinoelämään ja alueiden vetovoimaan? Eikö vaikeassa taloudellisessa suhdanteessa tulisi myös julkisten palveluiden keinoin tukea elinkeinojen toimintamahdollisuuksia ja siten tukea työllisyyttä, kuten esimerkiksi juuri Varkaudessa ja Iisalmessa? Millaista yhdenvertaisuuspolitiikkaa hallituksen mielestä edustavat lakiesityksen kirjaukset, joissa kielellisiin oikeuksiin vedoten turvataan palvelut toisille samaan aikaan, kun pitempien etäisyyksien ja sairastavuudeltaan huomattavasti korkeamman väestönosan palvelut lakkautetaan, kuten esimerkiksi ympärivuorokautisen päivystyksen osalta Varkaudesta ja Iisalmesta? Eikö Savossa, Varkaudessa ja Iisalmessa, heikkenevien sosiaali- ja terveyspalveluiden myötä riskit ihmishengen menetykselle ole niin vakavia kuin esimerkiksi ruotsin kieltä puhuvien osalta? Tähän myös arvostamani edustaja Eestilä on viitannut aiemmin.

Arvoisa rouva puhemies! Keski-Savosta Varkaudesta olen saanut hoitoalan ammattilaisilta asiantuntevaa viestiä kyseisen heikennyksen osalta seuraavasti:

”Pohjois-Savon hallituksen kokoomusedustajien perustelut Varkauden ja Iisalmen yöpäivystysten lakkauttamiseksi ovat herättäneet huolta ja hämmennystä myös alueen asukkaiden keskuudessa. On syytä tarkastella näitä perusteluja kriittisesti ja tuoda esiin niiden heikkoudet. Lakkauttamista perustellaan taloudellisilla säästöillä. Kuitenkin on näyttöä siitä, että vastaavat toimenpiteet muilla alueilla ovat johtaneet kustannusten kasvuun, kun potilaat hakeutuvat suoraan erikoissairaanhoidon tai päivystysten ruuhkautuminen aiheuttaa lisäkustannuksia. Esimerkiksi Kouvolassa yöpäivystyksen

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

lakkauttaminen olisi johtanut palveluiden heikkenemiseen, mikä lopulta pakotti hallituksen perumaan päätökset.

Hallituksen edustajat ovat todenneet, että ensihoitopalvelut pystyvät kattamaan yöaikaisen hoidon tarpeen. Tämä jättää huomiotta sen, että ensihoidon resurssit ovat rajalliset ja pitkät välimatkat voivat johtaa hoidon viivästymiseen. Lisäksi ensihoidon tehtävänä on potilaan stabilointi ja kuljetus, ei hoidon tarjoaminen kotiin, mikä korostaa paikallisten päivystyspalveluiden merkitystä.

On esitetty, että keskittämällä palvelut Kuopioon taataan yhdenvertaiset palvelut kaikille. Tämä ei ota huomioon maantieteellisiä realiteetteja. Varkaudesta ja Iisalmesta on Kuopioon matkaa pahimmillaan yli 100 kilometriä, mikä tekee nopeasta hoitopääsystä mahdotonta monille ihan jo kustannussyistä.

Hallituksen päätös lisätä yksityisten terveystalouksien palveluja tarjoavien yritysten tukia ei kohtelee kansalaisia tasavertaisesti. Tämä linjaus suosii niitä, joilla on varaa käyttää yksityisiä palveluja, ja jättää vähävaraisemmat julkisten palvelujen varaan, joiden saatavuus heikkenee yöpäävystysten lakkauttamisen myötä. Terveystalouden ja hyvinvoinnin laitoksen THL:n mukaan yhdenvertaisuus tarkoittaa tilaa, jossa ihmiset eivät ole eriarvoisessa asemassa ilman hyväksyttävää perustetta. Yksityisten palvelujen tukeminen julkisten palvelujen kustannuksella rikkoo tätä periaatetta.” Kiitän tämän tiedon antanutta hoitoalan ammattilaista Varkaudesta. Kiitos.

Arvoisa rouva puhemies! Lopuksi haluan vielä todeta sen, että sairaalaverkon heikentämisestä päätettäessä myös osa hallituspuolueiden edustajista on sen kannalla, että tämä hallituksen esitys ei ole oikein. Kiitos heille siitä, että sydän ja järki voittavat. Valitettavasti olen saanut myös tietooni, että hallituspuolueen kansanedustaja on sosiaalisessa mediassa arvostellut näitä edustajia siitä, että he äänestävät huononevaa hoidonsaantia vastaan vain siitä syystä, että vaaleissa saivat ääniä. Todella käsittämätöntä, ylimielistä ja työkaverien aliarvioimista, suorastaan pöyristyttävää syyttää työkavereita siitä, että he sairaalaverkkoa koskevassa uudistuksessa äänestäisivät vain oman edun nimissä. Eikö tälle toisista edustajia syyttävälle edustajalle tule mieleen se, että hallituspuolueen edustaja voi äänestää esitystä vastaan sen vuoksi, koska se tuo aitoa huolta ihmisten hoidonsaannista ja turvasta sekä epäoikeudenmukaista tunnetta siitä, kun alueiden tasa-arvo ei toteudu? Toivon, että kyseinen edustaja katsoo peiliin ja arvioi uudestaan toimintatapaansa.

Arvoisa rouva puhemies! Myös oikeuskansleri on todennut viimeisimmässä lausunnossaan, että ”ei ota kantaa lainsäädännön tarkoituksenmukaisuuteen, vaan arvioi hallituksen esityksiä erityisesti perustuslain, perus- ja ihmisoikeuksien sekä lainvalmistelun laadun näkökulmasta. Oikeuskanslerin tehtäviin ja toimivaltaan ei kuulu hallituksen poliittisten linjausten arvioiminen muilta osin. Hallitus, jonka on nautittava eduskunnan luottamusta, kantaa poliittisen vastuun linjauksistaan. Lainvastaista menettelyä ei muodostu siitä, että hallituksen tekemät poliittiset linjaukset eivät ole kantelijoiden mukaan kannatettavia. Tällaiseen tyytymättömyyteen suomalainen yhteiskunta tarjoaa demokraattisen ratkaisun, äänestämisen.”

Arvoisa rouva puhemies! Oikeuskanslerilta selkeä viesti, jonka toivon tavoittavan kaikkien hallituspuolueiden edustajat näiden valmistautuessa äänestämään huomenna tulevasta sairaalaverkkoratkaisusta. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

19.50 **Ville Merinen sd:** Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Tuossa äsken hallituspuolueen edustaja sanoi, että miksi me emme ole ehdottaneet pykälämuutoksia. Kyllähän me olemme ehdottaneet, ja oikeastaan teen tässä tämän esityksen aluksi ja sitten voin selittää paremmin: esitän, että vastalauseen 1 mukaisesti lakiehdotukset hylätään ja hyväksytään seuraavat 13 lausumaa.

Meillä siis nämä lausumat perustuvat niihin pykälä-äänestyksiin, mitkä kaikki me hävittiin hallituspuolueille 9—8. Eli kyllä me valiokunnassa yritettiin tätä lakia tietenkin muuttaa.

Minä voin lukea nämä lausumat saman tien, kun nämä perustuvat niihin lakipykäliin, mitä me yritimme muuttaa.

Lausuma 1) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy toimenpiteisiin, jotta yliopistollisten keskussairaaloiden hyvinvointialueilla erilaisia työnjakomalleja voidaan jatkossakin kehittää alueiden tarpeiden ja yliopistollisen sairaalaan tehtävien mukaisesti tarkoituksenmukaisella tavalla ja mahdollistaa sairaaloiden toiminta osana samaa organisaatiota hyvinvointialueella.”

2) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa ruotsinkielisen synnytushoidon HUSin läntisissä osissa.”

3) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus turvaa kiireellisen hoidon potilasturvallisuuden Pohjois-Pohjanmaan eteläisissä osissa.”

4) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa sairaala- ja päivystysverkkoon tehtävien muutosten vaikutuksia potilasturvallisuuteen sekä kustannuksiin, mukaan lukien matkakulut sekä uudet investointitarpeet, ja antaa sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle selvityksen asiasta 31.12.2026 mennessä sekä ryhtyy tarpeen mukaan toimenpiteisiin.”

5) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus arvioi hyvinvointialueiden itsehallinnollisen päätöksenteon rajoja kokonaisuutena ja ryhtyy tarpeen mukaan toimiin, jotta itsehallintoa voidaan vahvistaa.”

6) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Iisalmen ja Varkauden yöpäivystyksen lakkauttamisen vaikutuksia sekä KYSin päivystyksen ruuhkautumista ja ryhtyy tarvittaessa toimiin Pohjois-Savon hyvinvointialueen yöaikaisen päivystyksen turvaamiseksi alueellisesti kattavasti ja potilasturvallisuus varmistuen.”

7) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Länsi-Pohjan ja Savonlinnan sairaaloiden yöpäivystyksen supistamisen vaikutuksia ja ryhtyy tarvittaessa toimiin päivystyksen turvaamiseksi myös kausiasukkaat ja alueelliset erityispiirteet huomioiden.”

8) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa ja arvioi TYKSin Salon sairaalan toiminnan supistamisen aiheuttamia vaikutuksia henkilöstön saatavuuteen, talouteen ja sairaalakokonaisuuden toimintaan ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädäntötoimiin.”

9) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa leikkaustoiminnan ostopalveluiden kulujen vaikutuksia hyvinvointialueilla ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädännöllisiin toimiin laajennetun leikkaustoiminnan ostopalvelujen suitsimiseksi.”

10) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa yksityisen sektorin leikkaustoiminnan laajentamisen vaikutuksia hyvinvointialueiden kustannuksiin ja henkilöstön saatavuuteen ja antaa sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskukselle selvityksen asiasta 31.12.2026 mennessä sekä ryhtyy tarpeen mukaan toimenpiteisiin.”

11) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa esityksen vaikutuksia yksityisen leikkaustoiminnan kehitykseen ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin hyvinvointialueiden oman tuotannon turvaamiseksi.”

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

12) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus edistää valvontaviranomaisten toimin sairaalaverkon supistumisen ja etäisyyksien kasvamisen myötä potilasturvallisuuteen liittyvää riittävää valvontaa ja ryhtyy tarvittaessa lainsäädännöllisiin tai muihin toimiin.”

Ja viimeinen, 13) ”Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa Kouvolan akuuttilääketieteen päivystyksen lopettamisen vaikutuksia sairaalan toiminnalliseen kokonaisuuteen ja potilasturvallisuuteen ja ryhtyy tarvittaessa toimiin varmistaakseen riittävät ympärivuorokautiset päivystyspalvelut Kouvolan alueella perustasoa laajemmin.”

Eli nämä lausumat me tehtiin sillä perusteella, että niihin pykäliin me ei saatu muutoksia, mahdollisimman laajasti, ja näitä voi tietysti sitten kannattaa. Nämä ovat tällaisia täsmäpykälä. Eli se puhe, että valiokunnassa oppositiopuolueiden kansanedustajat eivät olisi kääntäneet joka ikistä kiveä, on aikamoista. Se ei ole totta, koska... Ehkä se, että valiokunnassa pidetään 17 tunnin kokous aiheeseen liittyen, kertoo siitä, että on kyllä yritetty joka ikisellä keinolla vastustaa tämän lain epäkohtia.

Mutta jatkan myöhemmin. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

19.56 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Kuten keskustelussa on tullut hyvin esiin, niin sairaalaverkkoesityksellään hallitus heikentää maamme sairaalaverkkojen päivystyksiä. Hyvin pikkutarkalla lainsäädännöllä linjataan, millaisia palveluita missäkin sairaalassa jatkossa saa tai ei saa tarjota. Esitys myös vaarantaa sote-palveluiden ja etenkin kiireellisen hoidon saatavuuden, potilasturvallisuuden ja ihmisten välisen yhdenvertaisuuden.

Hallitus rajoittaa esityksellään kohtuuttomasti hyvinvointialueiden itsehallintoa ja ohittaa kokonaan alueiden omat arviot palveluiden tarpeellisuudesta ja kustannusvaikutuksista. Eikö olisi ollut järkevintä jättää asiat hyvinvointialueiden itsensä päätettäväksi? Hyvinvointialueet itse ovat parhaat arvioimaan oman alueensa palveluntarpeita.

Hallitus olisi voinut lain vaikutusarvioinnissa ottaa huomioon myös hyvinvointialueiden arviot. Alueet itse nimittäin ovat erittäin kriittisiä hallituksen kustannusarviota kohtaan, ja useat alueet varoittavat jopa kustannusten lisääntymisestä, kun potilaskuljetukset lisääntyvät ja matkat kasvavat. Raha joka tapauksessa leikataan hyvinvointialueelta, toteutuivat säästöt käytännössä tai eivät, ja hyvinvointialueiden talousahdinko vain lisääntyy. Rahoituksesta myös leikataan niiltä alueilta, joiden palveluihin ei tehdä lakiesityksessä muutoksia, ja Satakunta on tästä hyvä esimerkki.

Lähellä olevat sairaalapalvelut ovat alueille tärkeitä. Kyse ei ole pelkästään sosiaali- ja terveyspalveluiden saatavuudesta, vaan kattava ja toimiva sairaalaverkko on olennainen osa yhteiskunnan turvallisuutta, alueellista tasa-arvoa ja alueiden elinvoimaisuutta, ja sairaaloiden tehtävien karsiminen heikentää paitsi niiden itsensä toimintakykyä myös alueen sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten koulutusta tarjoavien oppilaitosten edellytyksiä toimia.

Esitys on osa hallituksen julkisia sote-palveluita heikentävää politiikkaa. Hoitotakuuta heikennetään kolmeen kuukauteen, ikäihmisten ympärivuorokautisen hoivan henkilömitoitusta heikennetään, maksuja nostetaan ja hyvinvointialueiden talous ajetaan hyvin ahtaalle. Samalla hallitus avaa yksityisille terveysjärjestöille uusia mahdollisuuksia tehdä voittoa. Hyvätuloisille ja terveysjärjestöjen voittoihin valuvia Kela-korvauksia nostetaan

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ja laajennetaan. Tähän esitykseen sisältyy yksityisille yrityksille mahdollisuus leikkaustoimintojen laajentamiseen, ja näin hallitus ohjaa lisää julkista rahaa terveysjättien taskuihin. Uhkana on myös, että yhä suurempi osa henkilöstöstä valuu yksityisiin yrityksiin, mikä pakottaa hyvinvointialueet turvautumaan entistä enemmän kalliisiin ostopalveluihin. Hallitus kyllä huolehtii yksityisten terveysjättien liiketoimintaympäristöistä, mutta kaikkien ihmisten terveyspalveluiden tasa-arvoisesta saatavuudesta hallitus ei tunnu olevan kiinnostunut. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Nikkanen.

19.59 Saku Nikkanen sd: Arvoisa rouva puhemies! Ihan ensiksi kannatan edustaja Merisen tekemää vastalauseen 1 mukaista esitystä, että lakiehdotukset hylätään ja hyväksytään 13 lausumaa.

Arvoisa rouva puhemies! Tätä sairaalaverkkokeskustelua — sairaalapäivystysverkkokeskustelua — ja siihen liittyviä asioita käsiteltäessä olen näissä puheenvuoroissani aika paljon tai oikeastaan pääsääntöisesti käyttänyt esimerkkinä kotikaupunkini Salon sairaalan kohtaloa tässä esityksessä. Silmiinpistävää tässä kokonaiskeskustelussa on ollut se, että varsinaissuomalaiset kansanedustajat ovat kyllä loistaneet poissaolollaan pois lukien meidän oppositioedustajat sekä yksi hallituspuolueen edustaja eli edustaja Lundén, joka on täällä kyllä tuonut esille sen, että tämä lakiesitys tulisi hylätä. Olen vähän kummastellut sitä. Arvostan toki, että täällä on hallituspuolueiden edustajia kuitenkin paikalla ja perustelemassa, mutta minua on kyllä vaivannut se, että tätä Varsinais-Suomen tilannetta ei ole ollut perustelemassa kukaan varsinaissuomalaisista hallituspuolueiden kansanedustajista, koska kyllä sitä tietoa siitä TYKS Salon sairaalan ja TYKS Turun Kantasairaalan osalta olisi ollut saatavilla. Koska en ole lääkäri ja en sitä kautta katso, että olisin tässä mikään suuri asiantuntija, niin olen aika paljonkin viettänyt aikaa puhelimesta ja kasvotusten meidän Salon sairaalan johdon kanssa sekä sitten myöskin kuullut TYKS Kantasairaalan johdon näkemyksiä. Kaikissa näissä tämän nimenomaisen Salon sairaalan kohdalla tavallaan nämä säästöesitykset, mitä olen tuonut näissä puheenvuoroissanikin esiin, eivät kyllä tule toteutumaan. Olen siitä täysin vakuuttunut, ja minulle ei ainakaan kukaan täällä salissa ole sitä toiseksi todistanut, eikä ole kyllä ministerikään suostunut sitä sen tarkemmin perustelemaan tai muuksi muuttamaan.

Sitten nämä henkilöstövaikutukset. Minä olen myös ne tuonut useasti esille, eli kun TYKS Salon sairaalassa ei ole koskaan tarvittu erikoissairaanhoidossa vuokralääkäreitä tai vuokrahoitajia, niin tavallaan en löydä oikeastaan ainuttakaan perustetta sille, miksi just esimerkiksi meidän sairaalan osalta tämä lakiesitys olisi järkevä. Minä olen kyllä kiinnittänyt huomiota ja kuunnellut muita edustajia, jotka ovat tuoneet näiden muiden, omien alueidensa näkökulmia ja lausuntoja ja sitä viestiä esille. Olen toki esityksen lausuntoja koittanut lukeakin — niitähän oli aika paljon, niin kuin tiedämme — ja nämä kaikki yhdessä tahtovat ainakin itselleni vakuuttaa sen, että ei tätä lakiesitystä tulisi nyt hyväksyä. Sitten en millään pysty ymmärtämään sitä, että kun meillä on nyt vihdoinkin ja viimein saatu nämä hyvinvointialueet muodostettua, sote-uudistus tehtyä, niin sitten näihin alueisiin, joille on annettu se vastuu, ei kuitenkaan voida tässä yhteydessä luottaa. Voi toki olla, että olisi perusteltua olettaa, että jollain alueella voi olla vaikeampaa tehdä päätöksiä. Olen itsekin tässä politiikassa ollut vuodesta 2008 asti, ja muistan kyllä TYKS Salon

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sairaalan silloin vielä, kun se ei ollut TYKS Salon sairaala, ja sieltä on toimintoja lähtenyt. Sieltä on ortopediaa lähtenyt, sieltä ovat synnytykset lähteneet ja monta, monta muutosta, ja sitten loppujen lopuksi tähän Yksi sairaala -malliinkin ollaan pystytty menemään. Minun on todella vaikea käsittää, miksi Salon sairaala esimerkiksi on tässä ja miksi ylipäätensä näitä tarvitsee lähteä tällä tavoin mikromanageeraamaan.

No joo, täällä on kuultu sitten siitä kuuluisasta lentokorkeudesta, taisi edustaja Väyrynenkin sen ottaa tuossa puheenvuorossaan esille, ja ministerikin sen on täällä aikaisemmin maininnut. Kyllä minun täytyy sanoa, että jos sieltä Salostakin — meilläkin on lentokenttä muuten — nousee lentoon ja alkaa katsomaan, en minä sieltä ilmasta käsin tätä sen järkevämpänä näe muuta kuin sitten, että ehkä sieltä on helpompi ajatella tämä sellaisena karttahaarjoituksena ja sillä tavalla sitten haarukoida tätä esitystä, että napsitaan tuolta, tuolta, täältä pois, niin tämä esitys näyttää jollain tavalla tasapainoisemmalta. Tämä on myöskin ministeriön virkamiesten suusta tullut, että sieltä se on varmaan lähtenyt alun perin liikkeellekin, joten en kyllä pysty ymmärtämään sitä.

Mutta lentokorkeudesta kun laskeudutaan sinne ihmisten tasalle, niin täällä on nostettu esimerkiksi paljon sitä, miten pohjoisessa on pitkiä etäisyyksiä. Kyllä niitä kuulkaa on siellä meilläkin päin. Esimerkiksi Salossa Särkisalon alueella on saaristoa ja esimerkiksi tällainen kuin Petun saari, jossa on asukkaita jonkun verrankin ja josta kuljetaan lossilla ensiksi mantereelle ja sitten mantereelta sinne päivystykseen, joten kyllä esimerkiksi heidän matkansa kasvaa ihan valtavasti tässä. Eikä se välttämättä aina ole siitä matkastakaan kiinni, nimittäin kyllä sillä, että se päivystys on melko lähellä, on aika iso merkitys. Tämä Salon sairaala sijaitsee siinä niin sanotussa kantakaupungissa, missä on suurin keskittymä myöskin asukkaita. Ihan omakohtaisellakin kokemuksella olen sinne päivystykseen pari vuotta sitten mennyt nimenomaan siksi, koska se oli siinä aika lähellä ja vatsassa oli kipuja. Sitten kun olin mennyt sinne päivystykseen, niin muutama tunti siitä makasinkin leikkuupöydällä ja vuotava umpisuoli korjattiin siellä Salon sairaalassa. Monta kertaa sitä on pohtinut, että olisinko lähtenyt sinne TYKS Turun sairaalaan sillä vatsakivulla, ja en kyllä olisi lähtenyt. Sekin antaa semmoisen, sanotaan, henkilökohtaisen näkökulman tähän asiaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kosonen, olkaa hyvä.

20.07 Hanna Kosonen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tätä on esitelty säästölakina, että talouden takia tämä tehdään ja myös sen takia, että henkilöstöä olisi sitten paremmin saatavilla. Täällä on jo moni edustaja käynyt siitä tänäänkin puhumassa, että säästöt eivät tule toteutumaan eli tämä mystinen 26 miljoonan potti, josta sosiaali- ja terveysvaliokuntakaan ei saanut yksikkökohtaisia kustannuksia, vaikka pyysi niitä. Myös henkilöstön osalta on hyvin epäselvää, tuleeko se henkilökunta siirtymään näihin toivottuihin isompiin sairaaloihin. Ainakin kaikki ammattijärjestöt ovat tätä vastaan ja myös opiskelijajärjestöt, eli sieltä ruohonjuuritasolta ei tukea tule.

Tässä puheenvuorossani keskityn erityisesti tuohon Etelä-Savon Savonlinnan sairaalaan — luonnollisesti, kun sieltä olen kotoisin. Yksistään Savonlinnan sairaalan osalta Etelä-Savon hyvinvointialueen lausunnossa sanotaan, että vaikka tarkoituksena on kustannusten nousun hillitseminen, hallituksen esitys sisältää Eloisan alueelle merkittävän riskin kustannusten noususta esimerkiksi kasvattamalla ensihoidon kustannuksia. Tässä salissa hyvin tiedetään, että se ensihoidon yksikkö per vuosi on lähemmäs miljoonan kustannus,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

koska kuljetukset erikoissairaanhoidon päivystykseen pitenevät. Ja samalla tämä lisää investointipainetta Mikkelin keskussairaalaan tarvittavien lisätilojen peruskorjaukseen tai rakentamiseen. Eli säästöjä ei ainakaan Eloisalta sitten ole tulossa, mutta rahat viedään, se on varmaa.

Täällä salissa on kuultu joiltakin hallituspuolueiden kansanedustajilta järkeviä puheenvuoroja siitä, miten he tulevat olemaan äänestämättä tämän puolesta, ja olen odotellut, milloin myös Etelä-Savosta voisi hallituspuolueiden kansanedustajia ilmestyä sille samalle kannalle. Ehkäpä he juuttuvat hissiin, tai mitä he sitten tekevätäkään, en usko, että vastaan äänestävät, mutta etteivät ainakaan puolesta sitten äänestäisi, koska tämä Etelä-Savon hyvinvointialueen lausunto on kuitenkin koko hyvinvointialueen lausunto. Tämä on se tahtotila, mikä siellä hyvinvointialueella on, ja täälläkin useampi kansanedustaja, hallituspuolueen kansanedustaja, on hyvinvointialueen valtuustossa eli on ollut tavallaan tämän linjan takana, mikä hyvinvointialueella on. Eli täällä jos nämä kansanedustajat äänestävät tämän lain puolesta, niin käytännössä he äänestävät silloin omaa kantaansa vastaan hyvinvointialueella.

Tässä hyvinvointialueen kannassahan on todettu todella seikkaperäisesti se edustaja Väyrysen suosittelema korkeampi lentokorkeus. Esimerkiksi sitä kyllä suosittelisin hallituspuolueen jäsenille siellä meillä Etelä-Savossa päin, koska silloin voisi nähdä, miten rikkonainen se alue on. Oikeastaan koko Etelä-Savon alue on saaristoa, ja matkat ovat todella pitkät. Meillä on 11 lossia pelkästään Savonlinnan alueella, ja voitte kuvitella, miten kauan sieltä yleensä edes Savonlinnan sairaalaan matka kestää, koska näinhän se menee, että helikopterit ovat sitten taas Kouvolassa ja Kuopiossa, eli niitten nopeuteen ei voi ollenkaan luottaa. Meillä on myös mittava vapaa-ajan asutus. Koko Etelä-Savossa on 50 000 vapaa-ajan asuntoa, ja tämä pitäisi kyllä huomioida rahoituksessa ja yleensäkin päivystystarpeessa. Lisäksi siellä on vielä matkailijoita todella paljon, kymmeniätuhansia kesäaikaan yhtä aikaa.

Hyvinvointialue Eloisa on myös sanonut, että hyvinvointialueiden pitäisi itse voida päättää sairaaloidensa palveluvalikoimasta ja näin muodoin myös päivystyksen tasosta ja että keskussairaalaluokittelu tulee poistaa. Hyvinvointialue hakee vapaampaa sääntelyä kuin se edelliskauden sääntely, ja olen tästä aivan samaa mieltä, eli olisi syytä poistua näistä laajan päivystyksen sairaaloista ja muista päivystävistä sairaaloista. Se on hyvin keinotekoinen raja, se ei siitä tarvearviosta kerro. Sen sijaan tämä hallitus on luomassa näiden lisäksi vielä kolme lisäpäivystyksen tasoa, eli viisi päivystyksen tasoa on nyt sitten tulossa. Minun on ihan hirveän vaikea uskoa, että hallituspuolueiden edustajat ovat tästä oikeasti sitä mieltä, että se on hyvä ajatus. No, aika lailla tyhjälle salille täällä saa puhua hallituspuolueiden osalta, mutta miten voi olla niin, että juuri äsken rakentamislakia käsiteltiin ja siinä iloittiin byrokratian vähentämisestä mutta tämän sairaalalain suhteen on aivan sama, miten paljon niitä tasoja tulee, miten paljon tämä byrokratia lisääntyy, miten paljon mikromanageerataan yhden lääkärin tasolla sitten jatkossa näissä päivystyksissä?

Toivon, että huomenna tapahtuu sellaisia, että myös eteläsavolaiset hallituspuolueiden kansanedustajat voisivat käyttää sitä samaa ajatusta, mitä ovat täällä hyvinvointialueen hallinnossa käyttäneet, ja äänestävät meidän mukana, opposition mukana, tätä lakia vastaan. Ainakin itse kannatan vahvasti edustaja Hanna-Leena Mattilan hylkäysesitystä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

20.14 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tästä hallituksen esityksestä, jolla karsitaan ympärivuorokautista päivystystoimintaa eri puolilla Suomea, on käytetty tässäkin istunnossa erittäin monta ja asiantuntevaa puheenvuoroa, joilla on osoitettu tämän esityksen järjettömyys. Itse puutun omaassa puheenvuorossani muutamaaan seikkaan.

Ensimmäinen liittyy tähän taloudelliseen kokonaisuuteen. Hallitushan ajattelee tällä toimenpiteellä saavansa nettona noin 26 miljoonan euron vuosittaisen säästön vuodesta 26 eteenpäin — siis nettona 26 miljoonaa euroa. Se on nyt sitten näiden lakkautettavien ympärivuorokautisten päivystystoimintojen hinta. No, tämä 26 miljoonaa euroa — en väheksy sitä tarvetta, että valtiontaloutta pitää tasapainottaa, mutta mietitään nyt hetki, voisiko tämän 26 miljoonaa saada jostain muualta. Hyvät edustajakollegat, tämä 26 miljoonaa on sattumoisin se sama summa, jolla tälle vuodelle kevennettiin olutveroa. Siis kaljan verotusta kevennettiin tälle vuodelle, ja se pienensi valtion verotuloja 26 miljoonaa euroa. No, mikä on ollut vaikutus tällä kaljaveron alennuksella siinä oluttölkissä? Se on ollut tölkissä noin kolme senttiä. Eli kun hallitus kevensi oluen verotusta 26 miljoonalla vuodessa, niin sen vaikutus on tuolla kaupassa, jos käyt oluttölkin ostamassa, siinä oluttölkin hinnassa kolme senttiä. Minusta nämä voidaan hyvin laittaa vastakkain: toisella puolella vaakaa on kattava ympärivuorokautinen päivystysverkko ja toisella puolella on muutaman sentin halvempi oluttölkki, ja sitten pitää valita, kumman valitsee. Hallitus on valinnut tämän muutaman sentin halvemman oluttölkin ja on valmis sitten karsimaan ympärivuorokautista päivystystoimintaa eri puolilla Suomea. Voisi kuvitella, että aika moni päätyisi toisenlaiseen valintaan, ainakin itse päätyisin toisenlaiseen valintaan.

No, toinen on sitten tämä seikka, joka minua on ehkä eniten ihmetyttänyt tässä koko kokonaisuudessa, kun tätä taloudellista vaikutusta pyrkii selvittämään. Hallitus todella ajattelee, että tällä saadaan 26 miljoonan euron säästö nettona, mutta bruttonahan se on noin kolmisenkymmentä miljoonaa euroa, ja sitten siihen tulee jonkun verran lisäkustannuksia, koska kuljetuskustannukset lisääntyvät ja näin. Tämä 30 miljoonaahan, jonka te nyt sitten tällä säästätte, ei kohdistu niille hyvinvointialueille, joilta tässä ollaan palveluita supistamassa, vaan tämä 30 miljoonaahan otetaan siitä yleiskatteellisesta rahasta. Elikkä tosiasiallisestihan tässä käy niin, että esimerkiksi tuolla Varsinais-Suomen hyvinvointialueella, kun Salon ympärivuorokautinen päivystystoiminta lakkaa, he kärsivät huonommista palveluista mutta itse asiassa se suurin supistus siinä sosiaali- ja terveydenhuollon rahoituksessa kohdistuu Helsinkiin ja Pirkanmaalle, joilta ei siis tämän esityksen myötä poistu yhtään mitään mutta joiden alueiden asukkaat maksavat sitten suuremman hinnan sillä, että joistain muista palveluista sitten siellä hyvinvointialueilla on luovuttava, koska rahoitus pienenee. Minun omaan ajatteluuni tämä ei nyt istu, mutta ymmärränkin omat rajoitteeni siinä, etten kykene ajattelemaan aivan samalla tavalla kuin hallituspuolueiden edustajat.

No, sitten yksi seikka on liittynyt vielä tähän mikromanageeraukseen. Ymmärrän hyvin sen, että jokaisella hyvinvointialueella varmasti tarkistellaan hyvinkin kriittisesti nykyistä palveluverkkoa, ja minä luotan tässä kyllä hyvinvointialueiden päätöksentekijöihin. Se keino, jolla tämä sali voi sitten joko helpottaa tai vaikeuttaa hyvinvointialueiden tilannetta, on tuo keltainen kirja, jossa me määritämme sen rahoituksen. Mikäli me haluamme, että on laajempi palveluverkko, niin täällä voidaan vastaavasti rahoitusta lisätä, ja mikäli sitten halutaan, että hyvinvointialueet tekevät toimenpiteitä toiseen suuntaan, niin täällä voidaan sitten rahoitusta vähentää. Mutta siitä, että me lähemme nyt pykälätasolla kirjoittamaan, minkälaista toimintaa missäkin pytingissä pitkin Suomenniemeä saa harrastaa, en nyt ole

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

aivan vakuuttunut, että se on edes tämän sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen tavoitteiden mukainen, koska siinä nimenomaisesti haluttiin lähteä vahvistamaan alueiden itsehallintoa, niin että alueet itse päättävät näistä palveluista heidän omalla alueellaan ja tekevät sen sillä rahoituksella, jonka valtio myöntää.

No sitten, arvoisa puhemies, tässä viime metreillä tähän keskusteluun on todella tullut aika lailla farssimaisia piirteitä. Kun viime perjantaina kävi selväksi, että hallituspuolueet itsekään eivät oikein usko tähän omaan esitykseensä, niin ministerihän sitten riensi kertomaan, että ehkä tätä voidaankin vielä tuon Oulaskankaan osalta pohtia. No, sitten tuli muilta hallituspuolueilta vähän sapiskaa, ja tästä meni muutama tunti, niin ministerikin jo pyörsi tämän oman lausuntonsa. Nyt sitten viikonlopun aikana on sorvattu tämä lausuma, joka tänne edustaja Sillanpään toimesta on esitelty ja josta sitten äänestetään. Ymmärrän oikein hyvin, että nämähän siis kertovat siitä, että tämä on hallitukselle vaikea paikka. Ymmärrän sen oikein hyvin, ja jos itsekin olisin hallituspuolueen edustaja, niin ymmärtäisin tämän tuskan. Mutta jos tässä nyt haluttaisiin saada aikaiseksi sellainen ratkaisu, että hallituskin säilyttäisi omat kasvonsa eikä tarvitsisi tehdä minkäännäköisiä painostustoimenpiteitä siitä, että jokainen edustaja tietää, mitä nappia painaa, niin tämä olisi erittäin yksinkertaisesti ratkaistavissa: kumotaan huomenna tämä esitys, minkä jälkeen tuo budjettimietintö palaa takaisin valtiovarainvaliokuntaan, ja valtiovarainvaliokunnassa aivan varmasti löydämme mietinnön sisältä ne puuttuvat eurot, jotta pysymme kuitenkin vastaavassa tasapainotuksessa ja vastaavassa alijäämässä, mikä tuossa budjettimietinnössä jo on. Ei ole varmastikaan mikään vaikea homma. Tässä voidaan esimerkiksi tarkastella sitten näitä joululahjarahoja, ja veikkaisinpa, että sielläkin alueilla, joille nämäkin rahat kohdistuvat, ajatellaan, että olisi tärkeää pitää huolta kuitenkin laadukkaasta ja kattavasta päivystysverkostosta.

Eli vaihtoehtoja kyllä on, ja tämä sali huomenna tulee sitten ratkaisemaan sen, mihin suuntaan tässä ollaan etenemässä. Toivon todella, että järki [Puhemies koputtaa] tässä asiassa voittaa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viljanen, olkaa hyvä.

20.21 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa herra puhemies! Joudun harmikseni toteamaan, että en saanut viime viikon kyselytunnilla puheenvuoroa, kun aiheena oli tämä sama asia kuin nyt eli sairaalat ja hallituksen niiden toimintoihin ajamat leikkaukset. Kyselytunnilla nimittäin ministeri Juuso sanoi, että hallitus ei lakkauta yhtään sairaalaa, ja tätä samaahan hallituspuolueiden kansanedustajat ovat täällä tänäänkin toistelleet. Kun tässä lakiesityksessä nyt on sairaaloista kyse ja te hallituspuolueiden kansanedustajat tätä ministeri Juuson viime viikon lausumaa täällä toistatte, niin kysyisinkin ministeri Juusolta, jos hän olisi paikalla, ja koska hän ei ole paikalla, niin kysyn teiltä, arvon hallituspuolueiden edustajat: onko tämä todella teidän vastauksenne myös länsi-usmaalaisille, joilta juuri lakkautettiin Lohjan synnytyssairaala? Te, hallitus ja hallituspuolueet — kokoomus, perussuomalaiset, RKP ja kristillisdemokraatit — olisitte voineet pelastaa Lohjan palkitun synnytyssairaalan, turvata synnytykset, henkilökunnan oikean aseman ja perheiden hyvät palvelut, mutta te, hallitus ja hallituspuolueet, ette sitä tehneet.

Arvoisa herra puhemies! Samalla kyselytunnilla oli tämän nyt keskustelussa olevan yöpäivystysaihepiirin rinnalla myös keskustelu synnytyssairaaloista, joiden osalta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

ministeri Juuso nosti esille aiemmin asetetun tuhannen synnytyksen rajan. Lohjan synnytysairaalaassa synnytyksiä on vuosittain ollut yli tuhat. Työntekijät olivat olosuhteisiinsa hyvin tyytyväisiä, ja asiakkaat, synnyttäjät läheisineen, olivat Lohjan synnytysairaalan toimintaan erittäin tyytyväisiä. Todella erikoiseksi Lohjan toiminnastaan palkitun yksikön sulkemisen tekee se, että sulkemista kommentoineet virkamiehet ovat todenneet, ettei senkään lakkautuksella tultane säästämään euroakaan. Kysyä sopii, mitä järkeä näissä päätöksissä on. Sopii epäillä myös, että näiden nyt ajettujen lakkautusten taustalla on vain vimmainen keskittämisen ideologia seurauksista viis.

Arvoisat hallituspuolueiden edustajat, oletteko edellä kuullun perusteella edelleen ja oletteko todella sitä mieltä, ettei teidän politiikkanne seurauksena yhtään sairaalaa Suomessa lakkauteta? [Veronika Honkasalo: Hyvä puhe!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Anna-Kristiina Mikkonen, olkaa hyvä.

20.25 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Viime viikonlopun aikana sai taas ihmeissään seurata tätä Orpon—Purran hallituksen politiikan epämääräistä vellontaa ja tuulensuunnan muutoksia tunti tunnilta. Kansainvälisen sairaanhoidon erityisasiantuntija, vastuuministeri Juuso oli perjantaina ensin sitä mieltä, että hallituksen esitystä sairaalaverkosta voidaan tarkastella uudestaan Oulaskankaan osalta ja myöhemmin voidaan tehdä uudenlainen hallituksen esitys. Pari tuntia myöhemmin tämä ei kuitenkaan enää ollut ministeri Juuson mukaan mahdollista.

Nyt hallituspuolueet yrittävät pestä mustan valkoiseksi ja silittää rivit suoriksi lausumaehdotuksellaan. Toivottavasti mahdollisimman moni hallituspuolueiden edustaja kuitenkin kuuntelee alueitaan ja paikallisten asukkaiden hätää ja painaa huomenna ”ei” tälle kelvottomalle lakiesitykselle.

Hallitus ei esityksessään huomioi millään tavalla vaikutusten arviointeja, joissa todetaan, ettei tällä sairaalaverkkoesityksellä säästöjä synny mutta pysyvää vakavaa vauriota terveydenhuollon saatavuudelle ja terveysturvallisuudelle synty. Hallituksen esityksessä tunnistetaan se, että osalla väestöstä matka-aika kotoa ympärivuorokautisen päivystyksen yksikköön pitenee, osalla merkittävästikin, mikä voi olla riski potilasturvallisuudelle.

Hallitus tavoittelee esityksellään hoidon yhdenvertaisuutta, laatua, vaikuttavuutta sekä asiakas- ja potilasturvallisuutta. On kyllä aivan äärimmäisen hankala mennä savonlinnalaiselle selittämään hoidon nyt tässä yhdenvertaistuvan, laadun, vaikuttavuuden sekä asiakas- ja potilasturvallisuuden paranevan, kun saat jatkossa yli tunnin matkan päästä Mikkelistä mahdollisesti hoitoa.

Hallitus säätää niin sanotusti itsehallinnollisten hyvinvointialueiden yli lainsäädännöllä, millä paikkakunnalla on mahdollista ylläpitää väestölle avointa ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä ja millä paikkakunnalla vaihtoehtoisesti rajattua ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä. Esityksessä todetaan, että monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä voidaan järjestää kullakin hyvinvointialueella vain yhdellä nimetyllä paikkakunnalla. Nykyisin sairaaloiden sijaintipaikkakunnista ei näin tarkkaan ole lailla säädetty.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen mukaan Kemissä ja Savonlinnassa saa jatkossa ylläpitää väestölle avointa ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä tai vaihtoehtoisesti sellaista rajattua erikoissairaanhoidon päivystystä, joka

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tukee sairaalan ja sen erikoissairaanhoidon vuodeosastojen toimintaa ja alueen hoitoketjuja mutta ei kuitenkaan ole monierikoisalainen ympärivuorokautinen päivystys. Hallituksen esityksen mukaan Kemissä Länsi-Pohjan sairaalassa ja Savonlinnassa mainitun päivystyksen ylläpidon mahdollisuutta puoltaa pitkien etäisyyksien ja nykyisten sairaaloiden historian ja palveluiden näkökulmasta tehty kokonaisarvio. Mainituissa sairaaloissa on ollut varsin monimuotoinen, keskussairaalaan vastannut palveluvalikoima ja leikkaustoiminta. Näillä alueilla on myös suuri turistien ja kausiasukkaiden määrä, joka olisi syytä huomioida väestön palvelutarvetta arvioitaessa. Hallituksen esityksen perustelujen mukaan tarkoitus on, että Kemissä ja Savonlinnassa päivystää käytännössä lähtökohtaisesti yöaikaan väestölle avoimessa päivystyksessä yksi lääkäri — yksi lääkäri — ja on tarvittava hoitohenkilökunta ja tukipalvelut. Sosiaali- ja terveysvaliokunta kiinnittikin hyvin huomiota, että lailla tai perusteluilla ei tulisi asettaa mitään ehdottomia rajoja yöpäivystykseen tarvittavalle henkilöstömäärälle tilanteen niin vaatiessa.

Hallitus perustelee leikkaustoimintaa ja sen hankintaa koskevilla säännösmuutoksilla tavoittelevansa parannuksia potilaiden palveluiden saatavuuteen ja lyhyempiin hoitojonoihin. Kuitenkin hallituksen esitys sisältää muun muassa Savonlinnan sairaalan osalta ortopedisen leikkaustoiminnan tekonivelkirurgiassa ilman lainsäädäntöön kirjattua aikarajaa, takarajaa sekä rajausta vain hyvinvointialueen sisältä tulevien potilaiden leikkaamiselle, vaikka tällä hetkellä sairaala on oikein profiloitunut muiden itäisen YTA-alueen sairaaloiden leikkausjonojen purkamisessa.

Savonlinnan seudun tieolosuhteet, vesistön rikkoma maantiede ja pitkät etäisyydet edellyttävät asukkaiden palvelujen turvaamista Savonlinnan sairaalan ympärivuorokautisen perusterveydenhuollon ja monierikoisalaisen erikoissairaanhoidon yhteispäivystyssairaalana. Savonlinnan sairaalalla on valtava vaikutus alueen elinvoimaan, aluetalouteen, oppilaitosten toimintaan, osaavan henkilöstön saatavuuteen ja ylipäätään Etelä-Savon maakuntaan.

Etelä-Savon hyvinvointialueen vaikuttavuusarvioiden mukaan hallituksen esitys tulisi lisäämään muun muassa ensihoidon kustannuksia kuljetusmatkojen pidentymisen ja mahdollisten hyvinvointialueen sisäisten investointien takia. Lakiesityksen aluevaikutusten arviointi ei miltään osin tue esitystä monierikoisalaisen ympärivuorokautisen päivystyksen ja siten ympärivuorokautista päivystystä edellyttävän leikkaustoiminnan lopettamisesta Savonlinnassa.

Etelä-Savon hyvinvointialue on omassa lausunnossaan lakiesityksestä todennut, että vaikka tarkoituksena on kustannusten nousun hillitseminen, hallituksen esitys sisältää Eloisan alueelle merkittävän riskin kustannusten noususta esimerkiksi kasvattamalla ensihoidon kustannuksia, koska kuljetukset erikoissairaanhoidon päivystykseen pitenevät.

Savonlinnan kaupungin liitteenä olevan lausunnon mukaan, jossa on viitattu Kaarlo Tuorin asiantuntijalausuntoon, perusoikeuksien heikennyskieltoon liittyen sosiaalisiin ihmisoikeuksiin ja perusoikeuksiin liittyy olennaisesti heikennyskieltovaikutus. Tämä vaikutus kieltää heikentämästä sosiaalisten oikeuksien toteuttamisessa jo saavutettua tasoa. Heikennyskieltovaikutus liittyy luonnostaan perustuslain tarkoittamaan välttämätöntä huolenpitoa toteuttavaan kiireelliseen hoitoon. Tämän voi siis katsoa tarkoittavan myös sosiaali- ja terveyspalveluihin liittyen heikennyskieltovaikutusta.

Toivottavasti täällä kansanvallan ytimessä huomenna järki ja kansalaisten palvelut voittavat.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mehtälä, olkaa hyvä.

20.32 Timo Mehtälä kesk: Arvoisa puhemies! Minä pukeudun mustaan — se on tämä Oulaskankaan tilanne — ja sitten tämä valkea paita, joka täällä alla on, kuvastaa sitä, että me saataisiin hallituksen edustajille valkeutta tähän päätöksentekoon.

Edustaja Simula ehti poistua. Hänhän veti vähän mutkat suoriksi ja yritti sumuttaa koko Oulun eteläistä aluetta ihmisineen. Tosiasia on, että Pohde on kesästä alkaen johdonmukaisesti pyrkinyt säilyttämään perusterveydenhuollon ympärivuorokautisen päivystyksen Oulaisissa eli Oulaskankaalla. Kaikki Pohteen puolueet yhdessä ovat tämän takana, myös edustaja Simula, ja nyt te olette täällä lailla lopettamassa tämän päivystyksen. Eivät päiväkirurgiset toimenpiteet mihinkään loppuisi, sen tietää edustaja Simulakin hyvin. Se asia kyllä korjaantuisi, tämän olen tänään Pohteen johdolta varmistanut.

Arvoisa puhemies! Olemme todistamassa surkeaa näytelmää, jonka käsikirjoittaja on Suomen hallitus. Te olette nyt lailla kieltämässä Oulaskankaan sairaalaa ja seitsemää muuta sairaalaa järjestämästä perusterveydenhuollon yöpäivystystä. Siis te kiellätte lailla järjestämästä maakuntien ihmisille hoitoa ja mitätöitte hyvinvointialueiden itsenäistä päätöksentekoa. Kyllä, kuulitte ihan oikein: hallitus on kieltämässä lailla yöpäivystyksen ohi hyvinvointialueen päätöksenteon. Onhan tämä aivan uskomatonta. Te perustelette päätöstänne säästöillä, vaikka itsekin myönnätte, että tämä ei tule säästämään yhtään mitään. Oulaskankaan alueelle tämä on katastrofi.

Hyvä hallitus, Oulun eteläiseltä alueelta Ylivieskan, Alavieskan, Nivalan, Kalajoen, Raahen, Oulaisten, Haapaveden, Pyhäjärven, Haapajärven, Reisjärven, Sievin ja Kärsämäen perussuomalaiset vastustavat tätä esitystä. Siis perussuomalaiset vastustavat tätä esitystä. Eikä ihme, koska jokainen Jokilaaksojen alueella asuva ymmärtää, miten tärkeä Oulaskangas ja sen yöpäivystys on. Myös Pohde on yksimielisesti vedonnut säilyttämään yöpäivystyksen. Tämä on ollut viesti alusta asti.

Oulaskankaan alasajo on vakavassa ristiriidassa myös sen kanssa, että hallitus päätti kesällä säästää Kouvolan yöpäivystyksen vetoamalla sen laajaan, 80 000 ihmisen väestöpohjaan ja pitkiin etäisyyksiin. Oulaskankaan väestöpohja on muuten 126 000 ihmistä, ja ajomatkat ovat kolminkertaiset. Myös runsas lapsiperheiden määrä lisää yöpäivystyksen tärkeyttä. Potilaiden määrää on vähätelty — siis seitsemän potilasta per yö. Se on tilastoharha. Tosiasiassa potilaita on keskimäärin 13—21 henkilöä. Todellinen määrä on suurempi, kun ennen kello 22 tulleita potilaita hoidetaan vielä kello 22:n jälkeenkin. Pohteen tulevaisuuslautakunnan lausunto vahvistaa myös suuremman potilaiden määrän.

Asiantuntijat ovat tuoneet seuraavat tosiasiat pöydälle: Ouluun eivät päivystyspotilaat mahdu. Tälläkään hetkellä uuden sairaalan päivystystilat eivät riitä. Potilaita pidetään ylivuotopaikoilla, jotka on tarkoitettu epidemian ja suuronnettomuuden varalle. Ensihoidon matkat kaksinkertaistuvat. Ensihoidolle on lisätty myös kotiin tuotavia palveluja — siis kotiin tuotavia palveluja — mutta samalla vähennetään myös yksiköitä sieltä pois. Lisäksi Oulaskankaalla päivystyksessä on otettu tälläkin hetkellä lasten leikkihuone potilaiden käyttöön. Hallitus, eikö tämä teitä herätä?

Arvoisa puhemies! Nyt vetoan jälleen teihin, hyvät kollegat siellä hallituksessa: Erityisesti te perussuomalaiset julistitte viime kaudella, että teillä ei ryhmäkuria ole. Teillä on siis vapaus olla antamatta tukeanne tälle laille. Kuunnelkaa alueen ihmisten yksimielinen viesti ja äänestäkää tämä esitys kumoon. — Kiitos.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen poissa. — Edustaja Kokko, olkaa hyvä.

20.37 Jani Kokko sd: Arvoisa puhemies! Paljon hyviä puheenvuoroja liittyen päivystystilanteeseen, ja se ei sinällään ole yllättävää, koska se olennaisesti liittyy siihen kansalaisten turvallisuudentunteeseen. Tunnen tietysti itse oman hyvinvointialueeni, Keski-Suomen, tilanteen parhaiten ja sen, minkälaisia ratkaisuja siellä on tehty, mutta se viesti, mikä on tullut vaikka Varsinais-Suomen, Pohjois-Savon, Etelä-Savon, Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen poliittisilta päättäjiltä, johtavilta virkahenkilöiltä tai ihan tavallisilta työntekijöiltä, kuten muun muassa varmasti usealle kansanedustajalle tulleet terveiset Oulaskankaan sairaalan yhteispäivystyksen yövuorosta Marjo Kontinaholta, Marjaana Piltoselta, Piia Raetsaarelta ja Herkko Sikkilältä, kyllä kertovat siitä, että siellä on aito huoli siitä, miltä se tulevaisuus tulee näyttämään sosiaali- ja terveyspalveluiden saralla. Ja edelleen toivoisin, että nimenomaan niille alueille annettaisiin se itsehallinnollinen oikeus myös päättää tästä asiasta, koska siellä ollaan ehkä sen oman alueen henkilöstöresurssien, taloudellisten resurssien parhaimpia asiantuntijoita, parempia kuin ehkä kaavamaisesti tässä talossa. Kuten on kuultu, niin nämä laskelmatkin, kuten hyvin edustaja Lindénkin kuvaili, on aika lailla mekaanisesti saatu aikaan ja eivät välttämättä heijastu siihen todellisuuteen.

Mutta siitä täytyy tietysti myös hallituspuolueiden edustajia kiittää, että he täällä salissa ovat rohkeasti, tietoisesti tätä esitystä puolustaneet. Vaikka siihen on nyt tullut vähän tämmöistä erikoista lausumavivahdettakin, on hienoa, että tätä keskustelua täällä käydään. Hieman olen ehkä ollut hämmentynyt siitä, että yksi hallituspuolue, RKP, loistaa aika paljon poissaolollaan näistä keskusteluista, mutta sehän ei sinällään yllätä, koska heidän ovat asemansa jo tässä turvanneet. Kiitos ruotsin kielen aseman se menee kansalaisten, kaikkien muiden suomalaisten, terveysturvallisuuden edelle. Se etäisyys, mikä vaikka Pietarsaaresta on Kokkolaan, nähtävästi on liian pitkä, kun taas verrattuna, mikä on Varkaudesta tai Iisalimesta. Tässä mielessä kyllä tämä kielipolitiikka, ikävä kyllä, näyttää toteutuvan aika hyvin. Ja sanotaanko, että henkilökohtaisesti on vaikea nähdä tilannetta, jossa pietarsaarelainen ei saisi Kokkolasta yöpäivystyksestä palvelua omalla äidinkielellään. Jos tässä oikeasti halutaan katsoa niitä perusteluita, mitä hallitus on sanonut resurssien tehokkaammasta käytöstä, henkilöstöresurssien tehokkaammasta käytöstä, niin se ei nyt kyllä ihan tässä pidä paikkaansa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kaunistola, olkaa hyvä.

20.40 Mari Kaunistola kok: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Kyllä se vaan tosiasia on, että terveydenhuollon parissakin työskentelevä henkilöstö eläköityy ja väestö keskittyy vain kasvukeskuksiin. Kolmasosa hyvinvointialueiden henkilöstöstä eläköityy vuoteen 2040 mennessä, ja henkilöstö on aiempaa erikoistuneempaa, mutta heitä on määrällisesti vähemmän. Täytyy ottaa huomioon myös se, tästä henkilöstöpulasta kun puhutaan, että meillä on valtakunnallisesti pulaa laajan päivystyksen sairaaloissakin erikoisaloilla työskentelevistä ammattilaisista, ja se tietysti heijastaa tähän koko kokonaisuuteen.

Mitä sitten täällä keskustelussa on tullut julkiseen ja yksityiseen ja niissä työskentelemiseen, niin sen kaiketi jokainen ammattilainen, koulutettu sellainen, saa päättää itse ja valita itse, missä sen työnsä tekee. Siihen meillä ei ole valtaa vaikuttaa. Moni

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

nuori ammattilainen on kertonut opetussairaalaassakin, kun heitä on jututtanut, että he haluavat saada tukea työhönsä ja laajemman verkoston ja kokevat sen myös sitten ihan sellaisena työturvallisuuskysymyksenä oman osaamisensa ja ammattitaitonsa kehittämisenkin näkökulmasta, että niitä työkavereita on laajasti siinä ympärillä. Tämä on tietysti meille vielä oma haasteensa kaikkien muiden hyvinvointialueiden haasteiden lisäksi.

Sen takia haastaisinkin hyvinvointialueilla siihen pohdintaan, oli sitten päättäjänä täällä tai alueella, miten me pidämme nämä alueet ja työnantajakuva niissä sellaisena, että ne ovat kiinnostavia, ja mitkä ovat ne tekijät, joilla sinne omalle hyvinvointialueelle saadaan henkilöitä rekrytoitua ja saadaan valikoitua se oma alue juuri siksi tulevaksi työpaikaksi. Siinä varmasti meillä päättäjillä on joka tasolla paljon miettimisen aihetta. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Krista Mikkonen, olkaa hyvä.

20.42 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Muutamia huomioita tästä hallituksen esityksestä ja tänään käydyistä keskustelusta. Täällä on nostettu esiin, että koska väestömäärät muuttuvat ja väestö muutoinkin muuttuu, niin on ihan perusteltua, että näitä yöpäivystyksiä voidaan lopettaa ja niitä tulee keskittää ja niin edelleen, ja että tämä on ihan normaalia toimintaa, kun arvioidaan palveluverkkoa.

No, kyllä näinkin, mutta ihmettelen kyllä sitä, minkä ihmeen takia hallitus on sitä tekemässä näin yksityiskohtaisella lainsäädännöllä. Kun hyvinvointialueet luotiin, niin siinä oli nimenomaisesti se ajatus, että perus- ja erikoistason palvelut tuodaan yhden toimijan päätösvallan alle, ja tälle yhdelle toimijalle, hyvinvointialueille, haluttiin antaa itsehallinto tehdä niitä päätöksiä niin palveluista kuin niiden järjestämisestä ja niin edelleen. Ja sen takia ihmettelen kyllä todella tätä tarkkapiirteistä lainsäädäntöä, mitä hallitus on nyt tänne tuomassa. Kun samanaikaisesti meillä on esimerkkejä siitä, miten siellä alueella todellakin on paikallisesti pohdittu, miten juuri meidän alueellamme tulisi järjestää sairaalatoimintaa, päivystys, yöpäivystys, on se sitten perustason päivystystä tai erikoistason päivystystä, niin nyt sitten hallitus — niin kuin esimerkiksi tuon Kemin sairaalan lakkauttamisen myötä — sen työnjaon, mikä siellä alueellisesti on tehty, täysin romuttaa. Samalla tavalla itse uskon kyllä, että näillä kaikilla muillakin alueilla se ymmärrys ja osaaminen on siellä aluetasolla paras. Totta kai aiheuttaa tuskaa päättäjille, kun täytyy miettiä, mistä säästöjä voidaan saada ja miten palveluita tulee kehittää niin, että ne ovat myös kustannustehokkaampia. Se tarkoittaa myös palveluverkon karsintaa, mutta silloin, kun se tehdään paikallisesti, voidaan harkita paljon laajemmin erilaisia vaihtoehtoja kuin nyt tällä hallituksen lakiesityksellä, joka nimeltä mainiten kertoo, mistä yöpäivystys lakkautetaan.

Täällä on myös sanottu, että yöpäivystyksen lopettaminen ei sinänsä aja sairaalatoimintaa alas. No, ei varmasti ajakaan, mutta kyllä on ihan selvää, että se aiheuttaa myös muita muutoksia. Esimerkiksi Itä-Suomen yliopisto on jo ilmoittanut, että tämän päätöksen myötä yliopisto lopettaa kirurgin erikoislääkärikoulutuksen Savonlinnasta, ja on ihan selvää, että se heikentää tuon sairaalan merkitystä, se heikentää myös erikoislääkäreiden koulutusta ja myös tulee vaikuttamaan itäisen Suomen mahdollisuuteen jatkossa saada erikoislääkäreitä.

Tämän koko harjoituksen tarkoitus on ollut olla niin kuin säästölaki, mutta kuitenkin tässä on tullut esille, että valiokunnassa ei ole laajoista selvityksistä ja selvityspyynnöistä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

huolimatta saatu selkoa siitä, tuoko tämä todellakin säästöjä. Ilmeisesti ei, päinvastoin on jopa arvioita, että tämä voi lisätä kustannuksia. Ja senkin takia palaan taas siihen, että kyllä tämäntyyppisten päätösten tekeminen tulisi antaa sinne hyvinvointialueiden omalle vastuulle. Juuri siksi me halusimme itsehallinnolliset hyvinvointialueet. Toki verotusoikeus niiltä jäi saamatta, ja tämä tulisi tietysti siihen myös lisätä, jotta tätä itsehallintoa voidaan vahvistaa, mutta kyllä siihen itsehallintoon nimenomaisesti tulisi kuulua päätösvalta näistä palveluista.

Täällä on todettu, että kyllähän aiemminkin valtio on lailla tätä päivystystä rajoittanut ja määritellyt, missä saa olla päivystystä ja missä ei, varsinkin kun puhutaan erikoissairaanhoidosta, mutta tietysti on hyvä huomata, että silloin oltiin ajassa ennen näitä hyvinvointialueita ja juuri sillä muutoksella, näillä hyvinvointialueilla ja sen itsehallinnon tuomisella sinne alueelle, haluttiin varmistaa se, että jatkossa siellä paikallisesti voitaisiin katsoa, mikä on järkevin ja tarkoituksenmukaisin tapa tuottaa palveluita.

No itäsuomalaisena olen kyllä erityisen huolestunut myös siitä, että nämä leikkaukset kohdistuvat hyvin vahvasti Itä-Suomeen — Savonlinna, Iisalmi, Varkaus. Meillä on täällä salissa yleensä ollut aika semmoinen yksimielinen ajatus siitä, että Itä-Suomen elinvoimaa pitäisi tukea tämän muuttuneen maailmantilanteenkin vuoksi, mutta kyllähän tässä nyt heikennetään ihan selkeästi itäisen Suomen mahdollisuuksia. Sen takia ei olekaan mitenkään ihmeellistä, että alueen toimijat, niin kaupungit kuin laajasti alueen yritykset, ovat nostaneet sitä huolta esiin, miten käy alueen elinvoiman, vetovoiman, kun nämä päivystykset lakkautetaan Iisalmesta, Varkaudesta, Savonlinnasta.

No, sitten täällä on tullut esiin tämä hallituksen nyt tuoma lausuma. Totuushan on se, ettei tämä lausuma muuta tätä tilannetta. Hallituksella on valta, hallituspuolueen edustajilla on valta nyt huomenna äänestyksessä osoittaa, mikä on heidän tahtotilansa. Olisi myös helpompi uskoa näihin lausumien voimiin, jos tässä tällä kaudella nämä aiemmat eduskunnan yksimielisesti tekemät lausumat — liittyen nyt vaikka maankäyttösektorin ilmastotoimien vahvistamiseen tai vesilain muutokseen — olisi todellakin hallitus vienyt maaliin asti, mutta näinhän ei ole ollut. Kyllähän totuus tämän lausuman osalta on se, että se ei sinänsä edes muuta mitään siitä, mitä siellä laissa sanotaan, ja toisekseen, että jos hallituspuolueiden edustajilla todellakin on tahtoa varmistaa se, että hyvinvointialueilla tämä päivystys voi säilyä näillä paikkakunnilla, joista se ollaan nyt viemässä, tai ainakin että alue voisi itse miettiä tarkoituksenmukaisesti, miten se järjestetään, jos se halutaan mahdollistaa, se kyllä tarkoittaa sitä, että tämä lakiesitys tulisi huomenna kumota.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

20.49 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Yritän tässä käytettävissä olevan ajan puitteissa aika moneen esillä olleeseen asiaan ottaa kommenttia.

Ihan ensimmäiseksi siteeraan sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskuksen yksimielistä mietintöä keväältä 2021, jossa valiokunta otti kantaa siihen, millä tavalla nämä päivystyspykälät ylipäätään pitäisi Suomessa kirjoittaa. Siinä lukee seuraavasti: ”Valiokunta ilmaisee käsityksensä, että siirrettäessä järjestämisvastuu nykyisiä järjestäjiä suuremmille hyvinvointialueille näin yksityiskohtaisesti” — siis sillä hetkellä — ”määritelty erilaajuisten ja -tasoisten päivystysten sääntely ei ole tarpeellista, vaan hyvinvointialueiden omaa päätösvaltaa niiden käytettävissä olevan rahoituksen puitteissa voidaan lisätä. Tätä puoltaa myös se, että käytännössä mainittujen tasojen väliset erot

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

etenkin laajan ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen ja muun ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen osalta eivät ole tarkkarajaisia, koska muut kuin laajan ympärivuorokautisen päivystyksen sairaanhoitopiirit” — siis sillä hetkellä olivat sairaanhoitopiirit voimassa — ”ovat voineet määrittää itse päivystystään laajemmaksi kuin mihin laki velvoittaa. Kuitenkin laajan ympärivuorokautisen yhteispäivystyksen velvoitteella on katsottu olevan suuri merkitys sairaalan asemalle, rekrytoinnille ja kehittämiselle.” Tämä oli siis yksimielinen näkemys sosiaali- ja terveysvaliokunnassa.

Edustaja Honkonen otti täällä esille erinomaisen tärkeän asian, joka liittyy siihen, mistä nyt vähemmän ollaan puhuttu, että tässä näiden päivystysten ja keskittämisten ohella avataan uusia mahdollisuuksia yksityiselle toiminnalle. Itse en vastusta yksityistä toimintaa, mutta se, että tehdään pykälä, joilla pyritään selkeästi siirtämään toimintoja julkisista sairaaloista yksityisille sairaaloille, ei ole mielestäni perusteltua. Nämä liittyvät 45 §:n 3—8 momentteihin. 3 momentissa määritellään — sinänsä aika vaikeilla käsitteillä — leikkaussaliolosuhteita vaativa kirurgia. 4 momentissa todetaan, että osa siitä, vähän kevyempi osa, päivä- tai lyhytkirurginen osa siitä leikkaussaliolosuhteita vaativasta kirurgiasta, voidaan suorittaa myös muissa kuin näissä keskussairaaloissa, ja mainitaan ihan viisi sairaalaa, vaikkapa Salo ja Oulaskangas ja eräät muut, siinä yhteydessä. Sitten 5 momentissa määritellään kevyempi eli sellainen kirurgia, joka ei vaadi leikkaussaliolosuhteita mutta vaatii kuitenkin anestesiologiaa, eli kyse ei ole yleislääkärin tekemästä patinpoistosta puudutuksessa vaan sitä vaativammasta toiminnasta. Ja sitten tulevat ne momentit: 6 momentissa todetaan, että myös näitä raskaampia voidaan ostaa hyvinvointialueille. Siinä käytännössä kyllä tarkoitetaan varmasti Coxaa, Sydänkeskusta ja ehkä Ortonia täällä, jotka ovat tiiviissä yhteydessä lähellä olevaan yliopistosairaalaan. Mutta se ei poissulje sitä, että jos perustetaan tai olisi yksityinen sairaala, joka sijaitsisi aivan siinä julkisen sairaalan kyljessä ja jolla olisi yhteistoimintasopimus, etteikö myös se voisi tulla kyseeseen. Mutta 7 momentissa sitten määritellään hyvin väljät mahdollisuudet hankkia näitä 4 ja 5 momenteissa olevia muita eli osaa siitä leikkaussaliolosuhteita vaativasta kirurgiasta ja osaa siitä ei-leikkaussaliolosuhteita vaativasta. Tämä kaikki, kun minä puhun — huomaan itsekin — kuulostaa tavattoman monimutkaiselta. Sen takia viittasin kyselytunnilla siihen, että ylipäätään liittyen 45 §:ään ja 50 §:ään, kun nyt yritetään keskitetysti määritellä hyvin tarkkarajaisesti päivystyksiä ja näitä äsken mainittuja asioita, se tulee käsitteellisesti hyvin monimutkaiseksi ja vaatii kyllä koko aika niiden kahden pykälän rinnakkain lukemista.

No, sitten täällä on jo tullut esille, että esimerkiksi nämä 26 miljoonan euron kustannukset eivät varmaankaan tule säästymään. Siis tietenkin hallitus tulee, mikäli tämä laki hyväksytään, leikkaamaan 26 miljoonaa alueilta yleiskatteellisesti, mutta todellisuudessa ne säästöt eivät ole 26:ta miljoonaa. Tässä luotan erityisesti Salon sairaalan laskelmaan, jonka mukaan on esitetty siellä hallituksen esityksessä 5 miljoonan säästöpotentiaali hyvin kaavamaisella tavalla, sillä tavalla, että sairaalan 43 miljoonasta, joka on se kustannus tällä hetkellä, siirtyy 35 prosenttia kustannuksista pois ja siitä yksi kolmasosa on nettosäästöä ja se on 5 miljoonaa. Oma laskelma siellä puhuu siitä, että se on jotain nollan ja yhden miljoonan välillä. Eli tästä voin päätellä, että ei tämä 26 miljoonaakaan tule todellisuudessa toteutumaan, mutta alueilta se toki otetaan pois.

Sitten täällä jo ihan keskustelun aluksi puhuttiin kiirevastaanottojen puolesta. Sitä kannatan erittäin voimakkaasti, ja olen aina kannattanut kiirevastaanottoja. Ja puhutaan nyt reilusti ja avoimesti: Se tarkoittaa sitä, että jos nyt kävisi niin, että huomissa

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

äänestyksessä tämä laki tulee voimaan, niin kyllä kiirevastaanotot pitää järjestää niin, että kello 21.59 ovea kolkuttava potilas tutkitaan siellä sairaalassa, vaikka se menisi kello 24:ään saakka. Eli kyllä siihen pitää panostaa — mutta huom: panostaa. Se tarkoittaa sitä, että resursseja tarvitaan lisää. Ei se kiirevastaanotto tuo mitään volyymilisää, jos se työvuoro vain siirtyy aamusta iltaan, vaan me tarvitaan lisää tekijöitä tekemään sitä kiirevastaanottoa. Siinä mielessä hallituksen muulla tavalla tekemät rahoitusleikkaukset hyvinvointialueilta eivät ainakaan tue sitä asiaa.

Sitten minulla olisi muutamia kommentteja tässä edustaja Simulalle, mutta koska hän ei ole nyt salissa, niin siirrän sen siihen vaiheeseen, kun hän on täällä salissa.

Ihan viimeisenä asiana haluaisin todeta, että juuri äsken tulleen tiedon mukaan Lapin hyvinvointialue oli päättänyt, että he eivät ole mukana tässä vuoden 26 alijäämän tasapainotustavoitteessa. Aivan saman on todennut Petri Virolainen, Päijät-Hämeen hyvinvointialuejohtaja, ja itse asiassa kansliapäällikkö Juha Majanen on todennut sen, että se ei ole käytännössä mahdollista, valtiovarainministeriökin seuraa vuoteen 28 tätä tilannetta ja arvioi tilannetta sitten. Eli kyllä tämä nyt pitäisi, sanottaisiinko, myös siellä kokoomusjohtoisilla hyvinvointialueilla, jotka ovat ihan samassa talousliemessä kuin ne muutkin, ymmärtää, että tämä vuoden 26 loppuun tasapainottaminen ei ole mahdollista. Mutta hallituksen pitäisi reagoida siihen.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Honkasalo, olkaa hyvä.

20.56 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Olipa hyvä puheenvuoro edustaja Lindéniltä. Tosiaan tätä sairaalaverkon karsimista on puolustettu täällä tänäänkin mitä kummallisimmilla argumenteilla. Ja ainakin omaan korvaan on särähtänyt se, kun kokoomus on argumentoinut, että sosiaali- ja terveydenhuollon tehostamista ja keskittämispolitiikkaa on tehty jo pitkään, vuosikausia, ja siksi tämä nyt käsillä oleva esitys ei ole mitään uutta tässä pitkään jatkuneesta trendissä. On vaikea ymmärtää tällaista argumentaatiota, koska sehän nimenomaan on ollut epäkohta, että ihmisille elintärkeät palvelut ovat karanneet kauas pois ja alueelliset ja väestöryhmien sisäiset erot ovat kasvaneet. Toiseksi hallituspuolueet ovat puolustaneet esitystä sillä, että näin henkilökunta pystytään turvaamaan. Tämä tuntuu järjettömältä väitteeltä, sillä sairaalaverkon supistaminen pikemminkin lisää hoitohenkilöstön kuormitusta, ruuhkauttaa päivystyksiä entisestään ja syventää jo ennestään huonoa alan vetovoimaa, ja pahimmillaan juuri tämänkaltaiset esitykset ajavat kokeneet ja ammattitaitoiset alan ammattilaiset alanvaihtoon.

Arvoisa puhemies! Se, mikä on jäänyt vain vähälle huomiolle mutta tuli esimerkiksi tässä edustaja Lindénin ansiokkaassa puheenvuorossa esille, on, että hallitus jälleen kerran, myös osana tätä sairaalaverkkopäätöstä, suosii yksityistä sektoria, sillä esityksen myötä yksityisten yritysten pääsy leikkausten alihankkijoiksi helpottuu. Eli tässä esityksessä ikään kuin sammutetuin lyhdyin avataan merkittäväällä tavalla yksityisen sektorin mahdollisuuksia tehdä leikkaustoimintaa. Se jää tietenkin auki, miksi näin tehdään, jos samaan aikaan itse esitystä perustellaan henkilöstöpulalla ja nyt lainsäädännöllä oikein erikseen mahdollistetaan henkilöstön siirtyminen yksityiselle sektorille. Hallitusaitiosta käsin kyllä jaksetaan aina olla huolissaan kasvavista ostopalvelukuluista, mutta nyt sitten tämän esityksen myötä annetaan mahdollisuus tosiaan hankkia ostopalveluina sekä raskaampia että kevyempiä leikkauksia.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! Minusta edustaja Viljanen täällä aikaisemmin piti itse asiassa todella hyvän puheenvuoron tästä hallituspuolueiden jatkuvasta oudosta väitteestä, että yhtäkään sairaalaa ei lakkauteta. Tosiasiaan on se, että hallitus ajaa käytännössä hyvinvointialueet miljarditason sote-leikkauksilla niin ahtaalle, että aluepäättäjät joutuvat täysin mahdottomiin tilanteisiin. Ja hallitus voi sitten pestä kätensä kaikesta vastuusta — niin kuin täällä salissa on erityisesti perussuomalaisten osalta tänäänkin kuultu. Lohjan synnytyssairaalan lakkauttaminen on totta tosiaan tästä todella surullinen esimerkki, niin kuin edustaja Viljanen toi esille. Jokainen, joka on seurannut sosiaali- ja terveydenhuollon tilannetta pidempään, ymmärtää, että kun elintärkeät sisällöt viedään, se johtaa pitkällä tähtäimellä koko sairaalan alasajoon tai seinien siirtämiseen yksityiselle sektorille. Siksi ei ole ollenkaan liioiteltua sanoa, että käytännössä sairaaloita lakkautetaan. Näin voi nimittäin tapahtua pitkällä tähtäimellä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.00 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu herra puhemies! Tässä on käytetty hyviä puheenvuoroja.

Ihan ensimmäiseksi täytyy todeta, niin kuin edustaja Riipi totesi omassa puheenvuorossaan Lapin kansanedustajana, että ei tarvitse lopettaa omilla aivoillaan ajattelua, kun tehdään päätöstä huomenna ja äänestetään tästä sairaalaverkkoasiasta. Niin kuin edustaja Mehtälä totesi, perussuomalaiset varsinkin, teillä kun ei ole ryhmäkuria tässä äänestyksessä, käyttäkää sitä maalaisjärkeä ja äänestäkää huomenna tämän lakiesityksen hylkäyksen puolesta.

No tästä Oulaskankaan tilanteesta edustaja Väyrynen on todennut, että sairaaloitten alasajoa ei tapahdu, mutta tässä Oulaskankaan tilanteessa muun muassa ei ole kyse todellakaan vain yöpäivystyksestä tai siellä käyvien potilaiden määrästä tai päivystyksen tasosta, joka sekin kyllä heikkenee kaksi tasoa alaspäin, vaan koko sairaalan kaikista toiminnoista.

Puhemies! Oulaskankaan sairaalassa ei voi enää tämän päätöksen jälkeen — jos huomenna tämä lakiesitys menee lävitse — tehdä yhtään ainuttakaan raskaan tason leikkausta. Tähän mennessä siellä Oulaskankaalla on tehty kaikista Suomen sairaaloista kuudenneksi eniten lonkkaleikkauksia. Nyt ne on pakko lopettaa ja siirtää Ouluun, koska potilaiden on jäätävä leikkauksen jälkeen sairaalaan yöksi ja sairaalassa on oltava silloin päivystävä lääkäri ja tukipalvelut, kuten röntgen ja laboratorio. Sama koskee myös sairaalaan sisään otettavia muitakin potilaita. Osa heistä pitää jatkossa siirtää Ouluun, jotta potilasturvallisuus voidaan varmistaa. Tähän toivonkin edustaja Väyryseltä kommenttipuheenvuoroa, kun on tässä meitä muita kansanedustajia hyvin opettanut, että pitääkö tämä paikkansa.

Kiitän edustaja Hännistä, Oulun kokoomuslaista kansanedustajaa, siitä, että olette ansiokkaasti tuonut omissa puheenvuoroissanne esille sitä, että Oulaskankaan palvelut tulee säilyttää.

Myös perussuomalaisten edustaja Polviselle haluan kiitoksen antaa siitä, että hän on myös puolustanut Oulaskankaan palveluitten turvaamista.

Puhemies! Tämä on herättänyt todella paljon keskustelua kansalaisten keskuudessa, ja viime viikonloppuna mielenilmauksiakin pidettiin monella paikkakunnalla, siellä Oulaisissa, Iisalmessa ja Salossa, ja sain ja varmaan useampi muukin kansanedustaja on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

saanut ihan kirjeitä tuolta alueilta. Haluan yhdestä kirjeestä muutamalla sanalla lukea sitä ahdinkoa, mikä tämän päätöksen osalta sitten tuonne alueelle on syntymässä.

Puhemies! Tästä kirjeestä sitaatti: ”Ensimmäistä kertaa elämässäni olen alkanut pohtia, miksi pitää maksaa veroja, koska kaikki verorahoilla tuotetut palvelut lopetetaan/uhataan lopettaa pieniltä paikkakunnilta. Asun Ylivieskassa, mistä on lopetettu muun muassa Visalan sairaala, Sipilän vanhainkoti, verotoimisto ja niin edelleen, jotka kaikki ovat toimineet moitteettomasti. Nyt Oulaskangasta ajetaan alas. Pitäisikö meidän lähteä päivystykseen 130 kilometrin päähän Ouluun? Kuulostaa hullulta. Kaikki eivät ehkä säily hengissä tästä matkasta. Tästä kirjoitinkin ministereille. Lisää huonoja muutoksia on tulossa, ja veroja on vain korotettu. Miksi?” Ja tämä kirjoittaja jatkaa näin: ”Viesti on, että veromme kyllä kelpaavat mutta mitään palveluja ette saa näillä verovaroilla. Maaseudut ja pikkukaupungit autioituvat. Pitääkö muuttaa isompiin kaupunkeihin? Tämäkö on sitä koko Suomen kehittämistä? Onko tavoite, että kaikki ihmiset pakkautuvat kasvukeskuksiin? Mennään isot kaupungit edellä. Ouluun hoitoon lähtiessä menee lähes koko työpäivä. Matka edestakaisin on 260 kilometriä.” Tämän kirjeen kirjoittaja esittääkin: ”Meidän pitäisi maksaa vähemmän veroja, jos julkisia palveluita täällä koko ajan supistetaan. Meiltä vaaditaan melkoista monitaituruutta, kun kaikki pitää osata tehdä itse ja yleensäkin sähköisesti.”

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

21.05 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä esityksessä yksi asia on minua ihmetyttänyt erityisesti, ja se liittyy näihin kielellisiin oikeuksiin. Hallitushan todella päätti, että monesta paikasta nyt ympärivuorokautista päivystystoimintaa karsitaan, mutta sitten kielellisillä perusteilla tietyille paikkakunnille tämä kuitenkin mahdollistettiin. Niin kuin täällä aikaisemmassa käsittelyssä on tullut ilmi, hallitushan todella siis mahdollistaa edelleen sen, että Pietarsaassa tämä ympärivuorokautinen päivystystoiminta voi jatkua ja myös sitten Raaseporissa. Ja perusteenahan on näissä ollut sitten nimenomaan tämä ruotsin kieli, jotta nämä kielelliset oikeudet toteutuvat.

Kyllä hieman tässä jopa ehkä huvittaa, että tässä nyt kovalla kädellä perussuomalaiset — kun nimenomaan esittelevä ministerikin tulee perussuomalaisista — ovat ympäri maan nimenomaan suomenkielisten palveluita leikkaamassa todella raskaasti mutta vastaavasti sitten puolustavat kyllä tällä esityksellään ruotsinkielisten palveluita. Ja tämä on varmaan myös osittain se syy, että ei ole RKP:n edustajia näkynyt salissa vielä kertaakaan, [Veronika Honkasalo: Kerran kävi täällä! — Anne Rintamäki: Pankaa viestiä niille!] kun tätä asiakokonaisuutta on käsitelty. Totta kai he ovat tyytyväisiä: hallitus puolustaa ruotsinkielisten palveluita, mutta suomenkielisten palveluista voidaan karsia. Kyllä tässä herää se kysymys, kuinka monen salolaisen pitäisi muuttaa oman äidinkielenensä ruotsiksi, jotta Salon sairaala voitaisiin säästää tai päivystys voitaisiin säästää, [Aki Lindén: Salo on kaksikielinen kaupunki!] tai monenko asukkaan Iisalmessa pitäisi vaihtaa kielensä ruotsiksi, jotta Iisalmen päivystys säilyisi. Tai jos nyt otetaan tämä Oulaisten esimerkki, niin onhan se kohtuullisen kumma, jos Pietarsaassa on välttämätöntä pitää ympärivuorokautista päivystystoimintaa, koska he eivät voi millään muotoa ajaa palveluiden perässä Kokkolaan, mutta sitten Oulaisista voidaan ihmiset laittaa kyllä ajamaan Ouluun.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Kyllä täytyy todeta, että hallitus on aikamoisen sopan saanut tässä keitettyä, ja hieman on todella huomattavissa, että saattaa perussuomalaisiakin ärsyttää se, että tässä suomenkielisten palveluita pitää karsia ja vastaavasti sitten hallituksessa puolustaa nimenomaan ruotsinkielisten palveluita. Mutta nyt olen tämänkin kummallisuuden tässä salissa todistanut.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Malm, olkaa hyvä.

21.08 Niina Malm sd: Arvoisa herra puhemies! Täytyy sanoa, että edustaja Räsänen pohdinta tässä edellä oli kyllä ajatuksia herättävää.

Hallituksen toimethan ovat seuraavanlaisia: halutaan vaikeuttaa hoitopääsyä, karsitaan päivystyksistä, nostetaan terveydenhuollon hintoja ja sitten vielä viimeiseksi hoitajien tulojakin leikataan ja tehdään palkkamonttulakeja. Tämä on varsin surullista, ja käytännössä se tulee toteutumaan seuraavasti — en tiedä, onko siellä hallituksessa mietitty, että kun yhden nappulan siirtää yhteen paikkaan, niin silloin yleensä dominossakin tapahtuu jotain.

Esimerkiksi nyt Savonlinna, missä on myös teollisia työpaikkoja paljon, missä tarvitaan työvoimaa näille teollisille paikoille. Valitettavasti olemme Suomessa siinä pisteessä, että teollisuudessa usein työskentelee miehiä. Mutta vaikeaa on saada perheitä muuttamaan sellaiseen kaupunkiin, missä toiselle ei ole työtä tarjolla — ei ole koulutusmahdollisuuksia, ei ole työtä. Tämä ei ole pelkästään Savonlinnan ongelma, vaan tämä tulee olemaan koko itäisen Suomen ongelma hallituksen toimien vuoksi. Teollisiin työpaikkoihin ei ole tulijoita, koska perheille ei ole muita töitä tarjota näillä alueilla. Ja se johtuu taas siitä, että samaan aikaan, kun hallitus tekee näitä järjestömiä leikkauksia terveydenhuoltoon, myös leikataan koulutuksesta niin, ettei vain voi edes omaa ammattiaan vaihtaa, ei voi opiskella uuteen ammattiin, koska hallitus on leikannut tämänkin mahdollisuuden pois.

Eli hallituksen linja, jota puolitoista vuotta olemme nyt saaneet seurata, on ollut varsin selvä: ei ole turvaa eikä ole tulevaisuudenuskoa, eikä sitä myöskään millään tavoin hallituksesta haluta luoda. Sen sijaan Varkaus, Kouvola, Salo, Valkeakoski, Kemi, Oulaskangas, Savonlinna — kaikki ovat tällä listalla, jossa tämä kurjistaminen on meneillään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

21.10 Aki Lindén sd: Arvoisa herra puhemies! Vielä pieni kannanotto tähän keskusteluun kielikysymyksestä, joka on kyllä kieltämättä erittäin tärkeä ja perustuslain turvaama. Tässä on jäänyt hallitukselta huomaamatta se, että Salon kaupunki on kaksikielinen kaupunki. Aikanaan Särkisalon kunta, joka on yksi Salon kuntaliitoksen jäsenkunnista, oli kaksikielinen, ja Suomessahan tapahtuu niin, että kun kaksikielinen kunta liittyy toiseen kuntaan ja siitä muodostuu uusi kunta, niin sekin on kaksikielinen. Edelleen Kemiönsaaren Angelnienimistä osasta on lyhyt matka Salon sairaalaan, ja alueen väestö on sieltä käyttänyt Salon sairaalan päivystystä hyväkseen. Eli silloin kun oli erikseen olemassa Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri, niin Salon osavastuualueella oli oltava vähemmistökielen lautakunta tai jaosto sitä varten, että alueella asuu ruotsinkielistä väestöä. Vastaavasti Turunmaan osavastuualueella oli oltava suomenkielistä väestöä varten vähemmistökielen lautakunta. Näinhän meidän lainsäädäntöön on kirjoitettu. Kun

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

mainitsin tämän asian ollessani varajäsenen ominaisuudessa sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksessa, RKP:n edustaja Wickström totesi, että no enpä tuota ollut huomannutkaan. Harmittaa, että se ei ole tullut hallituksessa esille, koska siinä olisi varmaan sitten säästynyt myös tämä Salon sairaala, kun olisi ymmärretty, että sekin on aidosti ja ainakin myös hallinnollisesti ja muodollisesti kaksikielinen.

Mutta sitten vielä toinen asia. Äärettömän mielenkiintoinen taulukko löytyy tästä hallituksen esityksestä — minulla on tämä paperiversio — sivulta 125. Siinä tämä 30,6 miljoonan euron säästö on jyvitetty hyvinvointialueille. Nyt kun mainitsin luvun 30,6 ja sitten toisaalta täällä puhutaan 26,5:stä, niin se 26,5 on se nettosäästö, koska sairausvakuutuksen kautta potilassiirtojen kuljetuskustannukset lisääntyvät, ja se ei näy sitten hyvinvointialueiden budjetissa, mutta se näkyy muualla valtiontaloudessa. Siis tässä hyvinvointialueilta otetaan 30,6 miljoonaa euroa, ja se otetaan todellakin tämän taulukon mukaan, niin kuin täältä voi lukea: Helsinki 3,3 miljoonaa, Vantaa ja Kerava 1,4 miljoonaa, Länsi-Uusimaa miinus 2,3 miljoonaa, Pirkanmaa miinus 3 miljoonaa. Mutta käytännössähän niillä alueilla, joiden sairaaloita nyt sitten kohtaa tällainen supistaminen, joita esimerkiksi on näistä hyvinvointialueista Pohjois-Savossa, Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa, Varsinais-Suomessa ja Kymenlaaksossa, itse asiassa hullunkurisesti tapahtuu nettotienaanamista, koska hallitus pakottaa nämä alueet supistamaan tietyllä arvioidulla summalla — toki äsken puheenvuorossani kiistin näitä summia — ja sitten otetaan kaikilta se raha. Nythän itse asiassa niillä alueilla tienataan, joilla sitten näitä sairaaloita supistetaan. Onhan tämä ihan absurdia lainsäädäntöä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

21.13 Timo Suhonen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Ihan muutama huomio vielä tässä vaiheessa tähän keskusteluun.

Elikkä Iisalmen ja Varkauden ympärivuorokautisen päivystyksen lakkautuessa on siellä alueella huoli ja hätä ymmärrettävästi suuri. Siellä on noin 24 000 allekirjoitusta, kun kansalaiset ovat allekirjoittaneet adressit siitä, että nämä päivystykset pitäisi säilyttää, ja sitten myös kansalaisaloitteen on allekirjoittanut noin 11 000. Elikkä yhteensä 35 000 allekirjoitusta, ja kyllä se kuvastaa sitä hätää ja tuskaa, mikä liittyy tähän asiaan. Ei se ole naurun asia ollenkaan, että siellä Ylä-Savossa Iisalmeen on tosi pitkä matka, voi olla toistasataa kilometriä päivystykseen, ja Varkaudesta tai Joroisista, sieltä eteläisimmistä kunnista Pohjois-Savossa, kun lähdetään yöpäivystykseen KYSiin, niin se on iso asia lähteä hädän hetkellä sinne, ja siinä valitettavasti voi tapahtua sitten tosi ikäviä asioita ennen kuin hoitoon pääsee.

Toinen asia on se, kun on arvioitu monessakin yhteydessä sitä, minkälainen vaikutus on KYSin elikkä Kuopion yliopistollisen sairaalan tilojen suhteen sillä, jos nämä päivystykset kokonaisuudessaan keskitetään sinne. Se vaatii aika paljon, elikkä päivystyksen keskittäminen KYSiin vaatisi neljä uutta ensihoitopalvelun ympärivuorokautista yksikköä. Lisäksi KYSiin täytyisi rakentaa merkittävästi lisätilaa päivystykseen. Tiedot ovat tällä hetkellä jo kantautuneet sillä lailla KYSiin, että siellä on jo ruuhkaa ja ongelmia välillä sen suhteen, mitenkö saadaan kaikki hoidettua. Elikkä tämä tulee aluksi varmaan osittain halvaannuttamaan sen KYSinkin päin, ja se ei ole tietenkään kenenkään etu.

No kolmantena asiana mainitsen vielä sen, kun tässä nyt on perusteltu talousperusteella — ne eivät välttämättä toteudu, tulee lisää kustannuksia — ja sitten on perusteltu sillä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

työvoiman riittävyydellä. Eli siis ajatuksena hallituksella olisi se, että nyten Varkaudesta ja Iisalmesta siirtyy se hoitohenkilöstö Kuopioon. Kävin viimeksi eilen Varkauden sairaalalla tapaamassa näitä hoitoalan ammattilaisia, ja osa totesi ihan ykskantaan, että he eivät tule lähtemään Kuopioon, jos tämä toteutuu. En tiedä sitten, ovatko ottamassa lopputiliä ja vaihtamassa alaa, mutta ei se helppoa ole. Ei sinne noin vain muuteta. Elikkä ajatus siitä, että työvoima siirtyy ja riittävyyttä on sen resurssin suhteen paremmin, niin eipä välttämättä sekään kyllä toteudu. Heikolta ja huonolta näyttää, ja sillä vielä vetoan hallituspuolueitten kansanedustajiin, että huomenna osaisitte painaa sitten sydämellä ja järjellä oikeaa nappia. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nikkanen, olkaa hyvä.

21.16 Saku Nikkanen sd: Kiitos, arvoisa herra puhemies! Yksi asia, mitä on jonkun verran sivuttu tässä sairaalapäivystyskeskustelussa, on huoltovarmuuskysymys ja vaikutus kokonaisturvallisuuteen eli siihen, että meillä olisi mahdollisimman laaja sairaalaverkko, jos joku sairaaloistamme joutuisi hyökkäyksen tai jonkun muun syyn takia pois käytöstä. Esimerkiksi koronan aikaan huomattiin, että tällainenkin mahdollisuus on, että jotkut yksiköt saattavat olla poissa käytöstä.

Lueskelin tuossa Salon Seudun Sanomien kirjoitusta. Siinä pitkän kokemuksen omaava, kansainvälisissä tehtävissä toiminut lääkäri Jari Vainio kirjoittaa Salon sairaalan puolesta ja tämän laajan sairaalaverkon puolesta omiin kokemuksiinsa nojaten. Eli hän on lukuisilla eri kriisialueilla toiminut lääkärinä ja oppinut ehkä ymmärtämään ja arvostamaan sitä, että silloin jos tilanne on riittävän huono, niin on todella tärkeää, että nämä palvelut olisivat mahdollisimman hajautettuja.

Mutta sitten toinen asia vielä tähän turvallisuuteen liittyen myös. Nimittäin minulla on jonkun verran tuttavita myöskin poliisissa, ja he ovat nostaneet esiin kysymyksen, johon ainakaan heidän omat esimiehensä eivät ole vielä vastausta löytäneet, nimittäin sen, että yöaikaan sattuu aika paljon ratista käryämisiä tai epäilyksiä rattijuopumuksesta ja päihtyneenä henkilönä auton ratissa ajamisesta. Salon osaltakin se sitten tarkoittaisi ainakin minun käsittääkseni ja myöskin meidän poliisien käsitysten mukaan sitä, että sitten eri puolilta Saloa, Someroa jouduttaisiin kuljettamaan nämä rikoksista epäilty Turkuun saakka testeihin. Sen voin kertoa, että Salon alueella ei hirveän monta partiota esimerkiksi viikonloppuisin ole, eli jos tämä partio lähtee, sanotaan, vaikka sieltä Someron Metsäkulmalta tai vaikka sieltä edustaja Lindénin mainitsemasta Särkisalosta Förbystä viemään tällaisia rattijuopumuksesta epäiltyä Turkuun saakka, niin siitä tulee useamman tunnin viive, ettei meillä ole alueella lainkaan poliisipartioita. Tämä on semmoinen asia myöskin, mitä ei ole otettu tässä huomioon. Varmaan jollain tavalla se asia pitäisi saada järjestettyä, mutta ainakaan tämänhetkisten tietojen mukaan tätä ei ole mahdollista enää Salon sairaalassa tehdä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.19 Tuomas Kettunen kesk: Kiitoksia, kunnioitettu herra puhemies! Vielä halusin käyttää puheenvuoron, kun tuossa edustaja Suhonen aikaisemmassa puheenvuorossa totesi, että moni näitten alueitten ihminen ja asukas on huolissaan palveluiden puolesta. Niin kuin kuulumme, niin adresseja on kerätty, 35 000 nimeä on papereissa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Ja kun puhutaan, että tämä hallituksen esitys toisi säästöjä, niin ei tämä säästöjä tuo. Ei tämä säästöjä tuo, ja näin on myös todennut moni hallituspuolueitten edustaja, itse asiassa perussuomalaisienkin edustaja. Haluan täältä lukea: ”Koska Oulaskankaan päivystyksen lakkauttaminen ei säästä, niin en näe perusteluja keskittää toimintaa pelkästään ideologisesta syystä.” Näin on todennut kansanedustaja Mikko Polvinen Oulun vaalipiirin alueelta, ja haluan vielä kerran kiittää myös edustaja Polvista siitä, että hän on rohkeasti tuonut näitä epäkohtia esille. Hän on myös tuonut omissa puheenvuoroissaan esille, että ei voi ymmärtää, miksi hallitus, maan hallitus, lähtee mikromanageeraamaan alueitten toimintoja ja hyvinvointialueita.

Mutta siellä Oulaskankaan alueella, siellä Oulun vaalipiirissä Oulaisissa kun ollaan laittamassa toimintoja kiinni, niin kyllä siellä alueen perussuomalaisetkin toimijat ovat tuoneet esille huolensa. Muun muassa Ylivieskan ja Alavieskan Perussuomalaiset ry:n hallitus, Nivalan Perussuomalaiset ry:n hallitus, Kalajoen alueen Perussuomalaiset, Raahen Perussuomalaiset, Oulaisten Perussuomalaiset ja Haapaveden, Pyhäjärven, Haapajärven, Reisjärven, Sievin ja Kärsämäen Perussuomalaiset ry:n hallitukset ovat ottaneet voimakkaasti kantaa sen suhteen, että kun huomenna me äänestämme tästä lakiesityksestä, niin arvon perussuomalaiset, äänestäkää tämä lakiesitys kumoon, älkää päästäkö syntymään sitä tilannetta, että meillä ajetaan palveluita alas. Älkää äänestäkö tämän lakiesityksen puolesta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.21 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! En tässä nyt sen enempää lähde sormella osoittelemaan, mutta kun tässä edustaja Kettunen nosti näitä perussuomalaisiin liittyviä asioita, niin taisi joku minulle viesteillä niinkin, että olivatko perussuomalaiset Iisalmissakin peräti edellisten eduskuntavaalien suurin puolue, ja varmasti sielläkin alueella nyt odotetaan sitä vastuunkantoa ja sitä, käännetäänkö selkä alueelle vai puolustetaan.

Arvoisa herra puhemies! Sain juuri tässä eräältä valvutuneelta kansalaiselta viestin. Hän laittoikin näin: ”Tässä kun seuraan keskustelua eri sairaaloiden päivystysten supistuksista, niin haluan nostaa vielä tämän huoltovarmuuskäsitteen esiin, joka on ehkä tänäänkin jäänyt hieman liian vähälle.” Ja täytyy myöntää, että itse silloin viime viikolla, kun tätä keskustelua käytiin, hämmästelinkin niitä puheenvuoroja, joita täällä käytettiin useita, että meillä on Suomessa liian hajautettu sairaalaverkosto, liian hajautettu. Tänä aikana, kun kaikki puhuvat huoltovarmuudesta, kaikki puhuvat koko Suomen turvallisuudesta, koko Suomen asuttuna pitämisestä, en voi ymmärtää näitä puheenvuoroja, että meillä on liian hajautettu verkosto. Todellakin tämä kansalainen nosti tämän huoltovarmuuskäsitteen ja myös tämän suuronnettomuuskäsitteen, että hoitoa ja useita hoitopaikkoja löytyy sitten läheltä. Ja tämä on todella, niin kuin hän tuo esille, hyvä nostaa esille.

Arvoisa puhemies! Lupasin tuossa alkuillasta — varmaan meille jokaiselle on tullut paljon viestejä kansalaisilta ja kuntalaisilta — myöskin pari muuta terveistä kertoa teille.

Arvoisa puhemies! ”Kerron heti alkuun, että työskentelen itse Iisalmissa ensihoitajana ja tiedän tämän alueen tilanteen ensihoidon osalta jokseenkin hyvin. Iisalmen yöpäivystyksen sulkeminen on laajempi asia kuin pelkästään pienet säästöt, joita tällä haetaan. Kyse ei ole ainoastaan akuutisti yöllä sairastuvista erikoissairaanhoidosta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tarvitsevista potilaista vaan useista eri potilasryhmistä, jotka sairastuvat tai tarvitsevat akuutisti apua mutta eivät yliopistotasoista sairaalan päivystystä. Se ei pidä paikkaansa, että yöllä sairastuvat ovat aina niin akuutisti kipeitä, että heidät jouduttaisiin joka tapauksessa kuljettamaan aina Kuopioon KYSiin, kuten jossain on virheellisesti tuotu ilmi. Usein Kuopioon kuljettamisen syynä on joku peruselintoiminnon häiriö tai vahva epäily sellaisen synnystä.

Suurin osa potilaista, joita yöllä joudumme kuljettamaan, eivät nimenomaan tarvitse ainakaan heti alkuun erikoissairaanhoidtoa, vaan heidän hoitonsa voidaan hyvin aloittaa tai hoitaa kokonaan aluesairaalatason päivystyksessä. Nyt nämä potilaat, jotka voitaisiin hoitaa hyvin Iisalmissa, siis akuutisti sairastuneet mutta ei heti tai ollenkaan erikoissairaanhoidtoa tarvitsevat potilaat, vievät päivystyksen ja ensihoidon resursseja niiltä potilailta, jotka ovat välittömässä hengenvaarassa, siis potilailta, joille on ratkaiseva merkitys ennusteen kannalta, että ensihoidon tavoittamisviive on mahdollisimman lyhyt.

Nyt suunnitelmassa on, että Iisalmeen jäisi yksi 24 h -ensihoitoyksikkö ja yksi 24 h -alue-ensihoitoyksikkö, joka ei voi kuljettaa potilasta, lisäksi Sonkajärvelle yksi 24 h -ensihoitoyksikkö. Mitenkäs akuutit ensihoito- ja kuljettamistarpeet hoidetaan, kun tämä ainokainen Iisalmen kuljettava yksikkö on viemässä potilasta, joka olisi voitu aiemmin hoitaa Iisalmissa, Kuopioon ja Sonkajärven yksikkö on esimerkiksi Rautavaaralla? Tässä kohtaa jokainen ymmärtää sen, että resursseja ei ole mitenkään päin ajateltuna riittävästi ja tässä leikitään ihmisten hengellä.

Esimerkkejä potilasryhmistä, jotka usein tarvitset ambulanssia mutta eivät heti tai ollenkaan erikoissairaanhoidtoa, ovat muun muassa mielenterveysarviot, erilaiset haavat ja tikkaukset varsinkin päihtyneiltä, mahdolliset koomotioseurannat kaatumisen jälkeen, lukuisat vanhukset, joilla yleiskunto on laskenut eivätkä pärjää kotona, stabiilit rintakivut/rytmihäiriöt, sekavuus vanhuksella, esimerkiksi virtsainfektioepäily — muutamia esimerkkejä mainitakseni. Tuon tässä lähinnä esille sen, että monenlaisia yleisiä tarpeita riittää, kun ihminen sairastuu, ei tarvitse aina niin erikoista vaivaa olla.”

Arvoisa puhemies! ”On tuotu esille, että yöllisiä päivystyskäyntejä pyritään ohjaamaan päiväsaikaan. Eihän kyse ole silloin enää päivystyskäynnistä tai akuutista sairastumisesta, jota nimenomaan päivystys palvelee, vaan ajanvarauspotilaista. Ei pidä sekoittaa kahta eri asiaa.

Onko huomioitu poikkeustilanteet tällaisena maailmanaikana, että nyt pitää ajatella asioita hieman pidemmälle jo huoltovarmuustekijöidenkin osalta? Halutaanko kaikki hoitohenkilökunta jatkossa ohjata suurempiin kasvukeskuksiin, ja poikkeustilanteessa täällä ei ole riittävää osaamista? Ylä-Savossa on paljon suuria ja kansainvälisestikin tunnettuja yrityksiä, joten tämän alueen vetovoiman säilyttäminen on koko Suomen etu.” — Ja sitten tähän on lueteltu vielä useita yrityksiä.

Arvoisa puhemies! Vielä yksi viesti alueen asukailta samaan tematiikkaan liittyen. Täällä on tuotu esimerkkejä niistä hälytystehtävistä, joita tällä hetkellä nämä ensihoitoyksiköt hoitavat ja joiden sitten oletetaan ruuhkautuvan. Täällä on esimerkiksi: ”On huomioitava, että ensihoidossa karsitaan ambulansseja yhden hengen yksiköiksi. Siis kuka ajaa ja kuka hoitaa? Vai otetaanko omainen kuljettajaksi, vai tuleeko Iisalmen palokunta Sukevalle ja ryhtyy kuljettajaksi?”

Arvoisa puhemies! Nämä viestit näiltä ensihoidon työntekijöiltä ja myöskin palomiehiltä, jotka tätä työtä tuolla arjessa tekevät, kertovat nimenomaan viestiä siitä,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

mihin nämä yöpäivystyksen mahdolliset lakkautukset johtavat. — Kiitoksia, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

21.27 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on todella hyvin käyty läpi tämän esityksen haitalliset vaikutukset niille alueille ja paikkakunnille, joihin nämä päivystysten karsimiset eniten iskevät, mutta vähemmälle huomiolle on todella jäänyt se, miten tämä esitys vaikuttaa haitallisesti myös ihan jokaiseen hyvinvointialueeseen. Tästä esimerkiksi edustaja Lindén hyvin seikkaperäisesti tämän jo kävi läpi.

Todellahan tässä hallitus vähentää tällä laskennallisella säästösummalla hyvinvointialueiden yleiskatteellista rahoitusta 30 miljoonaa euroa. Tästä summasta, 30 miljoonasta eurosta, 8,5 miljoonaa kohdistuu tänne pääkaupunkiseudulle, Uudenmaan neljälle hyvinvointialueelle ja Helsingille, mutta eihän täällä yhdelläkään hyvinvointialueella kustannusrakenne muutu tämän esityksen johdosta. Yhdelläkään hyvinvointialueella, esimerkiksi omalla hyvinvointialueellani Länsi-Uusimaalla, jolle tällä esityksellä tulee 2,3 miljoonan euron säästö, ei kustannusrakenne muutu mihinkään. Eli toisin sanoen tällä esityksellä vaikeutetaan myös kaikkien muiden hyvinvointialueiden tilannetta, kun yleiskatteellista rahoitusta vähennetään. Tähänhän perustuu tämän esityksen absurdi piirre, eli hallitus ajattelee, että nyt kun näitä päivystyksiä karsitaan, myös kustannusrakenne hyvinvointialueilla jollakin tavalla alenisi ja sitten sitä kautta syntyvä säästö voidaan todella tästä yleiskatteellisesta rahoituksesta vähentää. Mutta monet edustajat näiltä alueilta ovat jo todenneet täällä keskustelussa, että vastaavan kaltaista kustannusten säästöä ei ole näköpiirissä näillä alueilla, joilta hallitus on karsimassa palveluita. Voimme varmaan tulla siihen johtopäätökseen myös niiden asiantuntijalausuntojen pohjalta, joita valiokunta on tässä kuullut ja jotka tuolta mietinnön liitteenä löytyvät, että sellaisia säästöjä ei ole näköpiirissä, joten tämä kustannusrakennetta tuskin tulee helpottamaan, mutta sen sijaan yleiskatteellista rahoitusta ollaan vähentämässä. Nyt sitten niillä kaikilla muilla hyvinvointialueilla, joiden kustannusrakenteessa ei tapahdu yhtään mitään muuta, pitää miettiä, mistä nämä puuttuvat miljoonat jälleen säästetään. Se on kohtuullisen iso savotta, koska tämä uusi säästöhan tulee kaikkien niiden muiden säästöjen päälle, joita hallitus joka tapauksessa täällä on eteenpäin viemässä, ja veikkaanpa, että näillä muillakaan hyvinvointialueilla hallituspuolueiden edustajat eivät ole aivan ymmärtäneet, mitä tällä esityksellä ollaan tekemässä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lindén, olkaa hyvä.

21.30 Aki Lindén sd: Arvoisa puhemies! Saisinpa niin hienon klängen ääneeni kuin edustaja Kettunen, mutta kun olen tämmöinen numeroteknokraatti enemmän, niin käytän näitä omia perustelujani tässä. [Tuomas Kettunen: Arvostan tätä syvästi!] Viittaan siihen, kun hän äsken luetteli Pohjois-Pohjanmaan eteläisten osien kunnat. Sen verran aluemaantietoa itsekin harrastaneena olen miettinyt, että siellähän on itse asiassa Ylä-Savon Iisalmi aika lähellä, kun mennään Kiuruveden kautta — ja nyt tarvittaisiin sitä klängiä — mutta sieltä Iisalmestakin se päivystys lakkautetaan. Eli joutuvat kerta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

kaikkiaan siellä eteläisellä Pohjois-Pohjanmaalla suureen pulaan, kun kaikilta suunnilta päivystyksiä lakkautetaan.

Mutta mennäkseni sitten ehkä vähän näihin omimpiin asioihini: Viittasin, että en vastaa tässä nyt edustaja Simulan puheenvuoroon, koska hän ei ole paikalla, mutta oivalsin, että meneehän viesti hänelle toki paikalla olevien perussuomalaisten kautta. Hän esitti sen perusargumentin ihan siinä alkuillan puheenvuorossa, jossa hän siteerasi Pohjois-Pohjanmaan Pohteen hyvinvointialueen päätöstä ja yritti rakentaa sellaisen kertomuksen meille, että jos nyt hylätään tämä hallituksen lakiesitys, niin Pohjois-Pohjanmaalla eli Pohteessa menee entistä huonommin kuin menisi silloin, jos tämä lakiesitys hyväksyttäisiin. Kaivoin esille sen päätöksen, ja jostain syystä, jonka toki ymmärrän, hän ei luenut loppuun sitä aluevaltuuston päätöstä, jossa oli voimakas vetoamus akuuttisairaalan ja ympärivuorokautisen päivystyksen säilyttämiseksi siellä Pohjois-Pohjanmaalla.

Sitten toiseksi toteaisin, että kun hän totesi, että ei pykälää olla tuotu tänne saliin, niin pykälää käsiteltiin siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnan kokouksessa ihan yksittäin. Meillä sitten lausumissa on ne samat asiat huomioitu, eikä nyt olla pykälämuutoksilla tällä kertaa tässä vaan ollaan tällä hylkäämisen linjalla.

Ja kolmantena asiana vielä: Jos nyt ihan oikeasti syntyisi sellainen tilanne, että Pohjois-Pohjanmaalla, missä oli ilmeisesti ennakoitu tuleva lainmuutos — niin kuin alueella, joka on monella tavalla edelläkävijä ollut koko sote-uudistuksen toteuttamisessa, on tehtykin — niin aivan varmasti siellä harkittaisiin sitä päivystyksen järjestelyä sillä tavalla, jos itse halutaan, että siellä se niin sanottu raskaampikin kirurgia olisi jatkossa mahdollista. Sehän vaatisi sen, että siellä perusterveydenhuollon päivystyksen lisäksi voitaisiin ylläpitää ainakin jonkinmuotoista erikoissairaanhoidon ja perusterveydenhuollon yhteispäivystystä. Oman tulkintani mukaan siihen riittäisi sisätautien, kirurgian ja anestesian takapäivystys, jollainen siellä on aikaisemminkin ollut. Siellä ei tarvittaisi kirurgista etupäivystystä, mutta tämä menee jo kovin yksityiskohtiin.

Eli minusta nämä argumentit, jotka Simula esitti, eivät olleet millään lailla vakuuttavia. [Timo Suhonen: Meneekö viesti perille?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Siponen, olkaa hyvä.

21.34 Markku Siponen kesk: Arvoisa herra puhemies! Tästä on edustaja Lindénin jälkeen hyvä jatkaa. Meillä on tuolla sosiaali- ja terveysvaliokunnassa todella asiantuntevia edustajia useista puolueista, niin kuin täällä salissakin nähdään. Siellä tällainen tavallinen jumppamaikka oppii paljon uutta ja on jo puolessa vuodessa oppinut, mutta tietysti sinnekin tarvitaan eri elämäalueilta ihmisiä, ja täällä on sitten hyvä näistä debatoita.

Tähän Oulaskankaaseen vielä sen verran, että allekirjoitan nämä etäisyydet. Sattumoisin omasta kotipihasta tulee Ouluun tasan 200 kilometriä, ja vaikka asun niukasti siellä Pohjois-Savon maakunnan puolella, niin Pohjois-Pohjanmaan ja Pyhäjärven raja on siinä vain noin kymmenen kilometrin päässä, eliikkä todellakin se lähes 200 kilometriä sieltä laitamilta tulee. Kuopioon ja KYSin päivystykseen on mentävä, jos Iisalmi lakkautetaan. Iisalmeen on tällä hetkellä matkaa 50 kilometriä, ja jos tämä yöpäivystys lakkaa, niin sitten matka nousee 140 kilometriin niin kuin todella monella tuolla Pohjois-Savon alueella. Että kyllä nämä ovat ihan todellisia ongelmia.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! Tässä tietysti asia, mikä on hieman sääliä matkan varrella, mitä on tuotu esille, on se, että nämä — niin kuin varmasti Oulaskangaskin — Iisalmi ja Varkaus Pohjois-Savossa ovat olleet näitä sote-integraation edelläkävijöitä. Eli jo sieltä noin vuodesta 2010 on tehty, voi sanoa, tätä samaa integraatiota, mitä hyvinvointialueet ovat nyt sitten viime vuosina lähteneet tekemään. Ja tämä yöpäivystys on ollut siinä yksi tärkeä osa ja tärkeä lisä.

Ja jos tähän, arvoisa puhemies, vielä viimeiseksi kokoan yhteen nämä kolme keskeistä hallituksen esityksen perustetta.

Säästöt: Alueilta lähtevät kyllä ne rahat, niin kuin tiedetään, se 25 miljoonaa, ne lähtevät, mutta tuleeko säästöjä? Todennäköisesti säästöt ovat tätä paljon pienemmät.

Lähtekö henkilöstö liikkumaan? Itse vähän pahoin pelkään. Vaikkapa tämmöisessä kaupungissa kuin Iisalmessa on henkilöstö ilmoittanut, että eivät aio muuttaa Kuopioon, eivät aio lähteä sinne töihin, niin että minä vain pahoin pelkään, että kun siellä on näitä yksityisiä pörriäisiä, niin kuinkahan moni heistä sitten siirtyy sinne töihin, yksityiselle puolelle. Tämä on aito riski, ja minun mielestäni tämä on jäänyt vähän liian vähälle huomiolle. Tietyllä tavallahan se on vähän irvokastakin, että siellä hallituksen esityksessä tuodaan lisää mahdollisuuksia yksityisille ja tämä voi sitten ajaa tähän.

Ja sitten on tämä alueiden välinen epätasa-arvo. Pahoin pelkään, että tästä jää semmoinen uusi railo meidän alueiden välille ja tämä lisää vastakkainasettelua, kun perusteet ovat nämä.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

6. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 146/2024 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 18/2024 vp

Toinen käsittely

Puhemies Jussi Halla-aho: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotus, jonka sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu. Edustaja Hänninen, olkaa hyvä.

Keskustelu

21.37 Juha Hänninen kok: Arvoisa puhemies! Vientivetoista työmarkkinamallia vahvistava lakimuutos on ratkaisevan tärkeä teko Suomen kilpailukyvyyn ja taloudellisen vakauden puolesta. Tämä esitys ei ole vain tekninen lakimuutos. Se on selkeä linjaus siitä, että Suomi seisoo omilla jaloillaan ja puolustaa asemaansa kovenevassa kansainvälisessä kilpailussa.

Suomi on aina elänyt viennistä. Lähes 40 prosenttia taloudestamme rakentuu vientitulojen varaan. Ilman vahvaa vientiä ei olisi hyvinvointiyhteiskuntaa eikä maailmanluokan koulutusta eikä kattavaa terveydenhuoltoa. Tämä lakiesitys varmistaa, että vientialat voivat jatkossakin toimia suunnannäyttäjinä. Se ei vain turvaa yritystemme kilpailukykyä, vaan antaa suomalaisten työlle ja elintasolle tulevaisuuden selkänojan.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Arvoisa puhemies! On esitetty väitteitä, että lakimuutos kaventaisi neuvotteluoikeuksia tai rajoittaisi valtakunnansovittelijan toimivaltaa. Nämä väitteet ovat perusteettomia ja kestäättömiä. Valtakunnansovittelija toimii edelleen yhtä vapaasti kuin tähän asti, ja työmarkkinaosapuolten sopimusvapaus säilyy täysin koskemattomana. Ehdotus ei tuo pöytään mitään, mikä rajoittaisi työehtojen neuvottelua. Se tuo ainoastaan vakautta ja ennustettavuutta.

Samaan aikaan on tärkeää torjua puheita, joiden mukaan tämä lakiuudistus loisi jotain uutta ja tuntematonta. Ei luo. [Timo Suhonen: Miksi se tehdään?] Tämä malli on ollut osa suomalaista työmarkkinajärjestelmää jo vuosikymmeniä. Nyt on vain aika päivittää tämä hyväksi todettu toimintatapa lain tasolle. Ennustettavuus ja vakavuus ja vakaus eivät ole vain sanoja. Ne ovat edellytyksiä, jotta voimme välttää kaaosta tai rakentaa yhteistyöhön perustuvaa työmarkkinakulttuuria.

Arvoisa puhemies! Tämä esitys ei jätä ketään varjoon. Päinvastoin lakimuutos luo puitteet, joiden sisällä voidaan tarvittaessa osoittaa enemmän tukea niille, jotka sitä kipeimmin tarvitsevat. Työvoimapula-aloille, matalapalkka-ammateille tai muille erityistä huomiota vaativille ryhmille on mahdollista neuvotella paremmat ehdot. Tämä on solidaarisuutta parhaimmillaan. Lopulta kyse ei ole vain vientialoista, vaan koko Suomesta. Kun viennin selkäranka vahvistuu, vahvistuvat myös kuntien, perheiden ja nuorten tulevaisuuden näkymät. Meillä ei ole varaa horjua tässä asiassa. On aika siirtyä eteenpäin vastuullisesti ja päättäväisesti. Vakaus- ja kilpailukyky eivät ole vaihtoehtoja, ne ovat välttämättömyyksiä. Tämän lakiesityksen myötä rakennamme perustaa, joka kestää myös tulevaisuuden myrskyt. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

21.41 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Meillä on niin sanottu vientilaki tai palkkakuoppalaki tai sovittelutoimen rajoittamislaki, ihan miten vain. Tällä lailla on aika monta nimeä.

Ensinnäkin täytyy sanoa tässä — noin lyhyesti voi sanoa — että tämä tulee jäykistämään sovittelutoimea todella paljon. 60 vuotta on käytetty sovittelutoimessa yleistä linjaa ja periaatteita, kaksi kierrosta on mennyt yli. Toinen oli Sari Sairaanhoidaja -kierros, 2007, ja toinen oli 2022, joka sovittelulautakunnan toimesta tehtiin. Eli tässä on ollut kaksi kierrosta, jotka ovat poikenneet tästä peruslinjasta, ja siinäkin on molemmilla ollut tarpeellisia.

Tämän lain sisältöä työnantaja kannattaa ja palkansaajapuoli vastustaa yksiselitteisesti. Tämä kertoo tämän lain lähtökohtatilanteen.

Ensinnäkin, jos katsotaan tätä lakiesitystä, joka on noin 70 sivua pitkä perusteluineen, siinä on kaksi lyhyttä kappaletta ja säädöstä, joita on pitänyt 70 sivulla perustella, ja sitten kaiken huipuksi tämä lakisäädös ja perustelut eivät oikein vastaa toisiaan. Täällä on tällainen ristiriita olemassa.

Työmarkkinoiden yleistä linjaa ei ole täällä avattu. Tällaisen sovittelutoimen pitäisi toimia niin, että kansantalouden kokonaisuute turvataan ja palkanmuodostus toimii mahdollisimman hyvin eikä työmarkkinoiden toimivuutta vaaranneta. Myöskään kansantalouden kokonaisuutta tässä lakiesityksessä ei ole avattu.

Jos sitten katsotaan, miksi tällainen lakiesitys yleensä tehtiin, niin se liittyy varmaan siihen, että työmarkkinajärjestöt keskenään eivät löytäneet ratkaisua, ja perussyy on siinä,

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

että hallitus ei ole antanut asiallisia mahdollisuuksia sopia tätä ratkaisua sen perusteella, koska täällä on ollut parikymmentä palkansaajapuolta heikentävää lakia ja asiakoota alla, ja nyt pyydetään, että tästä sovittaisiin keskenään. Se ei ole ollut mahdollista, eikä se ole ollut oikeasti tarpeellista. Niin kuin äsken kuvasin, tässä ollut kaksi kierrosta, jolloin tätä ei ole tarvittu. Tämä ei ole sillä tavalla tarpeellinen laki.

No, miten tässä sitten tapahtuu nyt, kun lakiin kirjoitetaan näitä raameja? Kyllä sovitteluinstituution riippumattomuus tässä tulee määriteltä, koska yläraja tulee lailla määritellyksi. Avoimen sektorin palkkalinjasta, on se sitten syntynyt neuvottelujen kautta tai työtaistelujen kautta, tulee sitten koko Suomen palkansaajien palkkalinja, ja se raami on prosentuaalinen. Jos esimerkiksi kolme prosenttia on se linja, niin se kolme prosenttiyksikköä on sitten linja, oli se matalapalkka-ala tai korkeapalkka-ala. Ja kun siellä matalapalkka-alalla kolme prosenttia on jostain kahdesta ja puolesta tonnista, sillä saa vähemmän euroja kuin neljän ja puolen tonnin palkkatasosta sillä kolmella prosentilla, ja tämä on tämän lakiesityksen yksi ongelmakohta.

Toinen ongelmakohta, joka tähän liittyy, on se, että kun tätä rajataan näin tiukasti sovittelutoimen osalta — mikä on se yläraja, mitä voi tarjota sovittelun yhteydessä — niin myös sovittelulautakunnalla on tämä sama raja, ja sovittelulautakunnan työ varmasti tässä jatkossa tulee muuttumaan, ja niitä todennäköisesti aika harvoin enää käytetään tämän jälkeen. Eli näiden molempien instituution osien sovittelutointa rajataan lailla, ja sitten tällainen poikkeaminen tästä on erittäin vaikeata.

Sitten, jos katsotaan palkkaerojen kaventamista, niin koko ajan täällä korostetaan vain, että sopimusalan sisällä voidaan niitä palkkaeroja tehdä, mutta toinen ulottuvuus on tässä se, että palkkaeroja sopimusalojen välillä tässä ei ole mahdollista enää korjata millään tavalla, jos mennään tämän lain mukaan sovittelutoimen osalta.

Ja kolmas asia on vielä se, että jos sovittelun yhteydessä palkkaraami syntyy jostain työehtosopimusratkaisusta ennen sitä, niin siinä työehtosopimusratkaisussa, joka tulee sieltä, jos jollain alalla ei ole palkkaliukumia lainkaan, sitä ei voi ottaa tässä ratkaisussa huomioon lainkaan.

Tällaisia rajoitteita täällä on. Sen takia tämä tulee jäykistämään tätä tilannetta.

No sitten, jos katsotaan, että tätä sovittelutoimea olisi pitänyt Suomessa kehittää, niin meidän olisi pitänyt mennä sinne Ruotsin suuntaan oikeasti, jolloin valtakunnansovittelijan roolitusta olisi vahvistettu, annettu sovittelijalle enemmän roolia koota ennen työehtosopimuskierroksia palkka- ja tasa-arvotietoja, koota tällaisista luotettavasta ja puolueetonta tietoa talous- ja palkkakehityksestä ja niin poispäin. Olisi tätä pohjustusta rakennettu sovittelijan toimesta. Toinen ulottuvuus olisi ollut se, että valtakunnansovittelija olisi mennyt ennen varsinaista sovittelua, neuvottelujen yhteydessä tai neuvotteluja ennen, osapuolille käymään läpi, mitkä asiat mahdollisesti ovat sellaisia, jotka tarvitsevat lisäselvitystä ja niin poispäin, jolloin olisi vältetty kokonaan tätä sovittelua.

Eli tässä on monia sovitteluun liittyviä ongelmakohtia, ja tämä tulee jäykistämään suomalaista sopimustoimintaa sovittelutoimen osalta. Näin ollen näillä perusteilla ehdotus tässä vastalauseessa on, että edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotus hylätään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Suhonen, olkaa hyvä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

21.48 **Timo Suhonen sd:** Kiitos, arvoisa herra puhemies! Käsittelyssä olevassa esityksessä ehdotetaan muutettavaksi työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annettua lakia. Esitys liittyy pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan. Vientivetoinen palkkamalli tai kotoisammin tulkittu palkkakuoppalaki on yksi merkittävimmistä lakiesityksistä tässä hallituksen työreformilistassa.

Edustaja Hänninen tässä aikaisemmassa puheenvuorossaan totesi mahtipontisesti, että tämä ei rajoita millään lailla valtakunnansovittelijan käsiä, mutta kuitenkin oikeuskansleri, joka toimii valtakuntamme ylimpänä laillisuusvalvojana, on todennut selkeästi, että tämä lakiesitys rajoittaa selvästi valtakunnansovittelijan roolia sovittelumenettelyssä. Mielenkiintoista on se, että valtakuntamme ylin laillisuusvalvoja tietää asian paremmin kuin valtakunnansovittelija itse.

Julkisesti on myös ollut esillä se, että tämä lakiesitys tulee vaikuttamaan siihen, että jatkossa pienipalkkaiset, esimerkiksi naisvaltaiset alat, jäävät palkankorotuksista jälkeen ja palkkatasa-arvo heikkenee jälleen. Vuoden 2022 palkkasopimushan kavensi hiukan palkkatasa-arvoa. Tämä siis jatkossa ei enää ole mahdollista tässä sovittelujärjestelmässä, vaikka hallituspuolueiden kansanedustajat muuta väittävät. Väitteet siitä, että alueilla voidaan sopia vaikka kuinka korkeita palkkoja, pitävät tietysti paikkansa. Tässä lakiesityksessä on kyse kuitenkin siitä, että sovitteluun tulevien alojen osalta valtakunnansovittelijan rooli muuttuu enemmän sivustaseuraajan rooliksi.

Arvoisa herra puhemies! Esimerkiksi Naisjärjestöjen Keskusliitto on asiantuntijalausunnossaan todennut seuraavaa: ”Naisjärjestöjen Keskusliitto yhtyy oikeuskanslerin aiemmassa lausunnossaan esittämäänsä huoleen siitä, että sääntely oletettavasti rajoittaisi sovittelijan vapautta tarjota sovitteluratkaisua. Esitys saattaa tosiasiallisesti johtaa siihen, että palkanmaksajien etu painottuu sovitteluesityksiä annettaessa palkansaajia ja erityisesti julkisen sektorin työntekijöitä enemmän. Lisäksi haluamme korostaa, että yleisen hyödyn määrittäminen ainoastaan kansantalouden kantokyvyn ja kilpailukyvyn kautta on äärimmäisen kapea tapa tarkastella työriita-asioita ja yleistä hyötyä. Näiden lisäksi huomiota tulisi kiinnittää myös sukupuolten tasa-arvoon sekä perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen. Mikäli niin sanottu kansantalouden kokonaisuus sitoo sovittelijan käsiä, tulee huomioda, että esitys voi käytännössä rajoittaa naisvaltaisten alojen mahdollisuutta vaatia itselleen parempia palkankorotuksia työtaistelutoimin.”

Arvoisa herra puhemies! Palkansaajapuoli on täysin tätä esitystä vastustanut, samoin Kuntatyönantajat. Tämä lakiesitys tulisi ehdottomasti perua. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Viitala, olkaa hyvä.

21.51 **Juha Viitala sd:** Arvoisa puhemies! Nyt toisessa käsittelyssä oleva lakiesitys, eli matalapalkka-alojen sudenkuoppa, tulee eriarvoistamaan työelämää, ja tämän vuoksi käytän vielä puheenvuoron työelämän tasapainoa peräänkuuluttaen. Edustajat Lyly ja Suhonen avasivat edellisissä puheenvuoroissa hyvin tämän lain ongelmakohtia, ja ajattelin itse nostaa vielä esiin tämän lainmuutoksen myötä tulevia riskejä samoin kuin olen nostanut esiin myös paikallisen sopimisen laajentamisen lain käsittelyn yhteydessä. Tämä muutos heikentää sopimisen kulttuuria, koska valtakunnansovittelijan kädet sidotaan. On aivan selvää, että työnantajat eivät sovi vientialoja korkeampia palkankorotuksia, koska

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

tietävät, että saavat neuvottelujen jumittamisen jälkeen sovittelijalta halvemman palkkaratkaisun.

Viennin merkitys on Suomen kaltaiselle maalle suuri, sen me kaikki tiedämme, mutta arkeamme pyörittävät ja terveydestämme sekä turvallisuudestamme vastaavat juuri ne tahot, joiden ansiokehitykseen uhkaa tulla nyt uhkakuvia tulevaisuuteen. Monet näistä aloista ovat vieläpä naisvaltaisia ja jo nyt ansiokehityksessä jäljessä. Tämä laki tulee pahentamaan tätä tilannetta entisestään, koska tässä ei ole yhtään elementtiä, joka edes mahdollistaisi palkkatasa-arvon tulevan parempaan suuntaan. Tämä hallitus sekoittaa tämän lisäksi työmarkkinoiden neuvotteluprosessin sekä heikentää sovitteluinstituutiota kokonaisuudessaan, ja toteutuessaan tämä luo riskin, että työmarkkinoille tulee tulevaisuudessa yhä vaikeammin ratkaistavia työriitoja.

Valtakunnansovittelijan resursseja ja vuoropuhelua työmarkkinaosapuolten kanssa tulisikin pikemminkin vahvistaa ja kehittää. Kyse on suomalaisen palkansaajan aseman heikentämisestä sekä työelämän tasa-arvon balanssin horjuttamisesta. Kyllä tämän lain voimaan tullessa voi sanoa, että hallitus perussuomalaisen ja kokoomuksen johdolla betonoi useat naisvaltaiset alat palkkakuoppaan. Hallituksen tulisi käyttää voimavarat työelämän heikennyksien sijaan uusien työpaikkojen luomiseen. Suomalaisen työmarkkinamallin tulee jatkossakin perustua työmarkkinaosapuolten yhteisymmärrykseen ja sopimiseen. Nyt voinee sanoa, että hallitus on tehnyt itsestään työmarkkinaosapuolen kuunnellen vain työnantajien etujärjestöjä.

Tämän lakiesityksen hylkyä on helppo lähteä kannattamaan. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Joona Räsänen, olkaa hyvä.

21.54 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Nyt jälleen meillä on täällä käsittelyssä tämä hallituksen palkkakuoppalaki. Kyllähän tämän lain perusteella tulevaisuudessa sovittelijan käsiä tullaan sitomaan. Tämän ovat tässä keskustelussa jo aiemmin edustajakollegat hyvin seikkaperäisesti käyneet läpi, ja tältä osin tällä tulee aivan varmasti olemaan vaikutuksia myös sitten palkanmuodostukseen.

Arvoisa puhemies! Hallitushan on perustellut tätä lainsäädäntöä sillä, että on tärkeää, että työmarkkinoilla palkanmuodostus tapahtuu avoimen sektorin lähtökohdista, johon sitten suljetut sektorit sopeutuvat. Totta kai kansantalouden kannalta kun ajatellaan, niin näinhän se on. Niin kuin edustaja Lyly hyvin osaavasti kävi lävitse, tämähän on ollut se tosiasia Suomessa suurin piirtein jokaisella sopimuskierröksellä. Sitten muutamalla sopimuskierröksellä on käynyt niin, että suljetulla sektorilla on neuvoteltu suuremmat palkankorotukset kuin avoimella sektorilla. Nämä on tehty siksi, että niillä on pystytty edistämään työelämän palkkatasa-arvoa. Senhän takia myös molempiin näihin sopimuksiin myös työnantajapuoli julkisella sektorilla on suostunut. Työnantajatkin ovat lähtökohtaisesti ajatelleet, että on aivan oikein, että tätä palkkaeroa yksityisen ja julkisen välillä täytyy välillä myös kuroa umpeen, jottei se revähdä liian suureksi. Näidenkin molempien sopimusten jälkeen, mihin edustaja Lyly hyvin tuossa viittasi, kuitenkin on palattu sitten normaaliin päiväjärjestykseen. Tältä osin voisi todeta, että nykytilassakaan mitään tarvetta tällaiselle lainsäädännölle, jossa nyt valtakunnansovittelijan käsiä sidotaan, ei ole. Aivan varmasti työmarkkinoilla kyetään sopimaan siten, että jatkossakin palkankorotukset tukevat myös Suomen kilpailukykyä.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Mutta arvoisa puhemies! Sitten tämä toinen väite, joka hallituksella on ollut, että eihän tällä varsinkaan naisvaltaisia aloja mihinkään palkkakuoppaan tuomita. Jos on se tilanne, että se hitsari saa vaikka sen kahden prosentin korotuksen, niin hoitaja voi saada kolmen, jos opettaja tyytyy yhteen. Se on sisäänrakennettu tähän lainsäädäntöön. Joku ryhmä voi saada enemmän, jos joku toinen ryhmä vastaavasti julkiselta sektorilta tyytyy vähempään. Kyllä tällä esityksellä jatkossa hallitus asettaa julkisen sektorin naisvaltaiset alat toisiaan vastaan. Jompikumpi jos voittaa, niin toinen aina häviää.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kettunen, olkaa hyvä.

21.58 Tuomas Kettunen kesk: Herra puhemies! Täytyy kiittää edellisiä puhujia, edustajat Lyly, Suhonen, Viitala ja Räsänen Joona, todella hyvät puheenvuorot. Ja ihan jo heti, puhemies, tähän alkuun kannatan edustaja Lylyn tekemää esitystä, vastalauseen mukaista esitystä, nimittäin tämä laki ei ole tarpeellinen. Tämä vientivetoinen palkkamalli, palkkakuoppalaki, ei korjaa Suomen kilpailukykyä.

Puhemies! Tämä esitys päinvastoin heikentää palkkatasa-arvoa, siitä on valiokunnan mietinnössäkkin tuotu esille, ja ennen kaikkea, kun tämä ei tuo kilpailukykyä, tämä kyllä tulee synnyttämään kustannuksia tälle yhteiskunnalle. Nimittäin tällä menolla työriidat pitkittyvät, kustannukset nousevat, kun neuvottelut pitkittyvät, sitä kautta neuvottelukustannukset kasvavat. Ja kuten tuossa edustaja Lyly toi esille, kyllä me toivoisimme, että sovittelijalla olisi enemmän roolia ja sovittelulautakunnalla olisi enemmän harkintavaltaa ottaa sovintoehdotuksissa huomioon palkkatasa-arvoon ja osaavan työvoiman saatavuuteen liittyvät kysymykset. [Juha Mäenpään välihuuto] — Näin ei tule käymään.

Mutta edustaja Mäenpääkin voi kuunnella tätä meidän työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan tekemää mietintöä, josta tulen ottamaan tähän palkkatasa-arvoon liittyvän kysymyksen. Nimittäin asiantuntijakuulemisissa tuotiin esiin huoli ehdotetun lainsäädännön vaikutuksista sukupuolten väliseen palkkatasa-arvoon. Esityksen on nähty johtavan sukupuolten välisten palkkaerojen kasvamiseen, kun prosenttikorotukset kasvattavat euromääräisesti enemmän jo valmiiksi korkeampia vientialojen palkkoja kuin naisvaltaisten alojen palkkoja.

Valiokunta vielä toi mietintöön huomiot siitä, kuten hallituksen esityksessä todetaan, että ammattien jakautuminen sukupuolen mukaan on Suomessa kansainvälisesti vertailtuna jo nyt suurta. Jakautuminen näkyy esimerkiksi siinä, että yksityisellä vientisektorilla työskentelevistä suurin osa on miehiä, kun taas julkisella puolella ja erityisesti sosiaali- ja terveysalalla työskentelevistä valtaosa on naisia.

Täytyy vielä muistaa, että tämän lisäksi Suomessa on sukupuolten välillä selkeä palkkaero, joka on suurempi kuin EU-maissa keskimäärin. Tämänkin pohjalta voi todeta, että tätä lakiesitystä ei voi hyväksyä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

22.00 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Viime viikolla täällä puhuttiin yhdessä vahvaa naisasiaa, mutta tälle viikolle se ei enää yltänyt. Tämän esityksen ydinsisällön voivat kaikki ymmärtää, jos yhtään halua on. Se on nimittäin pyrkimys rajoittaa valtakunnansovittelijan toimintavapautta ja sitoa hänen kätensä työriitojen sovittelussa

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

niin, että hän ei pystyisi tekemään esityksiä, joiden taso ylittää vientialojen palkkaratkaisun. Tästä tällä on kysymys.

Suomen työmarkkinoilla vakautta ja jatkuvuutta on arvostettu vuosikautia. Se on ollut meillä perinne, ja sitä on ylläpitänyt läpi puoluekentän jaettu ymmärrys siitä, että valtiovaltaa ei pidä ruveta sotkeutumaan palkkaneuvotteluihin, ei varsinkaan palkanmuodostukseen, tai mikromanageroimaan yksittäisiä neuvottelukysymyksiä. Mutta tästä hyväksi havaitusta linjasta hallitus nyt poikkeaa, ja kärsijöinä luonnollisesti, kuten täällä on todettu, ovat alat, jotka ovat matalasti palkattuja, kuten hoito- ja hoivahenkilöstö, opettajat, varhaiskasvatuksen ammattilaiset tai kaupan myyjät. Esityksellään hallitus vaikeuttaisi sukupuolten tasa-arvon vahvistamista työmarkkinoilla ja samalla toisaalta taas rajoittaisi myös muiden julkisen alan työntekijöiden, kuten poliisien tai Puolustusvoimien henkilökunnan henkilöstön, mahdollisuuksia parantaa palkkaustaan — myös poliisi ja Puolustusvoimat.

No, kun täällä on perusteltu tätä vientialaa, niin ei ole erimielisyyksiä siitä, mikä vientialojen merkitys Suomelle on, mutta onko aivan pakko päästä vaikeuttamaan myöskin vientialojen neuvottelua tulevaisuudessa? Hallitus on siis välillä puolustellut tätä esitystään sillä, että se ei oikeastaan muuttaisi mitään, mutta silti se on pakko tehdä. Selitys ei todellakaan ole uskottava, kun samaan aikaan hallituksen on ollut selkeästi äärimmäisen vaikeaa runnoa tätä laajasti kritisoitua lakia kaikesta huolimatta eteenpäin. Tällä on merkittäviä heikennyksiä tasa-arvoon ja palkka-avoimuuteen.

Kyllä minä toivoisin, että hallituksessa tätäkin asiaa voitaisiin vielä uudelleen katsoa. Matalapalkka-alojen palkkakuopan kiinnikurominen ei tällä kyllä tule toteutumaan. Kuten edustaja Räsänen täällä hienosti totesi: jos hitsari saa kaksi prosenttia ja hoitaja pystyy neuvottelemaan kolme prosenttia, niin loppujen lopuksi opettajan on tyydyttävä yhteen. Ja tätä te, hyvä hallitus, olette tähän maahan haluamassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

22.04 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tämä Orpon hallituksen tyyli näissä työmarkkinakysymyksissä on ollut jyrävä ja saneleva. Keskusta on puolestaan joka vaiheessa korostanut kykyä neuvotella ja sopia asioista riitelyn, repimisen ja sanelun sijaan. Ja kyllähän, arvoisa rouva puhemies, tämä hallituksen esitys kohtelee epäreilusti suurinta osaa suomalaisista palkansaajista, ja esitys voi johtaa siihen, että palkkaerot kasvavat.

Arvoisa rouva puhemies! Kun nyt mietin tätä viikkoa, viimeistä viikkoa kohti joululomaa tuolla suomalaisissa päiväkodeissa, kouluissa — siellä on tiukka syksy takana ja joululomaa jo odotellaan — niin minkälaisen lahjan meidän opettajat, varhaiskasvatuksen opettajat tältä hallitukselta saavat? Tämän palkkakuoppalain. Tämä on hallituksen joululahja meidän opettajille. Kyllä tämä hallituksen sanelema linja on hyvin erikoista, ja täytyy tätä hämmästellä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

22.05 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Minusta ei ole liioiteltua sanoa, että tämä on yksi osoitus Orpon hallituksen tasa-arvovihamielisestä politiikasta, sillä todellisuudessa tämä niin sanottu vientimalli on palkkakuoppamalli. Käytännössä tämä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

vientimalli asettaisi vientialojen palkankorotukset katoksi, jota muilla aloilla ei saisi sitten enää ylittää. Tämä estäisi jatkossa esimerkiksi sote- ja kunta-alalla sovitun palkkaohjelman kaltaiset toimet, joilla edistetään palkkatasa-arvoa ja vastataan erityisesti sote-alan ja varhaiskasvatuksen rajuun työvoimapulaan. Voin sanoa näin helsinkiläisenä kansanedustajana, että tämä on esimerkiksi meidän näkökulmastamme todella, todella haitallinen esitys. Riskinä on myös se, että vientimallin myötä sote- ja kunta-alan palkkaohjelma tullaan irtisanomaan ensi keväänä, jolloin työntekijöille jo kertaalleen luvutut palkankorotukset jäisivät toteutumatta. Vientimalli sementtoisi työntekijöiden palkkakuopan pysyväksi myös palvelualoilla, rakennusalailla ja muilla yksityisen sektorin matalasti palkatuilla aloilla.

Esitys on jatkumoa hallituksen naisvihamieliselle ja työntekijävihamieliselle politiikalle. Ensin vietiin mahdollisuus lisäkouluttautumiseen lakkauttamalla aikuiskoulutustuki, pienipalkkaisten työntekijöiden asumistuki romutettiin ja nyt sitten säädetään palkkakuoppamalli, jonka perään on tulossa sairaussakko ja perusteettomien määräaikaisten sopimuksien edistäminen. Ja tämän lisäksi on tietenkin hyvä muistaa myös nämä edelliset keskustelut, mitä meillä täälläkin tänään on ollut: sote-palveluiden miljarditason heikennykset kohdistuvat myös juuri näihin pienipalkkaisiin työntekijäryhmiin erityisen rankalla tavalla.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen.

22.07 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Niin kuin tässä edellä tätä lakia on hyvin avattu, kyllähän tämä esitys on aivan turha. Siis nykyinen sovittelijajärjestelmä on toiminut hyvin, ja nyt tällä järjestelmällä sidotaan valtakunnansovittelijan kädet. Tämä myös kuvaa hyvin sitä hallituksen tapaa runnoa läpi omaa tahtoaan. Tässäkin esityksessä työnantajapuoli tätä kannattaa ja työntekijäpuoli ei. Kyllä näissä työmarkkinakysymyksissä pitäisi etsiä sitä yhteistä ratkaisua ja neuvotteluteitse edetä, koska se on se kestävä tie. Se konsensuksen tie näissä työmarkkina-asioissa on kestävä ja vakaa tie.

Tämä esitys tulee heikentämään erityisesti palkkatasa-arvoa. Meillä on jo nyt Suomessa naisten euro merkittävästi miesten euroa pienempi. Se johtuu siitä, että meillä työelämän segregatio on hyvin suurta, paljon suurempaa moniin muihin maihin verrattuna, ja siksi meillä on hyvin selkeästi naisten alat ja miesten alat, ja nyt tämä esitys sysää nimenomaan nämä naisvaltaiset alat pysyvästi palkkakuoppaan. Tämän myötä on vaikeampi edes yrittää kuroa tuota palkkaeroa umpeen, jos siihen vaikka haluakin olisi, koska kuten tässä edustajat edellä hyvin kertoivat, että jos mietitään vaikka julkisen puolen naisvaltaisia aloja — opettajia, hoitajia, sosiaalityöntekijöitä, lastentarhanopettajia ja niin edelleen — niin siellä voidaan ehkä yhdelle ryhmälle antaa palkankorotusta mutta ei pystytäkään tekemään sitä kattavasti.

Yhtä lailla tämä esitys heikentää myös laajemminkin matalapalkka-alojen palkankorotusmahdollisuuksia. Mielenkiintoista on, että juuri äsken, kun keskustelimme tässä sairaalaverkosta ja päivystysten lopetuksesta, täällä oli hyvin yhtenäinen näkemys siitä, kuinka me tarvitsemme terveydenhuoltoalalle tai sote-alalle työntekijöitä lisää, ja oli yhteinen huoli niin alan vetovoimasta kuin pitovoimasta. Kyllähän palkka on siinä yksi tekijä, ja nyt valitettavasti hallitus sitten tuo tällaisen esityksen, jossa nimenomaisesti myös

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sote-alan palkankorotukset ja se palkkaeron umpeenkurominen tehdään entistä vaikeammaksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.10 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Täytyy tulla tänne. Kun tämä asia on jonkin verran tuttu, loppuu aina niin nopeasti tuo aika kesken.

Arvoisa rouva puhemies! Täytyy näitä kierroksia käydä läpi sillä tavalla, että tämä on 60 vuotta osapuolille toiminut erittäin hyvin paitsi nämä kaksi kierrosta, jotka on nostettu tässä valmistelussa esiin. 2007 oli Sari Sairaanhoidaja, joka teki semmoisen palkkakierroksen, joka oli palkkakierros, että huudettiin seuraava sopimus edellisen päälle ja niin poispäin ja siitä tuli tämmöinen ketju, ja sen seurauksena sovittelija ei kerennyt kunnolla siihen mukaan. Mutta sen seurauksena oli se, että työnantajapuoli rupesi erittäin voimallisesti koordinoimaan yksityisen puolen työehtosopimustoimintaa, rupesi katsomaan, että työehtosopimukset katsotaan hyvin tarkasti, miten tehdään niitä tasoja. Sitä aikaisemmin käytännössä tulopoliittisissa ratkaisuisa tai sitten sovittelutoimen osalta oli pidetty se linja.

No sen jälkeen yksityinen puoli rupesi koordinoimaan ja 2010-luvulla oli sitten kolme keskitettyä ratkaisua, joita sain itsekin olla neuvottelemassa ja tekemässä. Mutta taas sen jälkeen, 2016 kikyn jälkeen, ovat kierrokset olleet sellaisia, että tämä yksityinen puoli on koordinoitunut voimakkaasti sopimusratkaisuja. Ja ongelmaksi on tullut se, että nyt tämä ratkaisu, mikä tässä ollaan tekemässä lain avulla, tarkoittaa sitä, että julkinen puoli laitetaan tähän koordinaatioon kiinni. Tavallaan siihen, mikä on yksityisen puolen palkkataso, nyt julkinen puoli on laitettu tällä kiinni, ja se palkkataso ja palkankorotustaso raamitetaan sitä kautta.

Se tilanne on sen takia hankala, kun ajatellaan esimerkiksi nyt tätä vuoden 2022 ratkaisua, jossa sote-henkilökunta ja kunnan henkilökunta hakivat parempia palkkaratkaisuja. Kun me katsotaan nyt tänäänkin paljon puhuttua hyvinvointialueitten taloudellista tilannetta, niin tosiasiaa heillä ei olisi mitään mahdollisuuksia saada toimialalla paikallisesti sopien tai muulla tavalla parempia palkkaratkaisuja. Niiden pitää olla keskitettyjä ja työehtosopimuksen kautta haettuja ratkaisuja. Niitä pitää pystyä tekemään jatkossa.

Tosiasia on, että jos tämä laki olisi ollut voimassa vuonna 22, niin tällaista palkkaratkaisua ei olisi tullut. Ei olisi ollut mahdollista sovittelulautakunnan antaa tämän lain mukaan eikä myöskään sovittelijan omalla tavallaan. Tämä olisi ollut selvä asia. Ja olisi tullut niitä työtaistelutoimenpiteitä, vahvempia työtaistelutoimenpiteitä ja niin poispäin. Sovittelu pitää aina nähdä niin, että kun sovittelijalle joudutaan — käytännössä joudutaan, koska omat neuvottelut eivät ole johtaneet tulokseen ja sitten on jouduttu laittamaan uhka päälle, ja aina kun laittaa työtaisteluhan päälle, niin pitää ilmoittaa sovittelijalle ja sovittelija kutsuu sovitteluun — sovittelija rupeaa hakemaan osapuolten välillä ratkaisua siitä tilanteesta, mihin neuvottelussa on jääty, niistä palikoista, mitkä ovat avoinna. Se on sovittelijan pääsääntöinen tehtävä, ja tässä mielessä nyt näitä työkaluja sovittelun osalta rajoitetaan. Tämä on todella huolestuttava piirre.

Sitten tämä tasa-arvonäkökulma, joka täällä on tullut esiin. Meillä naisen euro on noin 84 senttiä tällä hetkellä Suomessa, ja siitä 16 senttiä, joka on se ero miesten ja naisten välillä, noin puolet, vähän yli puolet selittyy segregaatiolla, se on se ero, ja pikkasen vajaa

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

puolet siitä on selittämätöntä. Sitä ei pystytä selittämään, miksi naisten ja miesten palkat ovat eritasoisia. Tämän tyyppisiä oikaisuja nyt pitäisi saada naisten ja miesten palkkoihin sovittelijatoimen osalta, mutta sovittelija ei voi tätä näkökulmaa ottaa riittävästi huomioon, vaikka olisi tarvinnut tähän lisää työkaluja tältä osin, jotta tämä olisi ollut mahdollista. Tämä on tämänhetkinen tilanne. Pikkuhiljaa tämä naisten ja miesten välinen palkkaero on, kun sitä on 1950-luvulta asti seurattu, jolloin se on ollut noin puolet sieltä sotien jälkeen, pikkuhiljaa noussut sieltä, ja se prosentin kerrallaan pikkuhiljaa tulee ylöspäin, mutta se on todella hidas kehityspolku. Ja tällaiset kierrokset kuin tämä 22, jossa naisvaltaiset alat saivat parempia palkkaratkaisuja, tuovat sitä eroa lähemmäs miesten ja naisten osalta, joka on oikeudenmukaisuuskysymys.

Sitten vielä neljäskin asia, joka tässä keskustelussa on jäänyt vähän taka-alalle. Se sopimusala, joka avaa tämän kierroksen ja määrittelee sen palkkaraamin, neuvottelee oman sopimusalan lähtötilanteesta. Ne neuvottelevat sillä neuvotteluvoimalla, mikä niillä sillä hetkellä on, ja työnantajat tietenkin omalla sopimusvoimallaan. Siitä syntyy se raami, ja se välttämättä ei ole se koko kansantalouden raamin mukainen sillä tavalla, että se tilanne voi vaihdella niitten neuvotteluissa, eri vuosina se on eri tasolla. Ja tässä on vielä päällä se, että jos vaikka sopimusala on avoin sektori, jonka sopimuksen piirissä on vaikka 100 000 ihmistä, he neuvottelevat kahdelle miljoonalle palkansaajalle työehtosopimusratkaisun, käytännössä sen palkkaraamin. Jokainen ymmärtää, että kun se 100 000 on siinä neuvottelemassa sitä ratkaisua ja pitäisi neuvotella kahdelle miljoonalle, niin siinä tulee ylimääräistä rasieta siihen neuvotteluun. Se ei ole aito sopimusalakohdainen neuvottelu, ja siihen tulee sellaista jarrua, joka ehkä vaikuttaa koko palkkakehitykseen kaiken kaikkiaan.

Eli tässä on monia tämmöisiä piirteitä, joita tullaan jatkossa näkemään. — Kiitoksia. Jatkan vielä seuraavassa, minulla jäi vähän kesken. Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

22.17 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tähän keskusteluun on todella hyvä nyt sitten yhdistää se keskustelu, jonka kävimme edellisessä pykälässä, kun puhuimme näistä päivystysten karsinnoista. Niillähän oli vaikutusta myös monen ihmisen työolosuhteisiin, missä työtä jatkossa on ja mitä työtä sitten työnantaja pystyy tarjoamaan sen tilalle, joka mahdollisesti nyt loppuu. Silloin myös aika moni hallituspuolueiden edustaja tämän asian käsittelyn yhteydessä on todennut, että totta kai sitten myös työnantajan tulee pyrkiä siihen, että viime kädessä palkalla pystytään houkuttelemaan ihmisiä liikkumaan työn perässä.

No, nyt sitten tällä esityksellä, jota me tässä käsittelemme, tosiasiallisestihan jatkossa varsinkin julkisella puolella kollektiivisia palkankorotuksia, joilla työnantajat ovat myös voineet houkutella ihmisiä työskentelemään näillä aloilla ja jotka ovat pystyneet lisäämään julkisen sektorin töiden vetovoimaa, halutaan nyt tässä suitsia. Tämä todella johtaa siihen, että mikäli sitten julkisen sektorin eri toimijat hakisivat kaikki parempia korotuksia kuin mitä sitten sillä kierroksella yleinen linja on, niin tämä lainsäädäntö johtaisi siihen, että jos jollekin tämä parempi korotus annetaan, niin se on joltakin toiselta pois. Tällä todella nyt asetetaan ihmisiä, eri työntekijäryhmiä, varsinkin siellä julkisella sektorilla toisiaan vastaan. En pidä tätä järkevänä suomalaisten työmarkkinoiden kokonaisuuden näkökulmasta enkä vakauden näkökulmasta, koska tämä tulee enemmän aiheuttaman murheita kuin tuo ratkaisuja, varsinkin kun tiedämme, että tulevana vuosina julkiselta

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

sektorilta monista keskeisistä ammattiryhmistä — puhuttiin sitten hoitajista tai opetuspuolen henkilöstöstä — tulee eläköitymään valtavan paljon henkilöitä.

Mikäli me haluamme, että nuoremmat ikäpolvet kokevat julkisen puolen ammatit kilpailukykyisiksi ja mielekkäiksi, niin kyllä se vaatii myös sen, että näissä ammateissa palkanmuodostuksen tulee olla sellaisella tasolla, että siellä työntekijäryhmät pystyvät neuvottelemaan myös sellaisia ratkaisuja, joilla silloin tällöin myös näitä palkkaeroja voidaan kaventaa. Senpä osalta päädyn kyllä siihen johtopäätökseen, että tämän esityksen avulla on aivan turhaa lähteä puuttumaan työmarkkinoiden toimintaan ja se tulee aiheuttamaan enemmän riskejä uusista konflikteista kuin tarjoaisi niihin ratkaisuja, ja siltä osin yhdyn kyllä niihin huomioihin, joilla tätä esitystä on esitetty hylättäväksi.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

22.20 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Tässä viimeksi kuulemani kaksi puheenvuoroa eli edustaja Lylyn ja edustaja Räsänen puheenvuorot ovat sellaisia, joista on helppo jatkaa. On hieno kuulla täällä esimerkiksi edustaja Lylyn laajoja katsauksia näistä kysymyksistä, koska siinä todella puhuu kokemuksen ääni työmarkkinoilta.

Itse haluaisin tässä nostaa esille seuraavat asiat:

Jos mietimme, niin mitkä ovat olleet viimeisen 20 vuoden aikana kaksi vaikeinta työmarkkinatilannetta? Ne ovat täällä jo mainittu vuoden 2007 hoitoalan työtaistelu ja vuoden 22 hoitoalan työtaistelu. Jos ei silloin olisi ollut niitä sovittelumahdollisuuksia, joita oli, vaan olisimme tässä nykyisessä tilanteessa, niin en tiedä, miten nämä olisivat päättyneet, olisivatko ne ollenkaan päättyneet vai olisiko itse asiassa koko palvelujärjestelmä mennyt rikki. Tämä malli, mitä tässä nyt tarjotaan, että sovittelijan kädet sidotaan, sehän betonoi palkkasuhteet eri ammattien ja toimialojen välillä itse asiassa nykyiseen tilanteeseen. Toki täällä on tuotu esille se, minkä työnantajapuolikin ja myös hallituspuoli on muistuttanut, että toki voidaan sitten tehdä sellaisia ratkaisuja, että jos se yleinen taso on kaksi prosenttia, niin puolikkaalle tarjotaan kolmea ja puolikkaalle tarjotaan yhtä, mutta sehän ei muuta tätä olennaista kysymystä.

Olen työmarkkinapolitiikassa tietysti seurannut itse suurten organisaatioiden johdon kautta tätä tilannetta, ja olen huolissani siitä, mikä vaikutus tällä on erittäin paljon kaipaamaamme tuottavuuden kehitykseen. Jos nyt oikein yksinkertaistaa, vaikka nämä ovat monimutkaisia asioita, niin tilanteessa, jossa pakon tai työvoimapulan tai muun seurauksena viisi ihmistä joutuu tekemään kuuden ihmisen työt, itse asiassa pitäisi jokaiselle viidelle maksaa vähintään 10 prosenttia lisää, jonkun mielestä jopa 20 prosenttia, mutta ehkä tässä tulee tämä oma työnantajänäkemyskin mukaan, että kuitenkin reilusti lisää verrattuna siihen normaaliin lähtötilanteeseen.

Julkisella puolella on aika vähäisiä kokemuksia tulokseen tai suoritteisiin sidotusta palkanmuodostuksesta. Muistan toki sen, että Helsingin aikaisempi kaupunginjohtaja Jussi Pajunen korosti voimakkaasti sitä, että Helsinki oli keksinyt hänen mielestään innovatiivisen tuottavuutta kehittävän mallin. Se kaavahan meni niin, että jos kaupungin väkiluku kasvoi yhden prosentin ja inflaatio oli kaksi prosenttia, niin sitten ei budjetoidakaan kolmea prosenttia lisää hallintokunnille, vaan kaksi prosenttia, eli siitä sitten saatiin tuottavuudeksi se yksi prosentti. No, tämä oli tietenkin se kokonaisuus, mutta nyt puhun palkan kautta tapahtuvasta tuottavuuden kehityksestä, ja sillekin olisi turmiollinen tämä betonointimalli.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

22.23 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Kyllähän tässä työelämän kehittämisessä pitää keskustan mielestä ehdottomasti huomioida aina molemmat osapuolet, niin työnantajan kuin työntekijänkin näkökulmat ja tarpeet, ja näin kehitetään sitten tasapainoisesti hyvää työelämää. Kyllä me keskustassa arvostamme työntekoa ja yrittämistä ja haluamme pitää molempien edellytyksistä huolta, ja se tarkoittaa tietysti sitä, että molempien osapuolten näkemyksistä huolehditaan. Ja tietysti se, arvoisa rouva puhemies, mikä nyt on järkkynyt, heikentynyt, on tämä luottamus, osapuolien välinen luottamus toisiinsa, ja se ei ole missään nimessä Suomen etu.

Arvoisa rouva puhemies! Pääministeri Orpo on todennut useita kertoja, että hallituksen tavoitteena ei ole lailla rajoittaa julkisten alojen työntekijöiden, kuten opettajien ja hoitajien, palkankorotuksia, mutta kyllähän tämän esityksen, mikä nyt on tässä käsittelyssä, tavoitteita on vaikea ymmärtää toisin tai kääntää, puhua mustaa valkoiseksi. Kyllä tämä esitys tarkoittaa sitä, että tämä matalampien ja suurempien palkkojen välinen kuilu suurenee euromääräisesti yhä suuremmaksi, jos niihin matalampiin palkkoihin ei voida tehdä prosentuaalisesti isompia korotuksia.

Arvoisa rouva puhemies! Kun puhuin tuossa aiemmin varhaiskasvatuksen ammattilaisista, opettajista, joilla on joululoma alkamassa, ja hallitukselta on tämä, voi sanoa, kova paketti, kova laki tulossa, niin kyllähän tämä esitys koskee ihan yhtä lailla sotilaita, poliiseja, siivoajia kuin myöskin monia muita naisvaltaisia aloja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.25 Lauri Lyly sd: Arvoisa rouva puhemies! Tämä on mielenkiintoinen aihe. Minä olen itse ollut vuonna 1989 ensimmäisessä sovittelussa asiakkaana. Jorma Reini oli silloin valtakunnansovittelija, kun tätä sovittelujärjestelmää tehtiin, ja sen jälkeen olen ollut sitten muissa rooleissa aika monta kertaa sovittelijan toimistossa auttamassa ja konsultoimassa sovitteluratkaisuja ja sovinnon synnyttämistä. Siellä on ollut Reiniä, Lonkaa, Saloniusta, Hellettä ja muita sovittelijoita. Minä olen nähnyt sitä sovittelutoiminnan arkea todella läheltä, ja se on sellainen kokonaisuus, että tähän asti se on ollut erittäin arvostettu paikka, sinne sovitteluun on ollut pakko mennä, mutta ei ole pakkosopua. Tämä on se suomalaisen sovittelujärjestelmän iso näkökulma, ja sitä on viety tähän asti eteenpäin erittäin hyvällä tavalla, ja sovittelijat ovat tulleet arvostetuiksi sen neutraalisuuden kautta.

Nyt tämä lakiesitys on sillä tavalla jo lähtökohtaisesti vino, että tätä työnantajat kannattavat ja palkansaajapuoli vastustaa. Se kertoo jotain tästä lakiesityksen luonteesta. Toisaalta minä en ole yllättynyt, että tämä on työnantajien kannattama, koska kaikki tämän hallituksen työelämään liittyvät leikkaukset ja esitykset ovat olleet työnantajien kannattamia ja kaikkea työntekijäpuoli on vastustanut. Tämä asetelma on ollut koko ajan tällainen, ja se on sillä lailla todella huolestuttava tilanne. Ja työmarkkinat ovat meillä semmoinen työkalu, että kun kasvua ja ennustettavuutta halutaan saada aikaiseksi, niin työmarkkinat ovat olleet avaintekijä tässä mielessä.

Arvoisa rouva puhemies! Sitten jos katsotaan vähän vielä taaksepäin, kun puhuttiin tästä tasa-arvonäkökulmasta, niin silloin, kun vielä tehtiin tulopoliittisia ratkaisuja, nais- ja matalapalkkaerät olivat osa sitä ratkaisua. Siellä tehtiin erillisiä euromääräisiä — tai silloisia penni- ja markkamääräisiä — ratkaisuja, joilla tasoitettiin näitä palkkaeroja, ja se

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

johti aina siihen, että pikkuhiljaa mentiin eteenpäin, ja se solidaarisuus syntyi siitä. Nyt sellaista solidaarisuutta on vaikea synnyttää. Ei voi kuvitella, että nyt sanotaan, että tuo ala luopuu nytten yhden prosentin palkankorotuksestaan tuon alan hyväksi. Miten tämä palkankorotusvara siirretään tältä alalta sitten tänne toiselle alalle? Tätä ei kukaan täällä ole minulle pystynyt avaamaan, miten nämä eurot siirtyvät tästä tuonne, että tuolla saadaan nostaa isompaa palkkaa. Sellaisia teoreettisia malleja ei ole olemassa.

Siinä mielessä, nyt kun katsotaan tätäkin kierrosta, joka on nytten kesken, SAK on nimenomaan tämän solidaarisuusnäkökulman edestä tuonut tällaisen palkankorotusmallin, jossa on euromääräiset korotukset pienempiin palkkoihin, ja tietysti 2,5 tonnin palkasta ylöspäin se on prosentuaalinen linja. Tämä on sitä keinovalikoimaa, jolla voidaan ohjata nais- ja matalapalkka-aloille isompia korotuksia: noin euromääräisesti saadaan samanlaisia mutta suhteellisesti ottaen isompia korotuksia. Olenkin tyytyväinen, kun täällä niin kovasti todistetaan tämän tasa-arvon puolesta, että tämäntyyppinen palkankorotuslinja tulee varmasti saamaan jatkossa paljon tukea sitten, kun neuvottelupöydän sivusta tätä seuraamme. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

22.29 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Suomessa työmarkkinat ja työelämä ovat kehittyneet sillä, että on luotettu toinen toisiimme, on rakennettu yhdessä parempaa huomista ja asioista on viime kädessä aina sovittu — on kyseessä sitten ollut hoitaja, opettaja, sotilas, poliisi, postinkantaja tai hitsari. Tähän yhtälöön on kuulunut myöskin se, että työmarkkinakysymyksistä ovat nimenomaan päättäneet alan asiantuntijat, ja työmarkkinoilla asiantuntijoita ovat työnantaja ja työntekijä. Nämä ovat omien järjestöjensä kautta neuvotelleet, luoneet vakautta, luoneet näkymää siihen, millaista tulevaisuus on. Yritykset ovat voineet miettiä tulevia investointeja, he ovat tienneet palkkakustannusten kehityksen, ja toisaalta taas työntekijät ovat voineet investoida omaan elämäänsä, on se sitten ollut asuntokauppaa tai vaikkapa perheen perustamista.

Nyt tämän yhtälön hallitus haluaa romuttaa, ja yhtenä perusteena hallitus tässä käyttää pohjoismaista mallia — pohjoismaista mallia, että siirrytään pohjoismaiselle tasolle, vaikka tällä ei ole mitään tekemistä pohjoismaisen mallin kanssa. Ei Ruotsissakaan yritetä todellakaan lainsäädännöllä pakottaa työmarkkinaosapuolia hallituksen uomaan, vaan työmarkkinaosapuolet itse näistä neuvottelevat, annetaan vapaus neuvotella. Tähän malliin on päädytty juuri siksi, että lakot voitaisiin välttää. Ja kun me täällä vuosi sitten keskustelimme näistä lakoista, niin tulevaisuudessa näemme sitten, kuinka tämäkin loppujen lopuksi meni.

Lisäksi Ruotsissa työntekijöillä on ristiriitatilanteissa tulkintaetuoikeus ja heillä on myös edustajansa siellä yhtiön hallinnossa. Tämä lainsäädäntöesitys ei tuo tätäkään joustoa työntekijöille. Tällä lainsäädäntöesityksellä, tällä hallituksen esityksellä ei ole mitään tekemistä sen kanssa, että tässä valtasuhteet pysyisivät tasapainossa. Sen sijaan tässä käy niin, että työntekijä on entistä heikommalla. Valtakunnansovittelijan kädet on sidottu niin, että hän ei voi tehdä minkäänlaisia muita esityksiä kuin mitkä hyödyttävät työnantajaa.

Myös myötämääräämis-oikeus on Ruotsissa käytössä, eli jos on ristiriitatilanne, niin myös työntekijöillä on ollut mahdollisuus kertoa mielipiteensä, mutta Suomessahan näin ei ole, vaan direktio-oikeus on aina työnantajalla ja työntekijä on aina työnantajaan nähden altavastaisessa asemassa.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lyly.

22.33 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Malm hyvin avasi sitä tilannetta, mitä tässä on nytten tapahtumassa. Tosiasiassa nyt ollaan menossa siihen suuntaan, että suomalaista työmarkkinamallia ollaan murttamassa monelta osin. Se olisi tarvinnut tämmöisiä tasapainottavia tekijöitä kuin tulkintaetuoikeuden ja alipalkkauksen kriminalisoinnin ja kaikkia tämäntyyppisiä asioita, ja nyt niitä ei ole. Ruotsissa, Tanskassa ja Norjassa ollaan erityisen tarkkana siitä, että politiikka ei sotkeennu työmarkkinoihin. He pitivät tästä tosi tiukasti kiinni, ja myös hallitukset ovat siellä noudattaneet tätä linjaa. Nyt me ollaan nähty näitä tilanteita Suomessa. 2007 politiikka sotkeutui Sari Sairaanhoidajan kokoomuksen toimesta kierroksella, joka karkasi käsistä. 2022 siinä on ollut hoitajapuoli, ja siinä oli vähän myös politiikkaa taustalla. Ja nyt on tämä hallituskausi menty niin, että koko ajan politiikka on sotkeutunut työmarkkinoihin, ja voidaan sanoa, että siitä seuraa vain sutta ja sekundaä, käytännössä näin.

Meillä on tässä yleissitovuuden kattavuus. Täällä on 150 yleissitovaa työehtosopimusta, ja yleissitovuuden vaikutus... Työnantajaliittoihin järjestäytyneissä yrityksissä on 76 prosenttia palkansaajista, tässä näin. Nyt tämän tilanteen osalta, kun tämä paikallinen sopiminen laajenee — se on yksi osasy, joka vähentää työnantajien järjestäytymistä — tässä on tällä hetkellä 20 sopimusalaä, jotka ovat alle 60 prosentin kattavuudella. Heti, kun sieltä alkaa työnantajia tippua pois, tippuu monta sopimusalaä pois tämän työehtosopimuksen piiristä ja sieltä putoaa tuhansilta ja kymmeniltätuhansilta ihmisiltä työehtosopimuksen suoja kokonaan pois. Tätä isoa muutosta täällä tehdään monella, monella tapaa ja yritetään viedä palkka- ja työehtoratkaisuja yksilötasolle ja työpaikkatasolle, ja koordinaatiota ei muulla tavalla haluta enää tehdä. Ylärajat laitetaan lailla kiinni, ja sitten tätä viedään yksilötasolle, jolla neuvotteluasetelma on ollut huonompi kuin kollektiivisessa sopimisessa. Että me ollaan semmoisella tiellä nytten, ja olen tosi huolestunut tästä. — Kiitos.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

7. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 161/2024 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 13/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen.

Keskustelu

22.36 **Markku Siponen kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on tämä ammatillisen koulutuksen uudistus, joka sisältää useita esityksiä. Keskusta on tässä muutamien muiden ryhmien kanssa tehnyt tähän vastalauseen. Tässä uudistuksessa on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

myöskin ihan hyviä osia, mutta kokonaisuudessaan emme pysty kuitenkaan näitä kaikkia hyväksymään.

Tietenkin tässä ovat, arvoisa rouva puhemies, pohjalla nämä ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron leikkaukset. Ammatilliset osaajat ovat maamme osaamisen kivijalka, joita tarvitaan suuresti niin suomalaisen vientiteollisuuden tarpeisiin, palvelualoille kuin sosiaali- ja terveysalan töihin. Nämä leikkaukset heikentävät kohtuuttomasti erityisesti niiden koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiä, joiden koulutus keskittyy aikuisiin ja työelämässä pätevyyttä tai uutta koulutusta tarvitseviin. Leikkauksilla heikennetään erityisesti pienten koulutuksen järjestäjien toimintamahdollisuuksia ja ammatillisen koulutuksen saavutettavuutta kasvukeskusten ulkopuolella. Ammatillisen koulutuksen leikkaukset osuvat erikoistuneisiin koulutuksen järjestäjiin siten, että osalla oppilaitoksista ammatillisen koulutuksen budjetista leikataan yli kymmenen prosenttia.

Arvoisa rouva puhemies! Tässä lakipaketissa on tämä toiminnan ohjauksen kokeilu. Se, mikä tietysti on meissä keskustalaisissakin herättänyt huolta, on se, että tähän kokeiluun pääsee mukaan vain 40 koulutuksen järjestäjää. On todella tärkeätä, että tämä ei johda samalla jakoon voittajiin ja häviäjiin. Sen, miten nämä 40 valitaan, tulee olla avointa ja selkeää, koska kyseessä on kuitenkin todella pitkä, kahdeksan vuoden, kokeilu. Nähtäväksi jää, miten käy näille muille ammatillisen koulutuksen järjestäjille, koska nämä kokeiluun kuuluvat saavat aika paljon vapauksia esimerkiksi järjestää opetusta englannin kielellä ja monella tavalla vapauksia järjestää koulutusta ja siis samalla alueella, jossa on muita koulutuksen järjestäjiä. Se tietysti herättää meissä huolta. Tässä kokeilussa on myönteistä, että mukaan päässeet saavat joustavasti valita niitä koulutuksia, työvoimakoulutuksia ja myös antaa englanninkielistä koulutusta. On myös muistettava, että pienten ja keskisuurten yritysten yksi merkittävin kasvun este on osaajapula, ja tämä kokeilu voi parhaimmillaan antaa hyvät keinot alueen elinvoiman tukemiseen.

Arvoisa rouva puhemies! Toinen kokonaisuus on tämä oppimisen tuki, tärkeä ja kannatettava uudistus. Toki tämäkin herättää meissä huolta, että miten tämä onnistuu, kun alle laitetaan nämä 120 miljoonan euron leikkaukset. Jotta tämä uudistus toteutuu hallituksen esityksen tavoitteiden mukaisesti, toimintaa on uudelleenorganisoidava ja henkilöstölle on annettava täydennyskoulutusta. Kymmenen miljoonan euron lisärahoitus tähän oppimisen tukeen ei riitä mitenkään paikkaamaan ammatillisen koulutuksen 120 miljoonan euron ja opettajien täydennyskoulutuksesta tehtyjen leikkausten vaikutuksia.

No sitten, arvoisa rouva puhemies, tämä rahoitusuudistus, ja tässä on iso muutos varsin lyhyellä väliajalla aikaisempaan Sipilän kauden reformiin nähden. Ongelmallista tässä rahoitusuudistuksessa on se, että rahoituksen ennakoitavuus heikkenee ja tässä uudistuksessa poistetaan erityisen tuen korotuskerroin. Ja, arvoisa rouva puhemies, tässä on tietysti huomioitava se, että yksityisen koulutuksen järjestäjän muutos, vuosittainen muutos, nykyiseen rahoitustasoon voi olla merkittävää, vaikka siinä tehdäänkin niitä tasoituksia, että ne eivät aivan täydellä voimalla kohdistukaan koulutuksen järjestäjiin.

Eräs ongelma on nämä niin sanotut rahoituskorit, joista tässä on kevästä asti tuolla taustalla käyty väantöä. Tietysti se, mikä siellä on erityisesti huolestuttanut, on tämä luonnonvara-alojen koulutuksen rahoitustaso jatkossa. Käsittääkseni se ei ole edelleenkään ratkennut vielä, mikä se taso tulee olemaan, mihin koriin nämä luonnonvara-alat kuuluvat. Tämä on tietysti yksi asia. Vaikka ne menevätkin asetuksella ja eivät ole eduskunnan suoraan päätettävissä, tämä lisää riskejä ja huolta myöskin tässä rahoitusuudistuksessa, että me ei tässä vaiheessa vielä tiedetä, mihin koriin mitkäkin koulutusalat kuuluvat. Tämä on

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

meistä myöskin ongelma, että tähän rahoitukseen ei enää lasketa heinäkuuta opiskelijavuoteen, mikä on huononnut, koska työharjoittelut monella alalla voivat toteutua heinäkuussa, esimerkiksi ravintoloissa ja majoitusalailla, ja tämä muutos tulee pidentämään opiskeluaikoja. Positiivista tässä on se, että nämä lyhyemmät tutkinnon osat mahdollistetaan.

Mutta, arvoisa rouva puhemies, tämän edellä olevan perusteella ehdotamme, että lakiehdotukset hylätään ja että hyväksytään kuusi lausumaa. Ja nämä lausumaehdotukset ovat:

”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa kokeilun vaikutuksia ja turvaa myös kokeilun ulkopuolelle jäävien ammatillista koulutusta järjestävien koulutuksen järjestäjien toimintaedellytykset ja kehittymismahdollisuudet kokeilun aikana.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto tuo sivistysvaliokunnalle väliarvioinnin kokeilun vaikutuksista keväällä 2029.

Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa ammatillisen koulutuksen leikkausten vaikutuksia koulutuksen laatuun, opiskelijoiden opintojen etenemiseen ja menestykseen sekä koulutuksen saavutettavuuteen koko Suomessa ja tuo tarvittaessa eduskunnalle viivyttämättä tilannetta korjaavat esitykset.

Eduskunta edellyttää, että rahoitusmallin tultua voimaan tarkastellaan noin kahden vuoden kuluttua siitä, miten uudistus on vaikuttanut opiskelijoiden saaman lähiopetuksen ja tuen määrään sekä ammatti- ja erikoisammattitutkintojen tarjonnan määrään ja saavutettavuuteen.”

Ja lisäksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus selvittää, miten muun ammatillisen koulutuksen poistaminen koulutusmuotona vaikuttaa työvoiman saatavuuteen kiinteistö- ja rakennusalan täydentäviä pätevyysvaatimuksia edellyttävien tehtävien kohdalla ja varmistaa alan koulutuksen jatkuvuuden.”

Ja viimeisenä: ”Eduskunta edellyttää, että opettajien ja erityisopettajien antamaa tuen määrää sekä rahoituksen kohdentumista oppimisen tukeen ammatillisessa koulutuksessa sekä rahoitusleikkausten vaikutuksia oppimisen tukeen seurataan vuosittain.” — Kiitos, puhemies.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Anna-Kristiina.

22.43 Anna-Kristiina Mikkonen sd: Arvoisa puhemies! Tämä ammatillisen koulutuksen toiminnan ohjauksen kokeilulaki herättää sikäli kyllä kysymyksiä, että miksi vain 40 koulutuksen järjestäjää eli 30 prosenttia koulutuksen järjestäjistä valitaan tähän kahdeksanvuotiseen eli suhteellisen pitkään kokeiluun mukaan.

Valintakriteerit ja pisteytys olisi syytä tehdä läpinäkyvin perustein. Kokeilulain osalta on arvioitava sen vaikutuksia koko koulutuksen järjestäjäverkkoon, opiskelupaikkojen saatavuuteen, alueellisten tarpeiden ja huoltovarmuuden näkökulmaan sekä koulutuksen järjestäjien toimintaedellytyksiin varsinkin niillä alueilla, jonka koulutuksen järjestäjät eivät ole koulutuksen kokeilussa mukana.

Ammatilliseen koulutukseen on nyt hallituksen toimesta suunnattu ylipäätään yli 120 miljoonan euron leikkaukset. Jo nykyisellään ammatillista koulutusta vaivaa pula lähiopetuksesta, tunteja on jouduttu nipistämään, siirretty oppimista harjoitteluun tai työpaikoille. Nyt hallitus on raskaasti uudistamassa myös ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia, jossa tutkintokertoimien muutokset aiheuttavat massiivisia leikkauksia

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

alueilla. Koulutuksen järjestäjien järjestämisluvista on myös poistettu opiskelijavuosien minimimäärä asetuksella, ja erityisen tuen kerroin poistuu. Lisäksi hallitus on jo lopettanut aikuiskoulutustuen, eikä korvaavasta mallista ole vielä tulkintoja. Nykyajan työelämä vaatii vahvaa koulutusperustaa, mutta myös valmiuksia oman osaamisen kehittämiseen ja päivittämiseen. Hallitus romuttaa näillä toimillaan jatkuvan oppimisen ideologiaa ja laskee tietoisesti Suomen osaamistasoa.

Hallitus on jälleen kerran pettänyt koulutuslupauksen ja laskee tietoisesti Suomen nuorten ja aikuisten mahdollisuutta kouluttautua.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

22.45 Tuomas Kettunen kesk: Kunnioitettu rouva puhemies! Ilta on pitkällä, 22.45, ja käydään tärkeää keskustelua koulutuksesta. Ihan ensimmäiseksi, rouva puhemies, täytyy ensinnäkin edustaja Siposta kiittää, tätä meidän liikuntamaikkaa, Kiuruveden ääntä ja voimaa täällä eduskunnassa, hyvästä esityksestä — tulen sitä kannattamaan. Edustaja Siponenhan tässä lausumaehdotuksetkin luki, ja sen pohjalta kaikkia näitä hänen esityksiään tulen kannattamaan.

Samaan aikaan tähän puheenvuoroni loppuun vähän ihmettelen — kun tästä luonnonvara-alojen rahoituksestakin edustaja Siponen toi esille — kun edustaja Mäenpää, perussuomalaisten kansanedustaja, on pitänyt jatkuvan oppimisen puolesta puheenvuoroja niin viime vaalikaudella oppositiossa kuin myös tällä vaalikaudella hallituspuolueen edustajana. Edustaja Mäenpäälle ja koko hallituksen suuntaan nyt vain viesti siitä, että kun te puhutte, ja me kaikki eduskunnassa puhumme, yhdellä suulla huoltovarmuudesta, ruokaturvallisuudesta, jotka ovat tähän maailmanaikaan hyvin tärkeitä aiheita, niin pidetään kuitenkin huoli, että nämä toteutuvat niin, että luonnonvara-alojen opiskelijoitten tilanteeseen osaa myös hallitus vastata niin, että rahoitus turvataan.

Totta kai on omituista, että 120 miljoonan euron säästötavoitteet on ammatillisen koulutuksen suuntaan nyt hallituksen toimesta esitetty. Meillä on tämä vaihtoehtobudjetti, jonka pohjalta käymme myös keskustelua tämän viikon aikana, ja olemme esittäneet, että maamme osaamisen kivijalan elikkä ammatillisen koulutuksen suuntaan ei tulisi asettaa tällaisia leikkaustoimenpiteitä, 120:tä miljoonaa euroa.

Puhemies! Niin kuin jo alussa totesin, kannatan edustaja Siposen tekemiä esityksiä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viitala.

22.47 Juha Viitala sd: Arvoisa rouva puhemies! Tällä hetkellä tutkintojen järjestämisprosessit ovat liian hitaita, ja kokonaisuutta pitää kehittää. Monilla alueilla tapahtuu nopeita osaamistarvemuutoksia työelämän muutoksien kiihtyessä, ja tämän vuoksi on hyvä, että tarkastellaan uusia koulutuksen toteuttamisvaihtoehtoja.

Olen tänään puhunut edellisissä puheenvuoroissa paljon riskeistä, ja käsiteltävänä oleviin lakimuutoksiin liittyy niitä myös. On varmistettava, että toiminnanohjauksen kokeiluun pääsevät vain ne tahot, joilla on kyvykkyyttä järjestää koulutusta. Olen itse seurannut toisen asteen ammatillisen koulutuksen muutosta useita vuosia ollessani prosessiteollisuuden työelämätoimikunnan puheenjohtajistossa, ja yksi esille tullut vaara on ollut, pysyykö opetuksen laatu vaadittavalla tasolla ja ettei taso vaihtelee johtuen eri työssäoppimispaikoista tai koulutuksen järjestäjistä. Valmisteilla oleva uudistus tulee

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

toteuttaa niin, että ammatillisen koulutuksen toiminnallinen vakaus saadaan pidemmäksi ajaksi kuin vain yhdeksi hallituskaudeksi. Toiminnanohjauksen kokeilun tavoitteena onkin löytää niitä työkaluja, joilla ministeriöstä voidaan tukea nykyistä paremmin koulutuksen laatua ja vaikuttavuutta. Kokeiluluvan saaneella ammatillisen koulutuksen järjestäjällä olisi pääsääntöisesti oikeus järjestää kaikkia ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja, ja tässä piilee riski siitä, että pystytäänkö se opetuksen laatu todellisuudessa varmistamaan.

Koulutuksen järjestäjien, työelämän edustajien ja opetus- ja kulttuuriministeriön välistä vuoropuhelua pitää myös kehittää. Toimintaympäristöä tulee haastamaan se tosiasia, että koulutuksen järjestäjiä pidetään kahdeksan vuotta keskenään erilaisessa asemassa tämän kokeilun vuoksi. Opetus- ja kulttuuriministeriön työpanos ei saa kulua vain näiden 40 koulutuksen järjestäjän ohjauskeskusteluihin ja kokeilun seurantaan, vaan kokeiluun kuulumattomien koulutuksen järjestäjien järjestämislupahakemukset tulee käsitellä myös kohtuullisessa ajassa.

Arvoisa puhemies! Vielä työpaikalta muutamia huomioita, eli opiskelijat tulevat harjoittelujaksoille työpaikoille yhä hatarammilla tiedoilla, ja työyhteisöissä ei ole välttämättä riittävästi pedagogista osaamista opetus- ja ohjaustehtäviin. Enkä ole kuullut koskaan kenenkään kysyvän, että miten siellä työpaikoilla harjoittelujaksoilla olevien työnopastajat jaksavat tämän kokonaisuuden kanssa, koska he tekevät sitä työnopastusta siinä oman työn ohessa. Tämä on sellainen kysymys, mihin toivoisinkin, että yhä useammin kiinnitettäisiin myös huomiota. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

22.50 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Elikkä meillä on käsittelyssä hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ammatillisen koulutuksen toiminnanohjauksen kokeilusta ja siihen liittyviksi laeiksi.

En tiedä, onko tuo toiminnanohjaus sanana kovin fiksu tässä, mutta mitä se nyt sisältää, niin sitä ollaan muuttamassa sillä tavalla, että järjestetään tällainen kahdeksanvuotinen kokeilu ja sinne otetaan 40 koulutuksen järjestäjää, joiden järjestämisluvut korvattaisiin määräajaksi kokeiluluvilla. Kokeiluluvan saaneilla ammatillisen koulutuksen järjestäjillä olisi pääsääntöisesti oikeus järjestää kaikkia ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteeseen kuuluvia tutkintoja. Tämä on toisaalta hyvä, että sinne on otettu vähän niin kuin vapautta ottaa niitä eri tutkintoja mukaan.

Ammatillisen koulutuksen rahoitusjärjestelmää uudistettaisiin siten, että jatkossa valtion talousarvioon sisältyvä ammatillisen koulutuksen määräraha koostuisi toteutumiin perustuvasta laskennallisesta perusrahoituksesta ja harkinnanvaraisesta rahoituksesta.

Arvoisa rouva puhemies! Täältä muutaman poiminnan otan:

Elikkä hallitusohjelmassa todetaan, että hallitus uudistaa ammatillisen koulutuksen rahoitusmallia ja koulutuksen järjestäjien kannustimia vahvistetaan siten, että opiskelijat suorittavat opintoja, valmistuvat, työllistyvät ja siirtyvät jatko-opintoihin valmistumisen jälkeen.

Sitten täällä on erillisenä mainintana se, että huoltovarmuuden varmistamiseksi ammatillisessa koulutuksessa on varmistettava, että kriittisten alojen osaamistarpeisiin vastataan riittävästi. Tästä olen itsekkin omalta osaltani yrittänyt huolehtia erityisesti tuon maatalouden opetuksen suhteen, jossa tavallansa kerroin oli ihan hyvä, mutta sitten näitä

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

laskentaperusteita oli sillä tavalla muutettu, että tuntui, että se jäisi vähän taakse siitä. Mutta ymmärtäisin, että tätä asiaa vielä käsitellään ja sitä yritetään parantaa. Elikkä on tiettyjä aloja, kuten maatalousala, joka on tavallansa kalliimpaa järjestää, eli on aivan eri asia kouluttaa jotain, en minä tiedä, olisiko merkonomeja tai jotain tämmöistä, kuin että koulutetaan maatalousalalla. Siellä on kuitenkin niin, että koulun pitää pyrkiä pysymään siinä nykyaikaisessa kehityksessä, kun siellä on kalliita traktoreita, kaikenlaisia koneita, ja niitä joudutaan uusimaan, niin että toivon, että tämä maatalousala — ja nämä muutkin alat, kun siellä muun muassa metsäkoneenkuljettajan ala oli huomioitu paremmin kuin maatalousala — siellä ministeriössä vielä tarkentuisi paremmaksi tai että sitä koulutushintaa nostettaisiin niin sanotusti parempaan koriin.

Sitten nämä osittain muuttuvat, nämä tuen kertoimet, ja toivon, että kuitenkin erityisopetuksesta maksettaisiin sillä tavalla, että ne opiskelijat, jotka ovat erityisen tuen tarpeessa, saavat sellaista heille kuuluvaa opetusta. Tämä on kyllä ollut semmoinen, mitä olen itsekin omalla opettajaurallani katsonut, että kyllä aika laaja haitari on ollut siinä, että mihin sitä käytetään sitä rahaa. Joissakin oppilaitoksissa tuntuu, että erityisen tuen opiskelija, josta on maksettu kalliimpaa hintaa, ei välttämättä ole saanut muuhun ryhmään verrattuna juuri mitään niin sanottua ekstraopetusta, ja toisessa siihen on taas suhtauduttu hyvin vakavasti. Toivon, että näitä pystytään järjestämään, ja vielä toivoisin, että nämä erityisen tuen tarpeessa olevat oppilaat sijoitettaisiin pienluokkiin ja pienryhmiin, joissa heitä pystytään sitten paremmin ohjaamaan oman tarpeensa mukaan. Olen itse toiminut joskus tämmöisen pienryhmän opettajana, ja se on ollut kyllä niin kuin hyvin joustavaa ja minun mielestäni hyvillä tuloksilla sieltä on päästy töihin sitten.

Ehdotetun kokeilulainsäädännön mukaisesti ammatillisen koulutuksen järjestäjien tulisi ennen opetus- ja kulttuuriministeriölle toimitettavaa ehdotusta käydä alueensa tavoitteita läpi toimintaympäristönsä keskeisten edustajien kanssa. Elikkä nämä alueelliset vaatimukset pitää niin kuin ottaa huomioon siinä, että mitä kullakin alueella tarvitaan, ettei nyt lähdetä opettamaan leipureita, jos autonasentajista on pulaa, niin sanotusti karkeasti näin.

Kokeilussa mukana olevien ammatillisen koulutuksen järjestäjien toimintamahdollisuudet laajenisivat ja monipuolistuivat. Tämä on tämän kokeilun tavoite ja antaa vapauksia näille järjestäjille.

Mutta se, mikä ihan ylipäättänsä huolestuttaa ja täällä joissakin puheenvuorossa nousi esiin, on se lähiopetuksen määrä. Ammattikouluissa läpi Suomen lähiopetuksen määrät ovat laskeneet huomattavasti. Silloin, kun olen itse ollut opiskelemaisissa ammattikoulussa, niin meillä oli 38 tuntia viikossa, ja nyt se on laskenut varmaan keskimäärin noin 23 tuntiin viikossa, ja tiedän, että on ollut joitakin jaksoja joissakin oppilaitoksissa, että lähiopetusta on ollut 16 tuntia. Tämä on ihan järkyttävä tämä tilanne. Ja kuitenkin ehkä kaikista tärkein, mitä työnantajat odottavat tältä ammattikouluaajalta on, että nämä nuoret saisivat perustaidot siitä alastansa ja oppisivat kellon ja työajat, [Puhemies koputtaa] että työpäivähän alkaa kahdeksalta ja se loppuu neljältä. Tämä on ihan nykypäivän nuorille aika tiukka haaste jo, jos he sen opiskelunsa ohessa oppivat. — Kiitoksia.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Malm.

22.58 Niina Malm sd: Arvoisa rouva puhemies! Vaikka tässä edustaja Mäenpään puheenvuorossa tuli näitä hyviä huomioita tästä esityksestä, niin olen silti kyllä varsin

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

huolissani siitä, että vaikka hallituksella on hyviä aikeita ammatillisen koulutuksen toteuttamiseen, niin mikä niiden lopputulos sitten on. Kun 120 miljoonaa euroa leikataan ammatillisesta opetuksesta, se väistämättä tarkoittaa sitä, että myös lähiopetuksesta leikataan, nuorten opetuksesta leikataan ja mahdollisesti opetus siirtyy entistä enemmän työpaikoille. [Juha Mäenpää: Tai sitä järjeistetään!] Olen todella huolissani siitä, mistä me tulemme saamaan työvoimaa tulevaisuudessa.

Se on hyvä — minkä havaitsin muun muassa edustaja Mäenpään puheenvuorossa — että hallitus myös haluaa kiinnittää huomiota siihen, että sidosryhmien kanssa keskustellaan. On todella surullista, että Suomessakin on tällä hetkellä tilanteita, joissa työvoimapolusta kärsivät työnantajat eivät saa ammatillisesta koulutuksesta sitä työvoimaa tai sitä koulutusta, jota he tarvitsisivat, vaan voidaan itsenäisesti tehdä päätöksiä alueella ja kouluttaa ihmisiä käytännössä alueen työvoiman saatavuuden ulkopuolelle, mikä sitten taas ei tietenkään tätä veto- ja pitovoimaa edesauta.

Toivon, että tässä olisi nyt pieni siemen siihen, että meillä myös tulevaisuudessa ammatillista koulutusta arvostettaisiin — vaikkakaan en voi olla toteamatta sitä, että kyllä nämä leikkaukset ammatillisesta koulutuksesta ovat sitä luokkaa, että vaikeaa on nähdä, että näillä leikkauksilla pystytään Suomea eteenpäin viemään tai tällä lainsäädännöllä näitä leikkauksia kompensoimaan.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

23.00 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä käsittelyssä todella ovat enemmänkin ammatillisen koulutuksen ohjaukseen liittyvät muutospäkokonaisuuudet, joissa voi nähdä monelta osin ihan myönteisiä merkkejä. Siltä osin yhdyin kyllä niihin huomioihin, joita esimerkiksi edustaja Mäenpää tuossa äskeisessä puheenvuorossaan käsitteli, ja tämä esityshän todella toteutuessaan siten, miten hallitus on tarkoittanut, varmasti helpottaa myös koulutuksen järjestäjien arkea.

Totta kai tähän liittyy sitten huoli siitä, millä tavalla ne mukaan valittavat koulutuksen järjestäjät nyt valikoituvat tähän kokeiluun. Siihen liittyen toivon todella, että se sitten tapahtuu aikanaan myös mahdollisimman avoimesti siten, että jokaisella koulutuksen järjestäjällä tosiasiallisesti olisi mahdollisuus nyt sitten tämän uuden lainsäädännön tuomia mahdollisuuksia hyödyntää, mikäli niin haluavat.

Arvoisa puhemies! Tätäkään kokonaisuutta ei todella voi irrottaa tästä ammatillisen koulutuksen muusta tilanteesta, ja siihen edellä edustaja Malm erittäin hyvin viittasi. Eliikkä samalla, kun me täällä tätä ohjausjärjestelmää ja rahoitusmalliakin tässä ollaan uudistamassa, tässä keltaisessa budjettikirjassa hallitus ensi vuoden osalta vähentää ammatillisen koulutuksen määrärahoja 120 miljoonalla. Ja aivan varmasti tällä 120 miljoonalla eurolla, joka ammatillisesta koulutuksesta ensi vuonna otetaan pois, on vaikutus esimerkiksi edelleen tähän lähiopetuksen määrään.

Yhdyin siinä aivan täysin edustaja Mäenpään mielipiteeseen, että kun me katsomme pidemmälläkin perspektiivillä, niin lähiopetuksen määrä on kokonaisuudessaan koko ajan vähentynyt. Varmasti voidaan ajatella, että kun on otettu uusia oppimismenetelmiäkin käyttöön, niin se on varmaan aivan luonnollista, että jonkun verran se on vähentynyt entisistä ajoista, mutta ei varmaan kukaan toivo, että meillä ammatillisia perustutkintoja tai erikoistutkintojakaan voisi nyt aivan täysin kirjeksseilla suorittaa. Senpä takia näiden rahoitusleikkausten kaikista negatiivisin vaikutus yleensä tuppaa olemaan se, että

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

lähiopetuksen määrä vähenee, koska koulutuksen järjestäjät sitten joutuvat omaa talouttaan sopeuttamaan, ja yleensä se johtaa myös esimerkiksi opetushenkilöstön vähentämiseen. Tästä on esimerkkejä, kun me katsomme niitä muutosneuvotteluita, joita eri puolilla koulutuksen järjestäjät ovat jo nyt pitäneet, ja useammat ovat jo ilmoittaneet, että uudet ovat sitten tulossa, kun nämä rahoitusleikkaukset astuvat voimaan.

Sen takia kannan kyllä huolta siitä, toteutuvatko tämänkään lainsäädännön hyvät esitykset, koska ammatillisen koulutuksen rahoitus nyt ensi vuonna merkittävästi laskee. Voisinpa veikata, että se ei ainakaan nyt paranna sitä tavoitetta, joka meillä varmaan kaikilla on yhteinen, että jatkossakin Suomen koulutusjärjestelmä on sellainen, että se pystyy takaamaan sen, että jokaisella työnantajalla on myös saatavissa sitä osaavaa työvoimaa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Eskelinen.

23.03 Seppo Eskelinen sd: Arvoisa rouva puhemies! Sinänsä ihan hyvä, että tätä ammatillisen koulutuksen lainsäädäntöä uudistetaan ja entistä enemmän kannustavaan suuntaan, mutta samaan aikaan, kun nämä rahoitusleikkaukset ovat olleet, on aika rajuja liikkeitä jouduttu alueilla koulutuksessa tekemään. Meilläkin satoja aloituspaikkoja lähtee, ja kymmeniä opetushenkilöstöön liittyviä henkilöitä on yt:n alla ja irtisanottu. Ei ihan paras lähtökohta nyt sitten tälle uudistukselle.

Tässä rahoituksessa on yksi ongelma, joka ei kohtelee tasapuolisesti, siis tämä työllistyminen. Eri alueet ovat ihan erilaisessa asemassa työllistymisen osalta, ja se kohtelee juuri niitä alueita, missä työllistymismahdollisuudet ovat heikot, täällä rahoituksen puolella eri tavalla kuin täällä isoilla alueilla, missä sitten työpaikkoja on tarjolla. Tällä hetkellä, kun katsoo avoimia työpaikkoja, näin heikko tilanne ei monessa maakunnassa ole ollut kymmeneen vuosiin, ja tietysti 26:han tämä vasta lähtee sitten liikkeelle.

Täällä puhutaan koulutuksen alueellisesta työnjaosta. No, sinänsä ihan hyvä, mutta en usko, että siinä hirmusti päästään liikkeelle. Kyllähän jokainen, joka tämän kokeilun piiriin pääsee, katsoo aika omista lähtökohdistaan sitä koulutusta. Ja voi olla sitten näitä maatalouden ja erilaisia alueita, missä on nyt selvä aluepainotteisuus yritysten osalta, ja siellä on järkevää katsoa sitten sitä alueellista työnjakoa sen koulutuksen osalta. Itä-Suomessa aika tiivistä yhteistyötä ammatillisen koulutuksen järjestäjät tekevät, ja tämän suuntaista keskustelua on jo aiemminkin käyty.

No sitten ehkä se kolmas iso asia on tämä TE-palvelu-uudistus ja sen kytkeminen entistä lähemmäksi tätä ammatillista koulutusta. Sehän nyt starttaa vuodenvaihteessa. Sitten tietysti olisi hyvä... Täällä on useassa kohdassa mainittu siitä yhteistyöstä, mutta lakihan ei suoraan ohjaa, velvoita, TE-palveluiden osalta sen erityisemmin. Mutta tässä on kaksi uudistusta nyt rinnakkain, ja äärimmäisen tärkeää erityisesti tuon työllisyyskriteerin osalta olisi, että TE-palvelut ja ammatillinen koulutus löytäisivät toisensa paremmin.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Siponen.

23.06 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin, keskustan vaihtoehtobudjetissa ei ole näitä koulutusleikkauksia, ja se on meille tärkeä asia. Ei ole

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

mitään juhlapuheita, vaan halutaan myöskin ammatillisen koulutuksen rahoituksesta huolehtia.

Ja mitä sitten tulee tähän luonnonvara-alan koulutukseen, mistä äsken tässä keskustelua käytiin, niin todellakin olimme viime keväänä hämmentyneitä, kun kuulimme, että tulisi jopa 20—25 prosentin leikkaukset luonnonvara-alan koulutukseen siihen yksikköhintaan. Hyvä, että sitä nyt lähdettiin vielä ruotimaan. Ja kun tässä kuultiin perussuomalaistenkin puheenvuoroja, niin luotetaan siihen, että se luonnonvara-alan rahoitus hoidetaan kuntoon eikä sinne leikkauksia tehdä. Se on varmasti meillä yhteinen tavoite.

Mutta sitten, arvoisa rouva puhemies, haluan vielä sanoa, että jää pöytäkirjoihin merkinnät, tähän kokeiluun ja tähän lakiesitykseen liittyen, että on nostettu esille huoli tähän toiminnanohjauskokeiluun liittyen. Siis siihen tulisi 40 koulutuksen järjestäjää, olisi käytännössä vapaat kädet järjestää koulutusta, käytännössä vapaat kädet järjestää myöskin englannin kielellä koulutusta. Ja kun me tiedämme, minkälaista vääntöä on tässäkin salissa käyty esimerkiksi englanninkielisistä tutkinnoista, niin varmasti jokainen tietää nyt, että kun tällainen muutos ollaan tekemässä ja sitten kun kaksi kolmasosaa koulutuksen järjestäjistä jää tämän ulkopuolelle — toki ne ovat pienempiä — niin sieltä voi palautetta ruveta tulemaan, miten tasapuolinen tämä uudistus sitten onkaan.

Sitten vielä tähän rahoituslakiin liittyen: Todellakin, kun nämä säästöt on nyt tehty, ne säästöt kohdistuivat aika pitkälti aikuisopiskelijoihin, toisen tutkinnon suorittajiin. Ja kyllä vahvasti näyttää siltä, että tämä uusi rahoituslaki, rahoitusmalli, saattaa hyvinkin kohdistua sinne samoihin koulutuksen järjestäjiin, samoilta alueille kuin nämä edelliset leikkaukset. Tämä on meidän mielestämme toinen riski tässä, vaikka niillä portailla, viiden ja kymmenen prosentin portailla, se ikään kuin estetään, niin että ei voi tulla esimerkiksi 15—20 prosentin leikkauksia tai muutoksia. Mutta kyllä tämä on aito huoli, miten tämä sitten esimerkiksi niitä maakuntien ammatillisen koulutuksen järjestäjiä kohtelee.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mäenpää.

23.09 Juha Mäenpää ps: Arvoisa rouva puhemies! Minä nyt ajattelin puhua vähän suutani puhtaaksi vielä tästä asiasta, että miten tämä on muuttunut.

Elikkä silloin, kun minä olen ollut ammattikoulussa, vuodet ovat olleet muistaakseni 87:stä 89:ään. Tosiaan silloin käytiin ammattikoulua 38 tuntia viikossa kahdeksasta neljään ja perjantaina kahdeksasta kahteen ja oli isoja luokkia. Siellä oli kuri. Siellä jos pölläili, niin ne pölläilyt sitten korvattiin. Ja siellä ei lintsattu, sieltä ei oltu pois, ja minun mielestäni se oli tehokasta ja siellä tuli keskimäärin hyvää opetusta. Tai siis opetus oli hyvää, mutta oppimistuloskin oli keskimääräisesti hyvää. Sieltä kaikki valmistuivat, ja kaikki joutuivat tekemään kaikki työt. Tämähän on muuttunut aika paljon 30 vuodessa.

Nyt kun puhutaan, että leikataan rahoituksesta, niin kaikki tietävät, miksi leikataan. Valtiomme velkaantuu ylitse, ja ehkä tästäkin on vähän sillä lailla juustohöylätyyppisesti otettu, kuten varmaan monesta muustakin paikasta, ja sekin on mielestäni ymmärrettävää, [Tuomas Kettusen välihuuto] mutta voitaisiinko siellä tehdä jotain muuten? Miten se opettajan työnkuva on muuttunut? Siitä on tavallaan tullut vähän enemmän semmoinen päiväkotimainen, siellä joudutaan kaitsemaan opiskelijoita, soittamaan perään, että mikset sinä ole koulussa, tule nyt tänne, sinun pitäisi olla jo täällä koulussa, koulu on alkanut kahdeksalta.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Sitten sinne on tullut kaikenlaista erilaista sähköistä päiväkirjaa. Jos minä saisin päättää, niin me palattaisiin vielä semmoiseen vanhaan päiväkirjaan ja ruvettaisiin siihen kirjoittamaan niitä poissaoloja. Ja aina jos olet pois, niin se korvataan. [Tuomas Kettunen: Tehän olette hallituksessa! Mitä hallitus aikoo tehdä?]

Mutta se oppilasmateriaalikin on varmaan muuttunut, niin kuin kaikki tiedätte: perusopetuksesta ei välttämättä kovin hyvää ja laadukasta materiaalia tule sillä tavalla kuin ennen. On kaikenlaista virikettä, nuorilla puhelimia ja muita, jotka häiritsevät jo sitä perusopetusta. Sitten sinne on tullut minun mielestäni vähän sellaista — kirjoitinkin tänne — kaikkea soopaa. Siis se opettajan työnkuva on muuttunut aika paljon: siellä kaikenlaisia hankkeita pyörii, opetussuunnitelman päivitystä siellä pyörii. Ja sitten kun se opetussuunnitelma saadaan vihdoinkin ja viimein tehtyä, niin arvatkaas mitä Opetushallitus rupeaa tekemään seuraavana? Ne rupeavat tekemään sille samalle alalle heti uutta opetussuunnitelmaa, joka tähtää sitten kolmen vuoden päähän, ja siinäkin kysytään mielipiteitä ja osallistumista, ja opettajan työstä osa menee sitten siihen.

Sitten, miksi tunnit ovat vähentyneet? No, minä uskon aika vahvasti siihen, että aina kun palkat ovat nousseet, niin sitä samaa tahtia, kun palkat ovat nousseet, opiskelijoiden lähitunnit ovat lähteneet laskemaan. Tiedän yhden opettajan, joka sanoi, että kun hän on tullut tänne opettajaksi, niin hän sai silloin näin ja näin paljon palkkaa, ja tuntipalkka on noussut, mutta sitten opetustunnit ovat vähentyneet ja käytännössä se käteenjäävä raha on pysynyt samana. Että tämä ei ole mikään tämän hallituksen juttu, että yhtäkkiä nyt kaikki on huonosti. Tämä tilanne on vain valunut vuosien saatossa, hallituskausien aikana tämmöiseksi. Minun mielestäni siellä liikaa keskitytään... Sanotaan, että siellä on jonkinlainen digitalisaatio ehkä tietyillä aloilla, mitkä ovat sellaista fyysistä ja raakaa työtä. Ei niillä aloilla tarvitsisi ehkä opettaa tietokoneen ympärillä kauheasti niitä asioita. Kielitaito on yksi semmoinen asia, mikä on tavallansa hankalaa, että se hyvin monilla oppilailla sekoittaa opintoja. Jos he eivät ole kielellisesti lahjakkaita, niin tuntuu, että se vaikeuttaa muitakin oppiaineita.

Sitten tällä kielitaidolla voin viitata myös siihen, että on perin kummallista, että muutamia vuosia sitten, kun tuli iso määrä ihmisiä tuolta pikkuisen kauempaa, vuosina 2015 ja 2016, heitä sijoitettiin jonkun vastaanottokeskuksen toimesta kielikurssille. He ikään kuin vuodessa suorittivat peruskoulun, ja sitten kuitenkin näitä käytännössä kielitaidottomia sijoitettiin ammattikouluihin, ja he pääsivät sinne aloille. He jopa ohittivat suomalaisia opiskelijoita tässä prosessissa, kun heillä oli yhtäkkiä niin hyvä todistus. Opettajien työstä on mennyt aivan valtava määrä siihen, että on jouduttu vahtimaan kielitaidottomia turvapaikanhakijoina tänne tulleita työntekijöitä. Heillä ei ole ollut oikeasti valmiuksia lähteä vielä opiskelemaan ammattia.

En tiedä. Toivotaan, että saadaan parempi tästä paketista, mutta haasteita tässä tulee olemaan. Se on meillä kaikilla tiedossa. [Tuomas Kettunen: Hyvin puhuitte suun puhtaaksi!]

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Viljanen.

23.16 Eerikki Viljanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäenpää nosti edellä hyvin esille huolia ammatillisen koulutuksen haasteista. Tosin puhetta kuunnellessa minulle jäi hieman epäselväksi se, mitä edustaja Mäenpää, perussuomalaiset tai hallitus

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

aikoo näihin haasteisiin vastaamiseksi tehdä. [Tuomas Kettunen: Ei mitään! — Juha Mäenpää: Puhu suuni puhtaaksi!]

Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Siponen aiemmin oli huolestunut ja vetosi hallituspuolueisiin ja maan hallitukseen sen osalta, että luonnonvara-alan koulutuksen koulutusmäärärahat tulisi turvata ja koulutuspaikat säilyttää, antaa luonnonvara-alan koulutusta antaville yksiköille riittävä rahoitus edelleenkin tuottaa laadukkaita koulutuspalveluita. Tämä huoli on äärimmäisen aiheellinen. Nyt esillä eri vaiheissa olleet, ammatilliseen koulutukseen kohdistetut leikkausuhat käytännössä tarkoittaisivat luonnonvara-alalla esimerkiksi sitä, että koko eteläisessä Suomessa ei välttämättä kyettäisi enää tarjoamaan luonnonvara-alalla koulutusta kasvihuonetuotantoon. [Tuomas Kettunen: Ohhoh!] Ja kun samaan aikaan olemme voineet lukea ja perehtyä esimerkiksi uusiin ravintosuosituksiin tai siihen, että kasvihuonetuotannossa piilee Suomella äärimmäisen suuri kasvupotentiaali, niin olisi äärimmäisen lyhytnäköistä politiikkaa, jos tältä alalta, näistä koulutussuunnista, vedettäisiin nyt rahoitus pois.

Toivottavasti — ja luotan tässä hallitukseen — luonnonvara-alan ammatillisen koulutuksen määrärahat turvataan, toiminta saa jatkua ja etenkin nyt jo aikuiskoulutuksen leikkauksista kärsineet yksiköt pystyisivät jatkossakin tuottamaan näitä erittäin osaavia alan ammattilaisia niin luonnonvara-alan kaikkiin tuotantosuuntiin ja toimintamuotoihin kuin esimerkiksi etenkin kasvihuonetuotantoon. Olen vierailut näissä yksiköissä, ja siellä on ollut kyllä syvää huolta sen suhteen, miltä tulevaisuus näyttää: voidaanko tulevaisuudessa esimerkiksi tätä kasvihuonetuotantokoulutusta enää Suomessa järjestää ollenkaan?

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

23.19 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä edellä edustaja Mäenpää hyvin viittasi nykyisten ammatillisen koulutuksen opiskelijoiden opiskelukykyyn — moniin muihinkin asioihin, mutta puutun nyt vain tähän opiskelukykykokonaisuuteen. Aivan oikein edustaja kantoi huolta siitä, millä tavalla tämän päivän nuoret sitten pystyvät opiskelemaan ja suorittamaan opintonsa ja sitä kautta etenemään elämässä eteenpäin.

On aivan totta, että jos me katsotaan historiallisesti, niin varsinkin täällä ammatillisen koulutuksen puolella oli totuttua, että esimerkiksi keskeyttämismäärät olivat huomattavasti korkeammat kuin vaikkapa sitten yleissivistävällä puolella. Tämänhän takia sitten edellinenkin hallitus tämän reformin nimeltä ”oppivelvollisuus” säati, jotta jokainen tänä päivänä suorittaisi vähintään sen toisen asteen koulutuksen. Ja kun nyt näitä ensimmäisiä tietoja katsotaan tämän reformin jälkeen, niin voidaan todeta, että on se tässä ainakin auttanut. Siltä osin voidaan sanoa, että ollaan menossa eteenpäin.

Mutta sitten tämän opiskelukykyyn osalta on totta kai väliä sillä, mitä tässä ammatillisen koulutuksen kokonaisuudessa tehdään, miten se resursoidaan, mutta on valtavan paljon merkitystä myös sillä, mitäs siellä koulupolulla ennen tätä toista astetta tapahtuu. Ja väittäisin, että sillä on ratkaiseva merkitys, millä tavalla me pystymme jo perusasteella antamaan ihmisille sellaiset valmiudet, että voi hakeutua sitten eteenpäin toiselle asteelle joko yleissivistävälle puolelle tai ammatilliselle puolelle. Ja tästä annan nyt kyllä yhden tunnustuksen hallitukselle, että ne panostukset, joita te perusasteelle teette, ovat minun mielestäni aivan perusteltuja. Varmastikin, jos otetaan huomioon nyt oppimistulosten

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

lasku viimeisten kymmenien vuosien ajalta, suuremmillekin panostuksille olisi tarvetta, mutta edes nämä panostukset, joita hallitus sinne tekee, ovat kyllä tervetulleita.

Mutta sitten, kun katson tästä budjettikirjastakin näitä kokonaisuuksia, jotka liittyvät kuntien taloudelliseen kykyyn ylläpitää sitä perusasteenkin koulutusta, huoleni kyllä herää siitä, millä tavalla nyt tämä oppimistulosten lasku voitaisiin pysäyttää ja kääntää nousuun, koska se nimenomaan vaatii, että me pystymme täällä perustasolla nyt tekemään vahvistuksia ja pystymme huolehtimaan siitä, että jokainen todella peruskoulusta eteenpäin menevä saa sitten sellaiset valmiudet, että kykenee myös sen toisen asteen tutkinnon suorittamaan ja sitä kautta etenemään elämässä sitten eteenpäin.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

8. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi vammaispalvelulain ja sosiaalihuoltolain 4 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 122/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 28/2024 vp

Toinen käsittely

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä. — Keskustelu alkaa. Edustaja Siponen.

Keskustelu

23.22 Markku Siponen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tässä aivan aluksi ehdotan vastalauseeseen 2 sisältyvän lausumaehdotuksen hyväksymistä. Tämä lausumaehdotus kuuluu: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto seuraa vammaispalvelulain muutosten vaikutuksia vammaisten henkilöiden palveluiden saantiin ja antaa valiokunnalle selvityksen asiasta kevään 2026 aikana.”

Arvoisa rouva puhemies! Todellakin hyvä, että tämä vammaispalvelulaki on nyt vihdoin täällä salissa käsittelyssä ja toivottavasti tulee myöskin hyväksytyksi. Tämä on ollut pitkä vuosi vammaisille ihmisille, heikommassa asemassa oleville ihmisille, odottaa, että pääsevät palveluiden piiriin. Keskustakin on hyvillään siitä, että tässä käsittelyn loppuvaiheessa saatiin tämä lakiesitys muokattua siihen kuntoon, että se läpäisee myöskin tämän eduskunnan käsittelyn.

Mutta se, mistä me olemme huolissamme ja olimme jo etukäteen syksyllä, on se, että tähän vammaispalvelulakiin, tämän toimenpiteiden toteuttamiseen, ei ole varattu ensi vuoden budjetissa riittävästi rahoitusta. Keskusta jo aiemmin syksyllä tuossa vaihtoehtobudjetissa, mikä tuossa edustaja Kettusenkin pöydällä näyttää vihreäkantinen kirja olevan, varautui tähän vammaispalvelulain toteuttamiseen huomattavasti suuremmalla panostuksella, ja edelleenkin tässä valiokuntakäsittelyn loppuvaiheessakin jäi hieman epäily siitä, onko tähän hallitus varautunut riittäväillä taloudellisilla resursseilla ja kantaako se todella vastuun tämän lain toteuttamisesta eikä sysää sitä sinne hyvinvointialueitten syliin liian vähäisillä resursseilla. Mutta kyllä me tietysti luotamme ja

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

uskomme siihen, että tähän tärkeään asiaan, vammaisten ihmisten palveluihin, sitten vuoden aikana osoitetaan riittävästi euroja.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Merinen.

23.24 Ville Merinen sd: Kiitos, arvoisa rouva puhemies! Jatkan ehkä tuosta edustaja Siposen teemasta, että oli tosi hienoa, että tämä laki saatiin lopulta eteenpäin. Tämähän oli sote-valiokunnan syksyn näitä haastavia pähkinöitä, ja lopulta sitten saatiinkin. Mutta kova huoli on siitä, että se tähän lisätty raha sen jälkeen, kun tämä ikärajapyykälä poistettiin, on aika pieni summa rahaa verrattuna moniin arvioihin, mitä tässä talossa on esitetty vuosien saatossa. Siitä jäi kyllä semmoinen olo, että eiköhän tästä vielä jonkinlainen ongelma saada ensi vuonna. Mutta koska on niin myöhä, en jaksa enempää käsitellä sitä [Naurua] ja menen itse asiaan. Esitän, että toinen lakiehdotus hylätään ja hyväksytään kolme lausumaa. — Kiitos.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Honkasalo.

23.25 Veronika Honkasalo vas: Arvoisa puhemies! Suomeksi sanottuna esityksessä on tosiaan kyse vammaispalvelulain heikentämisestä, joka tehdään säästösyistä. Lain soveltamisalan tarkentaminen tarkoittaa sitä, että osalta vammaisista viedään oikeus vammaispalvelulain mukaisiin palveluihin, eli he jäävät rajujen leikkauksien kohteena olevan sosiaalihuollon varaan. Vammaispalvelulain rajaamista perustellaan sillä, että alkuperäisen lain myötä vammaispalvelulain piiriin olisi saattanut päätyä liikaa ihmisiä, ja tarkoitus on nimenomaan siis rajata ihmisiä pois palveluiden piiristä.

Ehkä sitten vielä lisäksi se, että vammaisjärjestöjen lausunnoissa on korostunut huoli vammaisten henkilöiden ja erityisesti niin kutsuttujen väliinputoajaryhmien pääsystä vammaispalvelujen piiriin. Järjestöt pitävät soveltamisalaa epäselvänä, minkä nähtiin voivan johtaa lain yhdenmukaisen soveltamisen heikentymiseen. Vaikka budjetissa vammaispalveluihin näytetään lisättävän rahaa, vammaispalvelulain lykkäämisen ja rajoituksen tosiasiallinen tarkoitus on leikata kustannuksia verrattuna siihen tilanteeseen, jossa alkuperäinen, edellisen hallituksen säätämä laki olisi pidetty voimassa.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Mikkonen, Krista.

23.27 Krista Mikkonen vihr: Arvoisa puhemies! Ensinnäkin totean sen, että kannatan edustaja Merisen tekemiä lausumaehdotuksia ja hylkäysehdotusta tämän pykälän osalta.

Tässä on tullut hyvin esille se, että kyllähän tästä lakiesityksestä jää suuri huoli siitä, ovatko nämä resurssit riittävät, mitä tähän on osoitettu, varsinkin kun tiedämme, että hyvinvointialueilla on varsin suuret säästöpainet. Jos hallitus ei pysty osoittamaan riittävästi resursseja näiden palvelujen hoitamiseksi, niin on suuri riski siinä, että hyvinvointialueilla itsellään ei kyllä ole osoittaa mistään muualta tähän rahoitusta, niin että voitaisiin taata nämä palvelut. Ja siitä tietysti tulee sitten se huoli, miten yhdenvertaisuus vammaisten henkilöiden osalta toteutuu eri puolilla maata, kun he ovat eri hyvinvointialueiden asiakkaita. Kaiken kaikkiaan tietysti huoli vammaisten ihmisten perus- ja ihmisoikeuksien toteutumisesta tämän lain osalta on varsin suuri.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

Sinänsä tietysti tässä on tullut nyt esille se, että on hyvä, että pitkä prosessi sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on saatu päätökseen ja meillä on tämä esitys täällä olemassa. Mutta silti oikeastaan tässä jää hyvin paljon avoimia kysymyksiä ja huoli nimenomaan siitä, miten nämä palvelut nyt sitten aidosti tulevat toteutumaan ja miten sitä kautta vammaisten perus- ja ihmisoikeudet toteutuvat.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Kettunen.

23.29 **Tuomas Kettunen kesk:** Puhemies! Kannatan edustaja Siposen tekemää esitystä.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

23.29 **Aki Lindén sd:** Arvoisa rouva puhemies! Kun ilmeisesti huomenna päätämme tästä laista, kiinnitän tässä jo etukäteen huomiota itse tähän mietintöön sisältyvään lausumaan numero kaksi, joka kuuluu seuraavasti: ”Eduskunta edellyttää, että valtioneuvosto varmistaa hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain 9 §:n edellyttämällä tavalla lain voimaantulosta lähtien hyvinvointialueille riittävät resurssit vammaisten henkilöiden palvelujen turvaamiseksi.” Tämä on siis yksimielinen lausumaehdotus, ja tämä on tavattoman tärkeä ja liittyy siihen, mikä täällä keskustelussa on tuotu jo esille.

Ilman mitään muistiinpanoja tässä aivan lyhyesti kertaan, mikä tämän vammaispalvelulain viime vuosien tarina, jos näin voidaan sanoa, on ollut.

Edellisen edellinen hallitus, pääministeri Sipilän hallitus, yritti uudistaa vammaispalvelulakia Suomessa, mutta se raukesi. No, sitten tämä tehtävä siirtyi Rinteen ja Rinteen hallituksen jälkeen pääministeri Marinin hallitukselle. Siinä tietysti korona ja muut veivät valtavan määrän huomiota, mutta siinä hallituskauden aivan lopulla eli syksyllä 2022 toimme tänne eduskuntaan uudistetun vammaispalvelulain. Se kohtasi aika paljonkin kritiikkiä, ja niinpä sitä sitten aivan yksituumin siellä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa muutettiin melko merkittävälläkin tavalla. Sanon suoraan, vaikka itse olin lain esittelijä, että sitä parannettiin sosiaali- ja terveysvaliokunnassa, ja se meni sitten siinä aivan ennen eduskuntakauden päättymistä läpi täällä eduskunnassa.

No, sitten kevään 23 vaalien jälkeen, kun hallitus vaihtui, alkoi keskustelu ja oli aivan erikoisiakin käsityksiä siitä, kuinka paljon kalliimmaksi olisi tämä eduskunnan muuttama uusi vammaispalvelulaki tullut verrattuna siihen alkuperäiseen ehdotukseen. Puhuttiin sadasta miljoonasta, puhuttiin sadoista miljoonista, ja täällä salissa on puhuttu toki tiettyihin lähteisiin viitaten jopa miljardista eurosta, mihin itse en ole uskonut missään vaiheessa. Siinä on ollut nolla liikaa.

No sitten kun meillä alkoi tämä eduskuntakausi syksyllä 23, me saimme täällä käsiteltäväksi lain sen uudistetun vammaispalvelulain lykkäämisestä vuodella ja kolmella kuukaudella, ja siinä yhteydessä esitettiin tiettyjä säästöjä, säästötavoitteita. Ja nyt sitten kun tämä laki lain muuttamisesta tuli tänne, niin siinä oli taas mukana tämä elämäankaari eli tämä ikärajoitepykälä, ja perustuslakiasiantuntijoiden ja valiokunnankin huomion perusteella se on sieltä poistettu. Ja nyt on minusta aivan selvää, että se 20 miljoonan euron lisäys on riittämätön tässä yhteydessä. Sen takia tuo lausuma on tärkeä, ja se pitää ottaa vakavasti ja seurata alusta lähtien tätä tilannetta.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Räsänen.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

23.32 Joona Räsänen sd: Arvoisa puhemies! Tässä omassa puheenvuorossani puutun vain siihen asiaan, että kun hallitus nyt todella matkan varrella oli sitten perustuslaistakin johtuvista syistä pakotettu muuttamaan tätä esitystä, niin sillähän oli myös sitten vaikutusta tänne kustannuspuolelle, eli hallitus oli myös velvoitettu etsimään nämä uudet tarvittavat lisämenot tähän kokonaisuuteen tähän aikaisempaan arvioon verrattuna. Ja mistäs nämä lisämenot otettiin? No, ne otettiin siitä kuuluisasta jakamattomasta varauksesta. Sitä eduskunnan päätettävissä olevaa jakamatonta varausta pienennettiin sillä reilulla 20 miljoonalla eurolla, jotta tämän lain uusi kustannusvaikutus saatiin hoidettua siten, että se ei kuitenkaan ensi vuoden osalta alijäämää lisännyt.

Miksi puutun nyt tähän asiaan? Puutun tähän siksi, että kun aikaisemmin keskustelimme tästä sairaalaverkkokysymyksestä, siinä moni hallituspuolueen edustaja epäili, etteikö eduskunnassa voitaisi toimia siten, että jos täällä olisi tahto pitää näistä päivystyksistä huolta, etteikö se tarvittava lisämääräraha voitaisi tästä jakamattomasta varauksesta ottaa. Aivan samalla tavalla tämän lain osalta toimittiin: valtiovarainvaliokunnassa sitä jakamatonta varausta, jota nyt myös näiksi joululahjarahoiksi kutsutaan, pienennettiin todella siltä osin, että saatiin tarvittavat rahat myös tämän vammaispalvelulain toimeenpanolle, jotta se ensi vuoden osalta voidaan saattaa voimaan ja tehdä se niin, että se ei kuitenkaan alijäämää lisännyt. Todella tätä jakamatonta varausta pienennettiin.

Ja siitäpä tulen nyt siihen, että jälleen meillä huomenna on tässä salissa mahdollisuus toimia myös tämän toisen budjettilain osalta aivan vastaavalla tavalla. Elikkä huomenna, mikäli kansanedustajien enemmistö haluaa, että päivystykset sairaaloiden osalta pysyvät nykyisellään, sairaalaverkkoesitys voidaan tässä salissa hylätä, jolloin automaattisesti tämä valtiovarainvaliokunnan budjettimietintö palaa valiokuntaan, ja aivan varmasti valtiovarainvaliokunnassa yhteisesti löydämme kyllä sen puuttuvan 26 miljoonaa euroa nyt sitten tähän toiseenkin kokonaisuuteen esimerkiksi tätä jakamatonta varausta uudelleen tarkistamalla ja tekemällä erilaisia painotuksia kuin tässä pohjaesityksessä on nyt tehty.

Toinen varapuhemies Tarja Filatov: Edustaja Lindén.

23.35 Aki Lindén sd: Arvoisa rouva puhemies! Jatkan edustaja Räsäsen puheenvuorosta sillä tavalla, että meillä on siinä sairaala-asiassa vieläpä paremmat edellytykset tehdä oikein mitoitettu ratkaisu, koska se kirje, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta sai valtiovarainministeriöltä liittyen tähän vammaispalvelulakiin... Olen sitä täällä siteerannutkin. Arvostan kovasti budjettipäällikkö Niemelää, mutta hän toteaa siinä kirjeessä aivan suoraan, että ”käytettävissä olevan ajan puitteissa” — ja sitten viitataan koko asian monimutkaisuuteen ja vaikeasti arvioitavuuteen — ”ei ole ollut mahdollista arvioida sitä määrärahaa”. Ja sitten tulee johtopäätös suunnilleen näin, että ”mutta lisäämällä 20 miljoonaa euroa voidaan paremmin rahoittaa tätä vammaispalvelulakia kuin ilman sitä lisäystä”. Eli siinä ei itse asiassa ole eksaktia laskelmaa lainkaan siitä, paljonko tarvittaisiin lisää rahaa, vaan todetaan periaatteessa aivan oikein, että lisäämällä 20 miljoonaa on enemmän rahaa käytössä kuin jos ei lisätä — todellisuus on varmasti lähempänä sataa miljoonaa. Tässä sairaalalaissa meillä siis on ihan tarkat laskelmat olemassa. Vaikka täällä olemme arvostelleet, että ne taitavat olla vähän ylimitoitettuja, niin kuitenkin on olemassa yksityiskohtaiset laskelmat.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

9. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi vaalilain 41 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 180/2024 vp

Valiokunnan mietintö PeVM 3/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 180/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

10. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 86/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 23/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 86/2024 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

11. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kaupparekisterilain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 193/2024 vp

Valiokunnan mietintö TaVM 24/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyn, hallituksen esitykseen HE 193/2024 vp sisältyvän lakiehdotuksen. Lakiehdotuksen toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

12. Hallituksen esitys eduskunnalle työtapaturma- ja ammattitautivakuutuksen, liikennevakuutuksen ja potilasvakuutuksen lainsäädännön muuttamiseksi

Hallituksen esitys HE 172/2024 vp

Valiokunnan mietintö StVM 29/2024 vp

Toinen käsittely

Eduskunta hyväksyi ensimmäisessä käsittelyssä sisällöltään päätetyt, hallituksen esitykseen HE 172/2024 vp sisältyvät 1.—9. lakiehdotuksen. Lakiehdotusten toinen käsittely päättyi. Asian käsittely päättyi.

Pöytäkirja PTK 136/2024 vp

13. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on tiistaina 17.12.2024 klo 10.00. Täysistunto lopetettiin klo 1.04 tiistaina 17.12.2024.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Antti Pelttari